

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* กับฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว*

นายพาสนินทร์ วงศ์วุฒิสาโรช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS
IN *XIYOU JI* AND ITS THAI TRANSLATION *SAI-IO*

Mr. Pardsanin Wongwoottisaroch

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน **ซีโหยวจี** กับฉบับ
แปลภาษาไทย **ไซอิ๋ว**

โดย

นายพาสนินทร์ วงศ์วุฒิสโรช

สาขาวิชา

ภาษาจีน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. ศศรัถย์ เพชรเชิดชู

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ อักษรวิบูลย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ มโนมัยวิบูลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ศศรัถย์ เพชรเชิดชู)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พัชนี ตั้งยี่นง)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(Professor Dr. Zhang Ning)

พาสินทร์ วงศ์วุฒิสาโรช : การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* กับฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว*. (A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS IN XIYOU JI AND ITS THAI TRANSLATION SAI-IO)
 อ. ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ. ดร.ศศรัภย์ เพชรเชิดชู, 164 หน้า.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรกศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* เพื่อให้เข้าใจลักษณะสำคัญของสำนวนเหล่านี้ ประการที่สองศึกษาและวิเคราะห์การแปลสำนวนจีนเหล่านี้ในฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว*

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* สามารถจัดเป็น 7 ประเภทหลัก ได้แก่ โครงสร้างระดับคำ โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง โครงสร้างกริยา-กรรม โครงสร้างกริยาเรียง โครงสร้างคำสองหน้าที่ โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย และ โครงสร้างคู่ขนาน โครงสร้างที่มีจำนวนสำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โครงสร้างคู่ขนาน โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง และ โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย

การแปลสำนวนเหล่านี้ใน *ไซอิ๋ว* สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือสำนวนที่แปลและสำนวนที่ไม่แปล สำนวนที่แปลสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง การแปลแบบถอดความ การแปลแบบถอดเสียงอ่าน และการแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน สำนวนที่ไม่แปลสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดยสรุป และสำนวนที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่

ภาควิชา.....ภาษาตะวันออก.....ลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา.....ภาษาจีน.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2554.....

5180168422 : MAJOR CHINESE

KEYWORDS : XIYOU JI / SAI-IO / CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS /
GRAMMATICAL STRUCTURES / CHINESE-THAI TRANSLATION

PARDSANIN WONGWOOTTISAROCH : A COMPARATIVE STUDY OF
CHINESE IDIOMATIC EXPRESSIONS IN *XIYOU JI* AND ITS TRANSLATION
SAI-IO. ADVISOR : SASARUX PETCHERDCHOO, Ph.D., 164 pp.

This research serves two main purposes. The first part of the thesis studies the grammatical structures of all the Chinese idiomatic expressions in *Xiyou Ji*, in order to understand their main characteristics. The second part studies and analyzes the translation of these Chinese idiomatic expressions in *Sai-io*, the Thai translation of *Xiyou Ji*.

The grammatical structures of the Chinese idiomatic expressions in *Xiyou Ji* can be categorized into 7 main types, namely, word level, subject and predicate, verb and object, serial verb, causative construction, subordination, and co-ordination. The three most frequent structures are co-ordination, subject and predicate, and subordination.

The translation of these expressions in *Sai-io* can be divided into 2 groups: translated and non-translated. The translated expressions can be categorized into 4 subgroups: equivalent Thai idioms, descriptions of the meaning, transliterations, and phrases with different meanings. The non-translated can be categorized into 3 subgroups: expressions occurring in a non-translated section, expressions occurring in a section which has been translated in a modified literal manner, and expressions which have been omitted although the surrounding words are translated.

Department : Eastern Languages Student's Signature

Field of Study : Chinese Advisor's Signature

Academic Year : 2011

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณจิตคารวะท่านศรีมาตาทิจิ นิรมลลา เทวี ผู้ให้กำเนิดวิศวกรรมกรรม (สหจະโยคะ) ท่านคือครูและมารดาผู้ยิ่งใหญ่ ผู้สอนให้ข้าพเจ้าได้ตระหนักถึงตัวตนที่แท้จริงภายใน ผู้มอบความรู้ทางจิตวิญญาณอันมีค่าสูงสุดให้แก่ข้าพเจ้า สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ท่านคือผู้จุดประกาย ผู้มอบกำลังใจและคอยอยู่เคียงข้างข้าพเจ้าในวันที่ท้อแท้สิ้นหวัง ความดีอันใดที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศให้ท่านก่อนเป็นลำดับแรก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จเป็นรูปเป็นร่างได้หากปราศจากคำชี้แนะและความเอาใจใส่อย่างดีจาก อาจารย์ ดร.ศศรัภย์ เพชรเชิดชู อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัย-วิบูลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยีนยง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ Professor Dr. Zhang Ning (張寧) กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ Professor Pan Jianguo (潘建國) แห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ผู้ได้มอบคำแนะนำอันมีค่าและมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนรวมถึงอาจารย์และคุณครูทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า ความรู้เหล่านี้คือสมบัติอันมีค่าที่ช่วยให้ข้าพเจ้าสามารถดำรงชีวิตภายใต้กรอบแห่งศีลธรรมอันดีงาม

ข้าพเจ้าขอขอบคุณสมาคมตระกูลชื่อแห่งประเทศไทยที่ได้มอบทุนการศึกษาเพื่ออุดหนุนการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณบิดา มารดาและสมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้าที่ช่วยสนับสนุนการเรียนปริญญาโทของข้าพเจ้าในทุกทาง ทั้งในด้านการเงิน กำลังใจและความห่วงใยที่มีให้เสมอมา ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนๆ และรุ่นน้องที่เข้าศึกษาปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ในเวลาไล่เลี่ยกัน คำปรึกษาที่มาจากผู้ที่เคยผ่านประสบการณ์เดียวกันย่อมลึกซึ้งและมีค่ากว่าคำพูดปลอบประโลมชนิดอื่นๆ และที่สำคัญยิ่ง ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คุณสุริมา โพธิ์เงินและคุณณิชา โชควิญญู เพื่อนนิสิตระดับปริญญาโทภาษาจีนที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันเสมอมา จนสามารถสำเร็จการศึกษาในเวลาใกล้เคียงกันเช่นนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
1.7 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	4
2. ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	6
2.1 นิยามและที่มาของสำนวนจีน.....	6
2.2 การศึกษาสำนวนจีนในประเทศไทย.....	9
2.3 แนะนำ ซีโหยวจี	10
2.4 แนวทางการศึกษาวิจัย ซีโหยวจี	14
2.5 แนะนำ ไซอิ๋ว	18
3. โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน ซีโหยวจี	22
3.1 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคและสำนวนจีนทั่วไป.....	22
3.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน ซีโหยวจี	26
3.2.1 โครงสร้างระดับคำ.....	26
3.2.2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง.....	27
3.2.2.1 โครงสร้างประธาน-กริยา.....	27

บทที่	หน้า
3.2.2.2	โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม..... 29
3.2.2.3	โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริม..... 31
3.2.3	โครงสร้างกริยา-กรรม..... 32
3.2.4	โครงสร้างกริยาเรียง..... 34
3.2.5	โครงสร้างคำสองหน้าที่..... 36
3.2.6	โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย..... 37
3.2.6.1	โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม..... 37
3.2.6.2	โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา..... 39
3.2.6.3	โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม..... 41
3.2.6.4	โครงสร้างหน่วยขยาย-อนุประโยค..... 42
3.2.7	โครงสร้างคู่ขนาน..... 45
3.2.7.1	โครงสร้างคำคู่ขนาน..... 45
3.2.7.2	โครงสร้างประธาน-กริยาคู่ขนาน..... 47
3.2.7.3	โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนาน..... 49
3.2.7.4	โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน..... 51
3.2.7.5	โครงสร้างกริยา-กรรมคู่ขนาน..... 51
3.2.7.6	โครงสร้างหน่วยขยาย-นามคู่ขนาน..... 53
3.2.7.7	โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยาคู่ขนาน..... 55
3.2.7.8	โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน..... 57
3.2.8	สรุป..... 58
4.	การเปรียบเทียบสำนวนจีนใน ซีโหยวจี้ กับบทแปลใน ไซอิ๋ว 60
4.1	ลักษณะทั่วไปของ ซีโหยวจี้ และ ไซอิ๋ว 60
4.1.1	โครงสร้าง..... 61
4.1.2	กลวิธีการแปล..... 64
4.1.2.1	การแปลแบบเอาความ..... 64
4.1.2.2	การแปลแบบถอดเสียงอ่าน..... 68
4.1.2.3	การแปลแบบเพิ่มข้อความ..... 71
4.2	ลักษณะการแปลสำนวนจีนที่ปรากฏใน ซีโหยวจี้ 74
4.2.1	สำนวนที่แปล..... 74
4.2.1.1	การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง..... 74

บทที่	หน้า
4.2.1.2 การแปลแบบถอดความ.....	77
4.2.1.2.1 ถอดความตามตัวอักษร.....	77
4.2.1.2.2 ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ.....	79
4.2.1.2.3 ถอดความแบบสื่อความหมาย.....	81
4.2.1.3 การแปลแบบถอดเสียงอ่าน.....	83
4.2.1.4 การแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน.....	86
4.2.2 ส่วนที่ไม่แปล.....	88
4.2.2.1 ส่วนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง.....	88
4.2.2.2 ส่วนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดยสรุป.....	92
4.2.2.3 ส่วนที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่.....	96
4.2.3 สรุป.....	99
4.3 ส่วนไทยอื่นๆ ที่มีได้แปลมาจากส่วนจีน.....	100
4.3.1 ส่วนไทยที่แปลมาจากข้อความที่มีใช้ส่วนจีน.....	100
4.3.2 ส่วนไทยที่เพิ่มเข้ามาในเนื้อหา.....	103
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	105
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	105
5.1.1 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของส่วนจีนใน ซีโหยวจี	105
5.1.2 การเปรียบเทียบส่วนใน ซีโหยวจี กับบทแปลใน ไซอิ๋ว	108
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	119
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและอัตราส่วนของสำนวนที่แปลและไม่แปลในแบบต่างๆ.....	111

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปเหมือนพระถังซัมจั๋ง.....	11
2	รูปปั้นที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าวัดฉือเอิน เมืองซีอาน.....	11
3	ภาพวาดเรื่อง ซีโหยวจี บนระเบียงในค้ำหนักอิ๋เหอหยวน (頤和園)	13
4	หน้าปกหนังสือ ซีโหยวจี ของสำนักพิมพ์ต่างๆ.....	14
5	ซีโหยวจี ในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ เกมออนไลน์ ฯลฯ.....	14
6	หน้าปกของ ไซอิ๋ว ฉบับพิมพ์ปี 2512, 2547 และ 2552 ตามลำดับ.....	19
7	ภาพปูนปั้นเรื่อง ไซอิ๋ว ประดับเก๋งจีนรอบระเบียงภายในวัดบวรนิเวศวิหาร.....	20
8	ไซอิ๋ว ในสื่อภาษาไทยอื่นๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ละครทีวี ภาพยนตร์ ฯลฯ.....	20
9	หน้าปกหนังสือ สิงจอมโจก ไขความปริศนาธรรมในไซอิ๋ว	21
10	หน้าปกหนังสือ เหิงเจีย (ฉีเทียนต้าเล้ง) สิงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

สำนวนจีนเป็นเสมือนแก่นแท้แห่งวัฒนธรรมภาษาจีน หากวิเคราะห์ความหมายแฝงของสำนวนแต่ละสำนวนอย่างละเอียด ก็จะสามารถเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายของชาติจีนได้อย่างลึกซึ้ง สำนวนจีนมีเอกลักษณ์โดดเด่น สามารถแสดงให้เห็นวัฒนธรรมจีนได้กระจ่างแจ้งกว่าคำศัพท์ธรรมดาทั่วไป (Yáng Wēi, 2004: 65)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สำนวนจีนเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาษาจีน เป็นแหล่งรวบรวมสมบัติทางความคิดอันล้ำค่าและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สำนวนแต่ละสำนวนยังมีประวัติความเป็นมายาวนาน ผ่านการกลั่นกรองคัดสรรจากคนในสังคมจนตกผลึกกลายเป็นคำพูดที่มีความหมายและโครงสร้างตายตัว ใช้คำเพียงไม่กี่คำก็สามารถสื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้ว่า สำนวนเป็นเสมือนตัวแทนภาพสะท้อนของภาษาจีนในหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเสียง ด้านคำหรือแม้แต่ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ ดังนั้นการเลือกศึกษาสำนวนจีนจึงเป็นวิธีลัดที่จะทำให้เข้าใจภาษาจีน เป็นเสมือนทางไปสู่ขุมคลังปัญญาของชาติจีนที่รวดเร็วที่สุดวิธีหนึ่ง

สำนวนจีนปรากฏในวรรณคดีจีนทุกยุคทุกสมัย ทั้งในงานเขียนความเรียงและกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะในสมัยราชวงศ์หมิงที่ถือได้ว่าเป็นยุคทองของนวนิยายขนาดยาวของจีน ไม่ว่าจะเป็น *สามก๊ก* (三國演義 Sānguó Yǎnyì) *ความฝันในหอแดง* (紅樓夢 Hónglóu Mèng) ฯลฯ ต่างก็ประพันธ์ขึ้นในสมัยนี้ ลักษณะพิเศษของงานเขียนในสมัยราชวงศ์หมิงคือ การเขียนงานต่างๆ ด้วยภาษาพูดหรือไป่ฮว่า (白話 báihuà) ซึ่งแตกต่างจากงานเขียนในยุคก่อนหน้านั้นที่ยังใช้ภาษาจีนโบราณ (文言文 wényánwén) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้มาตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจวโบราณ ดังนั้นงานเขียนในสมัยราชวงศ์หมิงนี้ จึงนับได้ว่าเป็นเสมือนภาพสะท้อนของภาษาจีนสมัยใหม่ที่ใช้ภาษาพูดในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ภาษาจีนสมัยนั้นยังเป็นพื้นฐานของภาษาจีนกลางที่ใช้ในปัจจุบันอีกด้วย สำนวนจีนต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเหล่านี้จึงน่าจะประกอบด้วยคุณสมบัติ 2 ประการคือ เป็นสำนวนที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นสำนวนที่เป็นที่รู้จักและใช้จริงในสังคมสมัยนั้นที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน

ในบรรดานวนิยายและวรรณกรรมต่างๆ ที่แต่งขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง *ซีโหย่วจี* (西遊記 Xīyóu Jì) นับเป็นเพชรน้ำเอกอีกชิ้นหนึ่งที่ควรค่าแก่การศึกษา เพราะถูกจัดให้เป็นหนึ่งในสี่

วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่ของจีน (四大名著 Sì dà míngzhù) ร่วมกันกับ *สามก๊ก ความฝันในหอแดง* และ *ซ้องกั๋ง* (水滸傳 Shuǐhǔ Zhuàn) นิยายทั้งสี่นี้เป็นที่แพร่หลายในหมู่มุขไทยและยังเป็นที่ยอมรับในการนำมาวิจัยในแง่มุมต่างๆ ทั้งในด้านภาษา ด้านวรรณคดีและด้านปรัชญาความคิดต่างๆ ดังนั้นการศึกษาสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี* จะสามารถทำให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาและสำนวนสะท้อนแนวความคิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการปฏิวัติวัฒนธรรมทางการเมือง

อนึ่ง *ซีโหยวจี* ได้รับการแปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยในชื่อ *ไซอิ๋ว* และเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่มุขไทยเสมอมา ประเด็นที่น่าสนใจคือ *ไซอิ๋ว* ได้รับการแปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 (ส.พลาชน้อย, 2547: 3) ซึ่งถือเป็นยุคการแปลพงศาวดารจีนช่วงปลาย กลวิธีในการแปลย่อมพัฒนาขึ้นและแตกต่างออกไปจากนวนิยายจีนที่แปลในช่วงต้นๆ เช่น *สามก๊ก* หรือ *ไซอิ๋ว* ดังนั้นการศึกษาระบบการการแปลใน *ไซอิ๋ว* เมื่อเทียบกับต้นฉบับ *ซีโหยวจี* ย่อมสามารถเห็นปรากฏการณ์ในหลายแง่มุม ทั้งกระบวนการถ่ายทอดจากภาษาจีนเป็นไทย และความแตกต่างในด้านเนื้อหาและลีลาการประพันธ์นวนิยายจีน

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี* อย่างละเอียด เพื่อให้ทราบโครงสร้างไวยากรณ์ที่ปรากฏ และที่สำคัญไปกว่านั้นได้แก่ การศึกษาวิธีการแปลสำนวนจีนเหล่านี้เทียบกับสำนวนแปลใน *ไซอิ๋ว* เพื่อให้ทราบวิธีการแปลถ่ายทอดสำนวนเหล่านี้จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย การศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการแปล เช่น ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน รูปแบบการแปลวรรณกรรมต่างประเทศในสมัยนั้น เป็นต้น

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

1. สำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี* มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่หลากหลาย
2. สำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* เมื่อแปลเป็นภาษาไทยใน *ไซอิ๋ว* จะพบลักษณะการแปลดังต่อไปนี้ 1) แปลเทียบเคียงกับสำนวนเดิม 2) แปลโดยการอธิบายความ 3) ไม่แปล โดยลักษณะการแปลดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน รูปแบบการแปลวรรณกรรมต่างประเทศในสมัยนั้น เป็นต้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี*
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี* กับฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว*

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งเน้นศึกษาสำนวนจีน (成語 chéngyǔ) ที่ปรากฏอยู่ใน *ซีโหยวจี* (西遊記 Xīyóu Jì) บทประพันธ์โดยอู๋เจิงเอน (吳承恩 Wú Chéng'ēn) ความยาว 100 ตอน ตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2552 โดยสำนักพิมพ์เหรินหมินเหวินเสว (人民文學出版社 Rénmín Wénxué Chūbǎnshè) โดยฉบับนี้แบ่งเป็น 2 เล่ม เล่มที่ 1 เริ่มตั้งแต่บทที่ 1-48 (หน้า 1-594) และเล่มที่ 2 ตั้งแต่บทที่ 49-100 (595-1198)

2. *ไซอิ๋ว* เลือกลำดับที่แปลตั้งแต่ต้นจนจบในรูปแบบของนิยายและเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน ผู้แปลคือนายตัน ผู้จัดแปลภาษาคือนายวรรณหรือ “เทียนวรรณ” ฉบับพิมพ์ในปี พ.ศ.2547 โดยสำนักพิมพ์ศรีปัญญา มีทั้งหมด 848 หน้า

3. พจนานุกรมที่ใช้ตรวจสอบสำนวนจีนได้แก่ *พจนานุกรมรวมสำนวนจีนฉบับสมบูรณ์* (漢語成語大全 Hànyǔ Chéngyǔ Dàquán) พิมพ์ในปี พ.ศ. 2550 โดยสำนักพิมพ์ซังอู๋ (商務印書館 Shāngwù Yìnshūguǎn) รวบรวมสำนวนจีนทั้งหมดกว่า 43,000 สำนวน

4. สำนวนจีนทั้งหมดที่นำมาวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมจาก *ซีโหยวจี* โดยการสุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความถูกต้องจาก *พจนานุกรมรวมสำนวนจีนฉบับสมบูรณ์* ดังนั้น ข้อความภาษาจีนใดๆ ใน *ซีโหยวจี* ที่ปรากฏเป็นสำนวนจีนในพจนานุกรมเล่มนี้จะนับรวมเป็นสำนวนจีนทั้งหมด

5. พจนานุกรมที่ใช้ตรวจสอบสำนวนไทย ได้แก่ *ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน* พิมพ์ครั้งที่ 15 ฉบับพิมพ์ในปี พ.ศ.2553 จัดทำโดยราชบัณฑิตยสถาน

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจวิทยานิพนธ์และงานวิจัยภาษาจีนและภาษาไทยที่เกี่ยวข้อง
2. รวบรวมสำนวนใน *ซีโหยวจี* และบทแปลของสำนวนเหล่านั้นใน *ไซอิ๋ว*
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสำนวนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. สรุปผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่ปรากฏใน **ซีโหววี้**
2. ทำให้ทราบลักษณะการแปลสำนวนจีนใน **ซีโหววี้** เป็นภาษาไทยและปัจจัยที่ก่อให้เกิดลักษณะการแปลดังกล่าว
3. เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ **ซีโหววี้** ในด้านภาษาหรือด้านอื่นๆ ต่อไป

1.7 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาษาจีนที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะถอดเสียงอ่านเป็นภาษาจีนกลางตามระบบ Hànyǔ pīnyīn (漢語拼音) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และถอดเสียงเป็นภาษาไทยตาม **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี** (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550: 1-10) ดังนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ

b(ป) ¹	c(ฉ,ช)	ch(ฉ,ช)	d(ต)	f(ฝ,ฟ)
g(ก)	h(ห,ฮ)	j(จ)	k(ก,ค)	l(ล)
m(ม)	n(น)	p(ผ,พ)	q(ฉ,ช)	r(ร)
s(ซ,ส)	sh(ฉ,ช)	t(ต)	w(ว, -) ²	x(ซ,ส)
y(ย, -) ³	z(จ)	zh(จ)		

สัทอักษรแทนเสียงสระ

a(-ะ, -า)	ai(ไ-, -าย)	an(-ัน, -าน)	ang(-ัง, -าง)	ao(เ-า, -าว)
e(เ-อ)	e(เ-) ⁴	ê(เ-)	ei(เ-ยี่)	en(เ-็น)
eng(เ-ิง)	er(เ-อรั)	i(เ-)	i(เ- , -เอ) ⁵	ia(เ-ีย)

¹ ตัวอักษรโรมันคือสัทอักษรพินอิน ส่วนอักษรไทยในวงเล็บคืออักษรไทยที่ใช้เขียนทับศัพท์คำจากภาษาจีน

² w เมื่อตามด้วยสระ u จะไม่ออกเสียง เช่น wū ถอดเป็น อู๋

³ y ไม่ออกเสียงเมื่อตามด้วย i และไม่มีตัวสะกด เช่น yī ถอดเป็น อี

⁴ เมื่อตามหลัง y

⁵ เมื่อตามหลัง c, ch, r, s, sh, z และ zh

ian(เี๋ยน)	iang(เี๋ยง)	iao(เี๋ยว)	ie(เี๋ย)	in(เี๋น)
ing(เี๋ง)	iong(เี๋ง)	iu(เี๋ว)	o(เี๋ว)	ong(เี๋ง)
ou(เี๋ว)	u(เี๋)	ü(เี๋)	ua(เี๋ว)	uai(เี๋ว, เี๋ว)
uan(เี๋น, เี๋น)		üan(เี๋ยน)		uang(เี๋ง, เี๋ง)
üe(เี๋ว)	ui(เี๋)	un(เี๋)	ün(เี๋)	uo(เี๋ว)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียงในภาษาจีนกลาง

เสียงหนึ่ง - เทียบเท่าเสียงสามัญ

เสียงสอง ´ เทียบเท่าเสียงจัตวา

เสียงสาม ˇ เทียบเท่าเสียงเอก

(ยกเว้นอยู่หน้าพยางค์ที่มีเสียงสามให้ออกเป็นเสียงสองโดยคง
เครื่องหมายเสียงสามไว้)

เสียงสี่ ` เทียบเท่าเสียงโท

การแสดงเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ในระบบถอดเสียงภาษาจีนกลางนี้จะต้องเขียน
เครื่องหมายไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมก็จะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้
เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก

2. ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ **ซีโฮยวี้** หมายถึงต้นฉบับภาษาจีน และ **ไซอิ่ว** หมายถึงฉบับ
แปลภาษาไทยตามที่ระบุไว้ใน 1.4

3. ในบทที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างจะใช้วิธีวิเคราะห์ไวยากรณ์ส่วนประชิด (直接成分
分析法 Zhíjiē Chéngfèn Fēnxīfǎ) เป็นหลัก โดยการแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ของ
สำนวนออกเป็นสองส่วนประชิดไปจนถึงระดับคำ

4. ในบทที่ 4 **ต้นฉบับ** หมายถึงต้นฉบับภาษาจีนจาก **ซีโฮยวี้** **คำแปล** หมายถึง การแปล
ของผู้วิจัยแบบเน้นคำต่อคำ และ **ฉบับแปล** หมายถึง คำแปลจาก **ไซอิ่ว**

5. ตัวอย่างในบทที่ 4 สำนวนจีนที่ต้องการเปรียบเทียบจะให้เป็น **ตัวหนา** ทั้งใน**ต้นฉบับ** **คำ
แปล**และ**ฉบับแปล** ส่วนที่เป็น ตัวบางและขีดเส้นใต้ หมายถึงข้อความต้องการแสดงให้เห็นความ
แตกต่างระหว่าง**ต้นฉบับ** **คำแปล**และ/หรือ**ฉบับแปล**

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรม

จากการค้นคว้าข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ **ซีโหยวจี** และ **ไซอิว** ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย พบว่ามีเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวอยู่หลายด้านด้วยกัน ในที่นี้จะกล่าวสรุปเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) นิยามและที่มาของสำนวนจีน 2) การศึกษาสำนวนจีนในประเทศไทย 3) แนะนำ **ซีโหยวจี** 4) แนวทางการศึกษาวิจัย **ซีโหยวจี** และ 5) แนะนำ **ไซอิว**

2.1 นิยามและที่มาของสำนวนจีน

สำนวนจีนหรือ 漢語成語 Hànyǔ Chéngyǔ มีผู้ให้นิยามหรือคำอธิบายไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น

พจนานุกรมฉือไห่ (Cihai, 1979) ให้นิยามความหมายของ chéngyǔ ไว้ว่า เป็นสำนวนประเภทหนึ่ง เป็นกลุ่มคำที่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว มักประกอบขึ้นจากอักษรสี่ตัว โครงสร้างหลากหลายแบบและมีที่มาต่างๆ กัน บางสำนวนอาจเข้าใจความหมายได้ทันทีตามรูปศัพท์ เช่น 萬紫千紅 wànzǐqiānhóng แปลว่าดอกไม้สีสันต่างเบ่งบานพร้อมกัน ก่อให้เกิดสีสันที่สวยงาม 乘風破浪 chéngfēngpòlàng แปลว่าอาศัยลมฟ้าคลื่น หมายถึงใช้โอกาสที่ได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุด บางสำนวนจำเป็นต้องรู้เรื่องราวที่มาจึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้ เช่น 青出於藍 qīngchūyúlán แปลว่าเด็กรุ่นหลังย่อมมีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนมากกว่าคนรุ่นก่อน¹ 守株待兔 shǒuzhūdàitù แปลว่าเฝ้ารอลาภลอย² เป็นต้น

¹ มีที่มาจากคัมภีร์สุวินจื่อ (荀子 Xúnzi) ที่กล่าวไว้ว่า “ชิง (สีน้ำเงิน) ย่อมได้มาจากหลาน (สีฟ้า) แต่กลับมีสีเข้มมากกว่า น้ำแข็งได้มาจากน้ำ แต่ว่าน้ำแข็งเย็นกว่า” หมายถึง คนรุ่นใหม่ย่อมได้รับการศึกษาและความรู้ต่างๆ จากคนรุ่นก่อน แต่ควรมีความรู้ความสามารถที่มากขึ้นไปหรือเหนือกว่าคนรุ่นก่อนที่มอบความรู้ต่างๆ ให้

² มีที่มาจากคัมภีร์หันเฟย์จื่อ (韓非子 Hánfēizi) ว่า มีชาวนาคนหนึ่งบังเอิญเห็นกระต่ายวิ่งพุ่งชนต้นไม้จนตาย ดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้กระต่ายมาตัวหนึ่งโดยตนเองไม่ต้องลงแรงเลยแม้แต่น้อย จึงละทิ้งเครื่องมือการเกษตรของตนและนั่งรอคอยให้มีกระต่ายตัวใหม่วิ่งมาชนต้นไม้อีก สำนวนนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงโทษของการหวังแต่ลาภลอย

พจนานุกรมภาษาจีนฉบับประยุกต์ (Yingyòng Hànyǔ Cídiǎn, 2000: 162) ได้ให้นิยามของ chéngyǔ ไว้ว่าเป็นกลุ่มคำที่แน่นอนตายตัวและนิยมใช้กันมาอย่างยาวนาน มีจุดเด่นคือมีความหมายสมบูรณ์ โครงสร้างคำตายตัว และสื่อแสดงความหมายได้ เป็นต้น แต่ก็ยังมีบางสำนวนที่ไม่อาจเข้าใจความหมายจากรูปศัพท์ได้ สำนวนจีนส่วนใหญ่ประกอบขึ้นจากอักษรสี่ตัว เช่น 集思廣益 jísīguǎngyì แปลว่ารวบรวมความรู้และภูมิปัญญาจากหมู่ชนเพื่อให้ได้ความเห็นที่มีประโยชน์ที่สุด 近水樓臺 jìnshuǐlóutái แปลว่าผู้อยู่ในทำเลที่เหมาะสมย่อมมีโอกาสที่ดีกว่า เป็นต้น

หวังฉิน (Wáng Qín, 2006: 194-201) อธิบายความหมายของ chéngyǔ ไว้ว่าเป็นสำนวนประเภทหนึ่ง มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาสำนวนทั้งหมด มีขอบเขตการใช้กว้างและมีอัตราการใช้สูง นับว่าเป็นสำนวนภาษาที่ประชาชนส่วนใหญ่รักที่จะได้อ่านและได้ฟัง chéngyǔ มีลักษณะสำคัญด้วยกันสี่ประการคือ ประกอบด้วยอักษรสี่ตัว โครงสร้างตายตัว รูปแบบมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับใช้สืบต่อมา

จากนิยาม chéngyǔ ที่ยกมาจากแหล่งอ้างอิงทั้งสามข้างต้นจึงอาจสรุปลักษณะโดยทั่วไปของสำนวนจีนได้ว่า เป็นกลุ่มคำที่เป็นที่ยอมรับใช้โดยแพร่หลาย มีอัตราการใช้สูง ส่วนใหญ่ประกอบด้วยสี่ตัวอักษรที่มีความหมายและมีโครงสร้างตายตัว บางสำนวนสามารถเข้าใจได้ทันทีจากรูปศัพท์ แต่บางสำนวนก็จะมีที่มาจากเรื่องเล่า นิทาน หรือคัมภีร์โบราณ ซึ่งโดยทั่วไปจำเป็นต้องทราบที่มาจึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้

หม่ากั๋วฝัน (Mǎ Guófán, 1988: 145-173) ได้แบ่งประเภทที่มาของสำนวนต่างๆ ออกเป็น 4 ประเภท

1) สำนวนที่มาจากตำนานและเทพนิยายโบราณ สำนวนเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้คนในสมัยโบราณได้แต่งตำนานเพื่ออธิบายเรื่องราวต่างๆ ทั้งในทางประวัติศาสตร์และในทางธรรมชาติ ตำนานเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตำนาน ผู้คนจึงสามารถเข้าใจได้และใช้กันเรื่อยมาจนกลายเป็นสำนวนในที่สุด ตัวอย่างเช่น 精衛填海 jīngwèitíánhǎi แปลตามตัวอักษรว่านกจิงเว่ยถมทะเล มีที่มาจากตำนานเรื่องราวในอดีตว่า ราชธิดาของฮ่องเต้เหยียนตี้ประสบเหตุจมน้ำตายในทะเลตงไห่ ต่อมาจึงกลับมาเกิดเป็นนกจิงเว่ย ด้วยความโกรธแค้นจึงนำไม้หรือหินนำมาถมทะเลเพื่อให้ทะเลตื้นเขินในที่สุด สำนวนนี้มีความหมายถึงบุคคลที่จิตใจเต็มไปด้วยความอาฆาตพยาบาทและต้องการล้างแค้นให้จงได้ ต่อมาใช้ในความหมายแง่บวก หมายถึงบุคคลที่มีจิตใจมุ่งมั่นต้องการทำงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จในที่สุด แม้จะต้องยากลำบากเพียงใดก็ตาม เป็นต้น

2) สำนวนที่มาจากสุภาษิตสอนใจโบราณ ที่มาของสำนวนในลักษณะนี้คล้ายกับที่มาประการแรก กล่าวคือหยิบยกมาจากเรื่องเล่าหรือนิทานที่เป็นที่รู้จักของผู้คน ต่างกันเพียงว่านิทานสุภาษิตเป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่อให้คติธรรมหรือหลักการบางอย่างในการดำเนินชีวิต ต่างจากตำนานหรือนิทานปรัมปราที่เป็นเรื่องแต่งจากจินตนาการ ตัวอย่างเช่น 守株待兔 shǒuzhū dàitù หมายถึง ฝังต้นไม้รอกระต่าย มีที่มาจากบทประพันธ์ของหันเฟยจื่อ กล่าวถึงชาวนาคนหนึ่งบังเอิญเห็นกระต่ายวิ่งพุ่งชนต้นไม้จนตาย ดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้กระต่ายมาตัวหนึ่งโดยตนเองไม่ต้องลงแรงเลยแม้แต่หยด จึงละทิ้งเครื่องมือการเกษตรของตนและนั่งรอคอยให้มีกระต่ายตัวใหม่วิ่งมาชนต้นไม้อีก สำนวนนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงโทษของการหวังแต่ลาภลอย เป็นสุภาษิตสอนใจให้คนขยันหมั่นเพียรทำหน้าที่การงานของตน และไม่ควรวางพั้งในสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดคະເໝາະໄດ້ เป็นต้น

3) สำนวนที่มาจากเรื่องราวหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ สำนวนเหล่านี้มีที่มาจากบุคคลหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงและได้รับการบันทึกไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ เรื่องราวเหล่านี้เป็นที่จดจำของผู้คนในสังคมจนนำมาอ้างอิงและกลายเป็นสำนวนในที่สุด ตัวอย่างเช่น 卧薪尝胆 wòxīnchángdǎn แปลว่า นอนบนฟืนและลิ้มรสของดี (ดีหมี) เกิดจากเหตุการณ์ในสมัยชุนชิว พระเจ้าโกวเจี้ยนผู้ปกครองรัฐเยว่ต้องพ่ายแพ้ให้กับรัฐอู๋ ได้รับความอับอายเป็นอันมาก จึงได้ตั้งปณิธานกับตนเองไว้ว่าจะต้องพยายามจะพยายามจนกว่าจะแก้แค้นรัฐอู๋ให้ได้ พระเจ้าโกวเจี้ยนจึงตัดสินใจนอนบนฟืนที่หยาบกระด้างและเลียรสขาคดีหมีที่ฝาดขมก่อนการรับประทานอาหารหรือพักผ่อน เพื่อให้ตนเองระลึกถึงความยากลำบากและความทุกข์ยากอยู่เสมอ จนสุดท้ายด้วยความพยายามอย่างไม่ลดละ พระเจ้าโกวเจี้ยนจึงสามารถรบชนะรัฐอู๋แก้แค้นได้สำเร็จ สำนวนนี้จึงหมายถึงผู้ที่พยายามอย่างยิ่งยวด ผ่านความยากลำบากนานาประการจนในที่สุดท้ายสามารถทำตามสิ่งที่ตนเองตั้งปณิธานไว้ได้สำเร็จ

4) สำนวนที่มาจากวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของจีน วรรณกรรมที่เป็นที่แพร่หลายย่อมเป็นวัตถุดิบหลักอย่างดีที่ก่อให้เกิดสำนวน เป็นแหล่งอ้างอิงที่ใกล้ชิดมากที่สุด ผู้คนสามารถหยิบยกบางตอนบางตอนของวรรณกรรมที่ตนชื่นชอบมาใช้ในภาษาพูดในชีวิตประจำวัน และเมื่อเป็นที่ยอมรับในคนหมู่มากก็ย่อมกลายเป็นสำนวนติดอยู่ในภาษาในที่สุด อย่างไรก็ตาม สำนวนที่หยิบยกมานั้นอาจจะมีการตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อยก็ได้ ตัวอย่างสำนวนเช่น 水落石出 shuǐluòshíchū ความหมายตามตัวอักษรคือ น้ำลงหินโผล่ เป็นท่อนหนึ่งในบทประพันธ์ชื่อ หลังผาแดง (後赤壁賦 hòuchìbìfù) ของซูซี (蘇軾 Sū Shì) ต่อมาภายหลังใช้หมายถึงข้อเท็จจริงบางอย่างปรากฏขึ้นในภายหลัง

2.2 การศึกษาสำนวนจีนในประเทศไทย

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าสำนวนจีนเป็นคุณศัพท์ของภาษาจีน การศึกษาสำนวนจะทำให้เข้าใจถึงโครงสร้างภาษา ความคิดความเชื่อ สภาพความเป็นอยู่และมโนทัศน์พื้นฐานอื่นๆ ของคนจีนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีผู้ศึกษาวิจัยชาวไทยนิยมศึกษาสำนวนจีนอยู่ไม่น้อย วิทยานิพนธ์ที่มีหัวข้อในการศึกษาเกี่ยวกับสำนวนจีน ตัวอย่างเช่น

1) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า "XIN" กับสำนวนไทยที่มีความหมายตรงกัน (สุมาลี ศรีปานเงิน, 2543)

2) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทย (ชญัญพร ปริญาวุฒิชัย, 2543)

3) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ : การศึกษาเปรียบเทียบ (พิริยา สุรบจร, 2543)

4) การเปรียบเทียบสุภาษิตจีนกับสำนวน-ภาษิตไทย (กรรณิการ์ โกวิทกุล, 2544)

5) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำบอกอวัยวะ "ตา" (วรรณิตา ถึงแสง, 2545)

6) การศึกษาสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว (จินดาพร พินพงทรัพย์, 2545)

7) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีความหมายเรื่องการพูดในภาษาจีนกับในภาษาไทย (มนต์ชัย แซ่เตีย, 2548)

8) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า เงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับในภาษาไทย (อุรา เด่นวิทย์เลิศล้ำ, 2548)

9) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีก (วราลักษณ์ แซ่อึ้ง, 2550)

10) การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและไทยที่สะท้อนภาพสตรี (ภัทรพงศ์ พึ่งงาม, 2550)

11) การศึกษาวิจัยสำนวนภาษาจีนในนวนิยายเรื่องฮวงจุ้ยเก๋เก๋ (สินชัย กิมเซี่ยะ, 2551)

แนวทางในการศึกษาสำนวนจีนที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบกับสำนวนไทย ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า สำนวนคือแหล่งคุณศัพท์อันยิ่งใหญ่ของภาษาที่เก็บรวบรวมทั้งลักษณะทางไวยากรณ์ แนวความคิดและโลกทัศน์ของชนชาตินั้นๆ ไว้ ดังนั้นในการศึกษาสำนวนจีนจึงมุ่งเน้นไปที่การเปรียบเทียบกับสำนวนไทยที่มีลักษณะ

เดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงความเหมือนและความแตกต่างในแง่มุมต่างๆ เหล่านั้น อันจะช่วยทำให้คนไทยเข้าใจความคิดและวัฒนธรรมของคนจีนได้ดีขึ้น ผลการวิจัย ปรากฏว่าทั้งคนไทยและคนจีนต่างก็มีพื้นฐานทางความคิดหรือการดำรงชีวิตที่ไม่ได้แตกต่างกันนัก อาจปรากฏความแตกต่างบ้างในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

2. ศึกษาด้านไวยากรณ์ การศึกษาด้านไวยากรณ์ก็คือศึกษานามเงินในด้านกายภาพ แง่มุมที่ศึกษามักจะครอบคลุมทุกด้านเท่าที่เป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น จำนวนคำในสำนวน โครงสร้าง ไวยากรณ์ภายในสำนวน หรือหน้าที่ของสำนวนนั้นๆ เมื่อนำไปใช้ในประโยค และเมื่อศึกษา เทียบเคียงกับสำนวนไทย ผลปรากฏว่าพบลักษณะที่คล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น ลักษณะการใช้ เสียงสัมผัสภายใน จำนวนพยางค์มีความคงที่ เป็นต้น

3. ศึกษาด้านความหมาย เป็นการศึกษาเนื้อหาที่อยู่ภายในสำนวนนั้นๆ ว่าสำนวนแต่ละ สำนวนกล่าวถึงสิ่งใด มีความสัมพันธ์กับสิ่งรอบข้างอย่างไร ในหลายงานวิจัยพบว่า สำนวนจีนบ่ง บอถึงความหมายหรือแง่มุมดังต่อไปนี้ เช่น วัฒนธรรมการใช้ชีวิตและธรรมชาติ อาหารและ ชีวิตประจำวัน ศาสนา ศิลปะ ระบบทางสังคม คุณค่าและค่านิยม เป็นต้น และเมื่อศึกษา เปรียบเทียบกับสำนวนไทยก็จะพบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน นั้นแสดงให้เห็นว่าชาวไทยและชาว จีนมีมโนทัศน์พื้นฐานต่อการดำรงชีวิตไม่แตกต่างกันนัก ซึ่งอาจเป็นข้อพิสูจน์หนึ่งที่ทำให้เชื่อได้ว่า ในอดีตชาวไทยและชาวจีนเคยมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นหรือเคยอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณ เดียวกัน

2.3 แนะนำ ซิโฮยวี้

ซิโฮยวี้ (西遊記 Xīyóu Jì) มาจากคำว่า Xīyóu แปลว่า การเดินทางสู่ทิศตะวันตก และคำว่า Jì แปลว่าบันทึก รวมกันจึงแปลได้ว่า บันทึกการเดินทางสู่ทิศตะวันตก ในที่นี้หมายถึง ทิศตะวันตกของจีนคือประเทศอินเดีย เป็นงานวรรณกรรมประเภทนวนิยายเรื่องยาว มีชื่อเสียงและ เป็นที่นิยมโดยทั่วไป เป็นวรรณกรรมที่มีคนศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ จัดได้ว่าเป็นหนึ่งใน วรรณกรรมชิ้นเอกของจีน

ซิโฮยวี้ แต่งขึ้นในราวปี ค.ศ.1590 ช่วงสมัยราชวงศ์หมิง นักวิชาการโดยส่วนมากเชื่อว่า เป็นผลงานของอู๋เจิงเอน (吳承恩 Wú Chéng'ēn) โดยนำเค้าโครงหลักมาจากประวัติศาสตร์เรื่อง สมณะเสวียนจิ้ง (玄奘 Xuánzàng ค.ศ.602-664) อูษา โลหะจรูญ (2551) ได้เล่าถึงประวัติของ พระสมณะรูปนี้ไว้ว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ มีชีวิตอยู่ในช่วงปลายราชวงศ์สุย ต้นราชวงศ์ถัง ศึกษาคัมภีร์เต๋าและขงจื้อจากบิดาของท่าน ออกบวชตั้งแต่อายุ 13 ปี เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่ เรียนและตั้งใจศึกษาคัมภีร์ต่างๆ ของฝ่ายมหายานเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากการแปลคัมภีร์พุทธ

ศาสนาในสมัยก่อนหน้าของท่านนั้น คัมภีร์แต่ละเล่มขาดความสมบูรณ์แบบในตนเอง ทั้งยังมีหลายสำนวนกระจัดกระจายกันอย่างไม่เป็นระบบ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงมีดำริที่จะเดินทางไปศึกษาคัมภีร์ต้นฉบับที่ประเทศอินเดีย ท่านจึงเดินทางออกจากอินเดียในลักษณะลักลอบออกจากเมืองเนื่องจากกฎหมายในตอนนั้น ไม่อนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศ ต้องเดินทางรอนแรมผ่านทะเลทรายโกบีอันร้อนระอุ จนลู่ถึงประเทศอินเดีย ท่านศึกษาภาษาสันสกฤตและคัมภีร์พุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยนาลันทาจนแตกฉาน ท่านได้รับเชิญให้แสดงธรรมเทศนาหลายต่อหลายครั้งจนชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วดินแดนอินเดียในสมัยโบราณ ท่านได้รับฉายาจากคณะสงฆ์ฝ่ายมหายานว่า “มหายานเทวะ” และจากคณะสงฆ์ฝ่ายสาวกยานว่า “โมกษเทวะ” ท่านเดินทางกลับมาตุภูมิพร้อมคัมภีร์สันสกฤตจำนวน 657 ปกรณ์ และจัดตั้งสนามแปลคัมภีร์ขึ้นภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ของพระเจ้าถังไท่จง (唐太宗 Táng Tàizōng) แห่งราชวงศ์ถัง ท่านอุทิศเวลาทุกลมหายใจแปลคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาตลอดระยะเวลา 19 ปีที่ท่านทำงานแปล คัมภีร์ที่ท่านแปลสำเร็จมีทั้งสิ้น 75 ปกรณ์ 1,335 ผูก นับเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อวงการศาสนาพุทธของประเทศจีน และเป็นผู้วางรากฐานให้ศาสนาพุทธนิกายมหายานตั้งมั่นอยู่ในประเทศจีนตราบจนถึงทุกวันนี้ นอกจากงานแปลคัมภีร์แล้ว ท่านยังเป็นผู้ประพันธ์หนังสือ *จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตกของมหาราชวงศ์ถัง* (大唐西域記 Dàtáng Xīyù Jì) ที่ได้บันทึกความเป็นไปต่างๆ ของอินเดียในสมัยนั้นและตกทอดมาจนกลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งในทางโบราณคดีศึกษาเกี่ยวกับอินเดียอีกด้วย นอกจากนี้จะเป็นพระนักแปลผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ท่านยังเป็นต้นแบบของพระถังซัมจั๋งในวรรณกรรมเรื่อง *ซีโหว่วจี* อีกด้วย

ภาพที่ 1 รูปเหมือนพระถังซัมจั๋ง ภาพที่ 2 รูปปั้นที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าวัดฉือเอิน เมืองซีอาน

ซีโหว่วจี เป็นนิทานเรื่องเล่าที่นำเค้าโครงมาจากเรื่องจริงทางประวัติศาสตร์ เนื้อหากว่าถึงสมณะรูปหนึ่งพร้อมด้วยสาวกสามคน ได้แก่ เหง้งเจี่ยหรือซุนหงอคง (行者 Xíngzhě/孫悟

空 Sūn Wūkōng) เป็นลิง มีนิสัยมุทะลุ ใจร้อน คือโป๊ยก่ายหรือหงอหนึ่ง (豬八戒 Zhū Bājiè / 悟能 Wùnéng) เป็นหมู มีนิสัยขี้เกียจ ชั่วเจ้งหรือหงอจิ้ง (沙僧 Shā Sēng/ 悟淨 Wùjìng) เป็นเงือกน้ำ มีลักษณะโง่เขลา และราชาบุตรมังกรที่แปลงเป็นม้า ท่านและสาธุศิษย์ต้องเดินทางผจญภัยฝ่าอุปสรรคอันตรายต่างๆ โดยมากจะมาในรูปแบบของปีศาจชนิดต่างๆ หลังจากฝ่าอุปสรรคอันตรายต่างๆ นานา บางครั้งต้องไปอัญเชิญเทวดาหรือพระโพธิสัตว์มาปราบปีศาจ บางครั้งต้องเผชิญธรรมชาติอันโหดร้าย บางครั้งก็มีเรื่องราวกระทบกระทั่งกันเองเพื่อเป็นการลงใจและฝึกฝนตนเอง จนในที่สุดก็สามารถลู่ถึงวัดลู่อิมยี่ (雷音寺 Léiyīnsì) อันเป็นที่ประทับของพระยูไล และนำพระไตรปิฎกฉบับจริงกลับประเทศจีนได้ในที่สุด โดยวรรณกรรมเรื่องนี้แต่งเป็นตอนๆ เรียกว่า 回 huí รวมทั้งสิ้น 100 ตอน แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ตอนที่ 1-7 เป็นตอนกำเนิดแห่งเจียกกล่าวถึงตอนเกิด ได้ไปร่ำเรียนวิชา อาละวาดสวรรค์จนสุดท้ายถูกสะกดไว้ ตอนที่ 8-12 เป็นเรื่องราวของพระถังซัมจั๋ง ชาติกำเนิดและมูลเหตุที่ต้องออกเดินทาง และตอนที่ 13-100 เป็นการเดินทางของพระถังซัมจั๋งไปยังชมพูทวีป ได้เจอลูกศิษย์ทั้งสามและผ่านอุปสรรคมากมายจนสามารถอัญเชิญพระไตรปิฎกได้สำเร็จ

เรื่องราวการเดินทางใน **ซีโหยวจี** เป็นเรื่องที่สนุกสนานและพิสดาร จึงเป็นที่ชื่นชอบและได้รับความนิยมโดยกว้างขวาง อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ขยายเรื่องนี้แต่งขึ้นมาจนถึงสมัยปัจจุบัน มีผู้พยายามตีความสาระสำคัญของเรื่องนี้อยู่เสมอๆ ถาวร ลิกขโกศล (2552: 119) ได้กล่าวถึงงานเขียนของหลินเคินซึ่งได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการเขียน **ซีโหยวจี** ไว้ทั้งหมดสามแนวทางด้วยกัน ได้แก่

1. งานเขียนทางศาสนา เห็นได้ว่าเนื้อหาหลักของนิยายเรื่องนี้เกี่ยวกับศาสนาพุทธนิกายมหายาน ดังนั้นจึงมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าน่าจะเป็นการเผยแพร่คำสอนของพุทธศาสนาเป็นหลัก ส่วนผู้นับถือเต๋าก็คิดว่าน่าจะเป็นการอธิบายเรื่องธาตุทั้งห้าและแนวคิดเรื่องอายุวัฒนะตามหลักศาสนาเต๋าย ส่วนพวกขงจื้อก็กล่าวไว้ว่าแสดงหลัก “ควบคุมการปล่อยตามอารมณ์” อันเป็นหลักสำคัญของขงจื้อ บ้างก็ว่าเป็นการบูรณาการเอาศาสนาทั้งสามเข้าไว้ด้วยกัน

2. งานเขียนเชิงล้อเลียน ผู้เสนอทฤษฎีนี้คือหูชื้อ (胡適 Hú Shì) และหลู่ซุน (魯迅 Lǔ Xùn) กล่าวว่า **ซีโหยวจี** เป็นงานเขียนเชิงล้อเลียนสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่พระถังซัมจั๋งและคณะเดินทางผ่านไปยังเมืองใดก็จะพบฮ่องเต้หรือข้าราชการที่ไม่ซื่อสัตย์ รวมถึงนักพรตเต๋าต่างๆ แม้แต่พระกัศสปะและอาณัติที่เป็นสาวกคนสำคัญของพระพุทธเจ้ายังติดสินบน ปีศาจต่างๆ เป็นภาพสะท้อนถึงความไม่ยุติธรรมต่างๆ ในสังคม รวมแล้วก็เป็นงานเขียนเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก อาจไปตรงกับหลักธรรมของพุทธหรือเต๋าย่างก็ยอมเป็นเรื่องธรรมดา แต่การจะตีความว่า

นิยายเรื่องนี้เขียนขึ้นบนอุดมการณ์ทางศาสนานี้ดูเหมือนเป็นการลากความหรือตีความเข้าตนเองเสียมากกว่า

3. งานเขียนเชิงปฏิบัติ แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากช่วงยุคสมัยที่จีนปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ผู้เสนอแนวความคิดนี้เห็นว่า หังเจียต้องการล้มล้างระบอบอำนาจเดิม เป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการภายในที่อัดอั้นของกลุ่มราษฎรที่ถูกข่มขี่ประทุรัง บางกลุ่มเสนอทฤษฎีกดขี่กำราบ แสดงให้เห็นตอนที่พระยูโลกคทับหังเจียไว้ด้วยเขาปัญญาธาตุ นอกจากนั้นยังมีทฤษฎีอื่นอีกมากมาย เช่น ทฤษฎีชีวิตมนุษย์ โดยมองชีวิตมนุษย์ที่ต้องฟันฝ่าคลื่นร่นจนพบความสำเร็จผ่านตัวละครหังเจีย ทฤษฎีภาพสะท้อน นิยายเป็นตัวสะท้อนสังคมที่หลากหลายของจีนในยุคนี้ และมีทฤษฎีอื่นๆ ในสมัยใหม่

ภาพที่ 3 ภาพวาดเรื่อง ซีโหว่วจี้ บนกระเบื้องในตำหนักอิ๋เหอหยวน (頤和園)

สาระสำคัญของ ซีโหว่วจี้ ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด นั่นแสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งและความแยบยลของนวนิยายเรื่องนี้ เป็นผลผลิตของคนหลายรุ่นสั่งสมต่อกันมาจนตกผลึกกลายเป็นนิยายที่แต่งโดยอู่เจิงเอน เป็นนวนิยายที่ทรงคุณค่ารอผู้มาศึกษาและเปิดเผยให้กระจ่างแจ้งต่อไป

ในปัจจุบัน ซีโหว่วจี้ เป็นนิยายที่นิยมอย่างแพร่หลาย ต้นฉบับที่เป็นงานเขียนของอู่เจิงเอนได้รับการตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์ต่างๆ อยู่เสมอมีเคยขาดตลาด นอกจากนั้นยังมีผลงานในรูปแบบหนังสือการ์ตูนที่สรุปย่อเนื้อเรื่องและมีภาพประกอบเพื่อให้สามารถอ่านเข้าใจง่าย มีการนำไปทำเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์อยู่เสมอ ทั้งที่สร้างขึ้นโดยอาศัยบทประพันธ์ดั้งเดิมเป็นแกนหลัก หรือดัดแปลงพลิกแพลงเนื้อเรื่องให้มีลักษณะแตกต่างออกไป ในยุคปัจจุบัน ยังนำเนื้อหาไป

ผลิตเป็นเกมส์ออนไลน์ ถือเป็นอีกมิติหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า **ซีโหวยจี** เป็นที่ชื่นชอบของคนในสังคมจีนไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหนก็ตาม

ภาพที่ 4 หน้าปกหนังสือ **ซีโหวยจี** ของสำนักพิมพ์ต่างๆ

ภาพที่ 5 **ซีโหวยจี** ในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ เกมออนไลน์ ฯลฯ

2.4 แนวทางการศึกษาวิจัย **ซีโหวยจี**

การศึกษาวิจัย **ซีโหวยจี** มีมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก **ซีโหวยจี** เป็นนิยายขนาดยาวที่มีเรื่องราวเนื้อหามากมาย เป็นเรื่องราวที่คนในยุคต่างๆ เล่าถ่ายทอดสืบต่อๆ กันมาจนได้รับการดัดแปลงโดยผู้เฒ่าเฒ่าในที่สุด การศึกษาวิจัย **ซีโหวยจี** ที่ผ่านมานในอดีตยังมีด้วยกันหลายแง่หลายมุม แต่สามารถจัดประเภทตามประเด็นหลักที่ศึกษาออกเป็น 3 ประเภทหลักดังนี้

1) ด้านภาษา

เนื่องจาก **ซีโหยวจี** เป็นวรรณกรรมในยุคไป๋ฮว่าช่วงแรก กล่าวคือเขียนด้วยภาษาที่คนในสมัยนั้นใช้พูดจริง จึงเป็นที่สนใจในวงการภาษาศาสตร์ การศึกษาภาษาด้านต่างๆ เช่น คลังคำ ถิ่นนวน สุภาษิต คำพังเพย โครงสร้างทางไวยากรณ์ ประโยคกรรม การศึกษาประเภทของคำที่ปรากฏ เป็นต้น นอกจากนี้ เนื่องจากผู้แต่งเป็นชาวมณฑลเจียงซู จึงปรากฏภาษาถิ่นใน **ซีโหยวจี** อยู่เป็นจำนวนมาก นักวิชาการบางคนจึงมุ่งเน้นศึกษาภาษาถิ่นที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องนี้งานวิจัย **ซีโหยวจี** ในประเทศจีนที่เกี่ยวกับด้านภาษามีอยู่มากมาย ตัวอย่างเช่น **การศึกษาภาษาหวายอันในซีโหยวจี** (Liú Huáiyù, 1986) **การวิจัยคำศัพท์ในซีโหยวจี** (Huáng Jiàn, 2008) **การศึกษาคำกริยาพิเศษในซีโหยวจี** (Zhāng Wēili, 2010) **การศึกษาคำแสดงน้ำเสียงในซีโหยวจี** (Bái Dáyì, 2009) เป็นต้น

2) ด้านวรรณกรรม

ซีโหยวจี จัดเป็นวรรณกรรมที่แต่งได้งดงามและสละสลวย เนื้อหาความประทับใจประทับใจมากมาย ดังนั้นการศึกษาในเชิงวรรณศิลป์จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีผู้ศึกษากันเป็นจำนวนมาก แง่มุมที่ศึกษาได้แก่ บทกวีต่างๆ การวิเคราะห์ตัวละคร การตีความสัญลักษณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยใช้ทฤษฎีทางตะวันตกมาสนับสนุนก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน รวมไปถึงอิทธิพลที่มีต่อวรรณกรรมในยุคเดียวกันหรือวรรณกรรมยุคต่อมา หรือแม้แต่อิทธิพลจากวรรณกรรมอื่นที่ปรากฏใน **ซีโหยวจี** เป็นต้น ตัวอย่างเช่น **อภิปรายลักษณะด้านศิลปะอารมณ์ขันในซีโหยวจี** (Liǔ Hóngléi, 1994) **พัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์ของนิทาน “การเดินทางสู่ตะวันตก”** (Liú Zhí, 2000) **การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องของซีโหยวจีกับประเด็นหลักของโทกนาฏกรรม** (Chē Róngxiǎo, 2007) **ซีโหยวจีและผู้แต่งกับเมืองซูวี้** (Dūn Yùlín, 2001) เป็นต้น

3) ด้านปรัชญาศาสนา

แนวความคิดทางปรัชญาศาสนาปรากฏอย่างชัดเจนใน **ซีโหยวจี** แก่นเรื่องดำเนินไปโดยมีพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง พระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ต่างๆ เป็นผู้ช่วยเหลือให้คณะเดินทางเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังปรากฏแนวความคิดของศาสนาเต๋าอย่างชัดเจน เช่น เมืองสวรรค์และเมืองบาดาล การใช้ยาวิเศษต่างๆ นักพรตผู้บำเพ็ญศีล รวมไปถึงแนวความคิดว่าการกินเนื้อพระถังซัมจั๋งแล้วจะอายุยืนยาว นอกจากนี้ยังผนวกเอาความเชื่อพื้นถิ่นไว้อีกด้วย นิยายเรื่องนี้จึงเป็นการรวมทุกความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในประเทศจีนอย่างแท้จริง และมีผู้วิจัย **ซีโหยวจี** ในแง่มุมนี้

อยู่ไม่น้อย ตัวอย่างเช่น **ชีโฮยวี่และศาสนาพุทธ** (Liú Yīnbǎi, 1988) **ชีโฮยวี่และแนวความคิดทางพุทธศาสนา** (Lǐ Jiàndōng, 1997) **อภิปรายวัฒนธรรมทางศาสนาและแนวความคิดทางศาสนาในชีโฮยวี่โดยสังเขป** (Wèi Wǔ และ Zhū Huá lì, 2009) **ชีโฮยวี่และวัฒนธรรมศาสนาเต๋า** (Suí Guóqīng, 2007) เป็นต้น

สำหรับสำนวนจีนใน **ชีโฮยวี่** นั้น หวางเจี้ยน (Huáng Jiàn, 2008: 61-66) ได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้เป็นส่วนหนึ่งในวิทยานิพนธ์เรื่อง **การวิจัยคำศัพท์ในชีโฮยวี่** ได้กล่าวถึงภาพรวมของสำนวนจีนดังกล่าวว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 480 สำนวน บางส่วนมีมาตั้งแต่โบราณ บางส่วนเกิดขึ้นในยุคสมัยนั้น โดยส่วนมากมาจากภาษาพูดของชาวบ้าน หวางเจี้ยนได้ศึกษาสำนวนดังกล่าวใน 3 หัวข้อ ได้แก่ ที่มาของสำนวน โครงสร้างของสำนวนและลักษณะเด่นของสำนวนใน **ชีโฮยวี่** ดังนี้

1) ที่มาของสำนวนใน **ชีโฮยวี่**

ก) สำนวนที่มาจากหนังสือในยุคก่อนหน้า ตัวอย่างเช่น 既往不咎 jìwǎng bújiù หมายถึง ลืมเรื่องราวในอดีต ไม่ยกความผิดที่เคยทำมากล่าวโทษอีก มีที่มาจาก **คัมภีร์หลุน-ยุหวี่ บทปาอี้** (《論語·八佾》Lùnyǔ·Bāyì) หรือ 傾城傾國 qīngchéngqīngguó หมายถึง หญิงสาวที่มีความงดงามจนคนทั้งแผ่นดินต้องเหลียวมอง มีที่มาจาก **หนังสืออันชู่ บทว่ายชีจ้วน** (《漢書·外戚傳》Hànshū·Wàiqīzhuàn) เป็นต้น

ข) สำนวนที่มาจากพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น 本來面目 běnláimiànmù หมายถึง ตัวตนที่แท้จริง หรือลักษณะของเหตุการณ์ที่แท้จริง มีที่มาจาก **คัมภีร์ลี้วู่ถัน บทสิงซู** (《六祖壇經·行出品》Liùzǔ Tánjīng·Xíngchūpǐn) หรือ 極樂世界 jíleshìjiè หมายถึง สถานที่ที่มีความสุขสำราญทุกประการ มีที่มาจาก **คัมภีร์พระพุทธเจ้ากล่าวถึงพระอมิตาภพุทธ** (《佛說阿彌陀經》Fó Shuō Ēmítuó Jīng) เป็นต้น

ค) สำนวนที่มาจากภาษาพูดในยุคก่อนหน้า สำนวนประเภทนี้มีมากที่สุด โดยส่วนมากมาจากวรรณกรรมประเภทต่างๆ ที่ใช้ไปสู่ว่าในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง เช่น 不知高低 búzhīgāodī หมายถึง ไม่รู้จักที่ต่ำที่สุด มีที่มาจากบทละครของหม่าจื่อเยวี่ฮ้วน (Mǎ Zhì yuǎn 馬致遠) ชื่อ **น้ำตาบัณฑิตชื่อหมาที่เจียงโจว** (《江洲司馬青衫淚》Jiāngzhōu Sī mǎ Qīngshān Lèi) หรือ 遊手好閒 yóushǒuhào xián หมายถึง มีเวลาว่างและเที่ยวเล่น ไม่ต้องทำงานการอันใด มีที่มาจาก **บทความเรื่องประวัติศาสตร์ห้าราชวงศ์ฉบับใหม่ บทประวัติศาสตร์ราชวงศ์เหลียงช่วงต้น** (《新編五代史平話·梁史上》Xīnbiān Wǔdài Shǐ Píng huà·Liángshǐ Shàng) เป็นต้น

ง) จำนวนที่เกิดจาก ซื่อหยวจี สมัยราชวงศ์หมิงเป็นช่วงเวลาที่เกิดจำนวนจีนขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นวรรณกรรมในสมัยนี้จึงได้เก็บรวบรวมจำนวนเหล่านี้ไว้เป็นจำนวนไม่น้อย จำนวนที่เกิดมาจาก ซื่อหยวจี ตัวอย่างเช่น 青红皂白 qīnghóngzàobái หมายถึง ความถูกผิดหรือสาเหตุของเรื่องราวต่างๆ 提心吊膽 tíxīndiàodǎn หมายถึง เต็มไปด้วยความกลัวจนไม่กล้าทำอะไรๆ 一模一樣 yīmóyíyàng หมายถึง เหมือนกันทุกประการไม่ผิดเพี้ยน 作惡多端 zuòèduōduān หมายถึง ทำความชั่วทุกประการโดยไม่เว้น เป็นต้น

2) โครงสร้างของจำนวนจีนใน ซื่อหยวจี

ก) โครงสร้างคู่ขนาน แบ่งเป็น (1) โครงสร้างประธาน-กริยาคู่ขนาน เช่น 地動山搖 dìdòngshānyáo หมายถึง เสียงอึกทึกดังก้อง สงครามดุเดือด 風調雨順 fēngtiáoyǔshùn หมายถึง น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ ฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้น (2) โครงสร้างกริยา-กรรมคู่ขนาน เช่น 保國民安 bǎoguómínān หมายถึง ปกครองประเทศและราษฎรให้อยู่เย็นเป็นสุข 有眼無珠 yǒuyǎnwúzhū หมายถึง มีตาแต่ไร้แวว ไม่สามารถมองแยกแยะสิ่งที่มีค่าได้ เป็นต้น (3) โครงสร้างหน่วยขยาย-หน่วยหลักคู่ขนาน เช่น 百計千方 bǎijìqiānfāng หมายถึง พยายามคิดหาหนทาง 油頭粉面 yóutóufěnmiàn หมายถึง แต่งหน้าแต่งตัวให้สวยงาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบโครงสร้างคู่ขนานแบบอื่นๆ แต่เป็นเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น

ข) โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง ตัวอย่างเช่น 俄虎撲食 éhǔpūshí หมายถึง กระทำอย่างรวดเร็วและโหดเหี้ยม 心不在焉 xīnbúzàiyān หมายถึง ใจลอย ไม่มีสติจดจ่อ เป็นต้น

ค) โครงสร้างกริยา-กรรม ตัวอย่างเช่น 不計其數 bùjìqíshù หมายถึง มากมายนับไม่ถ้วน 莫知所措 mòzhīsuǒcuò หมายถึง สถานการณ์เลวร้ายหรือจิตใจไม่เป็นสุข เป็นต้น

ง) โครงสร้างหน่วยขยาย-หน่วยหลัก ตัวอย่างเช่น 不二法門 bùèrfǎmén หมายถึง วิธีการที่โดดเด่นหรือดีที่สุด 極樂世界 jíleshìjiè หมายถึง ความสุขอย่างเยี่ยมยอด เป็นต้น

จ) โครงสร้างคำสองหน้าที่ ตัวอย่างเช่น 磨磚作鏡 mózhuānzuòjìng หมายถึง ไม่อาจประสบความสำเร็จได้ 弄假成真 nòngjiǎchéngzhēn หมายถึง ต้องการสร้างเรื่องหลอกลวงคนอื่นแต่ท้ายสุดเรื่องนั้นกลับเป็นจริง เป็นต้น

ฉ) โครงสร้างกริยาเรียง ตัวอย่างเช่น 打草驚蛇 dǎcǎojīngshé หมายถึง แหกหญ้าให้งูตื่น 斬草除根 zhǎncǎochúgēn หมายถึง ถอนรากถอนโคน เป็นต้น

3) ลักษณะเด่นของสำนวนใน ชีโฮยวี้

ก) สำนวนมีที่มาหลากหลาย สำนวนใน ชีโฮยวี้ มีทั้งที่ปรากฏในหนังสือโบราณหรือเป็นภาษาพูดที่ผู้คนนิยมใช้พูดกันมาแต่ก่อน บางสำนวนแม้ว่าจะมีมาก่อนแล้ว แต่ก็กลายเป็นสำนวนในยุคร่วมสมัยกับ ชีโฮยวี้ ตัวอย่างเช่น 火上弄冰 huǒshàngnòngbīng หมายถึง หายไปอย่างรวดเร็ว สลายไปไม่เหลือร่องรอย มีที่มาจาก ชิงบู (《氣英布》Qìyīngbù) ของซังจิ่งเสียน (尚仲賢 Shàng Zhòngxián) ในสมัยราชวงศ์หยวน และจาก เฉียวเฟิงเยว่ (《調風月》Tiáofēngyuè) ของกวานอันซิง (關漢卿 Guān Hàncīng) เป็นต้น

ข) โครงสร้างของสำนวนซับซ้อน สำนวนใน ชีโฮยวี้ มีการพัฒนาในด้านโครงสร้างไปอย่างรอบด้าน โดยหลักแล้วได้แก่โครงสร้างคู่ขนาน ภาคประธาน-ภาคแสดง หน่วยขยาย-หน่วยหลัก กริยา-กรรม คำสองหน้าที่ กริยาเรียง เป็นต้น ในบรรดาโครงสร้างทั้งหมด โครงสร้างแบบคู่ขนานปรากฏอยู่มากที่สุด การใช้ตัวเลขเป็นพื้นฐานแล้วรวมกับคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ หรือคำลักษณะนามโดยใช้โครงสร้างคู่ขนานนับเป็นเอกลักษณ์ของสำนวนจีนในสมัยของ ชีโฮยวี้ เช่น 半更三夜 bàngèngsānyè หมายถึง ยามเที่ยงคืน ยามดึก 六街三市 liùjiēsānshì หมายถึง บ้านเมือง 七損八傷 qīshǔnbāshāng หมายถึง ได้รับความเสียหายอย่างหนัก 萬苦千辛 wànkǔqiānxīn หมายถึง เต็มไปด้วยความทุกข์ เป็นต้น

ค) รูปแบบของสำนวนยังไม่คงที่ สำนวนจำนวนมามีรูปแบบแตกต่างกัน สำนวนเดียวกันแต่กลับปรากฏรูปแบบอีกแบบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น 安邦定國 ānbāngdìngguó - 安邦立國 ānbānglìguó หมายถึง ทำให้บ้านเมืองสงบร่มเย็น 裡應外合 lǐyīngwàihé - 裡迎外合 lǐyíngwàihé หมายถึง สู้รบภายนอก ต้อนรับภายใน 正大光明 zhèngdàguāngmíng - 光明正大 guāngmíngzhèngdà หมายถึง พูดและกระทำอย่างตรงไปตรงมา 明心見性 míngxīnjiàn xìng - 見性明心 jiàn xìng míngxīn หมายถึง เข้าใจตนเองอย่างแท้จริง เป็นต้น ความแตกต่างที่พบสามารถสรุปได้เป็นสองแบบ แบบแรกคือการใช้คำที่ความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาแทนที่ อีกแบบคือการสลับตำแหน่งหน้าหลังของสำนวนในโครงสร้างคู่ขนาน นั่นแสดงให้เห็นว่า ความคงที่ของสำนวนจีนในวรรณกรรมไปสู่ว่ามีลักษณะขัดแย้งกันอยู่ เพราะในด้านหนึ่งก็มีลักษณะของการใช้ที่สืบทอดกันมา แต่อีกด้านหนึ่งกลับมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลง

2.5 แนะนำ ชีอิ้ว*

ส.พลายน้อยได้กล่าวถึงการแปล ชีโฮยวี้ เป็นภาษาไทยไว้ว่า หนังสือเล่มนี้ได้รับการแปลในสมัยรัชกาลที่ 6 นายเล็ก สมิตะศิริ เจ้าของโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ได้ว่าจ้างนายตันให้แปลจากภาษาจีน แต่สำนวนภาษาไทยยังไม่สละสลวยนัก จึงจ้างนายวรรณ (เทียนวรรณ, ต.ว.ส.

วรรณภา) เป็นผู้ขุดเกลาสำนวน (ศ.พลาญน้อย, 2547: 3) เป็นที่น่าสังเกตว่าการแปล *ชีโฮยวี้* มิได้เป็นการอำนวยการแปลแบบแต่ก่อนที่เคยทำมาในการแปลวรรณกรรมจีนรุ่นก่อนหน้านี้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการแปลในสมัยนี้ที่เริ่มมีผู้รู้ดีทั้งสองภาษาแล้ว อนึ่ง ฉบับแปลฉบับนี้เป็นฉบับเดียวที่ปรากฏการแปลในลักษณะนิยายที่แปลไปโดยตลอดจนจบ จากการสืบค้น *ไซอิ๋ว* ฉบับแปลต่างๆ นั้นปรากฏว่า ทุกฉบับเป็นสำนวนเดียวกัน แตกต่างเพียงแค่รูปเล่มและสำนักพิมพ์เท่านั้น

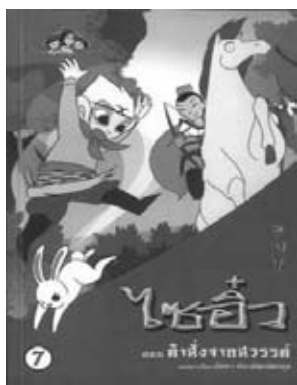
ภาพที่ 6 หน้าปกของ *ไซอิ๋ว* ฉบับพิมพ์ปี 2512, 2547 และ 2552 ตามลำดับ

หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการแพร่กระจายของนวนิยายเรื่องนี้ในสังคมไทย ได้แก่ งานจิตรกรรมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ภาพสลักที่สวนขวา เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ ตุ๊กตาศีลาจีนที่วัดสุทัศนเทพวราราม ภาพปูนปั้นประดับเก๋งจีนรอบพระเจดีย์วิหาร วัดบวรนิเวศวิหาร รวมไปถึงศาลเจ้าและรูปเคารพหิ้งเจียตามสถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทยอีกด้วย นั่นแสดงให้เห็นว่า คนไทยน่าจะรู้จักนิยายเรื่องนี้มาตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์แล้ว (सानติ-นวรรตน์ ภัคดีคำ, 2552)

นอกจากฉบับแปลนี้แล้ว *ชีโฮยวี้* ยังแพร่หลายในรูปแบบอื่นๆ เช่น หนังสือการ์ตูน หนังสือภาพที่มีผู้ผลิตจำหน่ายออกมาเรื่อยๆ และยังคงนำละครโทรทัศน์จากจีนมาฉายในประเทศไทยอีกด้วย ด้วยสื่อหลายประเภทเช่นนี้ทำให้ *ชีโฮยวี้* มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักไทยพอสมควร

ภาพที่ 7 ภาพปูนปั้นเรื่อง **ไซอิ๋ว** ประดับเก๋งจีนรอบพระระเบียงภายในวัดบวรนิเวศวิหาร

ภาพที่ 8 **ไซอิ๋ว** ในสื่อภาษาไทยอื่นๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ละครทีวี ภาพยนตร์ ฯลฯ

นอกจากนั้น ยังมีนักวิชาการและผู้สนใจชาวไทยศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวของ **ไซอิ๋ว** ในแง่มุมต่างๆ กัน ตัวอย่างเช่น

1) **สิงจอมโจก ไขความปริศนาธรรมในไซอิ๋ว** (เจมานันตะ, 2547) เป็นการนำวรรณกรรมชิ้นนี้มาตีความโดยใช้กรอบหลักธรรมทางศาสนาพุทธ ผู้แต่งเชื่อว่าเรื่องราวการเดินทางนี้แท้จริงแล้วคือการเดินทางจากความเป็นปุถุชนไปสู่ความเป็นอริยะ คณะเดินทางอันประกอบด้วย พระถังซำจั๋ง เหิงเจีย โป๊ยก่ายและซัวเจ๋งคือบุคลาธิษฐานของคุณธรรมต่างๆ ภายในตัวมนุษย์แรกเริ่มนั้นยังไม่แก่กล้านัก แต่เมื่อฝึกฝนอบรมตนไปเรื่อยๆ จึงมีความแก่กล้าขึ้นตามลำดับ หมู่มารต่างๆ คือกิเลสน้อยใหญ่นานัปการที่มาคอยพญญาเผาผลาญ หมู่พระโพธิสัตว์และเทวดาต่างๆ ที่ลงมาช่วยคือคุณธรรมอื่นๆ อันมาช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติธรรมบรรลุผลสัมฤทธิ์ ผลงานชิ้นนี้นับเป็น

งานที่มีคุณค่ายิ่ง แนะนำให้คนไทยได้รู้จัก **ไซอิ๋ว** ในแง่มุมทางปรัชญา มิใช่เป็นเพียงนิยายที่อ่านเอาแต่สนุกเพียงอย่างเดียว

2) **การศึกษาวรรณกรรมไซอิ๋วในประเทศไทย** (Xiè Yùbīng, 1995) เน้นศึกษาฉบับแปลภาษาไทยทั้งในด้านประวัติความเป็นมา กลวิธีการแปล รวมไปถึงการแพร่กระจายของวรรณกรรมชิ้นนี้ในหมู่คนไทย

3) **การแพร่กระจายเรื่องราวของหนุมานอินเดียและของหังเจียของจีนในประเทศไทย** (Xiè Yùbīng, 2000) เน้นการศึกษาวิเคราะห์การแพร่กระจายของหนุมานและหังเจียในหมู่คนไทย รวมถึงความเหมือนและความต่างของเทพเจ้าลึงในวรรณกรรมทั้งสามเรื่องคือ **รามายณะ รามเกียรติ์** และ **ซีโหยวจี**

4) **หังเจีย (ฉีเทียนต้าเล็ง) ลึงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า** (จรัสศรี จิรภาส, 2547) โดยวิเคราะห์ถึงความเป็มาของลัทธิบูชาหังเจียรวมถึงการแพร่กระจายความเชื่อดังกล่าวในประเทศไทย

ภาพที่ 9 หน้าปกหนังสือ **ดิ่งจอมโจก ไขความปริศนาธรรมในไซอิ๋ว** (ด้านซ้าย)

ภาพที่ 10 หน้าปกหนังสือ **หังเจีย (ฉีเทียนต้าเล็ง) ลึงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า** (ด้านขวา)

บทที่ 3

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน ซีโหวยวี้

จากการศึกษาสำนวนที่รวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น 758 สำนวนพบว่า สำนวนจีนใน ซีโหวยวี้ มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่หลากหลาย เช่น จำนวนคำ รูปแบบโครงสร้าง เป็นต้น เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างทางไวยากรณ์ อาจหมายถึงการศึกษาไวยากรณ์ด้านต่างๆ ด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การศึกษาในระดับหน่วยคำ คำ กลุ่มคำ ประโยคหรือปริเฉท อนึ่งความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่ตายตัวแน่นอน ในวลีหรือประโยคหนึ่งๆ คำแต่ละคำย่อมปรากฏหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน และมีความสัมพันธ์เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นกับคำรอบข้าง ในบทนี้จึงเน้นศึกษาสำนวนจีนในด้านความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของคำต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นสำนวนหรือที่เรียกว่าโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีน เพื่อให้ทราบและเข้าใจภาพรวมของสำนวนจีนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ทราบแนวโน้มกระบวนการก่อเกิดของสำนวนจีนและทราบรูปแบบความสละสลวยในสำนวนภาษาจีนที่เป็นที่นิยม

3.1 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคและสำนวนจีนทั่วไป

เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างทางไวยากรณ์ โดยทั่วไปก็จะกล่าวถึงโครงสร้างภาษาจีนดังที่ Zhū Déxī (2008, 95-173) ได้กล่าวไว้ทั้งสิ้น 6 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง โครงสร้างกริยา-กรรม โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย โครงสร้างคู่ขนานและโครงสร้างกริยาเรียง¹ แต่ละโครงสร้างประกอบขึ้นจากส่วนประกอบสองส่วนเป็นหลัก มีเพียงสองโครงสร้างสุดท้ายเท่านั้นที่สามารถประกอบขึ้นจากส่วนประกอบมากกว่า

-
- ¹ - โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง (主謂結構) ประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง
- โครงสร้างกริยา-กรรม (述賓結構) ประกอบด้วยกริยาและกรรม
 - โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม (述補結構) ประกอบด้วยกริยาและหน่วยเสริม หน่วยเสริมนั้นต้องอยู่หลังกริยาเสมอ และหน่วยเสริมจะบ่งถึงผลลัพธ์หรือระดับของกริยานั้นๆ เท่านั้น
 - โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย (偏正結構) ประกอบด้วยหน่วยหลักและหน่วยขยาย ทั้งนี้หน่วยขยายจะนำหน้าหน่วยหลักเสมอ
 - โครงสร้างคู่ขนาน (聯合結構) เกิดจากหน่วยหลักตั้งแต่สองส่วนขึ้นไปประกอบกัน อาจวางเรียงกันไป
 - โครงสร้างกริยาเรียง (聯謂結構) ประกอบขึ้นจากกริยาวลีตั้งแต่สองวลีขึ้นไปเรียงต่อกัน กริยาวลีแต่ละวลีนั้นอาจเป็นเพียงคำกริยาคำเดียวหรือเป็นวลีเรียงกันก็ได้

สองส่วนได้ นอกจากนี้โครงสร้างประโยคดังกล่าวแล้ว ยังมี Wáng Qín (2006, 208–212) ที่ได้กล่าวอธิบายโครงสร้างของสำนวนจีนไว้ว่า หมายถึงกฎเกณฑ์ในการประกอบกันของหน่วยหลักแต่ละหน่วยภายในสำนวนนั้นๆ กฎเกณฑ์โครงสร้างดังกล่าวไม่ต่างจากกฎเกณฑ์โครงสร้างภาษาจีน แต่เนื่องจากสำนวนมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานจนกลายเป็นกลุ่มคำที่ตายตัว โครงสร้างของสำนวนจึงมีลักษณะพิเศษคือ ความสัมพันธ์ของโครงสร้างจำกัดอยู่ในคำสี่คำเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างนั้นมีลำดับตายตัว แม้ว่าโครงสร้างสำนวนจะใช้กฎเกณฑ์ภาษาจีนปัจจุบันเป็นหลัก แต่ก็ยังมีลักษณะภาษาจีนโบราณปรากฏอยู่บ้าง และเนื่องจากสำนวนภาษาจีนแสดงความหมายที่ลึกซึ้งซับซ้อน ดังนั้นกฎเกณฑ์โครงสร้างจึงไม่เพียงแต่มีลักษณะเป็นระนาบเดียว แต่ยังมีลักษณะซ้อนหลายชั้น ทำให้โครงสร้างของสำนวนมีความซับซ้อนและหลากหลาย ดังนี้

1) โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง (主謂式)

ส่วนประกอบของสำนวนมีความสัมพันธ์โดยประกอบด้วยสิ่งที่ถูกกล่าวถึงและสิ่งที่กล่าวถึง มี 3 รูปแบบย่อย ได้แก่

ก) รูปแบบประธาน-กริยา (主謂型)

ประกอบด้วยประธานและกริยา เป็นความสัมพันธ์แบบสิ่งที่ถูกกล่าวถึงและสิ่งที่กล่าวถึง ตัวอย่างเช่น 野心勃勃 yěxīnbóbó หมายถึง ผู้มีความทะเยอทะยานเกินตัว มักใหญ่ใฝ่สูง ประกอบขึ้นจาก หน่วยประธาน yěxīn และหน่วยกริยา bóbó เป็นต้น

ข) รูปแบบประธาน-กริยา-กรรม (主謂賓型)

ประกอบด้วยสามส่วน ได้แก่ ประธาน กริยาและกรรม ตัวอย่างเช่น 葉公好龍 yègōnghàolóng สำนวนนี้เกิดจากนิทานเรื่องชายชราคนหนึ่งในสกุลเย่ ซึ่งชอบมังกรมาก มังกรตัวจริงบนฟ้าจึงมาปรากฏกายให้เห็น แต่ชายชราเมื่อพบมังกรตัวจริงกลับวิ่งหนี สำนวนนี้จึงหมายความว่าคนที่คุณคิดเหมือนชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ในความจริงแล้วไม่ได้ชอบสิ่งนั้น มักใช้แสดงความหมายที่ไม่ดี สำนวนนี้ประกอบขึ้นจาก หน่วยประธาน yègōng หน่วยกริยา hào และหน่วยกรรม lóng เป็นต้น

ค) รูปแบบประธาน-กริยา-หน่วยเสริม (主謂補型)

ประกอบด้วยสามส่วน ได้แก่ ประธาน กริยาและหน่วยเสริม ตัวอย่างเช่น 川流不息 chuānliúbùxī ความหมายตามตัวอักษรคือ กระแสน้ำไหลอยู่อย่างไม่ขาดสาย ใช้ในการเปรียบเทียบผู้คนหรือรถราที่สัญจรไปมาอยู่ไม่ขาดสาย สำนวนนี้ประกอบขึ้นจากหน่วยประธาน chuān หน่วยกริยา liú และหน่วยเสริม bùxī เป็นต้น

2) โครงสร้างกริยา-กรรม (謂賓式)

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยกริยาและกรรม หรือกล่าวได้ว่าเป็น อากาที่กำลังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสิ่งที่ถูกอากานั้นทำอยู่ ตัวอย่างเช่น 逼上梁山 bīshàngliángshān ความหมายตาม

ตัวอักษรคือ ถูกบังคับให้ขึ้นภูเขาเหลือง จำนวนนี้ใช้ในเชิงเปรียบเทียบว่าถูกบังคับให้ทำกิจการ กบฏหรือถูกบังคับให้ทำงานบางอย่างที่ตนไม่ได้สมัครใจ จำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยกริยา bīshàng และหน่วยกรรม liángshān เป็นต้น

3) โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม (謂補式)

โครงสร้างมีความสัมพันธ์ระหว่างกริยาหรือการกระทำและหน่วยเสริมที่ช่วยอธิบายขยาย ความลักษณะของการกระทำนั้นๆ ตัวอย่างเช่น 置之死地 zhìzhī sǐdì หมายถึง ตั้งใจบีบบังคับให้คนอื่นจนตรอกและตกอยู่ในสภาพที่มีอาจมีชีวิตต่อไปได้ จำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยกริยา zhìzhī และหน่วยเสริม sǐdì เป็นต้น

4) โครงสร้างกริยาเรียง (連謂式)

ภายในจำนวนประกอบด้วยกริยาวลีสองวลี เรียงกันตามลำดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ กล่าวคือ กริยาวลีด้านหน้าเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงเกิดกริยาวลีด้านหลัง ไม่สามารถสลับตำแหน่งกันได้ ตัวอย่างเช่น 畫蛇添足 huàshé tiānzú ความหมายคือ เต็มขาเข้าไปในภาพของงู เป็นการเปรียบเปรยว่าทำมากเกินไปกว่าที่จำเป็น และก่อให้เกิดโทษมากกว่าคุณ จำนวนนี้ประกอบขึ้นจากกริยาวลี huàshé และ tiānzú เป็นต้น

5) โครงสร้างคำสองหน้าที่ (兼語式)

ในจำนวนแต่ละจำนวนจะมีคำหนึ่งคำที่ทำหน้าที่สองอย่างคือ เป็นกรรมของกริยาตัวหน้า และเป็นประธานของกริยาตัวหลัง เนื่องจากคำดังกล่าวมีสองหน้าที่จึงเรียกโครงสร้างนี้จากลักษณะดังกล่าว ตัวอย่างเช่น 令人髮指 lìngrén fàzhǐ หมายถึง ทำให้คนรู้สึกโกรธจนผมตั้ง ประกอบด้วยสองกริยาวลี กริยาวลีด้านหน้าคือ lìngrén fà ประกอบด้วยหน่วยกริยา lìng และหน่วยกรรม rén fà ส่วนกริยาตัวหลังคือ zhǐ เมื่อพิจารณาจากความหมายแล้ว rén fà เป็นทั้งหน่วยกรรมของกริยาตัวแรกและเป็นประธานของกริยาตัวหลัง ดังนั้นจึงถือเป็นคำสองหน้าที่ เป็นต้น

6) โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย (偏正式)

ส่วนประกอบหลักสองส่วนของจำนวนมีความสัมพันธ์ในลักษณะของสิ่งที่ถูกจำกัดหรือขยายกับตัวบอกการจำกัดหรือขยายนั่นๆ หน่วยหลักจะอยู่ข้างหลังและหน่วยขยายจะอยู่ข้างหน้า แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่

ก) หน่วยขยาย-นาม (定中關係)

หน่วยขยายอยู่ด้านหน้า ทำหน้าที่ขยายหน่วยหลักที่เป็นบทนามอยู่ด้านหลัง ตัวอย่างเช่น 世外桃源 shìwài táoyuán ความหมายคือสวนที่ตัดขาดจากโลกภายนอก กล่าวได้ว่าเป็นโลกในอุดมคติที่มีแต่ความสุข ไม่มีความทุกข์หรือเดือดร้อนใดๆ ทั้งสิ้น ปัจจุบันใช้

เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมในจินตนาการที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน จำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นนามวลีคือ táoyuán และหน่วยขยาย shìwài เป็นต้น

ข) หน่วยขยาย-กริยา (狀中關係)

หน่วยขยายอยู่ด้านหน้าเช่นเดียวกัน ทำหน้าที่ขยายหน่วยหลักที่เป็นบทกริยาที่อยู่ด้านหลัง ตัวอย่างเช่น 半路出家 bànlùchūjiā หมายถึง คนที่บวชเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว มิได้บวชเรียนตั้งแต่เด็กๆ ในปัจจุบันหมายถึงคนที่เปลี่ยนเส้นทางเดินเมื่อผ่านไปครึ่งหนึ่งแล้วหรือคนที่เปลี่ยนงานเมื่อผ่านวัยกลางคนไปแล้ว จำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยหลักเป็นกริยาวลีคือ chūjiā และหน่วยขยาย bànlù เป็นต้น

7) โครงสร้างคู่ขนาน (聯合式)

ส่วนประกอบแต่ละส่วนของจำนวนมีน้ำหนักเท่ากัน และนำมาเรียงต่อกัน สามารถแบ่งประเภทได้เป็น

ก) คำคู่ขนาน (并列聯合) ตัวอย่างเช่น 悲歡離合 bēihuānlíhé หมายถึง ประสบและความรู้สึกทุกประเภทในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความโศกเศร้า ความสุข การจากลาหรือการพบพาน เป็นต้น จำนวนนี้ประกอบด้วยคำที่คำที่มีลักษณะขนานกัน ได้แก่ bēi huān lí และ hé แต่ละคำล้วนมีความสำคัญเท่ากัน สามารถแปลโดยเติมคำว่า “และ” คั่นระหว่างคำแต่ละคำได้ เป็นต้น

ข) ประธาน-กริยาคู่ขนาน (主謂聯合) ตัวอย่างเช่น 山高水長 shān gāoshuǐcháng หมายถึง ภูเขาสูงลำน้ำยาว โบราณหมายถึงชื่อเสียงของบุคคลหนึ่งๆ ที่สามารถดำรงอยู่ตราบชั่วลูกชั่วหลาน ปัจจุบันใช้หมายถึงบุญคุณอันยิ่งใหญ่ลึกลับ ซึ่ง จำนวนนี้ประกอบด้วยสองส่วนที่ขนานกันคือ shāngāo และ shuǐcháng แต่ละส่วนประกอบด้วยประธาน shān /shuǐ และกริยา gāo/cháng ตามลำดับ เป็นต้น

ค) กริยา-กรรมคู่ขนาน (謂賓聯合) ตัวอย่างเช่น 損人利己 sǔnrén lìjǐ หมายถึง ทำร้ายผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ จำนวนนี้ประกอบด้วยสองส่วนที่ขนานกันคือ sǔnrén และ lìjǐ แต่ละส่วนประกอบด้วยหน่วยกริยา sǔn/lì และหน่วยกรรม rén/jǐ ตามลำดับ เป็นต้น

ง) กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน (謂補聯合) ตัวอย่างเช่น 走來走去 zǒulái zǒuqù หมายถึง เดินไปเดินมาด้วยความกระสับกระส่ายหรือกังวลใจ จำนวนนี้ประกอบด้วยสองส่วนที่ขนานกันคือ zǒulái และ zǒuqù แต่ละส่วนประกอบด้วยหน่วยกริยา zǒu/zǒu และหน่วยเสริม lái/qù ตามลำดับ เป็นต้น

จ) หน่วยขยาย-คำนามคู่ขนาน (定中聯合) ตัวอย่างเช่น 千軍萬馬 qiānjūnwànmǎ ทหารพันคนม้าหมื่นตัว ใช้บรรยายกองทัพที่ดูองอาจเข้มแข็ง หรืออาจหมายถึง

เสียงที่ดังก็ก้องก็ได้ จำนวนนี้ประกอบด้วยสองส่วนที่ขนานกันคือ qiānjūn และ wànmǎ แต่
 ละส่วนประกอบด้วยหน่วยขยาย qiān/wàn และคำนาม jūn/mǎ ตามลำดับ เป็นต้น

ฉ) หน่วยขยาย-คำกริยาคู่ขนาน (狀中聯合) ตัวอย่างเช่น 突飛猛進
 tūfēiměngjìn หมายถึง การพัฒนาหรือความก้าวหน้าที่รวดเร็วเป็นพิเศษ จำนวนนี้
 ประกอบด้วยสอง ส่วนที่ขนานกันคือ tūfēi และ měngjìn แต่ละส่วนประกอบด้วยหน่วย
 ขยาย tū/měng และคำกริยา fēi/jìn ตามลำดับ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์สำนวนจีนใน **ซีโหววี้** ตามกฎเกณฑ์โครงสร้างข้างต้นพบว่า แม้ว่าจะ
 สามารถนำสำนวนจีนส่วนใหญ่ใน **ซีโหววี้** มาจัดประเภทตามเกณฑ์ของหวังฉินดังกล่าวข้างต้นได้
 แต่ก็ยังมีบางสำนวนไม่สามารถจัดเข้าประเภทได้ เนื่องจากสำนวนจีนใน **ซีโหววี้** มีโครงสร้างทาง
 ไวยากรณ์หลากหลาย ตัวอย่างและการวิเคราะห์โครงสร้างต่างๆ ของสำนวนจีนใน **ซีโหววี้** จะ
 กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

3.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน **ซีโหววี้**

เมื่อนำหลักเกณฑ์โครงสร้างทางไวยากรณ์มาวิเคราะห์สำนวนจีนใน **ซีโหววี้** พบว่า
 สามารถจัดประเภทได้ดังนี้

3.2.1 โครงสร้างระดับคำ

สำนวนบางสำนวนใน **ซีโหววี้** เป็นคำวิสามานยนาม แต่เมื่อใช้เป็นสำนวนกลับ
 มิได้มีความหมายสื่อถึงบุคคลหรือสิ่งของที่คำนามชี้เฉพาะนั้นๆ เท่านั้น แต่หากมีนัยอื่นสอดแทรก
 อยู่ด้วย สำนวนเหล่านี้ไม่มีโครงสร้างไวยากรณ์ภายในใดๆ ที่สามารถแยกย่อยต่อไปได้อีก ถือเป็น
 เพียงคำหนึ่งคำเท่านั้น เช่น

阿彌陀佛 āmítuófó เป็นคำทับศัพท์ในภาษาสันสกฤต ความหมายตาม
 ตัวอักษรคือ พระอมิตาภพุทธเจ้า ในความเชื่อของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน พระพุทธเจ้าและพระ
 โพธิสัตว์มีอยู่เป็นจำนวนมาก และพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ก็มีดินแดนเป็นของตน ในคัมภีร์
 สุขาวดียุทธกล่าวถึงพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งพระนามว่า อมิตาภะ อันหมายถึง ผู้มีแสงสว่าง
 อันไม่จำกัด พระพุทธเจ้าพระองค์นี้สถิตอยู่ในสวรรค์ฝั่งตะวันตกอันมีนามว่า สุขาวดี ผู้ใดที่ไปเกิด
 ในดินแดนนี้จะสามารถบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณได้ทุกผู้ทุกคนไป ดังนั้น ผู้ที่ปรารถนาจะไป
 เกิดในดินแดนนี้จึงต้องภาวนาถึง พระอมิตาภพุทธเจ้าอยู่เสมอ (พอล คาร์ส, 2532) เมื่อความเชื่อนี้
 แพร่หลายออกไป พระนามของพระพุทธเจ้าพระองค์นี้จึงกลายเป็นคำเรียกขานหรือคำอุทานที่

ชาวบ้านทั่วไปใช้ในชีวิตประจำวัน และกลายเป็นสำนวนในที่สุด อันมีนัยแสดงถึงการอ่อนน้อม หรือแสดงความขอบคุณต่อเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

阿鼻地獄 ābīdìyù เป็นคำทับศัพท์ในภาษาสันสกฤตอีกเช่นกัน ความหมายคือนรกอเวจี ความเชื่อในพุทธศาสนาได้กล่าวถึง ดินแดนอันที่ผู้ที่กระทำบาปกรรมความชั่วต้องไปเพื่อชดใช้กับความผิดทั้งหลายที่ก่อขึ้น โดยปกตินรกนั้นจะมีอยู่ทั้งหมดแปดขุมใหญ่ และมีนรกบริวารรายล้อม อเวจินั้นถือเป็นนรกที่อยู่ชั้นต่ำที่สุด มีเพียงผู้ที่กระทำความผิดอย่างรุนแรงเท่านั้นที่ต้องตกนรกขุมนี้ (ณรงค์ เสร็จินตกุล, 2541) เมื่อเป็นสำนวนนั้น คำนี้ใช้ในเชิงความหมายของการเปรียบเทียบ หมายถึงสังคมที่มีคดมน ขาดความเป็นธรรม ราษฎรอยู่อย่างเร้นแค้น หรืออาจหมายถึงสถานการณ์บางอย่างที่ยากลำบากและไม่อาจทนรับได้ง่ายๆ

สำนวนภาษาจีนที่เกิดจากการนำคำวิสามานยนามมาใช้นั้นมีอยู่เป็นจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับ โครงสร้างชนิดอื่นๆ กล่าวคือมีเพียง 2 สำนวนเท่านั้น

3.2.2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

โครงสร้างนี้อยู่ในลักษณะของประโยคที่สมบูรณ์ เมื่อนำสำนวนมาวิเคราะห์จะพบว่า สำนวนนั้นประกอบด้วยสองส่วนประกอบหลักคือ ภาคประธานและภาคแสดง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยตามลักษณะของภาคแสดง ดังนี้

3.2.2.1 โครงสร้างประธาน-กริยา

จากการวิเคราะห์สำนวน โครงสร้างประธาน-กริยานี้พบว่า สำนวนที่มีโครงสร้างเช่นนี้จะประกอบด้วยสองหน่วยหลักคือ ประธานและกริยา ประธานอาจเป็นคำนาม นามวลีหรือแม้แต่อนุประโยคก็ได้ ส่วนกริยานั้นอาจมีหน่วยขยายด้านหน้า แต่ต้องไม่มีกรรมหรือหน่วยเสริมตามหลัง สำนวนที่พบส่วนใหญ่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน แต่ก็มีส่วนที่มีความซับซ้อนอยู่บ้าง กล่าวคือมีอนุประโยคแทรกอยู่ในระหว่างภาคประธานหรือภาคแสดง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

毛骨悚然

máogǔsǒngrán

1 2

1-2 โครงสร้างประธาน-กริยา

ตัวอย่างที่ 1 毛骨悚然 máogǔsǒngrán หมายถึง ตกอยู่ในอาการหวาดกลัวจนขนลุกและเสียวสันหลัง สำนวนนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญเพียงสองส่วนเท่านั้นคือ máogǔ ทำหน้าที่ภาค

ประธาน และ sǒngrán ทำหน้าที่ภาคแสดง และเนื่องจากทั้งภาคประธานและภาคแสดงอยู่ในระดับคำทั้งคู่ จึงไม่สามารถแยกวิเคราะห์ได้อีก

ตัวอย่างที่ 2

天理難容

tiānlǐnánróng

1 2

1-2 โครงสร้างประธาน-กริยา

3 4

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 2 天理難容 tiānlǐnánróng หมายถึง บัญชาสวรรค์ยากที่จะให้อภัยได้ ใช้กล่าวบริภาษคนที่ทำการชั่วช้าต่างๆ แม้จะดูเหมือนสุขสบายในช่วงขณะแต่ท้ายที่สุดก็จะถูกลงโทษ ส่วนนี้มีโครงสร้างที่ซับซ้อนกว่าส่วนในตัวอย่างที่ 1 โดยมี tiānlǐ ทำหน้าที่ภาคประธาน และ nánróng ทำหน้าที่ภาคแสดง จากนั้นยังสามารถแยกวิเคราะห์ nánróng ได้อีกชั้นหนึ่งโดยที่ nán ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ขยายคำกริยา róng

ตัวอย่างที่ 3

恩將仇報

ēnjiāngchóubào

1 2

1-2 โครงสร้างประธาน-กริยา

3 4

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

5 6

5-6 นุพบท-กรรม

ตัวอย่างที่ 3 恩將仇報 ēnjiāngchóubào หมายถึง มีบุญคุณต่อคนอื่นแต่กลับถูกคนนั้นทรยศหักหลังหรือทำให้เสียใจ ตัวอย่างนี้มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น เพราะว่าทั้งสองตัวอย่างข้างต้น ภาคประธานและภาคแสดงมีลักษณะสมมาตร กล่าวคือมีจำนวนเท่ากันพอดี แต่ในตัวอย่างนี้ ภาคประธานเป็นคำเพียงพยางค์เดียวคือ ēn ส่วนภาคแสดงเป็นกลุ่มคำคือ jiāngchóubào และเมื่อวิเคราะห์กลุ่มคำนี้จึงพบว่า กลุ่มคำนี้จัดเป็นกริยาลี มีหน่วยหลักเป็นคำกริยาคือ bào และมีหน่วยขยาย เป็นนุพบทวลี jiāngchóu โดยที่นุพบทวลีนี้ประกอบด้วยคำนุพบท jiāng ที่มีความหมายและวิธีการใช้เหมือนนุพบท 把 bǎ มีคำนาม chóu เป็นกรรม

นอกจากจำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีจำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 心神不安 xīnshénbù'ān หมายถึง ลุกถี่ลุกถน จิตใจระส่ำระสาย 變化多端 biànhuàduōduān

หมายถึง เรื่องราวซับซ้อนหลากหลาย ไม่อาจจัดการได้โดยง่าย 窮寇勿追 qióngkòuwùzhuī
 หมายถึง ไม่ควรไล่ต้อนหรือซ้ำเติมคนที่ไม่มีทางสู้ และ 遊手好閒 yóushǒuhàoxián หมายถึง
 กลุ่มคนที่เอาแต่สำราญไปวันๆ ไม่ยอมทำงานทำการ เป็นต้น

3.2.2.2 โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม

จากการวิเคราะห์สำนวนโครงสร้างประธาน-กริยา-กรรมนี้พบว่า มี
 ลักษณะสำคัญคือ หลังจากแบ่งสำนวนออกได้เป็นสองส่วนคือภาคประธานและภาคแสดงแล้ว
 ปรากฏว่าภาคแสดงยังสามารถแบ่งออกเป็นกริยาและกรรมได้ ส่วนใหญ่แล้วประธานจะเป็น
 คำนามหรือนามวลี กริยาอาจเป็นกริยาตัวเดียวหรือมีหน่วยขยายนำหน้า และกรรมอาจเป็นคำนาม
 หรือนามวลี เป็นที่น่าสังเกตว่าในโครงสร้างรูปแบบนี้ แต่ละส่วนประกอบจะมีจำนวนพยางค์ไม่
 เท่ากัน เช่น

ตัวอย่างที่ 4

風卷殘雲

fēngjuǎncányún

1 2

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

5 6

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 4 風卷殘雲 fēngjuǎncányún สำนวนนี้มีความหมายตามตัวอักษรว่า ลม
 หอบม้วนเอาเมฆที่กระจัดกระจายออกไป มักใช้หมายถึง อากาศที่กินอย่างตะกละมูมมาม
 โครงสร้างสำนวนในตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่าประธานเป็นคำหนึ่งพยางค์คือ fēng ส่วนคำกริยาก็เป็น
 คำหนึ่งพยางค์เช่นเดียวกันคือ juǎn แต่กรรมเป็นคำสองพยางค์คือ cányún ทำให้โครงสร้างใน
 สำนวนนี้ไม่สมมาตร กล่าวคือ ภาคประธานมีเพียงหนึ่งพยางค์แต่ภาคแสดงมีถึงสามพยางค์

ตัวอย่างที่ 5

秋風過耳

qiūfēngguò'ěr

1 2

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

5 6

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 5 秋風過耳 qiūfēngguò'ěr เมื่อพิจารณาความหมายของสำนวนนี้ตามตัวอักษรจะแปลว่า ลมในฤดูใบไม้ร่วงผ่านไป ใช้หมายถึงไม่ใส่ใจหรือไม่เห็นเรื่องบางเรื่องว่าเป็นสิ่งสำคัญ โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนนี้จะแตกต่างจากสำนวนในตัวอย่างที่ 4 กล่าวคือ สำนวนนี้มีประธานสองพยางค์คือ qiūfēng โดยที่ภาคประธานนี้ประกอบขึ้นมาจากคำนาม fēng และขยายด้วยคำนาม qiū ส่วนภาคแสดงก็มีสองพยางค์เท่ากัน นั่นคือ guò'ěr โดยที่ภาคแสดงนี้ประกอบด้วยคำกริยา guò และกรรม ěr

ตัวอย่างที่ 6

耳聞不如眼見
ěr wén bù rú yǎn jiàn

1 2
 3 4
 5 6
7 8 7 8

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง
3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม
5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา
7-8 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

ตัวอย่างที่ 6 耳聞不如眼見 ěr wén bù rú yǎn jiàn สำนวนนี้มีความหมายตรงกับสำนวนไทยว่า สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น ใช้หมายถึงเหตุการณ์บางอย่างหากแค่ได้ยินได้ฟังก็ไม่สามารถให้ความรู้สึกหรือเข้าใจแจ่มแจ้งเท่ากับการประสบพบเจอด้วยตนเอง สำนวนนี้ซับซ้อนกว่าตัวอย่างที่ 4 และ 5 ประกอบด้วย ภาคประธาน ěr wén และภาคแสดง bù rú yǎn jiàn ภาคแสดงประกอบด้วยกริยา bù rú และกรรม yǎn jiàn สิ่งที่น่าสังเกตของสำนวนนี้คือทั้งประธานและกรรมมีโครงสร้างที่เหมือนกันและคู่ขนานกัน กล่าวคือ ěr wén และ yǎn jiàn ประกอบขึ้นมาจากภาคประธาน ěr/yǎn และภาคแสดง wén/jiàn ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการใช้ลักษณะคู่ขนานเป็นสิ่งที่นิยมใช้ในการสร้างสำนวนจีนให้สมมาตร ส่วนกริยาเกิดจากคำกริยา rú และหน่วยขยาย bù

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 病入膏肓 bìng rù gāo huāng หมายถึง อาการป่วยหนักไม่มีทางรักษาหรือสถานการณ์รุนแรงมาก 七竅生煙 qī qiào shēng yān หมายถึง โมโหจนถึงขีดสุด 一客不犯二主 yī kè bù fàn èr zhǔ หมายถึง ฐะที่ให้คนคนเดียวจัดการทั้งหมด ไม่จำเป็นต้องรบกวคนอื่นอีก 眾毛攢裘 zhòng máo cǎn qiú หมายถึง การรวบรวมสิ่งเล็กๆ จนกลายเป็นสิ่งใหญ่ และ 請將不如激將 qǐng jiāng bù rú jī jiāng

jiàngbùrújījiàng หมายถึง หากต้องการให้คนหนึ่งทำอะไร การใช้คำพูดประชดประชันเสียดสีก่อให้เกิดมานะข่มตึกว่าการเชิญเขาโดยตรง เป็นต้น

3.2.2.3 โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริม

จากการวิเคราะห์สำนวนโครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริมนี้พบว่า โครงสร้างนี้คล้ายกับโครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม แต่ภาคแสดงในโครงสร้างนี้จะแบ่งออกเป็นกริยาและหน่วยเสริม หน่วยเสริมจะเป็นตัวบอกลักษณะหรือผลลัพธ์ของกริยานั้นๆ ไม่ใช่กรรมที่มารับการกระทำของกริยาโดยตรง หน่วยเสริมมักเป็นวลีที่อยู่ในบทนามหรือบทกริยาก็ได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 7

水洩不通

shuǐxièbùtōng

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

3-4 โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 7 水洩不通 shuǐxièbùtōng สำนวนนี้หมายถึง น้ำไม่สามารถไหลผ่านได้ ใช้ในการเปรียบเทียบถึงสถานที่ที่แออัดยัดเยียดหรือคับแน่นมากๆ สำนวนนี้ประกอบด้วยประธาน shuǐ กริยาหลัก xiè และหน่วยเสริมกริยา bùtōng ซึ่งหน่วยเสริมประกอบขึ้นจากคำกริยา tōng และหน่วยขยาย bù เมื่อเทียบกับไวยากรณ์ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างนี้ถือเป็นรูปปฏิเสธของหน่วยเสริมบอกความเป็นไปได้ (可能補語 kěnéng bǔyǔ)

ตัวอย่างที่ 8

月明如晝

yuè míng rú zhòu

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

3-4 โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 9

恩重如山
ēnzhòng rúshān

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

3-4 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 8-9 นี้เป็นสำนวนที่มีโครงสร้างเหมือนกันทุกประการ 月明如畫 yuè míng rú zhòu หมายถึง พระจันทร์สว่างดูกลางวัน สำนวนนี้มีความหมายตรงตัวและเป็นการบรรยายธรรมชาติรอบข้าง ส่วนอีกสำนวนหนึ่งคือ 恩重如山 ēn zhòng rú shān หมายถึง พระคุณยิ่งใหญ่ดูภูเขา ใช้สำหรับกล่าวถึงบุญคุณที่ผู้ใดผู้หนึ่งกระทำให้แก่อีกผู้หนึ่งว่ามีความยิ่งใหญ่มาก เป็นพระคุณที่ควรจดจำและน่ายกย่อง สำนวนทั้งสองนี้เริ่มต้นด้วยประธาน คือ yuè/ēn จากนั้นจึงเป็นคำกริยาหลักคือ míng/zhòng และตอนท้ายเป็นหน่วยเสริมที่บอกว่าการกระทำนั้นๆ มีลักษณะเช่นไร นั่นก็คือ rúzhòu/rúshān หน่วยเสริมเช่นนี้จะเทียบได้กับหน่วยเสริมบอกผล (結果補語 jiéguǒ bǔyǔ) ในไวยากรณ์ปัจจุบัน

นอกจาก 3 สำนวนข้างต้นแล้ว ไม่ปรากฏสำนวนอื่น

สรุปได้ว่า สำนวนที่มีโครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ประธาน-กริยา ประธาน-กริยา-กรรม และประธาน-กริยา-หน่วยเสริม

3.2.3 โครงสร้างกริยา-กรรม

จากการวิเคราะห์สำนวนในโครงสร้างกริยา-กรรมนี้พบว่า ประกอบด้วยสองส่วนหลักได้แก่ กริยาและกรรม โดยที่ทั้งกริยาและกรรมอาจมีหน่วยขยายด้านหน้าได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 10

洩露天機
xièlòutiānjī

1 2

1-2 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 10 洩露天機 xièlòutiānjī มีความหมายว่าเปิดเผยความลับสวรรค์ อาจใช้กับผู้ที่มีความสามารถในการพยากรณ์เรื่องราวที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต หรืออาจใช้ในความเปรียบหมายถึงการเปิดเผยความลับที่ไม่ควรเปิดเผยก็ได้ โครงสร้างของสำนวนนี้ประกอบไป

ด้วยคำกริยา xièlòu และคำนาม tiānji ที่ทำหน้าที่เป็นกรรม คำกริยาและกรรมนี้ไม่อาจวิเคราะห์ความสัมพันธ์ลงไปได้อีกเนื่องจากทั้งสองอยู่ในระดับคำแล้ว

ตัวอย่างที่ 11

掩人耳目
yǎnrén'ěrmù

1 2

3 4

1-2 โครงสร้างกริยา-กรรม

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม

ตัวอย่างที่ 11 掩人耳目 yǎnrén'ěrmù สำนวนนี้มีความหมายตามตัวอักษรว่า ปิดหูและตาของคน หมายถึง การสร้างเรื่องเท็จเพื่อหลอกลวงไม่ให้คนอื่นรับรู้ความเป็นจริง โครงสร้างนี้แบ่งเป็นคำกริยาหนึ่งพยางค์คือ yǎn ส่วนกรรมนั้นมีสามพยางค์คือ rén'ěrmù กรรมสามพยางค์นี้จัดเป็นนามวลีอันเกิดจากคำนามหลัก ěrmù ขยายด้วย rén ที่อยู่ด้านหน้า จะเห็นได้ว่าสำนวนนี้มีความซับซ้อนที่ส่วนกรรม

ตัวอย่างที่ 12

不當人子
búdàng rén zǐ

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างกริยา-กรรม

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 12 不當人子 búdàng rén zǐ มีความหมายว่า ไม่สมควรเป็นลูกของคน ไม่เหมือนคนธรรมดาทั่วไป ใช้ในการว่ากล่าวประณามอย่างรุนแรงด้วยอารมณ์โกรธ สำนวนนี้ประกอบด้วยส่วนกริยา búdàng และกรรม rén zǐ กริยานั้นเกิดจากโครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา โดย dàng เป็นกริยาหลัก และมี bú ขยายอยู่ด้านหน้า ส่วนกรรมเกิดจากคำนามหลัก zǐ และหน่วยขยาย rén

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 略知一二 lüèzhīyī'èr หมายถึง เข้าใจเรื่องราวต่างๆ เพียงเล็กน้อย 大鬧天宮 dànaotiāngōng หมายถึง ลูกซั่นคิดการกบฏหรือปฎิวัติ 不念舊惡 bùniànjiù'è หมายถึง อย่าคิดถึงความผิดเก่าที่เคยทำ กรุณาให้อภัย 不知死活 bùzhīshǐhuó หมายถึง ไม่รู้ว่าเป็นหรือตาย ไม่ได้ขำครว 不吝

珠玉 búlínzhūyù หมายถึง กรุณาอย่าเสียดายคำพูดอันมีค่า กรุณาสอนสั่งอบรม และ 不識賢愚 bùshíxiányú หมายถึง ไม่สามารถแยกแยะดีชั่ว เป็นต้น

3.2.4 โครงสร้างกริยาเรียง

จากการวิเคราะห์สำนวนในโครงสร้างกริยาเรียงนี้พบว่า ประกอบด้วยกริยาวิเศษณ์เชื่อมต่อกันตั้งแต่สองวลีขึ้นไป แต่จากสำนวนทั้งหมดมีเพียงกริยาวิเศษณ์สองวลีเชื่อมต่อกันเท่านั้น ยังไม่พบมากกว่านั้น ลักษณะเด่นที่สำคัญของโครงสร้างกริยาเรียงนี้คือ การเรียงลำดับกริยาวิเศษณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน กล่าวคือ กริยาวิเศษณ์ด้านหน้าเกิดก่อนแล้วจึงเกิดเหตุการณ์ในกริยาวิเศษณ์ด้านหลัง กริยาเรียงนี้ไม่สามารถสลับตำแหน่งได้ เพราะความหมายจะเปลี่ยนและยากแก่การเข้าใจ โครงสร้างกริยาเรียงนี้มักปรากฏกริยาวิเศษณ์แบบกริยา-กรรม ตัวอย่างสำนวนในโครงสร้างนี้ได้แก่

ตัวอย่างที่ 13

附耳低言
fù'ěrdīyán

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างกริยาเรียง

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 13 附耳低言 fù'ěrdīyán หมายถึง กระซิบกระซาบ เป็นการบอกความลับอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างคนหรือระหว่างกลุ่ม สำนวนนี้มีความหมายตามตัวอักษรที่เห็นภาพได้ชัดเจนและไม่ต้องตีความลึกซึ้งนัก fù'ěr เป็นกลุ่มวลีแรกที่ประกอบขึ้นจากกริยา fù และกรรม ěr หมายถึงการเอียงหูหรือการเอาหูเข้าแนบ ส่วนกริยาวิเศษณ์หลังคือ dīyán เกิดจากกริยา dī และกรรม yán หมายถึง การทำให้คำพูดนั้นมีเสียงต่ำลงหรือการพูดเบาๆ นั่นเอง จากตัวอย่างนี้จะเห็นลักษณะของการเคลื่อนไหวชัดเจนว่า จำเป็น ต้องเกิดการแนบหูหรือเอียงหูเข้าหาก่อน จึงค่อยพูดเสียงเบาตามมา

ตัวอย่างที่ 14

煉石補天
liànshíbǔtiān

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างกริยาเรียง

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 14 煉石補天 liànshíbǔtiān ความหมายตามตัวอักษรหมายถึงการหลอมละลายหินแล้วนำไปปะฟ้าที่แหงออก สำนวนนี้มีที่มาจากตำนานการสร้างโลกในสมัยดึกดำบรรพ์ของจีน พระนางนุหิวานำหินห้าสีไปปะท้องฟ้าที่รั่ว ช่วยให้โลกมนุษย์พ้นภัย สำนวนนี้นำมาใช้ในความหมายเปรียบเทียบ หมายถึงการแสดงความสามารถหรือการกระทำบางอย่างเพื่อช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดของประเทศหรือของรัฐบาล อันเป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนพ้นภัยเหมือนกับวีรกรรมของพระแม่ฮิวาในตำนาน เมื่อพิจารณาตามโครงสร้าง สำนวนนี้เหมือนกับสำนวนในตัวอย่างที่ 13 ทุกประการ กล่าวคือ ประกอบด้วยสองกริยาวลี liànshí และ bǔtiān โดยสองกริยาวลีนี้ประกอบขึ้นจากกริยา liàn/bǔ และกรรม shí/tiān ตามลำดับ และเห็นได้ชัดว่า liànshí หรือการหลอมหินย่อมเกิดก่อนการ bǔtiān หรือนำหินมาปะฟ้า

ตัวอย่างที่ 15

撮土焚香

cuōtǔfénxiāng

1 2

1-2 โครงสร้างกริยาเรียง

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 15 撮土焚香 cuōtǔfénxiāng เกิดจากกริยาวลี cuōtǔ อันหมายถึงการลงไปนั่งคุกเข่าบนพื้นหรือการหมอบกราบลงกับพื้น และกริยาวลี fénxiāng อันหมายถึงการจุดธูป สำนวนนี้อาจใช้บรรยายถึงพฤติกรรมการลงไปกราบพื้นและจุดธูปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออาจใช้กล่าวโดยรวมหมายถึงการกราบไหว้ขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ได้ เมื่อพิจารณาจากความหมายแล้วพบว่า โดยปกติการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น จำเป็นต้องนั่งคุกเข่าหรือน้อมตัวลงกับพื้นก่อน แล้วจึงจุดธูปไหว้อธิษฐาน สำนวนนี้จึงเป็น โครงสร้างกริยาเรียงเพราะไม่สามารถสลับตำแหน่งของกริยาวลีทั้งสองได้ กริยาวลีทั้งสองประกอบขึ้นจากโครงสร้างกริยา-กรรม โดยมีกริยา cuō และกรรม tǔ ในกริยาวลีแรกและกริยา fén และกรรม xiāng ในกริยาวลีที่สอง

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้ อีก ตัวอย่างเช่น 放屁添風 fàngpìtiānfēng หมายถึง แกล้งทำเป็นมีพลังกำลังอำนาจเพื่อช่วยเหลือพวกพ้อง 起死回生 qǐsǐhuíshēng หมายถึง สามารถช่วยชีวิตคนใกล้ตายหรือพลิกสถานการณ์ให้กลับมามีชีวิต 人離鄉賤 rénlíxiāngjiàn หมายถึง เมื่อไร้ญาติขาดมิตรจึงได้ถูกผู้อื่นดูถูก และ 不打自招 bùdǎ zìzhāo หมายถึง เมื่อทำไม่ดีหรือมีแผนการไม่ดีแต่ก็ผลอเปิดเผยออกมาเอง เป็นต้น

3.2.5 โครงสร้างคำสองหน้า

จากการวิเคราะห์โครงสร้างคำสองหน้าที่นี่พบว่า ลำนวนในโครงสร้างนี้จะมีกริยาตัวแรกเป็นกริยาหลักที่มีกรรม และกรรมนั้นทำหน้าที่ประธานของกริยาตัวที่สองด้วย ดังนั้นจึงเรียกโครงสร้างนี้ว่าคำสองหน้าที่ เช่น

ตัวอย่างที่ 16

調虎離山
diàohǔlíshān

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างกริยา-กรรม

3-4 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 16 調虎離山 diàohǔlíshān ความหมายตามตัวอักษรคือ ล่อให้เสือออกจากเขา หมายถึงการใช้แผนการหรือกลยุทธ์ใดๆ ก็ตามทำให้ศัตรูออกจากฐานที่มั่นเพื่อให้จัดการเรื่องราวได้อย่างง่ายดาย ลำนวนนี้ประกอบด้วยสองกริยาลี กริยาลีด้านหน้า diàohǔ ประกอบด้วยกริยา diào และกรรม hǔ ส่วนกริยาลีด้านหลัง líshān ประกอบด้วยกริยา lí และกรรม shān คำสองหน้าในที่นี้คือคำว่า hǔ ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาด้านหน้าและทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาด้านหลัง

ตัวอย่างที่ 17

點石成金
diǎnshíchéngjīn

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างกริยา-กรรม

3-4 โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 17 點石成金 diǎnshíchéngjīn ความหมายตามตัวอักษรคือ ใช้นิ้วแ้้มหินแล้วกลายเป็นทองคำได้ เป็นความเชื่อของชาวจีนโบราณว่าเต้าหยินผู้มีอิทธิฤทธิ์จะสามารถเปลี่ยนวัตถุธรรมดาให้กลายเป็นทองคำได้ ปัจจุบันใช้หมายถึงผู้มีความสามารถแก้ไขบทความหรือข้อความให้มีความสละสลวยได้ โครงสร้างของลำนวนนี้เหมือนกับลำนวนในตัวอย่างที่ 16 ทุกประการ กล่าวคือประกอบด้วยสองกริยาลี กริยาลีแรกคือ diǎnshí ประกอบด้วยกริยา diǎn

และกรรม shí กริยาวลีที่สองคือ chéngjīn ประกอบด้วยกริยา chéng และกรรม chéngjīn คำสองหน้าทีในสำนวนนี้คือคำว่า shí

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 弄假成真 nòngjiǎchéngzhēn หมายถึง สิ่งที่เป็นเท็จในเบื้องต้นกลายเป็นจริงในที่สุด 復舊如新 fùjiùrúxīn หมายถึง ทำให้ของเก่ากลับคืนสภาพเหมือนใหม่ 點石為金 diǎnshíwéijīn หมายถึง แก้วไขบทความหรือข้อความให้สละสลวยเหมือนกับที่นักบวชเต๋าชี้หินให้กลายเป็นทองได้ และ 有風方起浪 yǒufēngfāngqǐlàng เหตุการณ์ใดๆ ย่อมไม่เกิดขึ้นโดยไม่มีปัจจัยสนับสนุน ต้องเป็นผลมาจากสาเหตุบางประการ เป็นต้น

3.2.6 โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยายพบว่า ประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือส่วนที่เป็นหน่วยหลัก และส่วนที่เป็นหน่วยขยาย โดยให้ความสำคัญกับส่วนประกอบทั้งสองไม่เท่ากัน กล่าวคือ หน่วยหลักจะเป็นแกนสำคัญของโครงสร้าง ในขณะที่หน่วยขยายเป็นเพียงส่วนขยายความให้เห็นภาพของหน่วยหลักชัดเจนขึ้นเท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าในภาษาจีนกลางนั้น ส่วนใหญ่หน่วยขยายจะอยู่หน้าหน่วยหลัก แต่ก็พบว่ามีบางส่วนของหน่วยขยายอยู่ด้านหลังหน่วยหลัก โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยายสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยได้ดังนี้

3.2.6.1 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

จากการวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยขยาย-นามนี้พบว่า โครงสร้างนี้มีหน่วยหลักเป็นคำนามหรือนามวลี และหน่วยขยายจะอยู่ด้านหน้าและมีลักษณะต่างๆ กันไป เช่น นามวลี กริยาวลี บุพบทวลี เป็นต้น สำนวนเหล่านี้ทำหน้าที่เหมือนกับนามวลีในประโยค ตัวอย่างสำนวนเหล่านี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 18

無妄之災

wúwàngzhīzāi

1 2

3 4

1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

3-4 โครงสร้างคำกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 18 無妄之災 wúwàngzhīzāi สำนวนนี้มีความหมายว่า ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุ มักใช้หมายถึงเหตุการณ์ร้ายแรงที่ก่อความเดือดร้อนให้คนจำนวนมาก เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางไวยากรณ์จะพบว่า หน่วยหลักเป็นคำนามหนึ่งพยางค์คือ zāi หน่วยขยาย wúwàng เป็นกริยาวลีในโครงสร้างกริยา-กรรมประกอบขึ้นจากกริยา wú และกรรม wàng ส่วนคำว่า zhī นั้นถือเป็นคำช่วยโครงสร้าง เชื่อมระหว่างหน่วยหลักและหน่วยขยาย

ตัวอย่างที่ 19

三寸不爛之舌

sāncùn bú làn zhī shé

_____ 1 _____	_____ 2 _____	1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม
_____ 3 _____	_____ 4 _____	3-4 โครงสร้างคู่ขนาน
_____ 5 _____	_____ 6 _____	5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม
_____ 7 _____	_____ 8 _____	7-8 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 19 三寸不爛之舌 sāncùn bú làn zhī shé มีความหมายตามตัวอักษรคือ ลิ้นที่ยาวสามนิ้วแต่ไม่มีวันเน่าเปื่อย ใช้เป็นความเปรียบเทียบหมายถึงคนที่มีความสามารถในการพูดหรือการอภิปรายโต้ตอบ ในตัวอย่างนี้ สำนวนมีหน่วยหลักเป็นคำนามหนึ่งพยางค์คือ shé และมีคำช่วยโครงสร้างคือ zhī คั่นระหว่างหน่วยหลักด้านหลังและหน่วยขยายด้านหน้า แต่หน่วยขยายในตัวอย่างนี้แตกต่างออกไป กล่าวคือ หน่วยขยาย มีลักษณะเป็นโครงสร้างคู่ขนาน หรือเรียกได้ว่ามีหน่วยขยายสองตัววางเรียงกันอยู่นั่นเอง หน่วยขยายแรกมีลักษณะเป็นนามวลีในโครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย กล่าวคือมีหน่วยหลักเป็นคำ cùn และหน่วยขยายเป็นคำบอกจำนวน sān และในหน่วยขยายที่สองเป็นกริยาวลีในโครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยายเช่นเดียวกัน แต่มีหน่วยหลักเป็นกริยาคือ làn และมี bú ขยาย

ตัวอย่างที่ 20

南柯一夢

nánkē yí mèng

_____ 1 _____	_____ 2 _____	1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม
_____ 3 _____	_____ 4 _____	3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม

ตัวอย่างที่ 20 南柯一夢 nánkē yí mèng ความหมายตามตัวอักษรคือ ความฝันโดยอาศัยกิ่งไม้ที่เข้าไปทางทิศใต้ ใช้เป็นความเปรียบเทียบถึงการวาดวิมานในอากาศหรือการจินตนาการเพื่อ

ฝันเรื่องราวที่ไม่เป็นจริง อาจใช้หมายถึงการวางแผนที่กลับล้มเหลวในที่สุดก็ได้ หน่วยหลัก yímèng และหน่วยขยาย nánkē ในสำนวนนี้ล้วนเป็นโครงสร้างหน่วยขยาย-หน่วยหลัก เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ประกอบด้วยหน่วยหลัก mèng และ kē ซึ่งเป็นคำนามและหน่วยขยาย yí และ nán ตามลำดับ

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 本來面目 běnláimìnmù หมายถึง ลักษณะดั้งเดิมหรือตัวตนที่แท้จริง 老婆舌頭 lǎopóshétóu หมายถึง มีวาทศิลป์และสามารถพูดจาหวานล่อมได้ 魚水之歡 yúshuǐzhīhuān หมายถึง ความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวที่ใกล้ชิดสนิทสนมกัน และ 星星之火 xīngxīngzhīhuǒ หมายถึง ต้นเหตุเพียงเล็กน้อยสามารถนำไปสู่ภัยร้ายแรงได้ เป็นต้น

3.2.6.2 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยานี้พบว่า โครงสร้างนี้ ประกอบด้วยสองส่วนคือ หน่วยหลักและหน่วยขยาย แต่ว่าหน่วยหลักในโครงสร้างนี้เป็นกริยาวิ และวางไว้ด้านหลังหน่วยขยายเช่นเดียวกับ โครงสร้างหน่วยขยาย-นามข้างต้น หน่วยขยายด้านหน้า อาจเป็นคำวิเศษณ์ นามวลี กริยาวิหรือบุพบทวลีก็ได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 21

火上澆油

huǒshàngjiāoyóu

1 2

3 4

5 6

1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 21 火上澆油 huǒshàngjiāoyóu ความหมายตามตัวอักษรคือ ราดรดน้ำมัน ลงบนไฟ ใช้เปรียบเทียบกับพฤติกรรมที่ทำให้คนที่โกรธอยู่แล้วยิ่งโกรธยิ่งขึ้น หรือทำให้สถานการณ์ที่แย่อยู่แล้วยิ่งแย่ลงไปอีก อาจจะใช้คำพูดหรือการกระทำก็ได้ เมื่อพิจารณาจาก ลักษณะทางไวยากรณ์แล้ว หน่วยหลักของสำนวนนี้เป็นกริยาวิใน โครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยกริยา jiāo และกรรม yóu ส่วนหน่วยขยายด้านหน้าเป็นนามวลีใน โครงสร้างหน่วย ขยาย-คำนาม ประกอบด้วยคำนามบอกสถานที่ shàng และขยายด้วยคำนาม huǒ

ตัวอย่างที่ 22

將功折罪

jiānggōngzhézuì

1 23 45 6

1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

3-4 โครงสร้างบุพบท-กรรม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 22 將功折罪 jiānggōngzhézuì สำนวนนี้หมายถึงการใช้ความดีเพื่อลดความผิด หรือจะเรียกว่าการทำความดีได้โทษนั่นเอง โครงสร้างสำนวนนี้คล้ายตัวอย่างที่ 21 กล่าวคือ หน่วยหลักเป็นกริยาลีสองพยางค์ในโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยกริยา zhé และกรรม zuì แต่หน่วยขยายในสำนวนนี้แตกต่างจากตัวอย่างที่ 21 กล่าวคือเป็นบุพบทวลี ประกอบด้วยบุพบท jiāng และคำนาม gōng

ตัวอย่างที่ 23

以心問心

yǐxīnwènxīn

1 23 45 6

1-2 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำกริยา

3-4 โครงสร้างบุพบท-กรรม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 23 以心問心 yǐxīnwènxīn หมายถึง ใช้ใจถามใจ ใช้ในสถานการณ์ที่ต้องมีการตัดสินใจใคร่ครวญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยที่คนนั้นต้องทำด้วยตนเอง มิได้ปรึกษาหารือกับผู้อื่น โครงสร้างในสำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นกริยาลี อันเกิดจากกริยา wèn และกรรม xīn หน่วยขยาย yǐxīn เป็นบุพบทวลีเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 22 ประกอบด้วยบุพบท yǐ และคำนาม xīn

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 南面稱孤 nánmiànchēngū หมายถึง รวมประเทศหรืออาณาจักรและเป็นจักรพรรดิ 素不相識 sùbù xiāngshí หมายถึง คนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลย 寸步難移 cùn bù nán yí หมายถึง หนทางหรือสภาพแวดล้อมลำบาก 不由分說 bù yóu fēn shuō หมายถึง ไม่อาจอธิบายแจกแจงได้โดยง่าย และ 水中撈月 shuǐ zhōng lāo yuè หมายถึง เสียเวลาและแรงงานทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ตั้งแต่ต้น เป็นต้น

3.2.6.3 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

จากการวิเคราะห์โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริมนี้พบว่า โครงสร้างนี้ประกอบด้วยสองส่วนหลักเช่นเดียวกัน ได้แก่ หน่วยหลักและหน่วยเสริม แต่จะต่างจากโครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยายอื่นๆ กล่าวคือ โครงสร้างนี้มีหน่วยเสริมขยายอยู่ด้านหลังหน่วยหลัก หน่วยหลักนั้นต้องเป็นกริยาวิเศษณ์ ส่วนหน่วยเสริมอาจเป็นนามวลี กริยาวิเศษณ์หรือบุพบทวลีก็ได้ ตัวอย่างของสำนวนในโครงสร้างนี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 24

重如泰山

zhòng rú tài shān

1 2

1-2 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

3 4

3-4 โครงสร้างบุพบท-กรรม

ตัวอย่างที่ 24 重如泰山 zhòng rú tài shān สำนวนนี้มีความหมายตามตัวอักษรคือหนักดุจเขาไท่ซาน ใช้เป็นสำนวนเปรียบเทียบถึงสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เช่น ความตายของวีรบุรุษ สำนวนนี้ประกอบด้วยสองส่วนหลักคือคำคุณศัพท์ zhòng และบุพบทวลี rú tài shān เป็นหน่วยเสริมที่ประกอบขึ้นจากคำบุพบท rú และคำนาม tài shān หน่วยเสริมนี้จัดเป็นหน่วยเสริมบอกผล

ตัวอย่างที่ 25

言而無信

yán ér wú xìn

1 2

1-2 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 25 言而無信 yán ér wú xìn หมายความว่าพูดไปก็ไม่มีเครดิต พูดไปแต่ก็ไม่มีใครเชื่อ เกิดจากคำกริยา yán และหน่วยเสริม wú xìn ส่วนคำว่า ér นั้นอาจถือได้ว่าเป็นคำช่วยโครงสร้าง จึงไม่นำมาวิเคราะห์ว่าอยู่ในส่วนใด หน่วยเสริม wú xìn เป็นโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยคำกริยา wú และกรรม xìn หน่วยเสริมนี้จัดเป็นหน่วยเสริมบอกระดับ (程度補語 chéngdù bǔyǔ)

ตัวอย่างที่ 26

叫 苦 連 天

jiàokǔliántiān

1 23 45 6

1-2 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

5-6 โครงสร้างบุพบท-กรรม

ตัวอย่างที่ 26 叫苦連天 jiàokǔliántiān หมายถึง การร้องทุกข์จนถึงไปถึงสวรรค์ ใช้เป็นสำนวนแสดงถึงอาการร้องทุกข์ของคนอย่างไม่ขาดสาย สำนวนนี้ประกอบขึ้นจากกริยา jiàokǔ และหน่วยเสริม liántiān กริยาเป็นโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยกริยา jiào และกรรม kǔ หน่วยเสริมนั้นบุพบทวลี ประกอบด้วยบุพบท lián และคำนาม tiān หน่วยเสริมนี้จัดเป็นหน่วยเสริมบอกผล

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 行不由徑 xíngbùyóujìng หมายถึง ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมเสมอ 清淨無為 qīngjìng wúwéi หมายถึง เงียบสงบปราศจากเสียงใดๆ 切切在心 qièqièzàixīn หมายถึง จดจำใส่ใจไว้อย่างดี และ 一望無際 yíwàngwújiè หมายถึง กว้างไกลจนมองไม่เห็นสุดสายตา เป็นต้น

3.2.6.4 โครงสร้างหน่วยขยาย-อนุประโยค

จากการวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยขยาย-อนุประโยคนี้พบว่า โครงสร้างนี้แตกต่างจากสามโครงสร้างในประเภทเดียวกันข้างต้น กล่าวคือ โครงสร้างสามประเภทที่กล่าวในข้างต้น จะประกอบด้วยสองวลี ไม่ว่าจะเป็นนามวลี กริยาวลี บุพบทวลี ฯลฯ แต่ในโครงสร้างนี้จะประกอบขึ้นจากสองอนุประโยค โดยที่อนุประโยคด้านหน้าทำหน้าที่ขยายหรือเสริมความอนุประโยคด้านหลัง อนุประโยคทั้งสองนี้มักมีลักษณะไม่สมมาตร กล่าวคือจำนวนพยางค์ไม่เท่ากัน หรือโครงสร้างภายในแตกต่างกัน ตัวอย่างของสำนวนในโครงสร้างนี้ได้แก่

ตัวอย่างที่ 27

父 母 在 ， 不 遠 遊

fùmǔzài, búyuǎnyóu

1 23 45 67 8

1-2 หน่วยขยาย-อนุประโยค

3-4 ประธาน-ภาคแสดง

5-6 หน่วยขยาย-กริยา

7-8 หน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 27 父母在，不遠遊 fùmǔzài, búyuǎnyóu สำนวนนี้มีความหมายตามตัวอักษรว่า ในขณะที่พ่อแม่ยังอยู่นั้นไม่ควรเดินทางไกล มีนัยว่าหากพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่นั้น ผู้เป็นลูกก็ไม่ควรเดินทางไปยังที่ไกลๆ แต่ควรอยู่ดูแลพ่อแม่ไปจนกว่าท่านจะเสียชีวิต เป็นคตินิยมของความกตัญญูในสมัยก่อน สำนวนนี้ก็เป็นประโยคความรวมที่เกิดจากอนุประโยคสองประโยคที่ไม่มีความเชื่อม อนุประโยคหน้าขยายอนุประโยคหลัง อนุประโยคหน้าเป็น โครงสร้างประธาน-ภาคแสดง มี fùmǔ เป็นประธานและ zài เป็นภาคแสดง ส่วนอนุประโยคหลังที่เป็นหน่วยหลักนั้นเป็น โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา ประกอบด้วย yuǎnyóu และหน่วยขยาย bú ส่วนกริยายังสามารถวิเคราะห์แยกลงไปได้เป็นกริยา yóu และหน่วยขยาย yuǎn

ตัวอย่างที่ 28

一言既出，如白染皂
yìyánjìchū, rúbáirǎnzào

<u>1</u>	<u>2</u>	1-2 หน่วยขยาย-อนุประโยค	
<u>3</u>	<u>4</u>	3-4 ประธาน-ภาคแสดง	
<u>5</u>	<u>6</u>	5-6 หน่วยขยาย-นาม	
<u>7</u>	<u>8</u>	7-8 หน่วยขยาย-กริยา	
	<u>9</u>	<u>10</u>	9-10 กริยา-กรรม
	<u>11</u>	<u>12</u>	11-12 ประธาน-ภาคแสดง
	<u>13</u>	<u>14</u>	13-14 กริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 28 一言既出，如白染皂 yìyánjìchū, rúbáirǎnzào มีความหมายว่าเมื่อคำพูดได้พูดออกไปแล้ว ก็เหมือนกับสีขาวถูกย้อมเป็นสีดำ เป็นลักษณะของคำสั่งสอนว่าคำพูดนั้นเมื่อพูดออกไปแล้วก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่สามารถเอากลับคืนมาได้ ดังนั้น ในการพูดอะไรนั้นจำเป็นต้องคิดให้รอบคอบและถี่ถ้วนเสียก่อน สำนวนนี้ประกอบด้วยสองอนุประโยค อนุประโยคหน้าขยายอนุประโยคหลัง แม้มีจำนวนพยางค์เท่ากันแต่โครงสร้างภายในของอนุประโยคทั้งสองนั้นต่างกัน อนุประโยคหน้าเป็น โครงสร้างประธาน-ภาคแสดง ประธานคืออนามวลี yìyán ประกอบขึ้นจากคำนาม yán และหน่วยขยาย yì ภาคแสดงเป็นกริยาวลีประกอบขึ้นจากกริยา chū และหน่วยขยาย jì อนุประโยคหลังเป็นกริยาวลีโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยกริยา rú และกรรมที่เป็นอนุประโยคประกอบด้วยประธาน báì กริยา rǎn และกรรม zào

ตัวอย่างที่ 29

道不同，不相為謀

dàobùtóng, bùxiāngwéimóu

<u>1</u>	<u>2</u>	1-2 หน่วยขยาย-อนุประโยค	
<u>3</u>	<u>4</u>	3-4 ประธาน-ภาคแสดง	
<u>5</u>	<u>6</u>	5-6 หน่วยขยาย-กริยา	
	<u>7</u>	<u>8</u>	7-8 หน่วยขยาย-กริยา
	<u>9</u>	<u>10</u>	9-10 หน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 29 道不同，不相為謀 dàobùtóng, bùxiāngwéimóu มีความหมายว่า หากหนทางหรือแนวความคิดไม่เหมือนกัน ไม่ตรงกัน ก็ไม่อาจจะสามารถปรึกษาหรือทำงานร่วมกันได้ เมื่อพิจารณาจากลักษณะทางไวยากรณ์จะพบว่า ลำนวนนี้เป็นประโยคความรวม ประกอบขึ้นจากอนุประโยคสองประโยคและไม่ปรากฏคำสันธานหรือกริยาวิเศษณ์ใดๆ ที่เป็นตัวเชื่อม อนุประโยคด้านหน้าทำหน้าที่ขยายอนุประโยคด้านหลังและอนุประโยคทั้งสองนี้มีโครงสร้างภายในที่แตกต่างกัน อนุประโยคด้านหน้า dàobùtóng ที่ทำหน้าที่ขยายนั้นเป็นโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง ประกอบด้วยประธาน dào และภาคแสดง bùtóng ส่วนภาคแสดงนั้นประกอบขึ้นจากกริยา tóng และหน่วยขยาย bù และในส่วนอนุประโยคที่เป็นหน่วยหลักคือ bùxiāngwéimóu นั้นเป็นโครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา ประกอบด้วยกริยาลี้ xiāngwéimóu และหน่วยขยาย bù กริยาลี้ยังสามารถแยกโครงสร้างลงไปได้เป็นกริยาหลัก wéimóu และหน่วยขยาย xiāng

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 人而無信，不知其可 rén'érwúxìn, bùzhīqíkě หมายถึง หากคนไร้ความน่าเชื่อถือ ก็ไม่รู้ว่าจะสามารถเป็นคนได้อย่างไร 要知山下路，須問過來人 yàozhīshānxiàlù, xūwèn guòláirén หมายถึง หากต้องการถามทาง ก็ต้องถามคนที่ชำนาญทาง หากต้องทำงานใดๆ ก็ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ 世上無難事，只怕有心人 shìshàngwú'nánshì, zhǐpà'yǒuxīnrén หมายถึง ในโลกนี้ไม่มีเรื่องไคยาก เพียงแต่มีความมุ่งมั่นเท่านั้น และ 知其一，不知其二 zhīqíyī, bùzhīqí'èr หมายถึง รู้เพียงแค่ด้านเดียว ไม่รู้รอบด้าน เป็นต้น

สรุปได้ว่า จำนวนที่มีโครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ หน่วยขยาย-คำนาม หน่วยขยาย-คำกริยา คำกริยา-หน่วยเสริม และหน่วยขยาย-อนุประโยค

3.2.7 โครงสร้างคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างคู่ขนานพบว่า จำนวนทุกจำนวนในโครงสร้างนี้มีลักษณะสมมาตร กล่าวคือเมื่อนำจำนวนมาพิจารณาจะพบว่า จำนวนสามารถแบ่งส่วนประกอบหลักได้เป็นคู่ กล่าวคือ มีส่วนประกอบหลักสองส่วนหรือสี่ส่วน แต่ละส่วนนั้นมีโครงสร้างภายในเหมือนกัน และมีค่าน้ำหนักเท่ากัน โดยส่วนใหญ่แม้จะสลับตำแหน่งกันก็ยังสามารถสื่อความได้ดั้งเดิม เพราะว่าโครงสร้างคู่ขนานนี้ไม่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิดก่อนเกิดหลัง จำนวนในโครงสร้างนี้มีจำนวนมากที่สุด สามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภทย่อยได้ดังนี้

3.2.7.1 โครงสร้างคำคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างคำคู่ขนานนี้พบว่า เมื่อแบ่งส่วนประกอบในโครงสร้างนี้ออกมาแล้วจะพบว่าภายในไม่สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก กล่าวคือ มักจะเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือตรงข้ามกันมาวางคู่ขนานกัน หรือบางครั้งนำคำที่เป็นสมาชิกของกลุ่มใหญ่กลุ่มเดียวกันมาวางเรียงกันเพื่อบอกความหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างของกลุ่มนั้นๆ เช่น กลุ่มของทิศ ก็มีกรนำเอาเหนือ-ใต้-ตะวันออก-ตะวันตก มาวางเรียงกัน หรือบางครั้งก็จะใช้คำซ้ำเพื่อเน้นย้ำความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างของจำนวนโครงสร้างนี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 30

悽悽慘慘

qīqīcǎncǎn

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 การซ้ำคำ

ตัวอย่างที่ 30 悽悽慘慘 qīqīcǎncǎn หมายถึง สภาพอากาศที่เย็นยะเยือกและสถานการณ์ที่ดูโหดร้าย อาจใช้บรรยายถึงสภาพของคน สถานที่หรือสถานการณ์ใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเศร้าและยากลำบากได้ เมื่อดูจากโครงสร้างจะพบว่า จำนวนนี้เป็นโครงสร้างคู่ขนาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ qīqī และ cǎncǎn ทั้งสองส่วนต่างเกิดจากการซ้ำคำพยางค์เดี่ยวทั้งคู่ อนึ่ง ในภาษาจีนมีการใช้คำว่า 悽慘 qīcǎn เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันอยู่แล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าจำนวนนี้เกิดจากการซ้ำคำของคุณศัพท์นี้ได้

ตัวอย่างที่ 31

男女老幼

nánǚlǎoyòu

1 2 3 4

1-2-3-4 โครงสร้างคู่ขนาน

ตัวอย่างที่ 31 男女老幼 nánǚlǎoyòu เกิดจากคำสี่คำประกอบกัน ได้แก่ nán หมายถึง ผู้ชาย nǚ หมายถึง ผู้หญิง lǎo หมายถึง คนชรา และ yòu หมายถึง เด็ก เมื่อนำมารวมกันจึงแปลว่า ผู้ชาย ผู้หญิง คนชราและเด็ก อันหมายถึง ทุกๆ คน คำทั้งสี่นี้เรียงกันอยู่โดยมีความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน โดยความหมายแล้วเหมือนมีคำว่า “และ” เชื่อมอยู่ โครงสร้างคู่ขนานในลักษณะเป็นการบอกกล่าวโดยรวมถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในขอบเขตเดียวกัน ในตัวอย่างข้างต้นนี้มีขอบเขตคือเป็น “คน” และโดยความหมายได้รวมคนทุกประเภทไว้หมดแล้ว แม้ว่าในสำนวนจะไม่ปรากฏคำว่า เด็กทารก คนหนุ่มสาว หรือคนวัยกลางคนก็ตาม

ตัวอย่างที่ 32

自由自在

zìyóuzìzài

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

ตัวอย่างที่ 32 自由自在 zìyóuzìzài เกิดจากคำคุณศัพท์ 2 คำมาเรียงกันในโครงสร้างคู่ขนาน คำคุณศัพท์ทั้ง 2 คำ คือ zìyóu และ zìzài นั้นมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือแปลว่า อิสระ เสรี ไม่ถูกกีดกัน อยู่หรือทำอะไรได้ด้วยตนเองทั้งสิ้น ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหรือขึ้นอยู่กับใครทั้งสิ้น การนำเอาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาใช้ด้วยกันนี้เป็นการย้ำให้เห็นความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น และเมื่อนำมาใช้ร่วมกันไปนานๆ จึงกลายเป็นสำนวนในที่สุด

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 絮絮叨叨 xùxùdāodāo หมายถึง อากาบบ่นพึมพำ 密密層層 mì mì céngcéng หมายถึง คูซ้อนกันเป็นชั้น 樓台殿閣 lóutáidiàngé หมายถึง อาคารบ้านเรือนที่ดูสวยงาม 聰明伶俐 cōngmíng línglì หมายถึง ฉลาดและมีไหวพริบดี 平安無事 píngānwúshì หมายถึง ราบรื่นไร้อุปสรรค 魑魅魍魎 chīmèiwǎngliǎng หมายถึง สวยงาม น่ามอง 狼蟲虎豹 lángchónghǔbào หมายถึง สิ่งสาหัสสัตว์ บรรดาสัตว์ป่าสัตว์ร้ายทั้งปวง และ 士農工商 shìnóng gōngshāng หมายถึง ข้าราชการ เกษตรกร กรรมกรและพ่อค้า กล่าวคือคนทุกคนในสังคม เป็นต้น

3.2.7.2 โครงสร้างประธาน-กริยาคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างประธาน-กริยาคู่ขนานนี้พบว่า โครงสร้างนี้ประกอบด้วยสองหน่วยหลักที่แต่ละส่วนมีโครงสร้างเป็นประธาน-กริยาเหมือนกัน โดยที่กริยานั้นไม่มีกรรมหรือหน่วยเสริมตามหลัง เช่น

ตัวอย่างที่ 33

天高地厚

tiāngāodìhòu

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างประธาน-ภาคแสดง

ตัวอย่างที่ 33 天高地厚 tiāngāodìhòu หมายถึง ฟ้าสูงดินหนา มีใช้ในหลายนัยด้วยกัน ประการแรกใช้กล่าวถึงสภาพธรรมชาติตามจริงว่ามีลักษณะกว้างใหญ่ไพศาล มีอ่าววัดประมาณได้โดยง่าย ประการที่สองใช้เปรียบเทียบกับพระคุณที่คนคนหนึ่งมีต่อคนอื่นนั้นยิ่งใหญ่มิอาจทดแทนได้หมด และประการสุดท้ายใช้เปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่มีความสลับซับซ้อน เมื่อพิจารณาตามลักษณะทางไวยากรณ์แล้ว จำนวนนี้มีโครงสร้างคู่ขนานที่ประกอบด้วยหน่วยหลักสองส่วนคือ tiāngāo และ dìhòu หน่วยหลักแต่ละส่วนอยู่ในโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง โดยมีประธานเป็นคำนามคือ tiān/dì และภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์คือ gāo/hòu ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 34

耳熱眼跳

ěrrèyǎntiào

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างประธาน-ภาคแสดง

ตัวอย่างที่ 34 耳熱眼跳 ěrrèyǎntiào ความหมายคือ หูร้อนและตากระตุก ตามความเชื่อของคนโบราณ ลักษณะเช่นนี้จะเกิดกับคนที่ถูกผู้อื่นว่าหรือนินทาลับหลัง ไม่เช่นนั้นก็เป็นลางร้ายบ่งถึงภัยที่กำลังจะเกิดขึ้น จำนวนนี้ประกอบด้วยสองหน่วยหลักในโครงสร้างคู่ขนานคือ ěrè และ yǎntiào ในหน่วยหลักแต่ละส่วนนั้นเป็นโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง อันประกอบด้วยประธานที่เป็นคำนามคือ ěr/yǎn ตามลำดับ ส่วนภาคแสดงนั้น ในหน่วยหลักด้านหน้าเป็นคำคุณศัพท์คือ rè และในหน่วยหลักด้านหลังเป็นคำกริยาคือ tiào

ตัวอย่างที่ 35

好事不出門，惡事傳千里

hǎoshìbùchūmén, èshìchuánqiānlǐ

<u>1</u>	<u>2</u>	1-2	คู่ขนาน
<u>3</u> <u>4</u>	<u>3</u> <u>4</u>	3-4	ประธาน-ภาคแสดง
<u>5</u> <u>6</u>	<u>5</u> <u>6</u>	5-6	หน่วยขยาย-คำนาม
<u>7</u> <u>8</u>		7-8	กริยา-กรรม
<u>9</u> <u>10</u>		9-10	หน่วยขยาย-กริยา
	<u>11</u> <u>12</u>	11-12	กริยา-ส่วนเสริม
	<u>13</u> <u>14</u>	13-14	หน่วยขยาย-คำนาม

ตัวอย่างที่ 35 好事不出門，惡事傳千里 hǎoshìbùchūmén, èshìchuánqiānlǐ ความหมายตามตัวอักษรคือ เรื่องดีไม่ออกจากประตู เรื่องร้ายแพร่ไปไกลพันลี้ หมายถึง ผู้คนโดยมากมักจะกล่าวถึงแต่เรื่องไม่ดีหรือเรื่องเสื่อมเสีย เรื่องราวเหล่านี้สามารถแพร่กระจายไปได้ไกลและรวดเร็ว ต่างจากเรื่องดีเรื่องกุศลที่ผู้คนโดยมากมักไม่ให้ความสนใจนัก จำนวนนี้ประกอบด้วยอนุประโยคสองประโยคที่มีลักษณะคู่ขนานกัน แต่ละอนุประโยคนั้นอยู่ในโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง ประธานของอนุประโยคทั้งสองอันได้แก่ hǎoshì และ èshì มีลักษณะเหมือนกันทุกประการในทางไวยากรณ์ กล่าวคือ มีจำนวนสองพยางค์เท่ากันและเป็นนามวลีที่มีคำหลักคือ shì และหน่วยขยาย คือคำคุณศัพท์ hǎo และ è ตามลำดับ ส่วนภาคแสดงของอนุประโยคทั้งสองคือ bùchūmén และ chuánqiānlǐ แม้จะเป็นกริยาวลีที่มี 3 พยางค์ทั้งคู่แต่โครงสร้างภายในแตกต่างกันเล็กน้อย ภาคแสดงในอนุประโยคหน้า bùchūmén อยู่ในโครงสร้างกริยา-กรรม มีกริยาคือ bùchū อันประกอบด้วยกริยา chū และหน่วยขยาย bù ส่วนกรรมนั้นคือ mén ภาคแสดงในอนุประโยคหลัง chuánqiānlǐ อยู่ในโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม ประกอบด้วยกริยาและส่วนเสริมที่เป็นนามวลีอันประกอบด้วยคำ lǐ และหน่วยขยาย qiān

นอกจากจำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีจำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 手舞足蹈 shǒuwǔzúdǎo หมายถึง มีความสุขสุดๆ จนมือเท้าเต้นรำไปหมด 山崩地裂 shānbēngdìliè หมายถึง เกิดเสียงดังหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง 天長地久 tiānchángdìjiǔ หมายถึง ระยะเวลาชั่วฟ้าดินสลาย 河清海晏 héqīnghǎiyàn หมายถึง ผืนน้ำสงบนิ่ง มีแต่สันติและความสุข 風調雨順 fēngtiáoyǔshùn หมายถึง ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล 國泰民安 guó tàimín ān หมายถึง ประเทศชาติมั่นคงและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข 龍飛鳳舞 lóngfēiwǔ

fèngwǔ หมายถึง ลายมือมีน้ำหนักมั่นคง และ 星移斗轉 xīngyídǒuzhuǎn หมายถึง กาลเวลา
ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนกันไป เป็นต้น

3.2.7.3 โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนาน

หลังจากวิเคราะห์โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนานนี้พบว่า ประกอบด้วยสองหน่วยหลักซึ่งต่างก็เป็นอนุประโยคทั้งคู่ แต่ส่วนประกอบด้วยประธาน กริยา และกรรม อาจมีความซับซ้อนแตกต่างกันเล็กน้อย เพราะในแต่ละส่วนประกอบนั้นสามารถมีคำมาขยายได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 36

冤有頭，債有主

yuānyǒutóu, zhàiyǒuzhǔ

_____ 1 _____	_____ 2 _____
3 _____ 4 _____	3 _____ 4 _____
_____ 5 _____ 6 _____	_____ 5 _____ 6 _____

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 ประธาน-ภาคแสดง

5-6 กริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 36 冤有頭，債有主 yuānyǒutóu, zhàiyǒuzhǔ ความหมายตามตัวอักษร คือ ความแค้นย่อมมีผู้ที่ต้องถูกแก้แค้น หนี้สินก็ย่อมมีเจ้าหนี้ ใช้ในความหมายเปรียบเทียบว่า หากต้องการจัดการเรื่องราวใดๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม ก็ต้องติดต่อหรือไปหาคนที่มิช้านาญหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ โดยตรง มิเช่นนั้น หากไปหาไปติดต่อผิดคนก็ย่อมทำให้เสียการใหญ่ได้ อนุประโยคทั้งสองที่อยู่ในโครงสร้างคู่ขนานนี้มีลักษณะทางไวยากรณ์เหมือนกันทุกประการ กล่าวคือแต่ละประโยคอยู่ในรูปของประธาน-กริยา-กรรม ประธานเป็นคำนามคือ yuān และ zhài กริยาหลักคือ yǒu และกรรมเป็นคำนามคือ tóu และ zhǔ ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 37

行不更名，做不改姓

xíngbùgēngmíng, zuòbùgǎixìng

_____ 1 _____	_____ 2 _____
3 _____ 4 _____	3 _____ 4 _____
_____ 5 _____ 6 _____	_____ 5 _____ 6 _____
_____ 7 _____ 8 _____	_____ 7 _____ 8 _____

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 ประธาน-ภาคแสดง

5-6 กริยา-กรรม

7-8 หน่วยขยาย-กริยา

ตัวอย่างที่ 37 行不更名，做不改姓 xíngbùgēngmíng, zuòbùgǎixìng มีความหมายตามตัวอักษรคือ เดินทางไปไหนยอมไม่เปลี่ยนชื่อ ทำอะไรยอมไม่เปลี่ยนแซ่ หมายถึง คนที่เปิดเผยตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะทำอะไรที่ไหนก็ยอมไม่ต้องกลัวสิ่งใด ไม่ต้องปิดบังชื่อแซ่ เป็น คนที่ตรงไปตรงมาอยู่เสมอ อนุประโยคทั้งสอง ได้แก่ xíngbùgēngmíng และ zuòbùgǎixìng มีลักษณะไวยากรณ์เหมือนกันทุกประการ ประกอบด้วยประธานที่เป็นคำกริยาชื่อ xíng และ zuò กริยาเป็นกริยาลิอันประกอบด้วยกริยา gēng และ gǎi โดยมี bù เป็นหน่วยขยาย และคำนาม míng และ xìng เป็นกรรมตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 38

公修公德，婆修婆德

gōngxiūgōngdé, póxiūpódé

1	2	1-2 โครงสร้างคู่ขนาน
3 4	3 4	3-4 ประธาน-ภาคแสดง
5 6	5 6	5-6 กริยา-กรรม
7 8	7 8	7-8 หน่วยขยาย-คำนาม

ตัวอย่างที่ 38 公修公德，婆修婆德 gōngxiūgōngdé, póxiūpódé มีความหมายตามตัวอักษรคือ สามิทำบุญของสามิ ภรรยาทำบุญของภรรยา มีนัยหมายถึงการทำบุญหรือทำความดีนั้นเป็นเรื่องส่วนบุคคล คนอื่นไม่สามารถทำแทนได้ จำนวนนี้ประกอบด้วยสองอนุประโยคที่สัมพันธ์กันแบบคู่ขนาน และโครงสร้างของแต่ละอนุประโยคนั้นมีลักษณะสมมาตร เหมือนกันทุกประการ กล่าวคือ ประกอบด้วยประธานที่เป็นคำนาม gōng และ pó กริยามีเพียงคำเดียวเหมือนกันคือ xiū และกรรมที่เป็นนามวลีคือ gōngdé และ pódé ตามลำดับ โดยกรรมที่เป็นนามวลีนั้นประกอบด้วยคำนามหลัก dé และหน่วยขยายคือ gōng และ pó

นอกจากจำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีจำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ได้แก่ 暗室虧心，神目如電 ànshìkūixīn, shénmùrúdiàn หมายถึง แม้จะทำสิ่งไม่ดีในที่ลับ แต่เทวดาฟ้าดินย่อมรู้เห็น 天有不測風雲，人有旦夕禍福 tiān yǒubúcèfēngyún, rényǒudàn xīhòufú หมายถึง ชีวิตคนย่อมมีทั้งสุขทุกข์คละเคล้ากันไปจุดที่ท้องฟ้าที่บางครั้งก็มีลมมีเมฆ และ 一日為師，終身為父 yīrìwéishī, zhōngshēnwéifù หมายถึง แม้เป็นครูเพียงวันเดียวแต่ต้องเคารพครูเป็นบิดาตลอดชีวิต เป็นต้น

3.2.6.4 โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน

หลังจากวิเคราะห์โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนานนี้พบว่า โครงสร้างนี้ก็จะคล้ายกับโครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือในโครงสร้างนี้ กริยาไม่มีกรรมแต่จะมีหน่วยเสริมแทน ใน **ซีโหยวจี** พบอยู่เพียงหนึ่งสำนวนเท่านั้น สำนวนดังกล่าวคือ

ตัวอย่างที่ 39

道高一尺，魔高一丈

dàogāoyīchǐ, mógāoyīzhàng

1	2	1-2
3	4	3-4
5	6	5-6
7	8	7-8

โครงสร้างคู่ขนาน

ประธาน-ภาคแสดง

กริยา-หน่วยเสริม

หน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 39 道高一尺，魔高一丈 dàogāoyīchǐ, mógāoyīzhàng ความหมายตามตัวอักษรคือ เต่าสูงหนึ่งฟุต มารสูงหนึ่งจั้ง (สิบฟุต) ใช้ในการเปรียบเทียบว่า หากเต่าหรือคุณธรรมนั้นเพิ่มมากขึ้น ก็เลสมารต่างๆ ก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเร็วเป็นเท่าตัว จึงจำเป็นต้องระวังตนในการฝึกปฏิบัติให้ดี ในปัจจุบันใช้หมายถึงความสามารถหรือพลังกำลังของคนหนึ่งที่มากอยู่แล้วแต่กลับมีคนที่มีมากกว่า หรือสถานการณ์ที่มีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วก็มีอีกสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นและก้าวแซ่งสิ่งนั้นไป เมื่อพิจารณาในด้านโครงสร้าง อนุประโยคทั้งสองมีลักษณะสมมาตรกัน ประกอบด้วยประธานที่เป็นคำนามคือ dào และ mó กริยา gāo และหน่วยเสริม yīchǐ/yīzhàng ที่เป็นนามวลีซึ่งประกอบด้วยหน่วยหลัก chǐ/zhàng และหน่วยขยาย yī

3.2.7.5 โครงสร้างกริยา-กรรมคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างกริยา-กรรมคู่ขนานนี้พบว่า ประกอบด้วยสองส่วนหลักที่มีลักษณะสมมาตรที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันและมีโครงสร้างกริยา-กรรมเหมือนกัน โดยส่วนมากเป็นสำนวนสี่พยางค์และไม่มีหน่วยขยายอื่นๆ มีเพียงไม่กี่สำนวนเท่านั้นที่มีจำนวนพยางค์มากกว่าสี่ ตัวอย่างของสำนวนในโครงสร้างนี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 40

歡天喜地

huāntiānxǐdì

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 40 歡天喜地 huāntiānxǐdì หมายถึง ชื่นชอบฟ้าชื่นชมดิน ใช้เพื่อบรรยายสภาพบุคคลที่แสดงออกถึงความสุขเป็นอย่างยิ่ง อาจใช้กับเหตุการณ์ที่นำมาซึ่งความสุขเป็นอย่างมากก็ได้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างแล้วจะพบว่า หน่วยหลักทั้งสองที่อยู่ในโครงสร้างคู่ขนานนั้น แต่ละส่วนอยู่ในโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบขึ้นจากกริยา huān และ xǐ และกรรมที่เป็นคำนามคือ tiān และ dì ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 41

保國安民

bǎoguóānmín

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 41 保國安民 bǎoguóānmín แปลว่า ค้ำครองประเทศ ยังประชาชนให้สงบสุข บรรยายถึงกษัตริย์หรือผู้ปกครองที่มีความสามารถปกป้องให้บ้านเมืองหรือเขตแดนของตนเจริญรุ่งเรืองและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขได้ ลำานวนนี้เกิดจากหน่วยหลักสองส่วนที่สัมพันธ์กันแบบคู่ขนาน หน่วยหลักทั้งสองล้วนเป็นกริยาวลีในโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบขึ้นจากกริยา bǎo และ ān และกรรมที่เป็นคำนามคือ guó และ mín ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 42

不入虎穴，不得虎子

bùrùhǔxué, bùdéhǔzǐ

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างกริยา-กรรม

5 6 5 6

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

7 8 7 8

7-8 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 42 不入虎穴，不得虎子 búrùhǔxué, bùdéhǔzǐ แปลว่า ไม่เข้าถ้ำเสือ ไม่ได้ลูกเสือ มีความหมายว่า หากไม่เข้าไปสู่สถานการณ์ที่เสี่ยงภัยด้วยตนเอง ก็ไม่อาจจะได้รับความสำเร็จได้ หรืออาจหมายถึง ไม่ลงมือทำอย่างจริงจัง ก็ไม่อาจจะได้รับความรู้ที่แท้จริงได้

สำนวนนี้เกิดจากอนุประโยคสองประโยคที่สัมพันธ์กันแบบคู่ขนานในโครงสร้างกริยา-กรรม อนุประโยคหน้าคือ búrùhǔxué มีกริยาลีคือ búrù ซึ่งอยู่ในโครงสร้างหน่วยขยาย-คำกริยา ประกอบด้วยกริยา rù และหน่วยขยาย bú ส่วนกรรม hǔxué นั้นเป็นนามวลี อยู่ในโครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม ประกอบด้วยคำนามคือ xué และหน่วยขยาย hǔ อนุประโยคหลัง bùdé hǔzǐ ก็เช่นเดียวกัน มีโครงสร้างเหมือนกันทุกประการ กล่าวคือ กริยาหลัก bùdé ประกอบด้วยกริยา dé และหน่วยขยาย bù มีกรรม hǔzǐ เป็นนามวลี ประกอบด้วยคำนาม zǐ และหน่วยขยาย hǔ

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 沉魚落雁 chényúluòyàn หมายถึง ผู้มีความงดงามเกินคำบรรยาย 移星換斗 yíxīnghuàndòu หมายถึง มีวิชาอาคมหรือมีฝีมือเลิศล้ำ 捉生替死 zhuōshēngtìsǐ หมายถึง มีความสุขจนลืมเวลาไปหมดสิ้น 開天辟地 kāitiānpìdì หมายถึง การสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนในอดีต 淚眼愁眉 lèiyǎnchóuméi หมายถึง หน้าตาที่บ่งบอกอาการเศร้าอย่างชัดเจน 費心勞力 fèixīnláolì หมายถึง ออกแรงกายและแรงใจทำงานบางอย่าง 安心定志 ānxīndìngzhì หมายถึง จิตใจที่หนักแน่นมั่นคง และ 穿荊度棘 chuānjīngdùjí หมายถึง ผ่านหนทางที่ยากลำบากนานัปการ เป็นต้น

3.2.7.6 โครงสร้างหน่วยขยาย-นามคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์สำนวน โครงสร้างหน่วยขยาย-นามคู่ขนานนี้พบว่า ประกอบด้วยนามวลีสองวลีที่สัมพันธ์กันแบบคู่ขนาน แต่ละนามวลีอยู่ในรูปแบบโครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม สำนวนที่พบล้วนเป็นสำนวนที่มีสี่พยางค์ ตัวอย่างสำนวนเหล่านี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 43

大慈大悲
dàcí dàbēi

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 43 大慈大悲 dàcí dàbēi สำนวนนี้เป็นคำศัพท์ที่มาจากพุทธศาสนา หมายถึง มีความเมตตาต่อสรรพสัตว์และช่วยเหลือเขาเหล่านั้นให้พ้นทุกข์ ใช้บรรยายถึงลักษณะนิสัยของคนที่มีจิตใจอ่อนโยน เป็นคนดีมีคุณธรรม หรืออาจใช้ในการประชดประชันคนที่เสแสร้งทำเป็นว่าดีก็ได้ สำนวนนี้เกิดจากนามวลีสองวลี ได้แก่ dàcí และ dàbēi โดยแต่ละวลีอยู่ในโครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม ประกอบด้วยคำนามคือ cí และ bēi และมีคำคุณศัพท์คือ dà เป็นหน่วยขยาย

ตัวอย่างที่ 44

花言巧語

huāyánqiǎoyǔ

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 44 花言巧語 huāyánqiǎoyǔ หมายถึง คำพูดที่ฟังดูไพเราะแต่ว่าเป็นคำที่ประดิมฐักแต่ง ใช้บรรยายถึงคำพูดที่คนพูดพยายามพูดให้ดูดีแต่เป็นไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้ตัวเองหลงเชื่อตายใจ สำนวนนี้ประกอบด้วยนามวลีสองวลีอันมีความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน แต่ละนามวลีประกอบด้วยคำนาม yán และ yǔ และหน่วยขยาย ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ huā และ qiǎo ตามลำดับสังเกตได้ว่าคำนามทั้งสองคำและคำคุณศัพท์ทั้งสองคำนั้นต่างก็มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน นั่นก็คือ yán และ yǔ ต่างก็หมายถึง คำพูด การพูด สิ่งที่ถูกออกไป ส่วน huā และ qiǎo หมายถึง สิ่งที่ถูกประดับตกแต่ง สิ่งที่ดีสวยงาม

ตัวอย่างที่ 45

牛頭馬面

niútóumǎmiàn

1 2

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3 4 3 4

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม

ตัวอย่างที่ 45 牛頭馬面 niútóumǎmiàn ความหมายตามตัวอักษรคือ หัววัวหน้าม้า ในทางพุทธศาสนากล่าวถึงบรรดาภูตผีที่อยู่ในนรกว่าจะมีรูปร่างลักษณะที่น่าเกลียดน่ากลัวมีหัวหรือหน้าเป็นสัตว์ประเภทต่างๆ ปัจจุบันใช้เปรียบเทียบหมายถึงคนที่มีลักษณะโหดร้ายน่ากลัวทุกประเภท สำนวนนี้เป็นนามวลีสองวลีอีกเช่นกัน คำนามหลัก tóu และ miàn ซึ่งต่างก็หมายถึงหัวหรือหน้าเช่นกัน ส่วนหน่วยขยาย niú และ mǎ ก็ถือเป็นสัตว์ที่ใช้แรงงานในครัวเรือนเหมือนกัน

นอกจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 毒魔狠怪 dúmóhěnguài หมายถึง ปีศาจและสัตว์ร้ายต่างๆ 六街三市 liùjiē sānshì หมายถึง ชุมชนและประชาชนในเมือง 青臉獠牙 qīngliǎnliáoyá หมายถึง หน้าตาดุคั่นน่ากลัว 肉眼凡胎 ròuyǎnfántāi หมายถึง ตาธรรมดาที่ไม่สามารถมองเห็นสิ่งเหนือธรรมชาติได้ 三茶六飯 sāncháliùfàn หมายถึง สำรับอาหาร 一差二誤 yīchā'èrwù หมายถึง ความผิดพลาดต่างๆ 左鄰右舍 zuǒlín'yòushè หมายถึง เพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียง 賊頭鼠腦 zéitóushǔnǎo หมายถึง ทำทางลับๆ ล่อๆ ส่อพิรุณ 诚心诚意 chéngxīnchéngyì หมายถึง มีจิตใจหนักแน่นเที่ยงตรง 狐群狗黨 húqúngǒudǎng หมายถึง กลุ่มของคนชั่วที่รวมตัวกัน และ 青天白日 qīngtiānbáirì หมายถึง ท้องฟ้ากระจ่างแจ่มใส เป็นต้น

3.2.7.7 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยาคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์สำนวนโครงสร้างหน่วยขยาย-กริยาคู่ขนานนี้พบว่า มีลักษณะเหมือนโครงสร้างคู่ขนานแบบอื่นๆ คือ ประกอบด้วยสองหน่วยหลักที่สัมพันธ์กันแบบคู่ขนาน แต่ในโครงสร้างนี้ ส่วนหลักทั้งสองจะอยู่ในรูปของกริยาวลี โดยมากปรากฏเป็นสำนวนสี่พยางค์ แต่ก็มีบางสำนวนที่มีจำนวนพยางค์มากกว่านั้น ตัวอย่างของสำนวนเหล่านี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 46

大呼小叫

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำกริยา

ตัวอย่างที่ 46 大呼小叫 dàhūxiǎojiào หมายถึง การใช้เสียงทั้งดังและค่อยในการเรียก เป็นลักษณะที่พยายามเรียกหาฝ่ายตรงข้ามอย่างเอาจริงเอาจัง หรืออาจหมายถึงการใช้เสียงขู่ผู้อื่นให้ตกใจก็ได้ กริยาวลีทั้งสองที่ประกอบกันเป็นสำนวนนี้ต่างอยู่ในโครงสร้างหน่วยขยาย-คำกริยา มีกริยาคือ hū และ jiào และหน่วยขยาย คือ dà และ xiǎo ตามลำดับ สังเกตได้ว่า กริยานั้นเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน แต่คำขยายเป็นคำวิเศษณ์ที่มีความหมายตรงกันข้าม

ตัวอย่างที่ 47

半新半舊

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำกริยา

ตัวอย่างที่ 47 半新半舊 bànxīnbànjiù หมายถึง กลางใหม่กลางเก่า ใช้กล่าวถึงสิ่งของที่อยู่ในสภาพเก่าก็ไม่ใช่ว่าใหม่ก็ไม่เชิง จำนวนนี้ประกอบด้วยสองกริยาลีในโครงสร้างคู่ขนาน แต่ละวลีอยู่ในโครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา โดยที่หน่วยกริยาประกอบขึ้นจากคำคุณศัพท์ xīn และ jiù และขยายด้วยคำว่า bàn

ตัวอย่างที่ 48

路上說話，草裡有人

1	2	
3	4	3 4
5 6	5 6	
7 8	7 8	

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา

5-6 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม

7-8 โครงสร้างกริยา-กรรม

ตัวอย่างที่ 48 路上說話，草裡有人 lùshangshuōhuà, cǎolǐyǒurén แปลว่า พุดจาบนถนน ในหญ้ามีคน หมายถึง การพุดจาสิ่งใดก็ตาม ควรระวังให้มากๆ เนื่องจากอาจมีผู้อื่นได้ยินและนำไปพุดต่อลับหลังจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายย้อนกลับเข้าหาตัวผู้พุดได้ จำนวนนี้ประกอบด้วยสองอนุประโยคที่มีโครงสร้างเหมือนกันทุกประการ แต่ละอนุประโยคเป็นกริยาลีแบบโครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา กริยาหลักคือ shuōhuà และ yǒurén ตามลำดับ กริยาหลักนี้เป็นกริยาลีแบบโครงสร้างกริยา-กรรม โดยที่คำกริยาคือ shuō และ yǒu และกรรมเป็นคำนามคือ huà และ rén หน่วยขยาย ของกริยาลีทั้งสองเป็นนามวลีแบบโครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม คำนามนี้คือคำบอกสถานที่ ได้แก่ shang และ lǐ ส่วนคำขยายเป็นคำนาม ได้แก่ lù และ cǎo

นอกจากจำนวนข้างต้นแล้ว ยังมีจำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก ตัวอย่างเช่น 不生不死 búshēngbùsǐ หมายถึง อาการร่อแร่ใกล้ตาย 不知不覺 bùzhībùjué หมายถึง ไม่รู้สึกรู้ตัว โดยไม่รู้ตัว 高談闊論 gāotánkuòlùn หมายถึง การอภิปรายอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง 南征北伐 nánzhēngběifá หมายถึง ออกรบไปทั่วทุกสารทิศ 胡說亂道 húshuō luàndào หมายถึง กล่าวคำพุดไร้สาระไม่น่าเชื่อถือ 長嘆短吁 chángtàn duǎnxū หมายถึง ถอนหายใจยาว 東奔西走 dōngbēnxīzǒu หมายถึง เดินทางไปทั่วทุกหนแห่ง 東躲西藏 dōngduǒxīzàng หมายถึง หลบหนีหัวซุกหัวซุน 難解難分 nánjiě nánfēn หมายถึง ไม่สามารถแยกแยะได้โดยง่าย 千推萬阻 qiāntuīwànzǔ หมายถึง มีอุปสรรคขัดขวางอยู่เสมอ และ 曉行夜宿 xiǎohángyèsù หมายถึง เดินทางรอนแรมเร่ร่อน เป็นต้น

3.2.7.8 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนานพบว่าโครงสร้างนี้ประกอบด้วยสองหน่วยหลักเช่นเดียวกับโครงสร้างคู่ขนานอื่นๆ แต่ละส่วนจะเป็นกริยาวลีที่ประกอบด้วยกริยาและหน่วยเสริม อาจพบสำนวนที่กริยามีกรรมตามหลังและหน่วยเสริมเป็นวลีที่สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก แต่สำนวนเช่นนี้พบได้น้อยมาก ตัวอย่างสำนวนเหล่านี้ได้แก่

ตัวอย่างที่ 49

斬盡殺絕

1 2

3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

ตัวอย่างที่ 49 斬盡殺絕 zhǎnjìnshājué หมายถึง ฆ่าหมดไม่มีเหลือ 'ไม่วั้ชีวิตแม้แต่คนเดียว อาจใช้กับการฆ่าหรือสังหารหมู่จริงๆ หรืออาจใช้ในลักษณะของการกล่าวร้าย พิพาท ว่ากล่าวคนอื่นทั้งหมด ไม่เว้นหน้าอินทร์หน้าพรหมก็ได้ สำนวนนี้มีหน่วยหลักทั้งสองส่วนเป็นกริยาวลี ประกอบด้วยกริยาคือ zhǎn/shā และหน่วยเสริมคือ jìn/jué ตามลำดับ หน่วยเสริมทั้งสองนี้ถือเป็นหน่วยเสริมบอกผล (結果補語 jiéguǒ bǔyǔ)

ตัวอย่างที่ 50

養軍千日，用軍一時

1 2

3 4 3 4

5 6 5 6

7 8 7 8

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

5-6 โครงสร้างกริยา-กรรม

7-8 โครงสร้างหน่วยขยาย-คำนาม

ตัวอย่างที่ 50 養軍千日，用軍一時 yǎngjūnqiānrì, yòngjūnyìshí แปลตามตัวอักษรว่า เลี้ยงกองทัพพันวัน ใช้กองทัพนั้นแค่ครั้งเดียว ใช้ในความหมายว่า การชุบเลี้ยงหล่อหลอมผู้มีความรู้ความสามารถนั้นแม้ต้องใช้เวลานาน แต่ก็เพื่อนำไปใช้ได้พยายามฉุกเฉิน หรืออาจหมายถึงการเก็บออมกำลังความสามารถต่างๆ ไว้ ก็เพื่อเตรียมไว้ใช้ได้ภายหลัง สำนวนนี้ประกอบด้วยสองอนุประโยคคือ yǎngjūnqiānrì และ yòngjūnyìshí มีลักษณะสมมาตรกัน กล่าวคือจำนวนพยางค์เท่ากัน และโครงสร้างที่เหมือนกัน อนุประโยคทั้งสองเป็นกริยาวลี แต่แตกต่างจากสำนวนอื่นที่มีโครงสร้างเดียวกันเล็กน้อย นั่นคือ ส่วนที่เป็นกริยานั้นเป็นโครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วยกริยา yǎng และ yòng ตามลำดับ และกรรมเป็นคำนามที่เหมือนกันทั้ง

สองประโยคคือ jūn จากนั้นจึงถูกขยายด้วยหน่วยเสริมอีกทีหนึ่ง ซึ่งก็ได้แก่ qiānrì และ yì shí เป็นนามวลีที่ประกอบด้วยคำนาม rì และ shí และหน่วยขยาย qiān และ yì ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 51

言來語去
yánlái yǔqù

1 2
3 4 3 4

1-2 โครงสร้างคู่ขนาน

3-4 โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริม

ตัวอย่างที่ 51 言來語去 yánlái yǔqù หมายถึง การโต้ตอบสนทนาที่เป็นไปอย่างไหลลื่น ผู้พูดถามตอบสลับกันอย่างไม่คิดขัด ส่วนนี้เป็นโครงสร้างคู่ขนานแบบกริยา-หน่วยเสริม กริยาของหน่วยหลักทั้งสองคือ yán และ yǔ และหน่วยเสริมคือ lái และ qù ซึ่งเป็นหน่วยเสริมบอกทิศทาง (趨向補語 qūxiàng bǔyǔ) หนึ่ง แม้ว่า yán และ yǔ จะใช้เป็นคำนามในภาษาจีนปัจจุบัน แต่ในภาษาโบราณสามารถใช้เป็นคำกริยาได้ และเมื่อพิจารณาจากตำแหน่งที่เกิดในภาษาพูดทั่วไปแล้ว จะเห็นได้ว่าส่วนนี้ใช้เป็นภาคแสดงของประโยค จึงควรถือว่าทั้งสองคำในที่นี้เป็นคำกริยา

นอกจากส่วนข้างต้นแล้ว ยังมีส่วนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นนี้อีก 2 ส่วน คือ 呼來喝去 hūlái hèqù หมายถึง จับไล่ไสส่งตามอำเภอใจ และ 顛來倒去 diānlái dǎoqù หมายถึง กลับไปกลับมา พลิกไปพลิกมา รวมทั้งสิ้น 5 ส่วน

สรุปได้ว่า ส่วนที่มีโครงสร้างคู่ขนาน สามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภทย่อย ได้แก่ คำคู่ขนาน ประธาน-กริยาคู่ขนาน ประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนาน ประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน กริยา-กรรมคู่ขนาน หน่วยขยาย-นามคู่ขนาน หน่วยขยาย-กริยาคู่ขนาน และกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน

3.2.8 สรุป

จากการวิเคราะห์ลักษณะทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน *ซีโหวจี้* ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างทั้งหมด 758 สำนวนพบว่า โครงสร้างสำนวนที่ปรากฏใน *ซีโหวจี้* สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภทหลัก ได้แก่

- 1) โครงสร้างระดับคำ

- 2) โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง
- 3) โครงสร้างกริยา-กรรม
- 4) โครงสร้างกริยาเรียง
- 5) โครงสร้างคำสองหน้าที่
- 6) โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย
- 7) โครงสร้างคู่ขนาน

ทั้งนี้โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยายและโครงสร้างคู่ขนานสามารถแยกประเภทย่อยได้อีกดังนี้

- 1) โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง ประกอบด้วย 3 ประเภทย่อย ได้แก่ แบบประธาน-กริยา ประธาน-กริยา-กรรม และประธาน-กริยา-หน่วยเสริม
- 2) โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย ประกอบด้วย 4 ประเภทย่อย ได้แก่ แบบหน่วยขยาย-นาม หน่วยขยาย-กริยา กริยา-หน่วยเสริม และอนุประโยค-ส่วนขยาย
- 3) โครงสร้างคู่ขนาน ประกอบด้วย 8 ประเภทย่อย ได้แก่ แบบคำคู่ขนาน ประธาน-กริยา คู่ขนาน ประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนาน ประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน กริยา-กรรมคู่ขนาน หน่วยขยาย-นามคู่ขนาน หน่วยขยาย-กริยาคู่ขนาน และกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน

อนึ่งการปรากฏโครงสร้างที่ต่างกัันมีนัยยะเช่นไร ความถี่ในการเกิดของโครงสร้างที่ปรากฏสามารถสะท้อนปรากฏการณ์อะไรในสำนวนจีน แสดงให้เห็นลักษณะเอกลักษณ์ใดในภาษาจีนหรือไม่ จะได้วิเคราะห์สรุปต่อไปในบทที่ 5 บทสรุป

บทที่ 4

การเปรียบเทียบสำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* กับบทแปลใน *ไซอิ๋ว**

งานแปลวรรณกรรมจีนในประเทศไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่เป็นการแปลนวนิยายอิงพงศาวดารจีน ที่มีชื่อเสียงได้แก่ *สามก๊ก* *ไซอิ๋ว* *ซ่งกั๋ง* เป็นต้น ในขณะที่งานแปลวรรณกรรมจีนได้ดำเนินต่อมาอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน รูปแบบและวิธีการก็ย่อมมีพัฒนาการหลากหลายขึ้น ในสมัยแรกนั้น การแปลมีลักษณะเป็นการอำนวยการแปล กล่าวคือ ไม่มีผู้รู้ดีทั้งภาษาไทยและจีนในคนเดียวกัน จึงต้องให้คนจีนแปลเป็นไทยก่อน จากนั้นจึงมีคนขีดเคลาสำนวน และผู้อำนวยกาแปลเป็นผู้ตรวจสอบรอบสุดท้าย (สมเด็จพระยาตำราภิธานุภาพ, 2543: 44-45) ส่วนการแปล *ซีโหยวจี* เป็นภาษาไทยนั้น ส.พลายน้อย (2547: 3) ได้กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือ *ไซอิ๋ว* ว่า

เรื่อง *ไซอิ๋ว* เมื่อแปลเป็นภาษาต่างประเทศใช้ชื่อว่า MONKEY ยกหนึ่งเจียให้เป็นตัวเอก ส่วนที่แปลเป็นภาษาไทยได้แปลในสมัยรัชกาลที่ 6 แต่จะเป็นปีใดไม่ทราบ พบแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ.2465 นายเล็ก สมิตะสิริ (ภายหลังได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระโสมภณอักษรกิจ) เจ้าของโรงพิมพ์โสมภณพิพรรฒนาการ ได้ว่าจ้างนายคิ่น แปลจากภาษาจีน แต่เห็นว่าสำนวนภาษาไทยยังลุ่มๆ ดอนๆ อยู่ จึงจ้างนายวรรณ เอดิเตอร์หนังสือตุลวิภาคพจนกิจ ปรับสำนวนภาษาไทยเสียใหม่ ... ส่วนเรื่อง *ไซอิ๋ว* ที่นายคิ่นแปล ออกจะมั่นใจในการแปลว่าถูกต้องตรงตัว จึงไม่ยอมให้นายวรรณแก้ไขข้อความใดๆ ทั้งสิ้น ให้แก่เฉพาะถ้อยคำที่ไม่สะดวกให้เหมาะสมขึ้นเท่านั้น *ไซอิ๋ว* ในภาษาไทยจึงน่าจะแปลได้ตรงตามต้นฉบับภาษาจีน

แสดงให้เห็นว่า ในยุคนี้เริ่มมีผู้แปลที่รู้ดีทั้งภาษาจีนและภาษาไทยแล้ว *ไซอิ๋ว* จึงเป็นวรรณกรรมแปลที่แตกต่างจากวรรณกรรมแปลในยุคแรก กล่าวคือ นอกจากจะมีเนื้อความค่อนข้างครบถ้วนแล้ว ยังมีสำนวนภาษาสละสลวยอีกด้วย

4.1 ลักษณะทั่วไปของ *ซีโหยวจี* และ *ไซอิ๋ว**

เมื่อเปรียบเทียบ *ซีโหยวจี* กับ *ไซอิ๋ว* แล้วพบว่า *ไซอิ๋ว* มีการดำเนินเรื่องต่อเนื่องและกระชับย่อมากกว่า จากการศึกษาพบว่า *ซีโหยวจี* กับ *ไซอิ๋ว* มีความแตกต่างที่น่าสนใจดังนี้

4.1.1 โครงสร้าง

โครงสร้างของ **ชีโหยวจี** จะแบ่งออกเป็นบทย่อยๆ (回 huí) รวมทั้งสิ้น 100 บท และปรากฏบทแทรก (附錄 fùlù) ระหว่างบทที่ 8 และ 9 ด้วย นับเป็นวรรณกรรมที่มีขนาดยาวพอสมควร นอกจากจะแบ่งเป็นบทอย่างชัดเจนแล้ว ยังตั้งชื่อบทแต่ละบท และในท้ายบทยังมีคำทิ้งท้ายเชิญชวนให้ติดตาม ดังนี้

1) ชื่อบท

ชื่อบทใน **ชีโหยวจี** จะประกอบด้วยวลี 2 วลี วลีละ 7 พยางค์ โดยชื่อบท 2 วลีนี้จะสรุปเนื้อเรื่องย่อของแต่ละบท ตัวอย่างเช่น

第一回：靈根育孕源流出 心性修持大道生

บทที่ 1 วิญญาณก่อตัวกำเนิดออก ฝึกฝนจิตใจบรรลุเต๋า

第八十回：姪女育陽求配偶 心猿護主識妖邪

บทที่ 80 อุบาสิกาถวายอาหารพร้อมขอแต่งงาน เหง้าเจียคุ้มครองอาจารย์และเห็นว่าเป็นปีศาจ

ชื่อบทที่ 1 ทั้ง 2 วลีนี้แสดงถึงเรื่องราวในบทที่ 1 ว่าจะกล่าวถึงต้นกำเนิดของ เหง้าเจียและการไปฝึกฝนวิชาจนสำเร็จการแปลงกายและเหาะเหินเดินอากาศได้ ส่วนชื่อบทที่ 80 ทั้ง 2 วลีนี้แสดงเรื่องราวในบทที่ 80 ว่าจะมีนางปีศาจปลอมตัวมาเป็นอุบาสิกาทำที่ถวายอาหารแต่ เหง้าเจียก็สามารถมองเห็นได้ว่าเป็นปีศาจแปลงกายมา

2) ท้ายบท

ในตอนท้ายบทของทุกบทจะมีการกล่าวทิ้งท้ายคล้ายกัน กล่าวคือ จะกล่าวกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องราวต่อ อาจกริณนำเรื่องราวตัวอย่างต่อไปนี้ ตัวอย่างเช่น

畢竟不知有何話說，端的怎麼脫身，且聽下回分解。

(第二十五回)

ไม่รู้ว่าจะกล่าววาทจาใด และจะหนีออกไปได้อย่างไร ต้องฟังเฉลยในบทต่อไป (บทที่ 25)

畢竟向前去還有甚麼事體，且聽下回分解。
(第七十三回)

หากเดินต่อไปข้างหน้าจะต้องพบกับเรื่องราวประการใดรออยู่กันแน่
ต้องฟังเฉลยในบทต่อไป (บทที่ 73)

ท้ายบทที่ 25 และท้ายบทที่ 73 ส่วนกล่าวเป็นคำถามชวนให้ติดตาม เนื่องจาก บางครั้งในตอนจบของแต่ละตอนเป็นช่วงที่กำลังเข้มข้น อาจอยู่ในระหว่างการต่อสู้หรือในบางครั้งที่ ปริศนายังไม่เฉลย ปีศาจยังไม่ถูกกำจัด พวกเหิงเจียยังไม่อาจแก้ปัญหาได้ จึงใช้การกระตุ้นถามนำ ก่อนที่จะทิ้งท้ายให้ติดตามตอนต่อไป

สำหรับโครงสร้างของ **ไซอิ๋ว** นั้นสามารถสรุปออกเป็น 6 ส่วนได้แก่

1) บทนำ (หน้า 15-16) กล่าวถึงเรื่องที่พระเจ้าถังไท่จงได้ไปเยี่ยมชมนรกและมีดำริให้พระ ถึงซัมจึงเดินทางไปอัญเชิญคัมภีร์พุทธศาสนาจากชมพูทวีป ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่ฉบับภาษาไทยเติม เข้ามาเอง ต้นฉบับมิได้กล่าวเกริ่นนำเช่นนี้

2) ตอนที่ 1 (หน้า 16-98) ประวัติหงอคง กล่าวถึงเรื่องราวของหงอคง ตั้งแต่ตอนกำเนิดจาก ก้อนหิน เข้าสำนักในเขาสวากั๋ว ขึ้นไปอาละวาดบนสวรรค์จนถูกพระยูไลสะกดไว้ใต้ภูเขา ส่วนนี้ ตรงกับต้นฉบับภาษาจีนบทที่ 1-8

3) ตอนที่ 2 (หน้า 98-126) ประวัติของพระถังซัมจั๋ง กล่าวถึงเรื่องราวของ พระถังซัมจั๋ง เริ่มตั้งแต่ที่บิดาและมารดาถูกโจรทำร้าย ตัวพระถังซัมจั๋งเองก็ถูกจับใส่ตระกร้าลอยแพไปจนหลง จินเก็บไปเลี้ยง สุดท้ายจึงสามารถทวงความยุติธรรมกลับคืนมาและครอบครองอยู่พร้อมหน้า ตรงกับ บทเสริม (附錄 fùlù) ในต้นฉบับ

4) ตอนที่ 3 (หน้า 126-173) เรื่องราว ณ เมืองเซียงอาน กล่าวถึงเรื่องของพระเจ้าถังไท่จงที่ มีมังกรมาขอความช่วยเหลือ แต่พระองค์ไม่สามารถช่วยเหลือได้ วิญญาณมังกรจึงเกิดความอาฆาต พยาบาท พระสุขภาพของพระเจ้าถังไท่จงจึงทรุดโทรมจนถึงกับสวรรคต จากนั้น ทรงได้เยี่ยม ชมนรกและกลับฟื้นคืนพระชนม์ชีพ พระองค์จึงตั้งพระทัยใฝ่กุศลและต้องการให้พระถังซัมจั๋งออก เดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกจากชมพูทวีป ตอนที่เทียบได้กับต้นฉบับบทที่ 9-12

5) ตอนที่ 4 (หน้า 173-846) บรรยายการเดินทางของพระถังซัมจั๋งไปยังชมพูทวีป โดยได้ สถานศึกษาทั้ง 3 ในระหว่างทางคือเหิงเจีย ตือโป๊ยก่ายและซัวเจ๋ง รวมถึงม้าขาวที่เป็นโอรสมังกร แปลงกายด้วย ต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ มากมาย จนท้ายที่สุดจึงสามารถนำคัมภีร์กลับไปถวายพระเจ้า ถังไท่จงได้สำเร็จ ตรงกับต้นฉบับบทที่ 13-100

6) บทส่งท้าย (หน้า 846-848) นายวรรณผู้เรียบเรียงได้แต่งกลอนทิ้งท้ายเป็นเชิงวิจารณ์ผลงานชิ้นนี้ กล่าวว่พระถังซัมจั๋งนั้นมีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ ได้เดินทางไปยังชมพูทวีปจริง แต่นิยายเรื่องปีศาจนี้เป็นเพียงเรื่องแต่งขึ้นตามจินตนาการเท่านั้น และได้ทิ้งท้ายด้วยโคลงสี่สุภาพ 3 บท บอกถึงชื่อผู้แต่ง ผู้เรียบเรียง ผู้ออกทุนด้วย ซึ่งบทส่งท้ายนี้เป็นส่วนที่เพิ่มเติมเข้ามาในฉบับภาษาไทย ไม่มีในต้นฉบับภาษาจีน

จากการเปรียบเทียบโครงสร้างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ใน *ไซอิ๋ว* จะไม่ปรากฏชื่อบทและส่วนท้ายบท ดังนั้นผู้อ่านจะไม่สามารถรับรู้เนื้อเรื่องย่อก่อนการอ่านและจะไม่มีรู้สึกถูกกระตุ่นให้ติดตามอยากรู้เรื่องราวเป็นตอนๆ ไป เพราะบทแปลจะตัดชื่อบทและส่วนท้ายบททิ้งไปทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

(ต้นฉบับ) 那女子弄陣旋風，鳴的一聲，把唐僧攝將去了，無影無蹤，不知下落何處。唳！正是：脫得煙花網，又遇風月魔。畢竟不知那女子是人是怪，老師父的性命得死得生，且聽下回分解

第五十五回 色邪淫戲唐三藏 性正修持不壞身

卻說孫大聖與豬八戒正要使法定那些婦女，忽聞得風響處，(54-55, 666-667)

(คำแปล) สตรีนางนั้นจึงกลายเป็นลมม้วน ได้ยินเสียงอู่ๆ มาทีหนึ่ง ก็พาพระถังซัมจั๋งหายไปแล้ว ไม่เห็นแม้เพียงเงา ไม่ทราบได้ว่าไปไหน เฮ้อ อย่างที่เขากล่าวกันว่า หลุดจากตาข่ายพลุไฟ กลับมาเจอปีศาจพระจันทร์กลม ไม่รู้เหมือนกันว่าสตรีนางนั้นเป็นคนหรือเป็นปีศาจ ชีวิตของพระอาจารย์จะอยู่หรือจะไป ต้องฟังคำอธิบายในบทถัดไป

บทที่ 55 ปีศาจยั่ววนพระถังซัมจั๋ง เพศตรงพรตมันไม่แปลเนียน

กลับมากล่าวถึงหึ่งเจ็ยและโป๊ยก่ายกำลังใช้วิชาทำให้หญิงเหล่านั้นอยู่กับที่ ก็ได้ยินเสียงลมพัดอย่างแรง

(ฉบับแปล) หญิงนั้นก็อันตรธานกลายเป็นลมใหญ่มีดมัว หอบเอาพระถังซัมจั๋งไปทางไหนก็ไม่ทันรู้ เวลานั้นหึ่งเจ็ยจะร้ายกาจทำจ้งจ้งให้หมู่หญิงชาวเมืองไซเหลียงกัก ยืนอยู่ที่เดียวก็ยังหาทันไม่ (496)

ตัวอย่างได้แสดงให้เห็นว่า ท้ายบทที่ 54 ได้ส่งข้อความสรุปทิ้งท้ายไว้ให้ติดตามต่อในบทที่ 55 และในตอนต้นของบทที่ 55 ก็จะกล่าวเรื่องราวของบทที่ 54 อย่างย่อๆ ก่อนจะดำเนินเรื่องต่อไป ต่างจาก *ไซอิ๋ว* ที่ดำเนินเรื่องต่อเนื่องไป

จากการเปรียบเทียบโครงสร้าง *ซีโหวจี* และ *ไซอิ๋ว* จะเห็นได้ว่า *ไซอิ๋ว* นั้นไม่ได้ยึดถือโครงสร้างของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด มีเพียงการแบ่งเนื้อหาอย่างกว้างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้แปลต้องการ เนื่องจากผู้แปลต้องการให้มีโครงสร้างแบบนวนิยายที่เนื้อหาดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แตกต่างจากขนบในการแต่งนิยายจีนที่จะแบ่งเรื่องเป็นตอนๆ ทุกตอนจบลงด้วยเหตุการณ์ตื่นเต้นชวนติดตาม และมีข้อความปิดท้ายทำนองว่า “ไม่รู้ว่ (เหตุการณ์) จะเป็นเช่นไร โปรดติดตามตอนต่อไป” แต่ผู้อ่าน *ไซอิ๋ว* ก็ยังสามารถทราบเรื่องราวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กล่าวคือ ช่วงแรกกล่าวถึงแห่งเจีย ต่อมาคือเรื่องของพระถังซัมจั๋ง ต้นเหตุของการเดินทางและการเดินทางตั้งแต่ต้นจนจบโดยไม่แบ่งบท จึงไม่ปรากฏการแปลชื่อบทและข้อความส่งท้ายในแต่ละบท แต่การตัดลินิกแปลเช่นนี้ก็มิได้ส่งผลต่อผู้อ่านในการรับอรรถรสโดยรวมของวรรณกรรมเรื่องนี้แต่อย่างใด ตัวอย่างเช่นบางครั้งการต่อสู้กับปีศาจหรืออุปสรรคหนึ่งๆ อาจจบภายในบทเดียวหรืออาจต่อเนื่องกันถึงสามสี่ตอนในต้นฉบับ แต่เมื่อฉบับแปลรวมเป็นเรื่องต่อเนื่อง ผู้อ่านก็ยังคงได้อรรถรสโดยรวมคงเดิม จึงคาดว่าด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวนี้ ผู้แปลจึงไม่ยึดถือโครงสร้างต้นฉบับอย่างเคร่งครัด

4.1.2 กลวิธีการแปล

เมื่อเปรียบเทียบ *ซีโหวจี* ที่มีความหนาประมาณ 2,000 หน้า กับ *ไซอิ๋ว* ที่มีประมาณ 900 หน้าเท่านั้นแล้วพบว่า *ไซอิ๋ว* ยังคงรักษาเนื้อหาและโครงเรื่องส่วนใหญ่ไว้ได้ครบถ้วน เนื้อหาที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ การดำเนินเรื่องว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแบบข้อความต่อข้อความแล้วจะพบว่า แม้ว่าเนื้อหาจะค่อนข้างครบ แต่ก็มีเนื้อความจำนวนไม่น้อยถูกตัดทอนไป และยังมีเนื้อความบางส่วนเพิ่มเข้ามา ทั้งนี้พบว่าความแตกต่างระหว่างเนื้อความใน *ซีโหวจี* และ *ไซอิ๋ว* มีสาเหตุมาจากกลวิธีการแปล 3 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ การแปลแบบเอาความ การแปลแบบลดเสียงอ่าน และการแปลแบบเพิ่มข้อความ ดังนี้

4.1.2.1 การแปลแบบเอาความ

การแปลแบบเอาความหรือการตัดข้อความออกไปใน *ไซอิ๋ว* นั้นพบทั้งการแปลเนื้อความร้อยแก้วและร้อยกรอง กล่าวคือ ข้อความร้อยแก้วทั่วไปใน *ซีโหวจี* เมื่อแปลเป็น *ไซอิ๋ว* แล้วจะเน้นกล่าวถึงตัวละครและเรื่องราวที่เกิดขึ้นเท่านั้น มักจะตัดทอนเนื้อความบางส่วนออกไป ส่วนมากผู้แปลจะแปลข้ามบทพูดจา บทนึกคิดของตัวละครหรือบทพูดยาวๆ ที่เป็นการเล่าย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบทที่ผ่านมามาบางส่วนไป ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 2

(ต้นฉบับ) 行者這才是以心問心，自張自主，急翻身縱起祥雲，直至南天門外，忽抬頭見廣目天王，當面迎著長揖道：“大聖何往？”行者道：“有事要見玉帝，你在此何干？”廣目道：今日輪該巡視南天門。”說未了，又見那馬趙溫關四大元帥作禮道：“大聖，失迎，請待茶。”行者道：“有事哩。”遂辭了廣目並四元帥，逕入南天門裏，直至靈霄殿外，果又見張道陵、葛仙翁、許旌陽、丘弘濟四天師並南鬥六司、北斗七元都在殿前迎著行者，一齊起手道：“大聖如何到此？”又問：“保唐僧之功完否？”行者道：“早哩早哩！路遙魔廣，才有一半之功，見如今阻住在金山金洞。有一個兇怪，把唐師父拿於洞裏，是老孫尋上門與他交戰一場，那廝的神通廣大，把老孫的金箍棒搶去了，因此難縛魔王。疑是上界那個兇星思凡下界，又不知是那裏降來的魔頭，老孫因此來尋尋玉帝，問他個鉗束不嚴。”許旌陽笑道：“這猴頭還是如此放刁！”行者道：“不是放刁，我老孫一生是這口兒緊些，才尋的著個頭兒。”張道陵道：“不消多說，隻與他傳報便了。”行者道：“多謝，多謝！”當時四天師傳奏靈霄，引見玉陛。(51, 619-620)

(คำแปล) เหง้าเจี่ยจึงถามใจตนเองและเสนอความคิดต่อตนเอง แล้วจึงกระโดดขึ้นเมฆ ตรงไปยังค้ำานนอกของประตูนำหมิง เมื่อเงยหน้าขึ้นจึงพบเทพจุโลกบาลก่วงมู่ เมื่อพบหน้าจึงกล่าวทักว่า “ท่านได้เข้ามาได้อย่างไร” เหง้าเจี่ยตอบ “มีเรื่องต้องเข้าพบเง็กเซียน ท่านมาทำอะไรที่นี่” ท่านก่วงมู่ตอบ “วันนี้ถึงตาข้าพเจ้ามาตรวจดูที่ประตูนำหมิง” กล่าวจบแล้วจึงได้พบเทพบุตรผู้เฝ้าประตูทิศใต้ทั้งสี่ ได้แก่ หม่า เจ้า เวินและกวน ทำความเคารพและกล่าวว่า “ได้เซีย เสียมารยาทแล้ว ขอเชิญท่านดื่มชา” เหง้าเจี่ยกล่าวว่า “มีธุระ” แล้วจึงลาท่านก่วงมู่และเทพบุตรทั้งสี่ เดินผ่านประตูทางทิศใต้เข้าไป เมื่อถึงตำหนักเล่งเซียวเตี้ย จึงได้พบกับเทพบุตรทั้งสี่อันได้แก่ หลินก๊าด เซียงกง เจ้าเซียงเอียงและก่วงเง่ รวมไปถึงเทพบุตรแห่งขั้วโลกใต้ทั้งหก และเทพบุตรแห่งขั้วโลกเหนือทั้งเจ็ด ต่างก็อยู่ในปราสาทเล่งเซียวเตี้ยคอยต้อนรับเหง้าเจี่ย ต่างก็ยกมือขึ้นกล่าวต้อนรับว่า “ท่านได้เข้ามาที่นี่ได้อย่างไร” แล้วก็ถาม “คุ้มครองพระถังซัมจั๋งประสบความสำเร็จแล้วหรือไม่” เหง้าเจี่ยตอบ “ยังเร็วไป ยังเร็วไป ทางไกลปีศาจก็มาก สำเร็จไปแค่ครึ่งเดียว วันนี้มาถึงเขากิมเต้าถ้ากิมเต้า เจอปีศาจคนหนึ่ง พาอาจารย์เข้าถ้ำไปเสียแล้ว เราตามไปจนถึงประตูแล้วก็สู้กับเจ้าปีศาจ เจ้าปีศาจนั้นมีฤทธิ์อาณุภาพกว้างขวาง เอากระบองของเราไปได้ จึงไม่อาจปราบเจ้าปีศาจได้โดยง่าย สงสัยว่าในเมืองสวรรค์มีดาวร้ายลงไปจุติบ้างหรือไม่ และไม่รู้ว่าปีศาจแห่งใดลงไปจุติ เราจึงขึ้นมาใคร่ถามท่านเง็กเซียน ถามความให้รู้เรื่อง” เจ้าเซียงเอียงหัวเราะแล้วกล่าวว่า “เจ้าลิงปีศาจโอหังเช่นนี้” เหง้าเจี่ยตอบว่า “มิใช่โอหัง เพียงแต่ฝึกปากเราเป็นเช่นนี้แต่กำเนิด” หลินก๊าดกล่าวว่า “ไม่ต้องกล่าวให้มาก ความ แคร่รายงานไปที่ท่านนั้น” เหง้าเจี่ยกล่าว “ขอบคุณ ขอขอบคุณ” ในครานั้น เทพบุตรทั้งสี่จึงรายงานปราสาทเล่งเซียวเตี้ย พาไปหาเง็กเซียน

(ฉบับแปล) กิดดั่งนั้นแล้วก็เหาะขึ้น ไปยังชั้นดาวดึงส์เข้าไปข้างในปราสาทเล่งเซียวเต๋ย แลเห็นเทพดาองค์ใหญ่คือหลินก๊าด เซียงกงหนึ่ง เค้าเซียงเอียงหนึ่ง กุ้วงเจ๋หนึ่งและซีไต้เซียนก็อยู่พร้อมกันยังหน้าปราสาทแลเห็นหึ่งเจียเดินเข้ามา ก็พร้อมกันมาค้ำรับกัน หึ่งเจียยกมือขึ้นค้ำรับตอบแล้วหมู่เทพดาผู้ใหญ่จึงถามหึ่งเจียว่า ท่านได้เซียมามีกิจธุระสิ่งใดหรือ หึ่งเจียตอบว่า ข้าพเจ้ามีธุระสำคัญจึงต้องขึ้นมาขอท่านได้เซียนโปรดนำความกราบทูลด้วย ซีไต้เซียนชื่อได้ฟังหึ่งเจียพูดดั่งนั้นจึงนำหึ่งเจียเข้าเฝ้า (467)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า หึ่งเจียพบปีศาจและต้องการความช่วยเหลือจากเจ็กเซียนฮ่องเต้ จึงขึ้นไปบนสวรรค์เจอบทเวทดา 4 องค์ก่อนที่ประตูหน้าหึ่งด้านนอก แล้วจึงเจอกับเวทดาอีก 4 องค์ พร้อมทั้งเทพบริวารอีกจำนวนหนึ่ง แล้วจึงให้เวทดาเหล่านั้นพาไปเข้าเฝ้า ในต้นฉบับพบการสนทนาระหว่างหึ่งเจียกับเหล่าเวทดา ทั้งหึ่งเจียยังเล่าเรื่องย้อนให้ฟังอีกด้วย แต่ในฉบับแปลปรากฏเพียงโครงเรื่องดังกล่าว

สำหรับเนื้อความที่เป็นกวีนิพนธ์รูปแบบต่างๆ ใน *ซีโหย่วจี* เช่น ชื่อ ฉื่อ¹ (詩, 詞) จำนวนมากมักไม่ปรากฏใน *ไซอิ๋ว* หรือหากแปลก็จะแปลสรุปความเพียงประโยคเดียวสั้นๆ เท่านั้น จากการศึกษาพบว่ากวีนิพนธ์ในเรื่องมักเป็นบทชมธรรมชาติ บทชมโฉมหรือฉากรบ ในบางครั้งก็เป็นการแนะนำตัวละครอีกกรอบ เช่น เมื่อมีใครถามหึ่งเจียว่าเป็นใคร หึ่งเจียก็จะตอบเป็นกวีนิพนธ์ เนื้อความลักษณะนี้ผู้แปลก็จะแปลเก็บความบ้าง แปลข้ามไปบ้าง ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 3

(ต้นฉบับ) 那怪那容分說，拈轉鋼叉，望行者當胸就刺。這大聖正是會家不忙，忙家不會，理開鐵棒，使一個烏龍掠地勢，撥開鋼叉，又照頭便打。他二人在那黃風洞口，這一場好殺——

妖王發怒，大聖施威。妖王發怒，要拿行者抵先鋒；大聖施威，欲捉精靈救長老。又來棒架，棒去叉迎。一個是鎮山都總帥，一個是護法美猴王。初時還在塵埃戰，後來各起在中央。點鋼叉，尖明銳利；如意棒，身黑箍黃。戳

¹ชื่อและฉื่อเป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่เป็นที่นิยมแพร่หลายของจีน ชื่อ (詩 shī) เป็นรูปแบบคำประพันธ์ดั้งเดิม มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแต่ได้รับความนิยมนสูงสุด ในสมัยราชวงศ์ถัง มีลักษณะบังคับคำได้แก่ จำนวนคำ สัมผัสระหว่างวรรคและลักษณะวรรคคู่ ส่วนฉื่อ (詞 cí) เป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่พัฒนาขึ้นมาจากชื่อ ได้รับความนิยมนสูงสุด ในสมัยราชวงศ์ซ่ง ฉื่อนี้ใช้ขับร้องกับเครื่องดนตรีและมีลักษณะบังคับ เช่น จำนวนวรรค จำนวนคำในแต่ละวรรค ฯลฯ ปลีกย่อยต่างๆ กัน ไปตามแต่ประเภท (สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์, 2549)

著的魂歸冥府，打著的定見閻王。全憑著手疾眼快，必須要力壯身強。兩家捨死忘生戰，不知那個平安那個傷。

那老妖與大聖鬥經三十回合，不分勝敗。(21, 251)

(คำแปล) เจ้าปีศาจก็ไม่พูดพร่ำทำเพลง ยกเอาสามง่ามขึ้นหวังจะแทงให้ทะลุหน้าอกแห่งเจีย ได้เซี่ยกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่งานส่วนคนทำได้ราบรื่น แต่กับบ้านที่วุ่นวายไม่สามารถจัดการได้ จึงชักเอากระบองออกมา ทำให้เกิด “มังกรดำ” ไหวโยกผืนแผ่นดิน” สกัดเอาสามง่ามออกไปได้แล้ว จึงเล็งฟาดที่หัว เขาทั้งสองรบกันที่หน้าถ้ำหวงเฟิง เป็นสงครามที่ดุเดือดนัก

ปีศาจโกรธา ได้เซี่ยแสดงเดช ปีศาจโกรธา หมายถึงเจียติดยอดเขา ได้เซี่ยแสดงเดช หมายถึงปีศาจช่วยอาจารย์ สามง่ามแทงกระบองรับ กระบองทูปสามง่ามสวน หนึ่งคือจอมทัพ คุ่มครองเขา หนึ่งคือราชาลิงปกป้องธรรม คราแรกยังรบกันอยู่บนพื้นปฐพี สักพักรบกันกลางอากาศ สามง่ามเหล็ก แปลบปลาบคม กระบองคั่งใจ ค้ำค้ำขอบทอง รบกันจนวิญญูณกลับยมโลก ตีกันจนเข้าพบบวมบาล ต่างก็ลงมือจับไวสายตาแม่นยำ จำเป็นต้องใช้แรงกายและความแข็งแรง ทั้งคู่รบกันจนล้มตาย ไม่รู้ว่าใครรอดใครบาดเจ็บ

เจ้าปีศาจกับได้เซี่ยรบกันถึง 32 เพลง ก็ยังหาแพ้ชนะกันไม่

(ฉบับแปล) ว่าแล้วอึ้งฮองเอาสามง่ามแทงแห่งเจีย แห่งเจียเอากระบองรับรบกันไปมา ต่างมีกำลังเข้มแข็งด้วยกัน รบกันประมาณสามสิบเพลงยังหาแพ้ชนะกันไม่ (248)

ตัวอย่างที่ 3 เป็นตอนที่แห่งเจียรบกับปีศาจอึ้งฮอง ในต้นฉบับภาษาจีน ผู้แต่งได้บรรยายฉากรบด้วยชื่อ โดยพยายามใช้ลีลาทางวรรณศิลป์หลายประการ เช่น การซ้ำคำเพื่อกระตุ้นอารมณ์ การใช้อุปมาเปรียบเทียบ เป็นต้น แต่ในฉบับแปลกลับตัดทิ้งทั้งหมด เหลือเพียงข้อความสั้นๆ ว่ารบกันเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 4

(ต้นฉบับ) 唐僧勒馬道：“徒弟，你看那是個什麼去處？”行者舉頭觀看，忽然見——

山環樓閣，溪繞亭臺。門前雜樹密森森，宅外野花香艷艷。柳間棲白鷺，渾如煙裏玉無瑕；桃內囀黃鶯，卻似火中金有色。雙雙野鹿，忘情閑踏綠莎茵；對對山禽，飛語高鳴紅樹杪。真如劉阮天台洞，不亞神仙閻苑家。

行者報道：“師父，那所在也不是王侯第宅，也不是豪富人家，卻象一個庵觀寺院，到那裡方知端的。” (73, 880)

(คำแปล) พระถังซำจั๋งจึงชักม้าแล้วกล่าวว่า “ลูกศิษย์ เธอดูสิว่านั่นคือที่ไหน” แห่งเจีย แหงนหน้ามอง จึงได้พบว่า

ภูเขาล้อมตึกห้อง ตำราไหลผ่านศาลา ด้านหน้าประตูมีมณฑปพฤษชาติดารดาช นอกอาคาร มีดอกไม้ส่งกลิ่นหอมกำจาย ในหมู่หลิวมีนกสีขาว ละอองน้ำสร้างหมอกคุดหยกไร้ตำหนิ ต้นท้อ ปรากฏนกขมิ้นเหลืองร้อง รวกับว่ามีทองส่องสว่างในไฟ กวางป่าเป็นคู่ๆ เดินเกาะเรียบเล็มหญ้า ใบอ่อน สัตว์ป่าเป็นคู่ๆ เสียงนกร้องเสียงสูงอยู่ด้านบน คุณตั้งถ้าสวรรค์ของหลิวหรววน งดงามไม่แพ้ ตำหนักเขียน

เหิงเจียรายงาน “อาจารย์ นั่นไม่ใช่พระราชวังหรือเรือนของคหบดีดอก แต่เป็นวัดวาอาราม ต้องลงไปทีนั้นคุณแล้วจึงจะทราบความ”

(ฉบับแปล) พระถังซัมจั๋งจึงขอม้าถามว่า ที่ตรงนั้นเป็นแห่งใดจงดูทีหรือ เหิงเจียรหันหน้าไป ดูเห็นรอยที่มีน้ำลำห้วยไหลน้ำใสมีแสงพุ่งขึ้นดูสีเพชรและเงิน ต้นไม้ดอกไม้หอมระรื่นดูสง่างาม และร่มรื่นน่าสำราญคุณตั้งวิมานสวรรค์ เหิงเจียรบอกแก่อาจารย์ว่าที่ตรงนั้นดูเหมือนมีพระอารามเดิน ไปถึงจึงจะรู้แน่ได้ (633)

ตัวอย่างที่ 4 ก็เช่นเดียวกัน ในต้นฉบับได้แต่งคือบรรยายถึงธรรมชาติอันงดงาม แต่ในฉบับแปลเหลือเพียงคำสรุปสั้นๆ มิได้แปลถ่ายทอดแบบคำต่อคำ จากการวิเคราะห์พบว่า การแปลแบบเอาความนี้เป็นความประสงค์ของผู้แปลที่ไม่ต้องการกล่าวซ้ำหรือบรรยายให้ยืดเยื้อ โดยส่วนมากวรรณกรรมจีนที่แปลมาตั้งแต่รัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นวรรณกรรมอิงพงสาวดาร หัวใจหลักของวรรณกรรมเหล่านี้คือต้องการถ่ายทอดเรื่องราวหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์เป็นสำคัญเท่านั้น มิได้มุ่งถ่ายทอดความงามด้านวรรณศิลป์เป็นสำคัญ **ไขข้อ** ก็เช่นเดียวกัน สังเกตได้ว่าผู้แปลพยายามแปลเก็บความให้ได้ทั้งหมด ตัดทอนส่วนที่ไม่จำเป็น ไม่สำคัญหรือที่เห็นว่ายืดเยื้อเกินไป จากตัวอย่างแรก ผู้แปลคงเห็นว่าการที่เหิงเจียรจะไปเฝ้าเจ้าเขียนนั้น ต้องผ่านประตูชั้นนอกแล้วก็ประตูชั้นในอีก ต้องเล่าบรรยายเหตุการณ์ก่อนให้ฟังอีก เป็นการยืดเยื้อเกินไป จึงตัดทิ้งเสีย ส่วนฉากบรรยายการสู้รบหรือธรรมชาตินั้นเป็นความงามด้านวรรณศิลป์โดยเฉพาะ มิใช่มุ่งหมายถ่ายทอดเรื่องราวเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้แปลจึงสรุปความสั้นๆ หรือตัดทิ้งเป็นส่วนใหญ่

4.1.2.2 การแปลแบบถอดเสียงอ่าน

จากการศึกษาพบว่าบทประพันธ์ใน **ซีโหยวจี** ที่เป็นบทสวดมนต์และยันต์ต่างๆ บทร้อยกรองบางส่วน หรือสำนวนภาษาบางอย่างที่มีคุณค่าสละสลวย ผู้แปลจะเน้นการแปลแบบถอดเสียงอ่าน โดยการถอดเสียงอ่านด้วยอักษรไทยโดยใช้สำเนียงจีนถิ่น และในบางครั้งผู้แปลได้ถอดความตามมาด้วย ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 5

(ต้นฉบับ) 《摩訶般若波羅蜜多心經》：觀自在菩薩，行深般若波羅蜜多，時照見五蘊皆空，度一切苦厄。捨利子，色不異空，空不異色；色即是空，空即是色。(19, 236)

(ฉบับแปล) มาฮาปัญญาปาละมิตอ ชิมเกงกวนจู๋จ้ายโพซาด แห่งชิมปัญญาปาละมิตอ ลี้เจียวกีเง้าอ้วนกายกงได้อี้ด เชียดเค้าเว็ดเชี่ยลี้เจ้อจื่อ เซกปู้ดอี่กง กงปู้ดอี่เซก เซกเจกชี่กง กงเจกชี่เซก (236)

ตัวอย่างที่ 5 เป็นตอนที่คณะเดินทางได้พบพระโศเช้า ท่านเมตตาดึงมอบคานานี้ไว้ให้คุ้มกันภัย แท้จริงแล้วคานานี้ก็คือบทสวดมนต์ในคัมภีร์มหาปรัชญาปารมิตาหฤทัยสูตร 《摩訶般若波羅蜜多心經》 (ละเอียด ศีลาน้อย, 2527: 17-27) ผู้แปลได้เลือกแปลแบบถอดเสียงอ่านคำต่อคำ อันเป็นการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของถ้อยคำเอาไว้ และคัมภีร์นี้ก็เป็นที่ยึดแพร่หลายในหมู่ผู้นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน อีกทั้งยังมีการแปลความที่หลากหลาย ผู้แปลจึงไม่ได้แปลความหมายไว้แต่ถอดเสียงอ่านเพียงอย่างเดียว อนึ่งเมื่อเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลจะพบว่า การเว้นวรรคตอนในฉบับแปลไม่สัมพันธ์กับต้นฉบับ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากขั้นตอนการคัดลอก ผู้คัดลอกอาจเป็นผู้ไม่รู้ภาษาจีน และเมื่อคัดลอกสืบทอดกันมากก็ได้ตรวจสอบแก้ไขเพราะเห็นว่าเป็นฉบับเดิมที่แปลได้อย่างสมบูรณ์แบบแล้ว การเว้นวรรคตอนที่ไม่สัมพันธ์กับต้นฉบับนี้จึงตกทอดมาให้เห็นแม้ในฉบับพิมพ์ปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 6

(ต้นฉบับ) 堪嘆妖猴不奉公，當年狂妄逞英雄。

欺心攪亂蟠桃會，大膽私行兜率宮。
十萬軍中無敵手，九重天上有威風。

自遭我佛如來困，何日舒伸再顯功！(8, 92)

(ฉบับแปล) บทที่หนึ่งว่า คำถางเกี้ยวเก้าปู้ดฮองกง แปลว่า ไอ้ไอ้วานรไม่รักทางดี อยู่ในบังคับ บทที่สองว่าตั้งนี้กวงบองซันเองฮอง แปลว่าเมื่อปีเป็นข้าหลังทำอวดเก่ง บทที่สามว่า จื่อเซ้าหงอฮุดอยู่ไล่ขุน แปลว่าต้องด้วยพระองค์เจ้าบังคับอยู่ บทที่สี่ว่า ท้อยิดชี่อชินจ้ายเทียนกั๋ง แปลว่าไม่รู้ว่อาันใดจะรอดพ้นกลับดีใหม่ (96)

ตัวอย่างข้างต้น เป็นตอนที่พระโพธิสัตว์กวนอิมพร้อมด้วยสุโข่งผู้เป็นศิษย์ เหาะจากที่อยู่ของตนมายังเมืองถังเพื่อหาผู้ไปอัญเชิญพระไตรปิฎก ระหว่างทางได้พบกับผู้จะกลายเป็นศิษย์ของพระถังซำจั๋ง ในส่วนที่ยกมานี้เป็นตอนที่พบกับหังเจีย หังเจียถูกภูเขาคงล้อมรอบอยู่พร้อมด้วยยันต์อันสลักอักษร 6 พยางค์คือ “ง่าย มอ นิ ปัด มิ ฮอง” พระโพธิสัตว์เห็นสภาพเช่นนี้จึงได้เปล่งวาจา

ออกมาเป็นบทประพันธ์ดังกล่าว กลวิธีการแปลบทประพันธ์นี้ ผู้แปลถอดเสียงอ่านพร้อมให้ความหมายแบบวรรคต่อวรรค แต่สิ่งที่น่าสังเกตในการแปลบทนี้คือ ผู้แปลเลือกแปลวรรคที่หนึ่งวรรคที่สองแล้วข้ามมาแปลวรรคที่เจ็ดและวรรคที่แปด ตัดวรรคที่สามถึงหกทิ้งไป เมื่อพิจารณาจากเนื้อความแล้ว วรรคที่สามคือ มีใจหายบขำนำความปั่นป่วนสู่งานประชุมท้อ วรรคสี่คืออาจหาญเข้าไปขโมยยาในตำหนักเซียน วรรคห้าคือทหารสิบหมื่นก็ไม่อาจต่อกรได้ และวรรคที่หกคือแม่แต่เมื่อกลับมารับโทษบนสวรรค์ยังแผลงฤทธิ์ได้ ทั้งสี่วรรคนี้ หากพิจารณาอย่างถ่วงถ่วงจะเห็นว่ามีความหมายบรรยายเหตุการณ์ที่สามารถสรุปลงได้ในวรรคที่สองว่า “เป็นบ้าหลังทำอวดเก่ง” อาจด้วยเหตุนี้ ผู้แปลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องกล่าวย้อนไปถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ จึงตัดทิ้งเสีย เหลือเพียงใจความสำคัญว่า หงอคงทำผิดและถูกพระยูไลลงโทษในที่สุด

ตัวอย่างที่ 7

(ต้นฉบับ) 那長老見此仙境。以為得意，情樂懷開，十分歡喜，忍不住念了一句话道：“禪心似月迴無塵。”

勁節老笑而即聯道：“詩興如天青更新。”

孤直公道：“好句漫裁搏錦繡。”

凌空子道：“佳文不點唾奇珍。”

拂云叟道：“六朝一洗繁華盡，四始重刪雅頌分。” (64, 776)

(ฉบับแปล) พระถังซัมจั๋งเห็นดังนั้นก็นึกยินดีไม่ได้ กล่าวเป็นกลอนขึ้นคำหนึ่งว่า (เสียนซิมจ๋อง้วยดั่งฮ่วนลิ่ง) แปลว่า จิตสมาธิคุณพระจันทร์อยู่ที่ว่างกลับสว่าง เฒ่าเซียนจับ ไปยกตอบว่า (ซีฮังยู่เทียนเซงกันชิน) แปลว่า โคลงขึ้นดุจฟ้าใสกลับใหม่ โตเต็กงต่อว่า (ฮ้อกุ่มันไจ้เทียมกิมชิว) แปลว่า คำดีดุจร้อยปีกใหม่ตาด ลินกงจื่อต่อว่า (กายบุนปุกเตี้ยมสุขชีเตียน) แปลว่า หนังสือทุกเล่มดั่งมณีรัตน์ (569)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งถูกพวกปีศาจไม้พันปีจับตัวไป ปีศาจเหล่านี้สนใจในธรรมะและต้องการสนทนาแลกเปลี่ยนกับพระถังซัมจั๋ง ในส่วนที่ยกมาเป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งกล่าวกลอนออกไปหนึ่งวรรค แล้วพวกปีศาจเฒ่าก็ขานรับกันต่อไปเรื่อยๆ และเมื่อรวมกลอนที่กล่าวออกมาทั้งหมดจะเป็น 6 วรรค อย่างไรก็ตาม ผู้แปลแปลเพียงแค่สี่วรรคแรกเท่านั้น อีกสองวรรคสุดท้ายที่ตาเฒ่าสุดหุ่น โส้กล่าววนั้นกลับข้ามไปเฉยๆ สาเหตุอาจเป็นเพราะผู้แปลต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกว่แต่ละคนแต่งกลอนคนละวรรค เมื่อครบสี่วรรคจึงกลายเป็นหนึ่งบทพอดิ แต่หากเกินมาสองวรรคอาจทำให้รู้สึกว่เป็นกลอนที่ขาดๆ เกินๆ ก็เป็นไปได้ ผู้แปลจึงจึงใจตัดสองวรรคสุดท้ายทิ้งเสีย

วัตถุประสงค์หลักที่ผู้แปลเลือกใช้การแปลแบบถอดเสียงนี้ น่าจะเป็นเพราะผู้แปลต้องการให้เห็นความงามทางด้านวรรณศิลป์ เพื่อคนที่รู้ภาษาจีนถิ่นจะได้รับอรรถรสไปด้วยอีกส่วนหนึ่ง สำหรับคัมภีร์ปรัชญาพุทธพารมิตาสูตานั้น ผู้แปลคงเห็นว่าเป็นพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนนิยมท่องกัน จึงได้ถอดเป็นเสียงอ่านไว้เพื่อเผยแพร่พระสูตรบทนี้ให้แก่หมู่ชนชาวไทยก็เป็นได้

4.1.2.3 การแปลแบบเพิ่มข้อความ

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ผู้แปลยังได้เพิ่มข้อความบางตอนที่ไม่ปรากฏใน *ชีโหยวจี* เข้าไปใน *ไซอิว* ด้วย ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 8

(ต้นฉบับ) 吊筋獄、幽枉獄、火坑獄，寂寂寥寥，煩煩惱惱，盡皆是生前作下千般業，死後通來受罪名。豐都獄、拔舌獄、剝皮獄，哭哭啼啼，淒淒慘慘，隻因不忠不孝傷天理，佛口蛇心墮此門。磨捱獄、碓搗獄、車崩獄，皮開肉綻，抹嘴咨牙，乃是瞞心昧己不公道，巧語花言暗損人。寒冰獄、脫殼獄、抽腸獄，垢面蓬頭，愁眉皺眼，都是大門小秤欺痴蠢，緻使災屯疊自身。油鍋獄、黑暗獄、刀山獄，戰戰兢兢，悲悲切切，皆因強暴欺良善，藏頭縮頸苦伶仃。血池獄、阿鼻獄、秤桿獄，脫皮露骨，折臂斷筋，也隻為謀財害命，宰畜屠生，墮落千年難解釋，沉淪永世不翻身。一個個緊縛牢栓，繩纏索綁，差些赤發鬼、黑臉鬼，長槍短劍；牛頭鬼、馬面鬼，鐵簡銅錘。隻打得皺眉苦面血淋淋，叫地叫天無救應。正是人生卻莫把心欺，神鬼昭彰放過誰？善惡到頭終有報，隻爭來早與來遲。(10, 126)

(ฉบับแปล) ขุมที่หนึ่งเรียกว่าเตี้ยกึ่งเง็ก คือทำโทษเอาศิลาก้อนใหญ่แขวนติดกับมือและเท้าแล้วเอาเชือกผูกกลางตัวแขวนขึ้นไว้ในที่สูง ขุมที่สองเรียกว่าฮั่วตัวเง็กคือขังอยู่ในที่มืดไม่มีแสงสว่าง ขุมที่สามเรียกว่าฮั่วกั๊งเง็กคือจับคนที่มิโทษใส่ในบ่อไฟซึ่งกำลังลุกอยู่มีรูดับ สามขุมนี้คือมนุษย์ทำบาปทำกรรมหลายประการต้องมารับโทษเหล่านี้ ขุมที่สี่เรียกว่าสองโตเง็กคือมีหนอนตัวโตเท่าลำตาลเกาะกิน ขุมที่หกเรียกว่าเล็กฝอยเง็กคือทำโทษถลกหนังออกแล้วเอาน้ำเกลือ น้ำแสบ ราดรด พูดว่าเป็นคนตีปากหวานหน้าพระใจดุจงู เพราะฉะนั้นตายแล้วจึงต้องมาทรมานอยู่ในขุมทั้งสามนี้ ขุมที่เจ็ดเรียกว่าบั่วชี่เง็กคือเอานักโทษใส่ในสีหินแล้วหมุนสี่ ขุมที่เก้าเรียกว่าเซียงปึงเง็กคือจับนักโทษนอนลงแล้วเอาเกวียนเหล็กเงินขึ้นทับบนตัว สามขุมนี้คือคนอยู่บนมนุษย์โลกดวงจิตมืดมัวไม่เสมอแต่ฝิปากพูดให้คนหลงเสียทรัพย์และความสุขต่างๆ ครั้นตายแล้วต้องลงมาสู่กรรมทรมานทุกข์อยู่ในสามขุมนี้ ขุมที่สิบเรียกว่าห่านจู้เง็กคือเอานักโทษใส่ในน้ำเน่าซึ่งมีกลิ่นเหม็นอย่างที่สุด ขุมที่สิบเอ็ดเรียกว่าทุกขราชเง็กคือเอานักโทษถลกหนังทั้งตัวให้เรียงปากเหล็กจิกกิน ขุมที่สิบสองเรียกว่าชู่เต็งเง็กคือเอาคนโทษลากใส่ออกมา สามขุมนี้คือคนที่อยู่ในเมืองมนุษย์ทำ

บาปด้วยการค้าขายหรือด้วยปากตัดปากทะนานและตาชั่งตาตังและคูถูกคนโกงคนจน เพราะฉะนั้น ครั้นเมื่อตายแล้วจึงต้องมาตกรอกอยู่ในสามขุมนี้ ขุมที่สิบสามนี้เรียกว่าอิว้อเง็กคือเอาคนโทษใส่ ในหม้อน้ำมันต้มจนละเอียด ขุมที่สิบสี่เรียกว่าเฮกอ่าเง็กคือเอาคนโทษขึ้นบนม้าไม้แล้วเอาเลื่อยชัก กลางตัว ขุมที่สิบห้าเรียกว่าโตซัวเง็กคือเอาคนโทษโยนขึ้นเขาตาบ สามขุมนี้คือคนที่อยู่ใน มนุษย์โลกทำบาปด้วยใช้อำนาจเบียดเบียนคนชื้อตรงซึ่งตั้งอยู่ในทานศีลภาวนาให้ได้ความ เดือดร้อน ทั้งวาจาก็สอพลอล และมีใจอันริษยาให้เขาได้ความขุ่นหมองใจเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อ ตายแล้วต้องลงมาเกิดในนรกสามขุมนี้ ขุมที่สิบหกเรียกว่าฮ้อยตี้เง็กคือเอาคนโทษใส่ลงในบ่อ โลหิตให้กินน้ำเลือด ขุมที่สิบเจ็ดเรียกว่าอ้อพีเง็กคือเอาคนโทษทรมานใส่ในบ่อน้ำกรด ให้มีแต่ ความเจ็บแสบตลอดเวลาไม่มีเวลาหยุด ขุมที่สิบแปดเรียกว่าจิ้นเซียนเง็กคือเอาคนโทษเกี่ยวขึ้นตาตัง สามขุมนี้คนทำบาปในมนุษย์โลกนั้นคิดอุบายล่อลวงเอาทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตัวเองและคิดฆ่า ชีวิตเขา เอาทรัพย์และเลี้ยงสัตว์ฆ่าสัตว์ขายเพราะทำบาปเหล่านี้ครั้นตายแล้วจึงลงมาตกรอกอยู่ใน สามขุมนี้ยากที่จะพ้นได้ และไม่มีเวลาที่จะกลับตัวได้เรียกฟ้าเรียกดินก็ไม่ช่วยได้ หน้านิ้วคว้งนอก ใจให้ระรัวสั่นหวาดเสียวขุ่นหมองอยู่ทุกชั่วลมหายใจเข้าออก เพราะเหตุนี้ผู้ซึ่งอยู่ในมนุษย์โลกไม่ ควรจะมีความประมาทประพฤติกว้างกระทำกรอกุศล ควรจะรีบคิดถึงตนที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ อันเป็นชาติอันประเสริฐ ควรแสวงหาธรรมะที่พึงถึงพระรัตนตรัย คิดให้เห็นความไม่เที่ยงที่จะอยู่ใน โลกนี้ ไม่ทราบว่าจะเวลาใดความแตกความดับจะมีมาถึงตน เกิดมาแล้วเปรียบเหมือนปล่อยมือจาก ยอดตาลอันสูง มีอย่างเดียวแต่ที่จะถ่วงลงมาระแทกกับพื้นพสุธาตล ฉันทใด ไม่ต่างแก่ผู้ที่เกิดมา มีรูปกายชีวิตแล้ว ก็มีแต่ความจะแตกจะดับคือแก่เจ็บตายวิโยคพลัดพรากเท่านั้น ทำชั่วก็จะไปสู่ชั่ว ทำดีก็จะไปสู่ดี (145-146)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ฉากบรรยายนรกที่กล่าวไว้ในต้นฉบับอย่างกะทัดรัด แต่ผู้แปลได้ ดีความและแปลเนื้อหาอย่างละเอียดจนเห็นภาพ และในตอนท้ายได้เพิ่มเติมเนื้อหาชักชวนคนให้ทำ ความดีและไม่ตกอยู่ในความประมาทอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าเป็นส่วนที่ผู้แปลตั้งใจแปล ในขณะที่ ส่วนอื่นๆ นั้นมักแปลแบบเอาความและเน้นการดำเนินเรื่องเสียส่วนมาก ไม่เน้นการพรรณนาใดๆ นอกจากนั้น ยังมีตอนที่พระถังซำจั๋งสนทนารวมกับพวกปีศาจไม้พันปีทั้งสี่ตนด้วย แนวความคิดทางศาสนาที่แทรกเข้าไปดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๑

(ต้นฉบับ) 禪者靜也，法者度也。靜中之度，非悟不成。悟者，洗心滌慮，脫俗離塵是也。夫人身難得，中土難生，正法難遇：全此三者，幸莫大焉。至德妙道，渺漠希夷，六根六識，遂可掃除。菩提者，不死不生，無余無欠，空色包羅，聖凡俱遣。訪真了元始鉗錘，悟實了牟尼手段。發揮象罔，踏碎涅槃。

必須覺中覺了悟中悟，一點靈光全保護。放開烈焰照婆娑，法界縱橫獨顯露。至幽微，更守固，玄關口說誰人度？我本元修大覺禪，有緣有志方記悟。(64,774-775)

(คำแปล) ฉานคือความสงบ พระธรรมคือการข้าม การข้ามด้วยความสงบ ไม่มีปัญญาไม่ได้ พุทธคือการชำระล้างจิตใจ ห่างไกลจากกิเลสแบบปุถุชน การได้กายมนุษย์ การได้อยู่ในประเทศอันเหมาะสม การได้พบพระธรรม การได้ครบทั้งสามสิ่งถือเป็นสิ่งความโชคดียิ่ง หากไปถึงหนทางอันทรงคุณธรรม ทะเลแห่งทุกข์ย่อมเล็กลง สาเหตุทั้งหกและการรับรู้ทั้งหกย่อมสามารถกำจัดถอนได้ ส่วนโพธิ์คือไม่แก่ไม่ตาย ไม่ขาดไม่เกิน ความว่างครอบคลุม ก้าวข้ามทั้งปราชญ์และปุถุชน ได้พบกับการบวชที่แท้จริง บรรลุถึงวิถีทางแห่งพระมุนี ปฏิบัติให้ลู่ถึงจิตว่าง ก้าวไปถึงนิพพาน จำเป็นต้องบรรลุถึงแก่นภายใน แสงแห่งจิตวิญญูณจึงสามารถคุ้มครอง ทำลายเปลวเพลิงแห่งสังสารวัฏ โลกแห่งธรรมปรากฏออกอย่างเป็นหนึ่ง ถึงความลึกซึ้ง ทั้งเข้มแข็ง ที่ปากประตูมีผู้ถามว่าใครจักก้าวข้าม ข้าพเจ้าปฏิบัติในทางบรรลุฉาน หากมีวาสนาคงถึงธรรม

(ฉบับแปล) อันวิปัสสนาธรรมนั้น คือความเห็นวิเศษเกิดขึ้นในดวงจิต คือปัญญาจักขุ เดิมก็เพ่งบริกรรมคูลรูปนามว่าเป็นของไม่เที่ยงเป็นกองทุกขมีไช้ตัวตนคนสัตว์ จนแจ่มใสจิตอันสัประยุทธ์ด้วยสังขารเบกขาญาณ ก็บังเกิดขึ้นกระทำให้กิเลสเครื่องเศร้าหมองเสื่อมถอยออกไปจากจิต เป็นตะทั้งคะปะหามและวิกขัมภนะปะหามได้เพียงโหกยะวิปัสณาปัญญา ต่อไปจิตที่สัประยุทธ์ด้วยสังขารเบกขาญาณนั้นลงสู่รังค์จึงมะโนทวาราวีถิ ซึ่งเป็นกิริยาเกิดขึ้นแล่นไปอีกเจ็ดขณะๆ ที่ต้นเป็นอุปจารณ์ ขณะที่สองเป็นอนุโลม ขณะที่สามเป็นโคตระภูญาน ขณะที่สี่ที่ห้าเป็นวาระแห่งมรรค ขณะที่หกที่เจ็ดเป็นวาระแห่งผล นี่แหละเรียกว่าหนทางวิสุทธิมรรคตามในคำกัรพระพุทธศาสนา ผู้ใดเจริญภาวนากระทำให้พระวิปัสสนาญาณบังเกิดได้ ตั้งแต่เบื้องต้นคือสัมมะสะนะญาณ จนที่สุดมรรคจิตมรรคญาณ ก็ได้บรรลุผลตามกุศลภาวนาแห่งตนอย่างสูงอย่างกลางอย่างต่ำ ความตรัสรู้ไม่ขาดไม่เหลือรอบคอบก็ปลดเปลื้องเสียซึ่งกิเลสและธุลีลามก คงแต่ธรรมอันปราศจากเครื่องปรุงแต่ง (567-568)

จะเห็นได้ว่าเนื้อความที่เพิ่มเข้าไปมีความแตกต่างจากต้นฉบับโดยจะเน้นเนื้อหา การใช้ศัพท์และแนวความคิดตามคัมภีร์พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมากกว่า ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ผู้แปลต้องการใช้แนวคิดในสังคมไทยที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคยแทนที่แนวความคิดของต้นฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวอย่างไม่สะดุด

จากการเปรียบเทียบเนื้อหา **ชีโหวยจี** และ **ไซอิ๋ว** จะเห็นได้ว่า **ไซอิ๋ว** มีเนื้อหาและโครงเรื่องส่วนใหญ่เหมือนกับ **ชีโหวยจี** แต่ด้วยวัตถุประสงค์ของการนำเสนอและขนบการแต่งที่ต่างกัน ดังที่

ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า ขนบในการแตงนิยายจีนนั้นคือการแตงเป็นตอนๆ โดยแต่ละตอนมีชื่อบทและบทลงท้าย รวมถึงกวีนิพนธ์ต่างๆ ที่ใส่เข้าไปเพื่อความงามทางด้านวรรณศิลป์ แต่*ไซอิ๋ว* มุ่งเน้นการดำเนินเรื่องโดยยึดเค้าโครงเรื่องเป็นหลัก จึงตัดทิ้งรูปแบบและขนบการแตงแบบจีนออกไปแทบจะสิ้นเชิง ดังนั้นเนื้อหาบางส่วนบางตอนจึงถูกตัดออกไปด้วย โดยเฉพาะกวีนิพนธ์ที่แทรกเพื่อเน้นความเพลิดเพลินไพเราะที่ถูกตัดออกไปเป็นส่วนใหญ่หรือบางครั้งก็จะสรุปเป็นใจความสั้นๆ แม้จะมีบางส่วนที่ผู้แปลให้ความสำคัญและแปลแบบคำต่อคำ รวมไปถึงการเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเข้าไป แต่ก็ปรากฏเป็นส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า *ไซอิ๋ว* มีลักษณะกระชับ เน้นการดำเนินเรื่องเป็นหลัก ไม่เน้นลีลาทางด้านวรรณศิลป์เทียบเท่ากับ *ซีโหยวจี*

นอกจากการตัดทอนเนื้อหาเพื่อให้กระชับและเหมาะกับวัตถุประสงค์ที่เน้นการอ่านแล้ว ยังมีการเพิ่มเนื้อหาที่เป็นแนวคิดของผู้แปลเองเข้าไปในเนื้อเรื่องเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดผู้อ่านชาวไทยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น อาทิเช่นการเพิ่มเนื้อหาบรรยายกรในแบบศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเข้าไป เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแปลทั่วไปประการหนึ่งที่ว่า ผู้แปลอาจใช้แนวคิดหรือมุมมองที่คล้ายคลึงกันในสังคมหนึ่งเข้าไปแทนที่แนวคิดหรือมุมมองของอีกสังคมหนึ่งที่ไม่คุ้นเคย

4.2 ลักษณะการแปลสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหยวจี*

สำนวนจีนใน *ซีโหยวจี* ที่เก็บรวบรวมมาโดยการสุ่มตัวอย่างทั้งหมด 758 สำนวน เมื่อนับรวมที่ซ้ำทั้งหมดแล้ว มีปรากฏทั้งสิ้น 1,966 ตำแหน่ง และเมื่อวิเคราะห์สำนวนจีนที่ปรากฏใน *ไซอิ๋ว* แล้วพบว่า สำนวนจีนดังกล่าวได้รับการแปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยด้วยกลวิธีต่างๆกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ สำนวนที่แปลและสำนวนที่ไม่แปล ดังต่อไปนี้

4.2.1 สำนวนที่แปล

สำนวนที่แปล หมายถึง สำนวนจีนในต้นฉบับปรากฏเนื้อหาที่เทียบเคียงกันได้ และอยู่ในตำแหน่งเดียวกันในฉบับแปล จากการศึกษาพบว่า มีสำนวนที่แปลรวมทั้งสิ้น 1,107 ตำแหน่ง หรือร้อยละ 56.31 และเมื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลยังสามารถแบ่งเป็นประเภทย่อยได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.2.1.1 การแปลแบบนำสำนวนภาษาไทยมาเทียบเคียง

การแปลแบบนำสำนวนภาษาไทยมาเทียบเคียง หมายถึง การแปลสำนวนจีนโดยการนำภษิต คำพังเพยหรือสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียงกับสำนวนจีน การแปลลักษณะนี้ต้องอาศัยความเข้าใจที่ถ่องแท้ในภาษาต้นทางและความชำนาญในภาษาปลายทางเป็นอย่างดี เพราะสำนวนโวหารเป็นสำนวนภาษาที่ลึกซึ้ง ส่วนใหญ่มีความหมายแฝงและไม่ตรงตามตัวอักษร

นอกจากนี้สำนวนจีนและไทยบางครั้งอาจมีรูปแบบการเปรียบคล้ายกันแต่มีความหมายแฝงลึกซึ้งต่างกัน อาจเพราะด้วยเหตุนี้จึงทำให้การแปลลักษณะนี้ปรากฏในฉบับแปลไม่มากนัก กล่าวคือมีเพียง 73 ตำแหน่งเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 10

(ต้นฉบับ) 正行間，不見了那報信的老者，沙僧道：“他就是妖怪，故意狐假虎威的來傳報，恐唬我們哩。”行者道：“不要忙，等我去看看。” (74, 898)

(ฉบับแปล) ในเวลาที่เดินไปนั้นไม่เห็นตาเฒ่า ชัวเจ๋งว่าเห็นจะเป็นปีศาจมาทำเขียนเสือให้วัวกลัวดอกกระมัง เหง้าเจียวว่าเราต้องไปคลุกก่อน (643)

ตัวอย่างที่ 10 เป็นตอนที่ไท่เป็กิมเซาแปลงกายเป็นตาเฒ่ามาเตือนให้กลุ่มคณะเดินทางระวังปีศาจ 3 คนในถ้ำไซท้อต้อ เพราะปีศาจ 3 คนนี้มีอิทธิฤทธิ์มากและมีบริวารเยอะ เมื่อตาเฒ่าแปลงมาเตือนแล้วก็หายไป ชัวเจ๋งจึงกลัวว่าจะเป็นปีศาจแสดงฤทธิ์มาแกล้งเตือนเพื่อให้คณะเดินทางกลัว สำนวน 狐假虎威 hújiǎhǔwēi ความหมายตามตัวอักษรคือ จิ้งจอกแอบอ้างบารมีเสือ มีต้นกำเนิดมาจากนิทานในสมัยโบราณว่า จิ้งจอกต้องการให้สัตว์อื่นๆ ในป่ากลัว จึงแกล้งบอกเสือว่าตนนั้นเป็นที่กลัวเกรง พิสูจน์ได้โดยให้ตนเดินนำหน้าและเสือตามหลัง เสือไม่รู้เท่าทันจึงทำตาม สัตว์ป่าทั้งหลายเห็นเสือเดินมาจึงกลัวเกรง แต่เสือเองกลับเข้าใจผิดว่าสัตว์ทั้งหลายกลัวจึงจอกสำนวนนี้มีความหมายว่า แท้จริงแล้วตนเองไม่ได้มีอำนาจอะไรแต่แกล้งขู่ให้คนอื่นกลัว ตรงกับสำนวนไทยว่า “เขียนเสือให้วัวกลัว” อันหมายถึงทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือเกรงขาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553: 16)

ตัวอย่างที่ 11

(ต้นฉบับ) 妖王聽說，微微冷笑道：“那太子，你捨了國家，從那國師王菩薩，修的是甚麼長生不老之術？祇好收捕淮河水怪，卻怎麼聽信孫行者誑謬之言，千山萬水，來此納命！看你可長生可不老也！” (66, 800)

(ฉบับแปล) อึ้งไป! ได้ยินดังนั้นก็หัวเราะแล้วพูดว่า เจ้าทารกเล็กๆ จะมาอวดฤทธิ์แก่ใคร อยู่รักษาน้ำร้ายที่ลำแม่น้ำฮ้วยฮ้อนนั้นก็ดีแล้ว ทำไมจึงไปฟังอ้ายเหง้าเจียวขำมน้ำขำทะเลเอาชีวิตมาทิ้งเสีย (579-580)

ตัวอย่างที่ 11 อยู่ในตอนที่คณะเดินทางไปเจอกับปีศาจอึ้งไป ปีศาจตนนี้ได้เนรมิตวัดเขี้ยว ลู่อิมยี่ขึ้นเพื่อหลอกลวงคณะเดินทาง สุดท้ายพระถังซัมจั๋งถูกจับตัวไปได้ เหง้าเจียวจึงต้องเชิญเทพและ

พระโพธิสัตว์ทั้งหลายมาปราบ ในตอนนี้หึ่งเจียได้เชิญเจียงไท่จื่อ ลูกศิษย์ของท่านก็ชื่อโพธิสัตว์ มาปราบ เมื่อเจ้าปีศาจเห็นเจียงไท่จื่อ จึงได้ร้องตะโกนบริภาษเป็นข้อความตามที่ยกมา จำนวนที่ปรากฏตรงนี้คือ 千山萬水 qiānshānwànshuǐ แปลตามตัวอักษรได้ว่า หนึ่งพันภูเขาและหนึ่งหมื่นลำน้ำ ใช้ในความเปรียบเทียบหมายถึงหนทางไกลและเดินทางยากลำบาก ฉบับแปลได้เลือกใช้สำนวนไทยว่า “ข้ามน้ำข้ามทะเล” อันหมายถึง ต้องฝ่าอุปสรรคและความลำบากต่างๆ กว่าจะได้ผลสำเร็จ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553: 12) แม้ว่าสำนวนไทยและสำนวนจีนจะไม่ได้มีความหมายตรงกันสนิท แต่ก็ถือได้ว่ามีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เพราะกล่าวถึงความยากลำบากบางอย่างที่ต้องฝ่าฟันเพื่อให้บรรลุผลตามประสงค์ จึงจัดได้ว่าเป็นการเลือกใช้สำนวนที่ถูกต้องเหมาะสม

ตัวอย่างที่ 12

(ต้นฉบับ) 那妖精抵敵不住，向沙僧前喊一聲：“看鉢！”沙僧讓個身法躲過，妖精得空而走，向東南巽宮上，乘風飛去。八戒拽步要趕，行者道：“且讓他去，自古道，窮寇勿追。且隻來斷他歸路。”八戒依言。(89, 1074)

(ฉบับแปล) ปีศาจด้านทานกำลังไม่ไหวก็บันดาลเป็นลมหายตัวไปข้างทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โป๊ยก่ายก็ไล่ไป หึ่งเจียร้องห้ามไว้ว่าปล่อยให้มันไปเถิด โบราณท่านว่า **สุนัขจรอกอย่ารุกไล่** โป๊ยก่ายก็หันกลับ (759)

ตัวอย่างที่ 12 อยู่ในตอนที่คณะเดินทางได้มาถึงเมืองเง็กฮัวจิ๋ว สาธุศิษย์ทั้งสามได้เข้าเฝ้าฮ่องเต้และสอนการใช้อาวุธให้แก่พระราชโอรส พร้อมทั้งให้ยืมอาวุธประจำกายด้วย แต่ตกกลางคืนกลับมีปีศาจที่อยู่บนเขาเป่าเข้าหัว ถ้าเข้าถนัดต้องที่อยู่ห่างออกไปประมาณเจ็ดสิบโยชน์ สังเกตเห็นรัศมีแสงเป็นประกายพุ่งออกจากพระราชวัง รู้ได้ในทันทีว่าต้องมีของวิเศษอยู่แน่นอน จึงได้แอบเข้ามาในพระราชวัง เมื่อพบอาวุธทั้งสามจึงได้ขโมยไป ฝ่ายศิษย์ทั้งสามจึงออกอุบายเข้าไปขโมยของของตนกลับมา และพบกับปีศาจ แต่ปีศาจเห็นว่าตนสู้ไม่ได้จึงต้องหนีไป โป๊ยก่ายจะตามไปกำราบแต่หึ่งเจียทัดทานไว้โดยการยกสุภาษิตโบราณมากล่าว สุภาษิตนี้กลายเป็นสำนวนว่า **窮寇勿追** qióngkòuwùzhuī หมายถึง จงอย่าตามไล่ล่าศัตรูที่หมดทางสู้ เพื่อไม่ให้ศัตรูนั้นฮึดสู้ อันยังความเสียหายให้แก่ตนเอง และยังใช้ในเชิงเปรียบเทียบว่าบังคับคนอื่นมากเกินไปอีกด้วย ในฉบับแปลเลือกแปลว่า “สุนัขจรอกอย่ารุกไล่” ที่พ้องกับสำนวนไทยว่า “สุนัขจรอก” อันหมายถึง คนที่ฮึดสู้อย่างไม่คิดชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553: 100) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับส่วนหน้าของสำนวนคือ 窮寇 qióngkòu อันหมายถึง ศัตรูที่จมนครอก ศัตรูที่หมดทางสู้ ดังนั้น การนำสำนวนไทยมาใช้ในตำแหน่งนี้จึงกล่าวได้ว่าเหมาะสมกับบริบทเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยสรุป แม้ว่าการนำสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียงกับสำนวนจีนจะปรากฏอยู่เป็นจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับตำแหน่งของสำนวนที่แปลทั้งหมด แต่ก็มีประเด็นที่น่าศึกษาอยู่ 2 ประการด้วยกันกล่าวคือปัจจัยที่ทำให้การแปลเทียบเคียงสำนวนนี้เกิดขึ้น ได้แก่ ภาษาจีนและภาษาไทยปรากฏสำนวนที่คล้ายคลึง ตัวอย่างเช่น 狐假虎威 hújiǎhǔwēi ที่ตรงกับ “เจียนเสื่อให้วัวกลัว” 千山萬水 qiānshānwànshuǐ ที่ตรงกับ “ข้ามน้ำข้ามทะเล” ปัจจัยนี้ถือเป็นปัจจัยพื้นฐาน เพราะหากภาษาไทยไม่มีสำนวนที่คล้ายกันแล้ว ก็ไม่อาจจะแปลสำนวนจีนด้วยสำนวนไทยได้ อนึ่ง ตามที่กล่าวไว้ในบทนำของฉบับแปล ผู้แปลเป็นคนจีนที่รู้ภาษาไทย แม้ภาษาไทยในระดับสื่อสารจะถือว่าค่อนข้างดีมาก แต่สำนวนนั้นเป็นภาษาอีกระดับที่ลึกซึ้ง บางครั้งแม้แต่เจ้าของภาษาเองก็อาจใช้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลสำนวนจีนส่วนใหญ่ด้วยสำนวนไทยจึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ นอกจากตัวอย่างทั้ง 2 ข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าผู้แปลแปลสำนวนที่ปรากฏใน **ชีโฮยวี่** เป็นสำนวนภาษาไทยที่ใกล้เคียงกับสำนวนจีนอยู่อีกไม่น้อย อาทิ เช่น 不知高低 búzhīgāodī “ไม่รู้จักฟ้าต่ำดินสูง” 魂飛魄散 húnfēipòsàn “ขวัญหนีดีฝ่อ” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปรากฏการณ์อีกอย่างหนึ่งที่พบได้จากงานแปลนี้คือ ผู้แปลพยายามแปลสำนวนจีนเป็นสำนวนภาษาไทยที่มีสัมผัสเสียงเพื่อความงามทางวรรณศิลป์ให้คล้ายสำนวนแต่มีใช้สำนวนไทย ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปใน **ไซอิ๋ว** อาทิเช่น 餐風宿水 cānfēngsùshuǐ “ฝ่าแดดเผดลม” 狼蟲虎豹 lángchónghǔbào “สัตว์เนื้อเสื่อร้าย” เป็นต้น

4.2.1.2 การแปลแบบถอดความ

การแปลแบบถอดความเป็นการแปลสำนวนโดยยึดความหมายเป็นหลัก คำแปลที่ปรากฏมีความหมายตรงกับความหมายของสำนวนจีนและไม่ได้พยายามแปลงเป็นสำนวนไทย การแปลสำนวนลักษณะนี้พบมากที่สุดกล่าวคือ 1,012 ตำแหน่ง จากการศึกษาพบรูปแบบย่อย 3 ประเภท ได้แก่ ถอดความตามตัวอักษร ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ และถอดความแบบสื่อความหมาย

4.2.1.2.1 ถอดความตามตัวอักษร

การถอดความลักษณะนี้เป็นการแปลโดยนำคำจีนในสำนวนบางคำมาแปลเป็นคำไทยชนิดคำต่อคำ การแปลลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาในด้านอรรถรสอยู่บ้าง กล่าวคือ บางครั้งคนไทยสามารถเข้าใจได้ แต่บางครั้งความหมายก็คลุมเครือ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 13

(ต้นฉบับ) 孫悟空在旁聞講，喜得他**抓耳撓腮**，眉花眼笑，忍不住手之舞之，足之蹈之。(2, 14)

(ฉบับแปล) เมื่อขณะกำลังพระอาจารย์แสดงธรรมอยู่นั้น ซึ่งหงอคงฟังคำแสดงธรรมเกิดปีติ ยิ่งนัก ก็เกาหูและเกาคางกระทำกริยาหน้าเล็กเร้งรีน และกระโดดโลดเต้นตบมือตามวิสัยเดิมของตน ที่เป็นชาติวานร (27)

ตัวอย่างที่ 13 เป็นตอนที่หงอคงกำลังนั่งฟังธรรมกับพระอาจารย์อยู่ แต่ด้วยเพราะเป็นวานร เมื่อเกิดความอึดเอิบใจแล้วจึงเกาหูเกาคาง กระโดดโลดเต้นตามสันดานเดิม สำนวน 抓耳撓腮 zhuā·ěr·nǎo·sāi ความหมายตามตัวอักษรคือ เกาหูเกาแก้ม ผู้แปลเลือกแปลเป็น “เกาหูเกาคาง” ถือได้ว่าแปลตามตัวอักษร เพราะ “แก้ม” และ “คาง” ต่างก็เป็นอวัยวะที่อยู่บนหน้าและอยู่ใกล้กัน ทั้งยังให้ความหมายไม่ต่างจากต้นฉบับเดิม

ตัวอย่างที่ 14

(ต้นฉบับ) 行者聞言，坐在上面暗笑道：“好妖怪呀！老孫自歸佛果，保唐師父，一路上也捉了幾個妖精，不似這廝克剝。他問我什麼家長禮短，少米無柴的話說，我也好信口捏膿答他。他如今問我生年月日，我卻怎麼知道！” (42, 510)

(ฉบับแปล) หงเจียได้ฟังดังนั้น ก็นึกหัวเราะในใจ นึกในใจว่าอ้ายปีศาจมันซอกแซกหาความถาม ซึ่งการบ้านเรื้อนสั้นยาวดังนี้ เราก็จะตอบได้ อันถามวันเดือนปีอย่างนี้ที่ไหนจะตอบได้ (398)

ตัวอย่างที่ 14 เป็นตอนที่กลุ่มหงอคงต้องสู้รบกับอั้งฮั้วอี้ ซึ่งเป็นลูกของปีศาจวัวกระทิง อันเคยเป็นพี่น้องร่วมสาบานกับหงอคง อั้งฮั้วอี้จับตัวพระถังซัมจั๋งไป และใช้ให้ปีศาจไปเชิญปีศาจวัวกระทิงมาร่วมกันกินเนื้อพระถังซัมจั๋ง แต่หงอคงรู้ทันจึงแปลงเป็นปีศาจกระทิงดักกลางทาง อั้งฮั้วอี้เป็นเด็กที่ฉลาด เมื่อคิดใคร่ครวญแล้วจึงเห็นว่า อาจจะไม่ใช่บิดาของตน เมื่อเจอปีศาจกระทิงแปลงจึงแก้งถามความอันเป็นความลับ รู้เฉพาะพ่อลูก เพราะหากปีศาจกระทิงนี้ตอบไม่ได้ ก็แปลว่าเป็นตัวปลอมแปลงมา หงอคงได้ฟังคำถามจึงคิดใคร่ครวญเช่นนี้ในใจ สำนวน 家長禮短 jiā chánglǐ duǎn หมายถึง เรื่องราวต่างๆ ไปที่เกิดขึ้นในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ใครชื่ออะไร มีลูกกี่คน ไปแต่งงานกับใคร เป็นต้น แต่จากตัวอย่าง อั้งฮั้วอี้ไม่ถามเรื่องพวกนี้ที่เป็นที่รู้ทั่วไป แต่กลับถามวันเกิดของตน อันเป็นสิ่งเฉพาะที่คนในครอบครัวเท่านั้นที่จะจดจำได้ อย่างไรก็ตาม ผู้แปลแปลว่า “การบ้านเรื้อนสั้นยาว” เป็นการแปลแบบถอดความตามอักษรตรงตัวตามรูปความหมายของศัพท์ ได้แก่ jiā หมายถึง บ้านเรื้อน cháng หมายถึง ยาว และ duǎn หมายถึง สั้น การแปลเช่นนี้ปรากฏอยู่โดยทั่วไปใน **ไข่อิว** การแปลแบบถอดความตามตัวอักษรบางคำเช่นนี้บางครั้งก็ทำให้ผู้อ่านชาว

ไทยไม่ค่อยจะเข้าใจ ดังเช่นตัวอย่าง “การบ้านเรือนสั้นยาว” นี้ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้แปลพยายามสร้างอรรถรสสำนวนจีนให้ปรากฏ แต่บางครั้งสำนวนบางสำนวนก็มีมุมมองโลกทัศน์ต่างจากสังคมไทย ดังนั้นผู้อ่านชาวไทยจึงไม่อาจเข้าใจความหมายของสำนวนจีนบางสำนวนที่แบบถอดความตามตัวอักษรได้

4.2.1.2.2 ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ

การถอดความลักษณะนี้ นอกจากผู้แปลจะแปลสำนวนแบบตรงตัวแล้ว ก็ยังได้อธิบายขยายความของสำนวนนั้นๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจแจ่มแจ้งมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านแบบลื่นไหลไปได้ ตัวอย่างสำนวนที่แปลในลักษณะนี้ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 15

(ต้นฉบับ) 行者聞言，將金箍棒往上又一指，只見霎時間，雷收風息，**雨散雲收**。國王滿心歡喜，文武盡皆稱讚道：“好和尚！這正是強中更有強中手！就是我國師求雨雖靈，若要晴，細雨兒還下半日，便不清爽。怎麼這和尚要晴就晴，頃刻間杲杲日出，萬里就無雲也？”國王教回鑾，倒換關文，打發唐僧過去。(45, 555)

(ฉบับแปล) เหง้าเจียได้ฟังดังนั้น จึงเอาระบองชี้ขึ้นบนเวหาที่หนึ่ง **ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด** ท้องฟ้าก็ขาวสว่างไสวส่องใสเหมือนปรกติแต่เดิม พระเจ้าแผ่นดินมีพระทัยโสมนัสยินดียิ่งนัก พวกขุนนางทั้งหลายก็พร้อมกันสรรเสริญทุกๆ คน ว่า พระสงฆ์องค์นี้ดีจริง พระเจ้าแผ่นดินก็เสด็จกลับเข้าพระราชวัง ทรงเปลี่ยนหนังสือสัญญาประทับตราแผ่นดินให้ (425)

ตัวอย่างที่ 15 เป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งต้องไปประลองฤทธิ์กับเต้าหยินสามตน การประลองนี้เป็นการประลองอย่างแรก คือการเรียกฝน เต้าหยินนั้นมีฤทธาภาพ สามารถเรียกลมเรียกฝนได้ตั้งใจ แต่พระถังซัมจั๋งนั้นแท้จริงไม่มีฤทธิ์ใดๆ จึงต้องให้เหง้าเจียช่วยเหลือ โดยพระถังซัมจั๋งแกล้งทำเป็นท่อมนตร์ ส่วนเหง้าเจียขึ้นไปบนสวรรค์เพื่อขอความช่วยเหลือจากเทพทั้งหลายที่บันดาลลมฝน ปรากฏว่ามนตร์ของเต้าหยินไม่ได้ผลใดๆ แต่ว่าการรำมนตร์อย่างสู่มี่สู่มี่ห้าของพระถังซัมจั๋งทำให้ฝนตกได้ จากนั้น พระเจ้าแผ่นดินจึงขอให้หยุดฝน ซึ่งเป็นช่วงที่ตัดมาข้างต้น เหง้าเจียก็ทำให้ฝนหยุด ทำให้พระเจ้าแผ่นดินก็พอพระทัยและจะประทับตราหนังสือผ่านทางให้สำนวน **雨散雲收** yǔsànyúnshōu แปลตามตัวอักษรคือ ฝนหายเมฆถูเก็บไป เป็นสำนวนที่ใช้บรรยายธรรมชาติ เวลาที่ฝนหยุดตก และท้องฟ้าเปิดโล่ง สำนวนนี้ ผู้แปลเลือกที่จะแปลถอดความแบบตามอักษรและอธิบายความ กล่าวคือนอกจากจะแปลตรงตัวเป็น “ฝนก็หยุด ลมก็หาย”

แล้วยังอธิบายขยายความให้เข้าใจโดยการบรรยายความให้มากขึ้น ใช้คำ “รามสูร” อันเป็นตัวละครในนิทานปรัมปราของไทย ให้มีความหมายสอดคล้องกับเทพเจ้าสายฟ้าของจีน (雷公 Léigōng) เพราะต่างก็เป็นผู้ทำให้เกิดฟ้าแลบฟ้าร้องและเป็นเพศชายทั้งคู่ แม้ว่าเทพเจ้าสายฟ้าของจีนจะไม่ได้มีตำนานเหมือนรามสูรของไทย แต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้แปลต้องการเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทยแต่เดิม เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและได้รับอรรถรสจากการอ่านเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างที่ 16

(ต้นฉบับ) 驛丞聞言，方才定了心性問道：“國師，唐朝在於何方？”三藏道：“在南瞻部洲中華之地。”又問：“幾時離家？”三藏道：“貞觀十三年，今已歷過十四載，苦經了些萬水千山，方到此處。”驛丞道：“神僧！神僧！” (93, 1117-1118)

(ฉบับแปล) พวกขุนนางได้ฟังพระถังซัมจั๋งซึ่งแจ้งดังนั้นก็ค่อยคลายวิตก จึงถามว่าพระเจ้าแผ่นดินได้ตั้งนั้นอยู่ที่ไหน พระถังซัมจั๋งตอบว่าเมืองนั้นอยู่ไกลชมพูทวีปข้างทิศตะวันออก ถามว่าท่านอาจารย์มาจากเมืองเมื่อเวลาใด พระถังซัมจั๋งตอบว่าอากาศเมื่อออกจากเมืองพระเจ้าเจงกวนไทจงช่องใต้เสวยราชได้สิบสามปี คิดดูตั้งแต่จากเมืองจนบัดนี้ได้สิบสี่ปีแล้ว ทางที่เดินมานั้นข้ามเขาข้ามห้วยทรมานทรกำลำบากไม่คณนานับได้จึงได้มาถึงนี้ พวกขุนนางได้ฟังก็นึกครั่นคร้ามยกมือขึ้นเคารพสรรเสริญว่าท่านอาจารย์เป็นสงฆ์อย่างวิเศษประเสริฐแท้ (788)

ตัวอย่างที่ 16 เป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งและสาวกศิษย์เดินทางมาถึงเมืองโซโจกราชคฤห์ เมื่อได้เข้าพักในวัดเป่ากิมเสียนยี่จึงได้ทราบเรื่องราวประหลาดว่า พระราชธิดาของกษัตริย์เมืองนี้ถูกลมพัดมาตกในสวนหลังวัด เจ้าอาวาสจับนางขังไว้และบอกพระในวัดว่าเป็นปีศาจ เจ้าอาวาสเห็นว่าคณะเดินทางต้องเข้าเฝ้ากษัตริย์เพื่อเปลี่ยนตราประทับจึงได้ไหว้วานให้จัดการหาทางส่งคืนพระราชธิดาค้นด้วย ตอนที่ยกมานี้เป็นตอนที่คณะเดินทางเพิ่งเดินทางมาถึงราชวังและบรรดาขุนนางต่างๆ กำลังซักถามประวัติความเป็นมาอยู่ จำนวน 萬水千山 wànshuǐqiānshān ถือเป็นรูปต่างของ 千山萬水 qiānshānwànshuǐ มีความหมายเหมือนกันคือ ใช้บรรยายการเดินทางที่ยากลำบาก ต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการจึงสามารถบรรลุจุดหมายปลายทางหรือผลสำเร็จได้ จำนวนนี้ได้รับการแปลว่า “ข้ามเขาข้ามห้วยทรมานทรกำลำบากไม่คณนานับได้” จะเห็นได้ว่ามีคำที่ผู้แปลแปลแบบถอดความตามตัวอักษรอยู่คือแปล shuǐ ว่า “ห้วย” และแปล ว่า shān “เขา” และยังได้อธิบายความหมายของจำนวนนี้เพิ่มเติมด้วยว่า เป็นการเดินทางที่เต็มไปด้วยอุปสรรคและความยากลำบากยิ่งนัก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสของเนื้อหาในตอนนี้อย่างเต็มที่

4.2.1.2.3 ถอดความแบบสื่อความหมาย

การแปลแบบถอดความในลักษณะนี้เป็นการแปลแบบไม่สนใจความหมายตามตัวอักษรเดิมแต่อย่างใด แต่เปลี่ยนเป็นคำอื่นๆเพื่อสื่อความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อให้ผู้อ่านที่เป็นคนไทยเข้าใจได้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 17

(ต้นฉบับ) “師父啊，我父母齋僧，還是小可。我丈夫更是個善人，一生好的是修橋補路，愛老憐貧。但聽見說這飯送與師父吃了，他與我夫妻情上，比尋常更是不同。” (27, 326)

(ฉบับแปล) บิดามารดาข้าพเจ้าอยู่ในศีลในธรรมไม่ทำบาปหยาบช้า สามิข้าพเจ้าเป็นคนใจบุญคิดทำแต่ที่เป็นการกุศล วันนี้ข้าพเจ้ามีนิสัยอันใหญ่จึงได้มาพบท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าขอนำเครื่องกระยาหารมาถวายต่อท่าน (296)

ตัวอย่างที่ 17 นี้เป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งมาพบกับปีศาจกระดุกขาว ปีศาจแปลงมาหลอกพระถังซัมจั๋งถึงสามครั้ง และหงอคงก็สามารถปราบนางได้ก่อนที่จะทำร้ายพระถังซัมจั๋ง แต่พระถังซัมจั๋งกลับโกรธและไล่ให้หงอคงกลับภูเขามาไม่รับเป็นศิษย์อีก ในตอนที่ตัดมานี้เป็นครั้งแรก นางปีศาจแปลงเป็นหญิงสาว ทำทีนำอาหารมาถวาย และบอกพระถังซัมจั๋งว่าตนเป็นนางอุบาสิกา มีพ่อแม่ที่แก่เฒ่า มีสามีและลูกสาวยังเล็ก ทั้งครอบครัวเป็นคนใจบุญ ประกอบแต่สิ่งอันเป็นมงคลล้วนงานที่เพื่อสาธารณชน ความหมายโดยนัยก็คือบุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นคนใจบุญสุนทาน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังประโยชน์อันใด แท้จริงแล้ว ล้วนนี้สามารถเลือกแปลได้ทั้ง 2 แบบ เพราะหากกล่าวว่าคุณคนคนหนึ่งชอบสร้างถนนและซ่อมสะพาน ก็ย่อมเป็นที่เข้าใจของคนทั่วไปแล้วว่าเขาเป็นผู้ใจบุญ แต่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลตามตัวอักษร อาจเป็นเพราะเกรงว่าผู้อ่านชาวไทยจะไม่เข้าใจก็เป็นได้ จึงเลือกที่จะถอดความแบบสื่อความหมาย ทำให้ความหมายชัดเจนขึ้น อ่านแล้วได้ใจความครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 18

(ต้นฉบับ) 八戒看見，連忙叫：“沙和尚，歇下擔子，拿出行李來，我兩個分了罷！”沙僧道：“二哥，分怎的？”八戒道：“分了罷！你往流沙河還做妖怪，老豬往高老莊上盼盼渾家。把白馬賣了，買口棺木，與師父送老，大家散火，還往西天去哩？”長老在馬上聽見，道：“這個夯貨！正走路，怎麼又胡說了？”八戒道：“你兒子便胡說！你不看見孫行者那裡哭將來了？他是

個鑽天入地、斧砍火燒、下油鍋都不怕的好漢，如今戴了個愁帽，淚汪汪的哭來，必是那山險峻，妖怪兇狠。似我們這樣軟弱的人兒，怎麼去得？” (32, 387)

(ฉบับแปล) โป๊ยก่ายเห็นกิริยาแห่งเจียเส้าโศกดังนั้น จึงเรียกซัวเจ๋งให้วางทาบลงและพูดว่า เราสองคนจงหาทางไปเถิด พระถังซำจั๋งได้ยินดังนั้น จึงดำงาย้อายชาติหมู่ป่า กำลังเดินทำไม่จึงได้พูดละอะตะดังนี้ โป๊ยก่ายว่าพระอาจารย์ท่านไม่คู้ที่แห่งเจียบ่างเล่า เธอร้องไห้กลับมานั้นไม่เห็นหรือ เธอมีฤทธาานุภาพมาก เหาะเหินเดินอากาศได้เธอยังมีความหวาดสะดุ้งเสียวร้องไห้กลับมา คงจะไปพบปะหรือรู้เรื่องปีศาจร้ายมาแล้ว ข้าพเจ้าทั้งสองเป็นคนอ่อนแอจะต่อสู้กับปีศาจอย่างไรได้ (337)

ตัวอย่างที่ 18 ขณะเดินทางกำลังจะผ่านเขาชื่อเพ่งเต็งซัว อันเป็นที่พำนักของปีศาจสองตนที่มีฤทธิ์มาก เจ้าเขาจึงแปลงกายเป็นคนตัดพินมาตัดก้นหน้าและเดือนขณะเดินทาง แต่เมื่อเดือนเสร็จแล้วกลับหายไปอย่างไร้ร่องรอย แห่งเจียใช้ตาทิพย์ส่องดูเห็นว่าเป็นเจ้าป่าเจ้าเขาจึงเหาะตามไปไต่ถามให้ได้ความ ขณะที่กำลังจะกลับมาหาพระอาจารย์นั้น แห่งเจียเกิดความคิดว่าควรจะให้โป๊ยก่ายออกหน้าไปปรบก่อนจึงจะดี จึงแกล้งทำเป็นร้องไห้ทุกซักระทมกลับมา เมื่อโป๊ยก่ายเห็นดังนั้นจึงได้กล่าวคำพูดนี้แก่ซัวเจ๋ง สำนวน 鑽天入地 zuàntiānrùdì หากแปลตามตัวอักษรจะได้ความว่า เหาะทะลุฟ้ามุดทะเลลงดิน ใช้เป็นความเปรียบหมายถึงผู้ที่มีพลังกำลังหรือมีอิทธิฤทธิ์ยิ่งใหญ่ คนที่มีความสามารถในการหาทางแก้ปัญหาได้ จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า ผู้แปลเลือกที่จะแปลโดยการใช้ความหมายเป็นหลักว่า “มีฤทธาานุภาพมาก” มิได้แปลถอดความตามตัวอักษรว่า “เหาะทะลุฟ้ามุดทะเลลงดิน” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการแปลให้เข้ากับบริบทรอบข้าง และอาจเห็นว่าการแปลโดยสื่อความหมายจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนกว่าการแปลตามตัวอักษรก็เป็นได้

กล่าวโดยสรุป การแปลแบบถอดความ หมายถึง การแปลสำนวนโดยการยึดเอาความหมายของสำนวนนั้นเป็นหลักโดยมิได้แปลงหรือพยายามหาสำนวนไทยมาเทียบเคียง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ถอดความตามตัวอักษร ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ และถอดความแบบสื่อความหมาย จากการวิเคราะห์พบว่า สาเหตุที่เกิดการแปลในลักษณะย่อยต่างๆ นี้เนื่องจากสาเหตุ 2 ประการคือ 1) บริบท ผู้แปลเน้นความสำคัญของเนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่อง ผู้แปลจึงแปลเนื้อหาโดยยึดหลักที่ว่าผู้อ่านควรจะเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างกระจ่างแจ้ง ทำให้บางครั้งก็ถอดความแบบตามอักษรและอธิบายความ บางครั้งก็ถอดความแบบสื่อความหมาย 2) ผู้แปลเป็นคนจีน แม้จะกล่าวว่าอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานและรู้ภาษาไทยค่อนข้างดี แต่การตัดสินใจจะแปลถ้อยคำในภาษาจีนออกมาอย่างไรให้เหมาะสมที่สุด โดยไร้อิทธิพลภาษาจีนนั้นยังเป็นปัญหาที่ต้องประสบอย่างเลี่ยงไม่ได้ ในข้อนี้จึงพบสำนวนภาษาไทยที่ไม่เป็นที่เข้าใจในบริบท

วัฒนธรรมไทยอยู่บ้าง เช่น การบ้านเรือนสั้นยาว (แปลมาจากสำนวนจีนว่า 家長禮短 หมายถึง เรื่องราวต่างๆ ไปที่เกิดขึ้นในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ใครชื่ออะไร มีลูกกี่คน ไปแต่งงานกับใคร) ไหมเส้นเดียวจะปักเป็นลายไม่ได้ (แปลมาจากสำนวนจีนว่า 單絲不線 dānsībúxiàn หมายถึง อยู่ตัวคนเดียว) เป็นต้น

4.2.1.3 การแปลแบบถอดเสียงอ่าน

การแปลแบบถอดเสียงอ่าน หมายถึง ผู้แปลเลือกที่จะถ่ายทอดสำนวนออกมาด้วยเสียงอ่านที่ใกล้เคียงกับภาษาจีนมากที่สุด แล้วอาจแปลความหมายหรือไม่แปลก็ได้ ภาษาจีนที่ถอดเสียงนี้ยึดตามสำเนียงจีนถิ่น ใดๆก็ได้ การแปลเช่นนี้พบไม่มากนัก มีเพียง 14 ตำแหน่งเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 19

(ต้นฉบับ) 那禪師遂口誦傳之。經云《摩訶般若波羅蜜多心經》：觀自在菩薩，行深般若波羅蜜多，時照見五蘊皆空，度一切苦厄。捨利子，色不異空，空不異色；色即是空，空即是色。受想行識，亦復如是。捨利子，是諸法空相，不生不滅，不垢不淨，不增不減。是故空中無色，無受想行識，無眼耳鼻舌身意，無色聲香味觸法，無眼界，乃至無意識界，無無明，亦無無明盡，乃至無老死，亦無老死盡。(19, 236)

(ฉบับแปล) ท่านอาจารย์โอะเข้าได้ฟังพระถึงซัมจึงว่าดังนั้น จึงสาธยายพระคานานั้นให้พระถึงซัมจึงฟัง มีอรรถดั่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ มาฮาปัญญะपालามิโต ชิมเกกงวนจู่จ่ายโพซาด แห่งชิมปัญญะपालามิโต สีเจียวกีเง้าอุนกายกงได้อัด เขียดเค้าเว็ดเขียดเจ้อ เซกบูดอี่กคง คงบูดอี่เซกเซกเจกซีก คงเจ็กซีเซกชีวเสียง แห่งเซก เอียดหกหุยี่ สีเจียลี้จื่อ สีจิวคองเสียงบูดเซง บูดเบียดบูดเก้า บูดเจ้ง บูดก้าม สีโก่คองตั้ง โมเซก เทียเสียวมีชอกฮวด โป่งน่ก่าย หนายจี โป้อีเซกก่าย โป้โป้เม้งเอียด โป้โป้เม้งจิ้น หนายจีโป้ เล้าซี เอียดเล้าซีจิ้น (236)

ตัวอย่างที่ 19 เป็นตอนที่พระถึงซัมจึงฟังได้ไปยก่ายเป็นศิษย์ เดินผ่านเขาลูกหนึ่งจึงได้พบกับท่านเซียนโอะเข้า ท่านเซียนได้เมตตามอบคาถาให้พระถึงซัมจึงคุ้มภัย ซึ่งก็คือคัมภีร์ปรัชญาปารมิตาหฤทัยสูตร ถือเป็นคำสอนโดยย่อของคัมภีร์ปรัชญาปารมิตาสูตที่มีขนาดยาวมากจัดเป็นคัมภีร์ที่สำคัญและแพร่หลายมากของพุทธศาสนาหายาน สำนวนที่ปรากฏในนี้ 2 สำนวน ได้แก่ 五蘊皆空 wǔyùnjiēkōng อันมีความหมายว่า ชั้นห้านั้นล้วนเป็นของว่างเปล่า และอีกสำนวนคือ 不生不滅 bùshēngbúmiè แปลตามตัวอักษรคือ ไม่เคยเกิดและไม่เคยดับ หมายถึง อยู่เหนือสภาวะทางโลกที่ถูกจำกัดด้วยการเกิดและการตาย สาเหตุของการที่ผู้แปลแปลทั้งคัมภีร์นี้

ด้วยการถอดเสียงอาจมีหลายประการ ในตำแหน่งนี้ก็กล่าวถึงคัมภีร์สำคัญทางศาสนา การแปลตีความย่อมเป็นเรื่องยาก และอาจเป็นที่ถกเถียง รวมถึงในเนื้อเรื่องยังบอกว่าเป็นคาถาที่ท่านโอเซ้าให้พระถังซัมจั๋งท่องจำ ผู้แปลจึงเห็นว่าการถอดเสียงอ่านจะให้วรรรสรสในความรู้สึกว่าเป็นคาถาศักดิ์สิทธิ์ และไม่ต้องการแปลตีความ ในตำแหน่งนี้จึงเลือกที่จะแปลแบบถอดเสียงอ่านและไม่ได้แปลความไว้เลย

ตัวอย่างที่ 20

(ต้นฉบับ) 三藏道：“女菩薩，你在家人享榮華，受富貴，有可穿，有可吃，兒女團圓，果然是好。但不知我出家的人，也有一段好處。怎見得？有詩為證，詩曰：

出家立志本非常，推倒從前恩愛堂。
外物不生閑口舌，身中自有好陰陽。
功完行滿朝金闕，見性明心返故鄉。
勝似在家貪血食，老來墜落臭皮囊。” (23, 278)

(ฉบับแปล) หลวงจินถึงซัมจั๋งจึงพูดว่าท่านสึกาโยมพูดดั่งนั้นก็ดีแต่อยู่กับบ้าน เป็นฆราวาสรับซึ่งความสวยงามบริโภคกามคุณสุกกายสุกตา จะนุ่งห่มกับบริบูรณ์จะกินก็เครื่องคาวหวานโอหารสอิมเอิบ บุตรสาวก็รักพร้อมบริบูรณ์ดั่งนั้นเอาเป็นจริง แต่ท่านหาได้ทราบในความดีของสมณกิจผู้ระงับบาปไม่ แม้ว่าพวกกันทำไมจะรู้ได้ ต้องเอาโคลงเป็นพยานจึงจะรู้กันได้ ดั่งเราจะนำมากล่าวให้ท่านฟังบ้าง คำที่หนึ่งว่า (ชุดเกียหลิบจีปุ่นเพียงเชี๋ยง) แปลว่าเข้าอุปสมบทบวชนั้นตั้งความเพียรไม่เหมือนอย่างโลก คำที่สองว่า (ซีเก่าซ่งเจียอินอ๋ยต๋อง) แปลว่าสละความรักใคร่และเหย้าเรือนเลหา คำที่สามว่า (ว่วม้วยปู้ดแซเอ่ยเก๊าจี้) แปลว่าของนอกไม่เอาเป็นอารมณ์ตามปากลิ้น คำที่สี่ว่า (ซิมตั้งจู้อิ้วเอี๋ยง) แปลว่ากายตัวก็มีความสุขด้วยอากาศ คำที่ห้า (กั่งฮวนหั่งมั่วเชียวกิมก่าย) แปลว่าสำเร็จความเพียรเข้าที่ระงับ คำที่หกว่า (เม้งซิมกี้เส่ฟั้งกู่เฮียว) แปลว่าจิตสว่างเห็นสันดานเข้าบ้านเดิม คำที่เจ็ดว่า (เส่งเจือต้อแกท้มฮวยซิด) แปลว่าดีว่าอยู่กับบ้านกินเลือดเนื้อ คำที่แปดว่า (เหลาล้ายจู้ยโละเฉ่าก้วยลั่น) แปลว่าความชราที่ตกลงในถุงน่อง (267)

ตัวอย่างที่ 20 เป็นตอนที่พระโพธิสัตว์ 4 องค์แปลงเป็นอุบาสิกและลูกสาว 3 คน เนมิตบ้านหลังใหญ่กลางป่าเขา พรั่งพร้อมด้วยความสุขทางโลกทุกประเภท เพื่อลองใจขณะเดินทางว่ายังติดอยู่กับเรื่องทางโลกและจะสามารถเดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกได้สำเร็จหรือไม่ นางอุบาสิกาแปลงชักชวนให้พระถังซัมจั๋งแต่งงานกับตนหรือกับลูกสาวและครองเรือนอยู่ที่นี่ นางได้สาธยายความดีงามของการครองเรือนเป็นกลอน พระถังซัมจั๋งจึงได้ตอบเป็นกลอนอย่างที่ท่านสำนวน 見性明心 jiànxìngmíngxīn ถอดเป็นเสียงอ่านก่อนว่า เม้งซิมกี้เส่ แล้วจึงแปลโดย

ถอดความว่า จิตสว่างเห็นสันดาน เป็นที่น่าสังเกตุว่าผู้แปลถอดเสียงโดยสลับตำแหน่งคำในสำนวนเมิ่งซิมก็แล้ว ถอดเสียงมาจาก 明心見性 míngxīnjiàn xìng หนึ่ง รูปแบบดังกล่าวนี้เป็นรูปต่างของสำนวนเดียวกัน จากการวิเคราะห์คาดว่า เหตุที่ผู้แปลแปลกวีนิพนธ์บทนี้โดยถอดเสียงก่อนแล้วจึงแปลความหมาย คงเป็นเพราะกวีนิพนธ์บทนี้เป็นบทที่ผู้แปลพึงใจ และต้องการให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสทางเสียง รวมไปถึงผู้แปลอาจหวังว่าผู้อ่านที่รู้ภาษาจีนดีพอจะสามารถเห็นความงามและความหมายตามตัวอักษรจีนที่ซ่อนอยู่และได้รับอรรถรสมากขึ้น จากนั้นจึงแปลถอดความเป็นภาษาไทยเพื่อให้คนอ่านทั่วไปเข้าใจ ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงอารมณ์สุนทรีย์ของผู้แปล เป็นการแปลเพื่อความงามทางวรรณศิลป์และคงไว้ซึ่งอรรถรสตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 21

(ต้นฉบับ) 及至二層門裏，只見那裡面急急忙忙，走出兩個小童兒來。看他怎生打扮：骨清神爽容顏麗，頂結丫髻短發鬚。道服自然襟繞霧，羽衣偏是袖飄風。環條緊束龍頭結，芒履輕纏蠶口絨。丰采異常非俗輩，正是那清風明月二仙童。那童子控背躬身，出來迎接道：“老師父，失迎，請坐。” (24, 290)

(ฉบับแปล) พุคคั้งนั้นแล้วก็พากันเดินเข้าไปข้างในประตูมองเข้าไปเห็นมีหนุ่มน้อยสองคนเดินออกมา พิศระห์ดูรูปร่างงามแปลกประหลาดกว่าคนธรรมดาทั้งหลาย หนุ่มน้อยนั้นคือเซงฮองเม้งจ้วย เธอทั้งสองเดินเข้ามาใกล้ยกมือขึ้นคำนับพูดว่า ขอนิมนต์ท่านอาจารย์เข้ามาพักข้างใน (276)

ตัวอย่างที่ 21 นี้เป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งและคณะเดินทางไปถึงสำนักเซียนที่มีผลไม้วิเศษเมื่อกินแล้วไม่แก่ไม่ตาย มีร่างกายเป็นทิพย์ ตอนที่ตัดมาข้างต้นเป็นตอนที่คณะเพิ่งเดินทางมาถึงและมีลูกศิษย์สองคนออกมาต้อนรับ สำนวน 清風明月 qīngfēng míng yuè หมายถึง เวลาในตอนกลางคืนที่ท้องฟ้าปลอดและมีลมพัดเย็นสบาย แต่ผู้แปลต้องแปลโดยการถอดเสียงเป็น เซงฮองเม้งจ้วย ก็เพราะในที่นี้ สำนวนนี้มีได้ใช้ความหมายแบบสำนวนทั่วไป แต่กลับใช้เป็นชื่อคนสองคนคือ คนหนึ่งคือเซงฮอง อีกคนคือเม้งจ้วย ดังนั้นผู้แปลจึงไม่มีวิธีอื่นนอกจากแปลโดยการถ่ายทอดเป็นอักษรไทยตามสำเนียงภาษาจีน และวิธีการนี้เป็นวิธีการแปลชื่อตัวละครที่ผู้แปลใช้โดยตลอดฉบับแปลด้วย

การแปลโดยการถอดเสียงนี้เป็นอีกการแปลที่น่าสนใจอย่างยิ่ง จากตัวอย่างทั้งสามข้างต้นจะเห็นได้ว่า 1) เนื่องจากเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ จึงต้องการคงความศักดิ์สิทธิ์ของคำนั้นๆ ไว้ 2) เนื่องจากเป็นกวีนิพนธ์ที่ไพเราะกระทบใจผู้แปล ผู้แปลจึงต้องการถ่ายทอดทั้งเสียงและความหมายแก่ผู้อ่าน และ 3) เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะ ไม่ใช่สำนวน จึงต้องแปลแบบถ่ายทอดเสียง อนึ่งการแปลเช่นนี้พบน้อยมากในฉบับแปล

4.2.1.4 การแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน

การแปลสำนวนแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน หมายถึง ในบทแปลภาษาไทยนั้น ผู้แปลมิได้แปลสำนวนตามความหมายของสำนวน ทั้งในแบบนำสำนวนมาเทียบเคียง แบบอธิบายความ หรือแบบถอดเสียงอ่าน แต่ผู้แปลกลับนำเนื้อความอื่นมาแทนที่ การแปลในลักษณะนี้ปรากฏอยู่ไม่มากนัก กล่าวคือมีเพียง 8 ตำแหน่งเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 22

(ต้นฉบับ) 兄弟正然談論，隻聽得外面鑼鼓喧天，燈火照耀，同莊眾人打開前門叫：“抬出童男童女來！”這老者哭哭啼啼，那四個後生將他二人抬將出去。(47, 582)

(ฉบับแปล) (เหิงเจียและไป๋ยก่าย) กำลังสนทนากันอยู่ก็ได้ยินเสียงกลองและม้าล้อตีออกสนั่น พวกชาวบ้านหลายสิบคน เข้ามาเปิดประตูบ้านแล้วร้องไห้เอาเด็กชายหญิงออกไป เฒ่าทั้งสองกึ่งๆ ันๆ รีบเอาเด็กแปลงทั้งสองใส่ถาดให้คนหามออกไปส่ง (446)

ตัวอย่างที่ 22 นี้เป็นตอนที่คณะเดินทางมาถึงตำบลหนึ่งที่ชาวบ้านต้องส่งบุตรชายหญิงหนึ่งคู่ให้ไปสางกินปีละครั้ง เพื่อไม่ให้ปีศาจมาทำร้ายอาละวาด เพื่อช่วยเหลือปราบปีศาจ เหิงเจียและไป๋ยก่ายจึงแปลงเป็นเด็กคู่ชายหญิง และถูกนำตัวไปให้ปีศาจ แทนเด็กชายหญิงที่เป็นลูกของตาเฒ่าทั้งสองนั้น สำนวน 哭哭啼啼 kūkūtítí แปลว่า ร้องไห้สะอึกสะอื้น ในต้นฉบับต้องการแสดงให้เห็นว่าตาเฒ่าทั้งสองมีความเศร้าโศกที่ต้องเสียลูกตัวเองไป แต่ในฉบับแปลกลับแปลว่า “กึ่งๆ ันๆ” อันเป็นลักษณะของคนแก่

ตัวอย่างที่ 23

(ต้นฉบับ) 小妖道：“他也沒甚麼器械，光著個頭，穿一領紅色衣，勒一條黃條，足下踏一對烏靴，不僧不俗，又不像道士神仙，赤手空拳，在門外叫哩。”(2, 24)

(ฉบับแปล) พวกบริวารเหล่านั้นบอกว่าไม่เห็นมันถือเครื่องศาสตราอาวุธสิ่งใดเลย เห็นแต่แต่งตัวสวมเสื้อสีแดงคาดพุงผ้าสีเหลือง สอดรองเท้าคำดูท่วงทีกิริยาสุภาพ แต่ทำท่าแข็งแรงคอยอยู่ที่ปากประตูน้ำ (35)

ตอนที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ 23 นี้เป็นตอนที่หงอคงเพิ่งกลับมาจากการไปจำเรียนวิชาเซียนจากอีกฟากฝั่งของมหาสมุทร เมื่อกลับมาแล้วจึงทราบว่ามีบริวารถึงทั้งหลายที่เขาช่วยก๊วยซำนั้นถูก

ปีศาจข่มเหงรังแก หงอกจึงต้องเดินทางไปพบกับปีศาจนั้น และเมื่อหงอกมาร้องท้อรับที่หน้าประตู ถ้า ปีศาจบริวารจึงเข้าไปรายงานลักษณะของหงอกให้จอมปีศาจฟัง สำนักที่ปรากฏตำแหน่งนี้มี 2 สำนัก ได้แก่ 不僧不俗 bú sēng bù sù มีความหมายตามตัวอักษรว่า ไม่ใช่พระ ไม่ใช่ฆราวาส หมายถึง คนที่มีลักษณะแปลกประหลาดไม่สามารถจัดเข้าประเภทไหนได้เลย และอีกสำนักคือ 赤手空拳 chì shǒu kōng quán หมายถึง มามือเปล่า มิได้ถืออะไรมาค้ำ ในต้นฉบับต้องการบรรยายว่า หงอกนั้นดูแปลกประหลาด ไม่รู้ว่าเป็นพระเป็นฆราวาสหรือเป็นนักบวชเขียนอันใด ทั้งยังมามือเปล่ามิได้ถืออาวุธมา แต่ในฉบับแปลกลับแปลว่า “ดูท่วงทีกิริยาสุภาพ แต่ทำท่าแข็งแรง” ซึ่งไม่ตรงกับความเป็นต้นฉบับอย่างยิ่ง จากการวิเคราะห์พบว่าสาเหตุที่ผู้แปลต้องการแปลเช่นนี้ มิใช่เพราะไม่รู้ความหมาย แต่คงต้องการแปลให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นมากกว่า ว่าหลังจากที่หงอกสำเร็จวิชาเขียนมาแล้ว ก็ดูแตกต่างจากสิ่งทั่วไป แต่ว่าก็พร้อมที่จะต่อสู้กับจอมปีศาจ ผู้แปลน่าจะต้องการให้เนื้อหาเข้มข้นชวนติดตามมากกว่าการแปลว่า “ไม่ใช่พระ ไม่ใช่ฆราวาส ไม่ใช่เต้าหยิน ไม่ใช่เซียน มามือเปล่า” เนื้อความจะดูเหมือนเป็นการบรรยายตามธรรมดาทั่วไป

ตัวอย่างที่ 24

(ต้นฉบับ) 行者雖是神通廣大，卻也明理識時，見沙僧苦苦哀告，便就回心道：“八戒，沙僧，你都起來。明日找尋師父，卻要用力。”

(81, 984)

(ฉบับแปล) แห่งเจียมมีสันดานดุร้ายโทโสมากก็จริงแต่มีสติปัญญา รู้จักการผิดและชอบ ครั้นได้ฟังซัวเจ๋งพูดชี้แจงดังนั้นก็กลับใจสงบทันที บอกว่าน้องทั้งสองจงลุกขึ้นรอรุ่งแจ้งแล้วจะได้ช่วยกันไปติดตามอาจารย์ (694)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่พระถังซำจั๋งถูกจับตัวไปและศิษย์ทั้งสามกำลังต่อสู้กับนางปีศาจ นางปีศาจเห็นว่าสู้ไม่ได้จึงทิ้งร่างแปลงไว้แล้วตนหนีไป ลูกศิษย์จึงหารือกันว่าจะทำเช่นใดต่อ สำนัก 神通廣大 shéntōngguǎngdà หมายถึง มีฤทธิ์อานุภาพยิ่งใหญ่ ในต้นฉบับต้องการจะบอกว่า แม้หงอกจะมีฤทธิ์มาก อาจตามไปล่าตัวนางปีศาจได้ทันที แต่ก็เป็นผู้รู้เหตุผลและรู้เวลาพิจารณาแล้วเห็นว่าวันรุ่งขึ้นค่อยไปตามตัวน่าจะประสบความสำเร็จมากกว่า จึงบอกให้น้องทั้งสองถอยก่อนแล้วค่อยไปตาม แต่ในฉบับแปล กลับมีความเห็นต่างออกไป ผู้แปลคิดว่าหงอกเป็นผู้ที่ดุร้ายและมีความโกรธเป็นกำลังขับเคลื่อน ต่อเมื่อซัวเจ๋งได้พูดให้สติจึงสามารถคลายความโกรธและเปลี่ยนความตั้งใจ จุดนี้แสดงให้เห็นการตีความของผู้แปลที่เห็นต่างออกไปจากผู้ประพันธ์

กล่าวโดยสรุป การแปลต่างไปจากความหมายเดิมของสำนวนนั้น มีเหตุผลหลักมาจากการแปลเพื่อให้เข้ากับบริบท อาจเป็นเพราะผู้แปลเห็นว่า หากแปลไปตามตัวอักษร อาจไม่ได้รรถรสตามต้นฉบับ จึงเลือกแปลด้วยคำอื่นแทน นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลความคิดของผู้แปลที่ตีความต่างไปจากต้นฉบับ อย่างไรก็ดี การแปลสำนวนในลักษณะนี้ปรากฏน้อยมาก เพราะโดยส่วนใหญ่หากผู้แปลเห็นว่าการแปลสำนวนโดยตรงจะทำให้เกิดความกำกวมหรือขาดรรถรสสำหรับคนไทยแล้ว ผู้แปลก็มักจะไมแปล กล่าวคือมักจะแปลข้ามสำนวนนั้นทิ้งไปเลย ดังจะได้อธิบายหัวข้อต่อไป

จากการศึกษาเฉพาะสำนวนที่แปลใน *ไซอิ๋ว* นั้น พบการแปล 4 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ 1) การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง 2) การแปลแบบถอดความ 3) การแปลแบบถอดเสียงอ่าน และ 4) การแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน จะเห็นได้ว่า ลักษณะการแปลแบบถอดความซึ่งหมายรวมถึงถอดความตามตัวอักษร ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ และถอดความแบบสื่อความหมาย ปรากฏอยู่มากที่สุด อาจเป็นเพราะวิธีการนี้เป็นการแปลที่ตรงไปตรงมาที่สุด ส่วนการแปลวิธีอื่นๆ นั้นปรากฏอยู่ไม่มากนัก สาเหตุก็มีต่างๆ กันดังได้อธิบายแล้ว แต่สิ่งที่พบเห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือ ผู้แปลเองก็พยายามแปลโดยรักษาเนื้อความและอรรถรสไว้ให้ได้มากที่สุด รวมไปถึงการพยายามปรับบทแปลให้เหมาะสมกับผู้อ่านชาวไทย และบางครั้งยังแปลแบบถอดเสียงเพื่อให้คนไทยได้ชื่นชมความงามด้านวรรณศิลป์ของวรรณกรรมจีนนี้อีกด้วย

4.2.2 สำนวนที่ไม่แปล

สำนวนที่ไม่แปลนี้หมายถึง สำนวนจีนที่ปรากฏใน *ไซอิ๋ว* แต่ไม่ปรากฏใน *ไซอิ๋ว* จากการศึกษาพบว่า จำนวนสำนวนที่ไม่แปลนี้มีทั้งสิ้น 859 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 43.69 ของตำแหน่งสำนวนจีนที่ปรากฏทั้งหมด เมื่อเทียบกับสำนวนที่แปลแล้ว จะเห็นได้ว่ามีจำนวนน้อยกว่าเล็กน้อย จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนที่ไม่แปลนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดยสรุป และสำนวนที่ถูกข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่

4.2.2.1 สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง

ดังได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้นว่า *ไซอิ๋ว* นั้นเป็นนวนิยายที่แบ่งเป็นตอนๆ มีชื่อตอน คำลงท้าย และนอกจากนั้นยังมีกวีนิพนธ์หลากหลายประเภทสอดแทรกอยู่โดยทั่วไป แต่ใน *ไซอิ๋ว* นั้น ผู้แปลไม่ได้แบ่งเป็นตอนๆ ตามต้นฉบับ แต่แปลเป็นความเรียงต่อเนื่อง โดยเน้นการดำเนินเรื่อง และกวีนิพนธ์ต่างๆ ที่ปรากฏส่วนมากก็ตัดทิ้งหรือสรุปย่อเหลือเพียง

ประโยชน์เดียว ดังนั้น สำนักเงินต่างๆ ที่ปรากฏในชื่อเรื่อง เนื้อความท้ายและกวีนิพนธ์เหล่านี้ ส่วนมากจึงถูกตัดทิ้งไปโดยปริยาย สำนักที่ไม่แปลประเภทนี้มีรวมกันทั้งสิ้น 155 ตำแหน่ง เช่น

ตัวอย่างที่ 25

(ต้นฉบับ) 師徒們卻寬住了半日，喂飽了白馬，收拾行囊，至次早登程。

臨行時，放上一把火，將那些珍樓、寶座、高閣、講堂，俱盡燒為灰燼。這裡才無掛無牽逃難去，消災消障脫身行。畢竟不知幾時才到大雷音，且聽下回分解。

第六十七回：拯救駝羅禪性穩 脫離穢污道心清

話說三藏四眾，躲離了小西天，欣然上路。行經個月程途，正是春深花放之時，見了幾處園林皆綠暗，一番風雨又黃昏。(66-67, 805-806)

(คำแปล) คณะอาจารย์และศิษย์ยังพักกันต่ออีกครั้งวัน ให้อาหารม้าขาวจนอิ่ม ก็เก็บข้าวของ เมื่อถึงเช้าวันถัดไปจึงเริ่มออกเดินทาง เมื่อกำลังจะเดินทาง จึงเริ่มวางเพลิง เผาตึกหยก แทนอัญมณี ห้องสูง หอประชุม เสาจนไม่เหลือซาก เช่นนี้แล้วจึงจากไปได้โดยไม่ต้องห่วงกังวล กำจัดอุปสรรคขวากหนามออกจากตัวแล้วจึงเดินทาง ไม่ว่าเมื่อไหร่จะถึงวัดลู่ยิมยี่ ต้องฟังเฉลยในบทต่อไป

บทที่ 67 ช่วยเหลือท้าวหัวกำลังฉานมั่นคง กำจัดมลทินสะอาดใจธรรม

กล่าวถึงพระถังซัมจั๋งและศิษย์ทั้งสาม ออกจากเขี้ยวไซท์ เดินทางอย่างมีความสุข เดินทางผ่านไปได้สักหนึ่งเดือน ประจวบเหมาะเป็นฤดูใบไม้ผลิดอกไม้บาน มองไปยังท้องทุ่งมีแต่สีเขียวจืด ลมพัดมาเอื่อยๆ บัดเดี๋ยวก็พลบค่ำ

(ฉบับแปล) ฝ่ายอาจารย์และศิษย์พักอยู่ครั้งวันแล้วก็พากันออกเดิน ห้างเจียก็เอาไฟเผาห้องหอเหล่านั้นเสียสิ้น ตั้งหน้าหมายปราจีนทิสมาประมาณสักเดือนเศษ เวลานั้นเป็นฤดูเดือนสามเดือนสี่ กำลังดอกไม้จะบาน (582)

ตัวอย่างที่ 25 นี้เป็นตอนที่ปราบปีศาจซึ่งไปได้สำเร็จ เหล่าคณะเดินทางนำโดยหงอคงจึงเผาที่อยู่ของพวกปีศาจเสียสิ้น เพื่อไม่ให้มีปีศาจคนอื่นๆ เข้ามาอาศัยและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านได้อีก จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังชมพูทวีป สำนัก 無掛無牽 wúguàwúqiān หมายถึง ไร้ห่วงไร้กังวล มีความสบายใจ ไม่มีความคับข้องใจใดๆ เหลืออยู่ ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลเนื้อความส่วนนี้ เพราะว่าปรากฏในช่วงท้ายของบท เป็นการสรุปเรื่องราวและกำลังจะกล่าวปิดบทตามขนบการแต่งที่ทำมาโดยตลอดตั้งแต่บทที่ 1 ผู้แปลอาจเห็นว่าเป็นเนื้อความที่ไม่ได้มีผลต่อเนื้อเรื่อง เนื่องจากเป็นตอนที่กลุ่มหึงเจียสามารถปราบปีศาจได้ และกำลังจะไปพบกับอุปสรรคใหม่ ไม่ใช่

เป็นตอนคิดพันต่อสู้กับปีศาจตนใดตนหนึ่งอยู่ นอกจากนั้น ผู้แปลเองก็มักจะตัดตอนท้ายของบท
ทิ้งไปอยู่แล้ว ดังนั้นสำนวนนี้จึงถูกตัดทิ้งไปไม่แปลเพราะอยู่ในส่วนที่ผู้แปลไม่แปลนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 26

(ต้นฉบับ) 妖魔道：“這和尚不知死活！看鈿！”兩個在山底下，一衝一
撞，賭鬥輸贏。真個好殺；

妖魔兇猛，惠岸威能。鐵棒分心搗，釘鑽劈面迎。播土揚塵天地暗，飛
砂走石鬼神驚。九齒鈿，光耀耀，雙環響亮；一條棒，黑悠悠，兩手飛騰。這
個是天王太子，那個是元帥精靈。一個在普陀為護法，一個在山洞作妖精。這
場相遇爭高下，不知那個虧輸那個贏。

他兩個正殺到好處，觀世音在半空中，拋下蓮花，隔開鈿杖。(8, 89)

(คำแปล) จอมปีศาจกล่าวว่า “สงฆ์นี้ไม่รู้จักความตาย ดูคราดนี้” ทั้งสองสู้รบกันที่เชิงเขา
ต้องการให้รู้ผลแพ้ชนะ การรบนี้ดุเดือดยิ่งนัก

จอมมารโหดร้าย สุขใจฤทธิมาก กระบองเหล็กฟาดใจขาด หอกตะปูปรับโดยพลัน ดินฟุ้ง
ฝุ่นตลบฟ้าดินมืด ทรายปลิวหินไหวทั้งสี่ทั้งเทพต่างตกใจ คราดเกี้ยวพัน ส่องแสงไสว วงแหวนคู่
ดังกังวาน กระบองเหล็ก สีดำสนิท สองมือบินว่อน คนนี้ก็บุตรชายแห่งจอมเทพ คนนั้นก็
วิญญูณแห่งหวนซือ คนหนึ่งอยู่ที่ผู้ลี้ภัยรักษารธรรม คนหนึ่งอยู่ในถ้ำตั้งตนเป็นปีศาจ การรบครั้งนี้
ช่างดุเดือด ไม่รู้ว่าใครแพ้ใครชนะ

ในขณะที่ทั้งสองกำลังรบกันอยู่นั้น พระแม่กวนอิมประทับอยู่บนอากาศ โยนดอกบัวลง
มา แยกคราดและกระบองออกจากกัน

(ฉบับแปล) ฝ่ายปีศาจสุกรจึงร้องว่า อ้ายพวกเหล่านี้ไม่รู้จักความตาย เอ็งจงดูสามง่ามนี้นี้บ้าง
เป็นไร ต่างคนต่างตอบกันแล้วก็เกิดโทโสขึ้นมาด้วยกัน ไม่รอรีตรงเข้าประจัญบานรบกันเป็น
สามารถ พระกวนอิมนั้นลอยคูดอยู่บนอากาศ เห็นทั้งสองรบเคี้ยวจับกันไปมาหาเปลี้ยพลั้งต่อกัน
ไม่ จึงเสกคาถาเป็นดอกบัววางลงมาสักดกลางแยกคนทั้งสองนั้นให้ออกห่างกัน (92)

ตัวอย่างที่ 26 นี้เป็นตอนที่เจ้าแม่กวนอิมพร้อมด้วยสุขใจผู้เป็นศิษย์ รับคำสั่งจากพระยูไลให้
เดินทางมายังแผ่นดินจีนเพื่อหาผู้อัญเชิญคัมภีร์พระไตรปิฎก ระหว่างทางพระแม่กวนอิมได้พบกับ
เหล่าปีศาจที่ต้องอาญาสวรรค์ ท่านจึงให้เหล่าปีศาจพวกนี้สัญญาว่าจะยอมช่วยเหลือผู้ไปอัญเชิญ
คัมภีร์เพื่อจะได้พ้นโทษ พระแม่กวนอิมเดินทางมาถึงภูเขาใหญ่ลูกหนึ่ง พบกับต้อโป๊ยก่าย แต่โป๊ย
ก่ายไม่รู้จักพระแม่กวนอิม จึงหยิบสามง่ามขึ้นมาแทงเพราะนึกว่าจะเข้ามาทำร้าย ฝ่ายศิษย์สุขใจจึง
เข้าป้องกันและรบกับโป๊ยก่าย ในตอนที่ยกมานี้มี 2 สำนวน ได้แก่ 播土揚塵 bōtǔyángchén
และ 飛砂走石 fēishāzǒushí ทั้งสองสำนวนนี้มีความหมายคล้ายคลึงกันนั่นคือ ฝุ่นตลบ ใช้

บรรยายเวลาที่เกิดลมควันขึ้นจนฝุ่นทรายพัดกระจายไปทั่ว มักใช้บรรยายฉากหรือเวลาที่มีลมพายุ ทั้งสองสำนวนนี้ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของฉือ ในต้นฉบับจะพบฉือแทรกอยู่เพื่อสร้างจังหวะลีลาให้กับข้อความทำให้เนื้อหาลงหนักแน่นและมีรสชาติ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่นิทานเล่าเรื่องด้วยภาษาธรรมดา แต่ผู้แปลไม่ค่อยให้ความสำคัญกับฉือสักเท่าไร เห็นได้จากมักจะตัดกวีนิพนธ์เหล่านี้ทิ้งไป หรือมีเช่นนั้นก็จะสรุปเหลือเพียงข้อความสั้นๆ เพราะผู้แปลต้องการเน้นโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องมากกว่า ไม่ได้ต้องการเน้นความงามทางวรรณศิลป์เท่าใดนัก ดังนั้น สำนวนที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เหล่านี้จึงจัดอยู่ในประเภทสำนวนที่ไม่แปล

ตัวอย่างที่ 27

(ต้นฉบับ) 原來行者力量大，不容說，一把拉在天井裏站下。那陣風越發大了，好風：

倒樹摧林狼虎憂，播江攪海鬼神愁。

掀翻華岳三峰石，提起乾坤四部洲。

村捨人家皆閉戶，滿莊兒女盡藏頭。

黑云漠漠遮星漢，燈火無光遍地幽。

慌得那八戒戰戰兢兢，伏之於地，把嘴拱開土，埋在地下，卻如釘了釘一般。沙僧蒙著頭臉，眼也難睜。(67, 811)

(คำแปล) แท้จริงแล้วเหิงเจียนนี้มีอิทธิฤทธิ์มาก ไม่ต้องกล่าวอะไร ก็ลากออกมาขึ้นคู้ที่นอกชานบ้าน ลมนี้ยิ่งพัดแรงขึ้น ลมนี้ดีเหลือเกิน

ถอนรากล้มป่า เลื้อยและหมาป่าต่างเกรง ม้วนแม่น้ำคลั่งสมุทรผีและเทพต่างกลัว

ขุดพลิกเขาหวายและหินสามยอด พัดยกแผ่นดินและทั้งสี่ทวีป

ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างพากันปิดประตู เด็กชายหญิงโดยทั่วกันต่างซ่อนหัว

เมฆดำปกคลุมบดบังแสงดาว คบไฟไร้แสงมีดมืดทั่วดิน

ไป๋ยก่ายกลัวจนตัวสั่น หลบไปในดิน เอาปากขุดดินแล้วหลบเข้าไปข้างใต้ ราวกับว่ามีใครเอาตะปูดอกไว้ ชั่วเจ็งก็ซ่อนหัวซ่อนหน้า ดวงตาไม่ยอมเปิด

(ฉบับแปล) เหิงเจียก็พากันออกไปยืนคู้ที่นอกชานบ้าน บัดเดี๋ยวก็เกิดลมพัดใหญ่ไป๋ยก่ายตกใจกลัว กระโดดลงเอาปากซุกอยู่กับดินแน่นคู้ดีตาปู ชั่วเจ็งก็ยืนตัวสั่นไม่กล้าลืมตา (586)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่คณะเดินทางเดินทางไปถึงดินแดนที่เรียกว่าเซียวไซที่ หมู่บ้านนี้มีปีศาจออกมาอาละวาดโดยมาพร้อมกับลมหมุนขนาดใหญ่ พวกหงอคงขอเข้าพักอาศัยและสัญญาจะปราบปีศาจให้ ในระหว่างที่พูดคุยกันถึงเรื่องปีศาจนั้น ก็บังเกิดลมใหญ่พัดอย่างแรงจนชาวบ้านและพระถังซัมจั๋งต้องหลบไปซ่อน หงอคงนั้นดึงไป๋ยก่ายและชั่วเจ็งไว้เพื่อจะไปดูให้แน่ชัดว่าเป็นปีศาจอะไรมารังควาน สำนวน 播江攪海 bōjiāngjiǎohǎi หมายถึง พลิกแม่น้ำม้วนทะเล ใช้

เพื่อบรรยายบุคคลหรือสิ่งใดๆ ที่มีฤทธาานุภาพมาก ในกรณีนี้ใช้บรรยายลมที่พัดมานั้น ว่ามีความรุนแรงและน่ากลัวเพียงใด ผู้แต่งได้ประพันธ์ชื่อเพื่อบรรยายเหตุการณ์นี้ แต่ผู้แปลแปลข้ามไป โดยกล่าวอย่างย่อเพียงว่าเป็นลมพัดใหญ่

กล่าวโดยสรุป สาเหตุแรกที่ผู้แปลไม่แปลสำนวนก็เนื่องมาจาก สำนวนนั้นๆ ไปปรากฏอยู่ในเนื้อความที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปล กล่าวคือเนื้อความตอนท้ายบท และกวีนิพนธ์ต่างๆ อันได้แก่ชื่อและชื่อที่ปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ทั้งนี้เป็นการย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าหลักการที่ผู้แปลใช้ในการแปลงานชิ้นนี้คือ การเก็บรักษาโครงเรื่องไว้ เน้นการดำเนินเรื่องและตัดเนื้อความที่ผู้แปลเห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนใหญ่เป็นเนื้อความที่แสดงออกถึงความงามด้านวรรณศิลป์ ซึ่งผู้แปลตัดออกแทบจะทั้งหมด

4.2.2.2 สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดยสรุป

มีเนื้อหาบางส่วนใน *ไซอิ๋ว* ที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปล โดยเนื้อความเหล่านี้ไม่ใช่เนื้อความที่เป็นกวีนิพนธ์หรือเนื้อความในส่วนของการเล่นตอน แต่เป็นเนื้อความที่อยู่ในเนื้อเรื่องโดยตรง ดังนั้นการที่ผู้แปลไม่แปลเนื้อความเหล่านี้ สำนวนที่ปรากฏในเนื้อหาเหล่านี้จึงจัดเป็นสำนวนที่ไม่แปลไปโดยปริยาย จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนที่ไม่แปลในลักษณะเช่นนี้ปรากฏทั้งสิ้นประมาณ 425 ตำแหน่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 28

(ต้นฉบับ) 行者道：“你跑到那裡？我就讓你先走三日，老孫自有本事趕轉你來！快早說來，這一惱發我的性子，斷不饒你！”

八戒道：『實不瞞哥哥說，自你回後，我與沙僧保師父前行。隻見一座黑鬆林，師父下馬，教我化齋。我因許遠，無一個人家，辛苦了，略在草裏睡。不想沙僧別了師父，又來尋我。你曉得師父沒有坐性，他獨步林間玩景，出得林，見一座黃金寶塔放光，他隻當寺院，不期塔下有個妖精，名喚黃袍，被他拿住。後邊我與沙僧回尋，止見白馬行囊，不見師父，隨尋至洞口，與那怪廝殺。師父在洞，幸虧了一個救星，原是寶象國王第三個公主，被那怪攝來者。他修了一封家書，托師父寄去，遂說方便，解放了師父。到了國中，遞了書子，那國王就請師父降妖，取回公主。哥啊，你曉得，那老和尚可會降妖？我二人復去與戰。不知那怪神通廣大，將沙僧又捉了，我敗陣而走，伏在草中。那怪變做個俊俏文人入朝，與國王認親，把師父變作老虎。又虧了白龍馬夜現龍身，去尋師父。師父倒不曾尋見，卻遇著那怪在銀安殿飲酒。他變一宮娥，與他巡酒舞刀，欲乘機而砍，反被他用滿堂紅打傷馬腿。就是他教我來請師兄的，說道：『師兄是個有仁有義的君子，君子不念舊惡，一定肯來救師父一難。』萬望哥哥念一日為師、終身為父之情，千萬救他一救！』

行者道：“你這個呆子！我臨別之時，曾叮嚀又叮嚀，說道：‘若有妖魔捉住師父，你就說老孫是他大徒弟。’怎麼卻不說我？” (31, 370-371)

(คำแปล) แห่งเจียพูดว่า “เจ้าจะวิ่งไปไหน ถึงเราจะให้เจ้าหนีไปก่อน 3 วัน เราที่มีความสามารถพอจะจับตัวเจ้ากลับมาได้ รีบพูดมาเร็วๆ ถ้าเจ้าทำให้เราโมโหอีก เราจะปล่อยเจ้าเอาไว้แน่

โปิยก่ายกล่าวว่า “จะไม่ขอปิดบังศิษย์พี่ ตั้งแต่ท่านกลับมา ข้าและซัวเจ๋งรักษาท่านอาจารย์และเดินทางต่อไปเบื้องหน้า ได้พบกับป่าสนคำแห่งหนึ่ง อาจารย์ลงจากม้าและให้ข้าไปบิณฑบาตเนื่องจากหนทางไกลยังไม่พบบ้านคน จึงรู้สึกเหนื่อยล้า ล้มตัวลงนอนบนพื้นหญ้า ไม่คิดว่าซัวเจ๋งจะลาอาจารย์ออกมาตามหาข้า ข้ารู้ว่าอาจารย์คงจะนั่งนานไม่ได้ จึงเดินออกมาโดยล้าพังเพื่อชมป่าและที่สุดก็ออกจากป่า มาพบกับเจดีย์ทองคำอันสว่างไสว ก็คิดว่าเป็นวัด ไม่คาดคิดเลยว่าที่ได้เจดีย์จะมีปีศาจ นามว่าอึ้งเพ้า ถูกมันจับได้ ต่อมาข้ากับซัวเจ๋งกลับมา พบเพียงแต่ม้ากับสัมภาระ ไม่พบอาจารย์ จึงออกตามหาไปจนถึงถ้ำ จึงรบกับปีศาจนั้น ตอนที่อาจารย์อยู่ในถ้ำ เเคราะห์ดียังมีดาวช่วยชีวิต ซึ่งก็คือองค์หญิงองค์ที่สามของกษัตริย์เมืองเป่าเซียง ที่ถูกปีศาจนั้นจับตัวไว้ องค์หญิงเร่งเขียนจดหมายถึงบ้าน ขอให้อาจารย์นำไปส่งให้ แล้วจึงไปต่อรองกับปีศาจ ปล่อยตัวอาจารย์ออกมาเมื่อไปถึงเมืองนั้น ส่งจดหมายให้แล้ว กษัตริย์จึงเชิญให้อาจารย์ปราบปีศาจ พาตัวองค์หญิงคืนมา ศิษย์พี่ ท่านก็รู้ว่าอาจารย์ไหนเลยจะปราบปีศาจได้ พวกข้าสองคนไปรบกับมันอีกครั้ง ไม่นึกว่าปีศาจจะมีอิทธิฤทธิ์มากมาย จับซัวเจ๋งไปแล้ว ข้ารบแพ้นจึงไปหลบในกองหญ้า ปีศาจตนนั้นแปลงร่างเป็นบัณฑิตหนุ่มเข้าไปในวัง บอกว่าตนเป็นญาติกับกษัตริย์ ทำให้อาจารย์แปลงเป็นเสื่อโซคดีม้าขาวแสดงร่างเป็นมังกร ออกตามหาอาจารย์ แต่กลับไม่เจออาจารย์ เจอแต่ปีศาจนั้นกำลังดื่มเหล้าในตำหนักหยินอัน ม้าขาวจึงแปลงร่างเป็นนางสนม ดื่มเหล้ากับปีศาจและรำดาบ เมื่อได้โอกาสจึงฟันเจ้าปีศาจ แต่กลับถูกปีศาจใช้เชิงเทียนแทงเข้าที่น่อง แล้วก็ให้ข้ามาตามศิษย์พี่นี้แหละ พร้อมกล่าวว่า “ศิษย์พี่เป็นผู้ทรงคุณธรรมรู้จักบุญคุณ ย่อมไม่คำนึงถึงเรื่องเลวร้ายเก่าๆ ต้องมาช่วยอาจารย์ให้พ้นภัยแน่นอน” หวังว่าศิษย์พี่คงจะเห็นแก่ “คำนับเป็นอาจารย์หนึ่งวัน ย่อมเท่ากับเป็นบิดาช่วยชีวิต” ไปช่วยเหลืออาจารย์ให้พ้นภัย”

แห่งเจียกล่าวว่า “เจ้าหมูอ้วน ตอนที่เราจะจากมา ย้ำก้ำย้ำหนว่า หากพบเจอปีศาจยักษ์มารที่ไหนมาจับอาจารย์ ให้บอกไปว่ามีซุนหงอคงเป็นพี่ใหญ่ ทำไมไม่บอกไปเช่นนี้เล่า”

(ฉบับแปล) แห่งเจียว่าต่อให้เจ้าไปก่อนสามวัน เราจะตามไปจับตัวมาให้ทันมิให้หนีพ้นได้ เจ้าจงเข้ามาบอกความจริงโดยเร็วเถิด โปิยก่ายก็เข้าไปยืนใกล้แล้ว ก็เล่าบอกตั้งแต่ต้นจนปลายตามที่เป็นมาทุกประการ แห่งเจียครั้นได้ยินดังนั้นก็มีความโกรธจึงพูดว่า เมื่อเราจะกลับมาเราก็ได้ตั้งไว้ทุกประการว่าแม้ไปพบปะปีศาจทั้งหลายภูตผีและยักษ์มารในที่ไหนๆ จงบอกชื่อเราว่าเป็นสานุศิษย์ของ

พระอาจารย์ปีศาจทั้งหลายเหล่านั้นก็จะไม่กล้าทำร้ายแก่พระอาจารย์ นี่เป็นเพราะพวกเจ้าอวดดีจึงได้เกิดเหตุร้ายแรงขึ้นอย่างนี้ (327)

ตัวอย่างที่ 28 เกิดขึ้นหลังจากที่พระถังซัมจั๋งได้ไล่ให้หงอคงกลับไปอยู่ที่ที่อยู่ของตน ไม่ถือเป็นศิษย์อีกต่อไป แต่ต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง ปีศาจจับตัวพระถังซัมจั๋งไปได้ โป๊ยก่ายและซำเจ๋งไม่อาจช่วยเหลืออาจารย์ไว้ได้ โป๊ยก่ายจึงจำใจกลับไปเชิญหงอคงให้กลับมาช่วยอาจารย์ โป๊ยก่ายจึงต้องเล่าข่อนเรื่องราวต่างๆ ให้หงอคงฟัง เมื่อเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลจะพบว่าข้อความส่วนที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับปีศาจนั้น ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลและแทนที่ด้วยข้อความสั้นๆ ว่า “ก็บอกเล่าตั้งแต่ต้นจนปลายตามที่เป็นมาทุกประการ” ทำให้สำนวนสามสำนวนที่ปรากฏอยู่ในข้อความ อันได้แก่ 神通廣大 shéntōngguǎngdà หมายถึง มีฤทธิ์มีอานุภาพยิ่งใหญ่ 不念舊惡 bùniànjiù'è หมายถึง ไม่นึกถึง ไม่นึกข้อนเรื่องผิดในอดีต และ 一日為師，終身為父 yīrìwéishī, zhōngshēnwéifù อันหมายถึง หากนับถือเป็นอาจารย์แม้เพียงหนึ่งวัน ก็เท่ากับเป็นบิดาของตนไปตลอดชีวิต โคนตัดทิ้งไปด้วยโดยปริยาย

ตัวอย่างที่ 29

(ต้นฉบับ) 行者笑道：“再變變！”八戒道：“憑你打了罷！變不過來，奈何？”行者道：“莫成是丫頭的頭，和尚的身子？弄的這等不男不女，卻怎生是好？你可布起罡來。”他就吹他一口仙氣，果然即時把身子變過，與那孩兒一般。(47, 581)

(คำแปล) เหง่เจียหัวเราะแล้วพูดว่า “ลองเปลี่ยนอีกทีสิ” โป๊ยก่ายพูดว่า “ถึงท่านจะตีข้า แต่ข้าแปลงร่างไม่ได้ จะให้ทำเช่นไร” เหง่เจียพูดว่า “กลายเป็นมีหัวเป็นเด็กหญิง มีกายเป็นสงฆ์ ทำเสียจนดูไม่ชายไม่หญิง จะไปใช้ได้ได้อย่างไร” เหง่เจียจึงเป่าปราณเขียนเสียดึงหนึ่ง ทำให้ร่างกายของโป๊ยก่ายแปลงได้ เหมือนเด็กคนนั้นทุกประการ

(ฉบับแปล) เหง่เจียเห็นดังนั้น ก็หัวเราะบอกให้โป๊ยก่ายแปลงใหม่ โป๊ยก่ายว่าแปลงไม่ได้ขอพี่ได้ช่วยแปลงให้ข้าพเจ้าด้วยเถิด เหง่เจียร้ายคาถาเป่าไปในตัว โป๊ยก่ายก็เหมือนเด็กหญิงเดียวกัน (445)

ในตัวอย่างที่ 29 นั้น หงอคงและโป๊ยก่ายต้องแปลงกายเป็นเด็กชายหญิงคู่หนึ่ง ก่อนจะนำไปหลอกเช่นปีศาจได้อั้งเพื่อจะเป็นการช่วยชีวิตเด็กทั้งสองคนและเพื่อจะปราบปีศาจตนนั้นด้วย สำนวน 不男不女 bùnánbùnǚ แปลว่า ไม่ชายไม่หญิง หมายถึงบุคคลที่ดูแปลกประหลาดพิกล ดูแล้วไม่เหมือนทั้งผู้ชายและผู้หญิง เมื่อเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลแล้วพบว่า ผู้แปล

ตัดข้อความส่วนที่หอนกกล่าววิจารณ์การแปลงร่างของโป๊ยก่ายทิ้งไปทั้งประโยค อาจเป็นไปได้ว่า เพราะผู้แปลเห็นว่าเป็นเรื่องเยิ่นเย้อหากต้องแปลทุกคำ และหลักใหญ่ใจความในตอนนี้ก็คือหอนก ช่วยให้โป๊ยก่ายแปลงร่างได้จนสำเร็จ ส่วนวนที่ปรากฏอยู่ภายในจึงถูกตัดทิ้งไปด้วย

ตัวอย่างที่ 30

(ต้นฉบับ) 三藏滿眼垂淚道：“似此艱難，怎生是好？”行者道：“沒事！沒事！那妖精整治酒與你吃，沒奈何，也吃他一鍾；只要斟得急些兒，斟起一個喜花兒來，等我變作個蟪蛄蟲兒，飛在酒泡之下，他把我一口吞下肚去，我就捻破他的心肝，扯斷他的肺腑，弄死那妖精，你才得脫身出去。”三藏道：“徒弟這等說，只是不當人子。”行者道：“只管行起善來，你命休矣。妖精乃害人之物，你惜他怎的！”三藏道：“也罷，也罷！你祇是要跟著我。” (62, 991)

(คำแปล) พระถังซำจั๋งน้ำตานองหน้าและกล่าวว่า “ยากลำบากเช่นนี้ จะทำเช่นไรดี” แห่งเจียกล่าวว่า “ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหา ปิศาจคนนั้นต้องจัดให้ท่านดื่มเหล้าด้วยแน่ ไม่ใช่ไร อาจารย์ก็กินกับมันไปสักเวลาหนึ่ง เพียงแต่ต้องเติมเหล้าให้ถึงสักหน่อย รอให้ข้าแปลงร่างเป็นแมลงหวี่ บินไปอยู่ใต้ฟองเหล้า เมื่อมันกลืนลงไปในห้องแล้ว ข้าจะเข้าไปทรมานเครื่องในของมัน ทำลายปอดและตับ ปิศาจก็จะตาย และท่านอาจารย์ก็จะเป็นผู้ชนะ พระถังซำจั๋งพูดว่า “หากศิษย์พูดเช่นนี้ ไม่ใช่วิสัยที่ควรกระทำ” แห่งเจียตอบว่า “ขอเพียงแค่ทำแล้วได้ผล ชีวิตอาจารย์ปลอดภัย ปิศาจเป็นสิ่งที่ทำร้ายคนอยู่แล้ว อาจารย์จะเสียดายชีวิตมันไปใย” พระถังซำจั๋งกล่าวว่า “นั่นก็ได้ นั่นก็ได้ เธอจงติดตามเรามา”

(ฉบับแปล) พระถังซำจั๋งฟังดังนั้นก็ร้องไห้ พูดว่ามีความยากลำบากยากแค้นดังนี้จะทำประการใดดี แห่งเจียพูดว่าไม่ใช่ไรแม้ว่าเมื่อเวลานางปิศาจเข้านั่งโต๊ะ มันก็จะให้อาจารย์เสพสุราด้วยกับมัน อาจารย์ก็จะขัดไม่ได้จำเป็นจะต้องผ่อนผันตามอหิชาสัยมัน อาจารย์ก็ต้องดื่มสักถ้วยหนึ่งแล้ว จงเอาป้านสุรารินส่งให้มันกินช้อนสักสองสามถ้วย แล้วอาจารย์รินอีกสักถ้วยหนึ่งให้มีฟอง ข้าพเจ้าจะแปลงเป็นแมลงหวี่ตัวหนึ่งมุดลงแอบในฟองสุรา ถ้าปิศาจมันยกถ้วยขึ้นดื่มสุราเข้าไป ข้าพเจ้าจะตามน้ำสุราเข้าไปในห้องมันจะทิ้งใส่ฟองดับปอดและหัวใจมันให้เจ็บจนตาย ก็จะช่วยอาจารย์ออกพ้นจากทุกข์ได้ พระถังซำจั๋งได้ฟังแห่งเจียพูดดังนั้น จึงพูดว่าถ้าคิดดังนี้แห่งเจียจงตามอาตมาไป คอยทำที่จะกระทำการตามคิด (699)

ตัวอย่างที่ 30 นี้ เป็นตอนที่พระถังซำจั๋งถูกปิศาจจับตัวและบังคับให้แต่งงาน พระถังซำจั๋งเป็นทุกข์และเศร้าใจมาก หอนกจึงเสนอทางออกให้ โดยให้พระถังซำจั๋งอมเหล้านางปิศาจ แห่งเจียจะปลอมเป็นแมลงหวี่ลงไปซ่อนในเหล้า เมื่อนางปิศาจดื่มเข้าไปจึงเข้าไปทรมานนางจาก

ภายใน ยอมให้ปล่อยพระถังซัมจั๋งไป ตอนแรกพระถังซัมจั๋งไม่ชอบแผนการนี้เพราะเป็นแผนสกปรก แต่หงอคงก็ทักท้วงว่า กับปีศาจก็ไม่ควรใจอ่อน พระถังซัมจั๋งจึงยอมผ่อนตาม สำนัก 不當人子 búdàng rén zǐ เป็นคำใช้ต่อว่า หมายถึงไม่เหมาะสม ไม่เห็นควร ในบทแปลนั้นผู้แปลได้ตัดบทสนทนาส่วนนี้ทิ้งไป

กล่าวโดยสรุป สำนักที่ไม่แปลประเภทนี้เป็นสำนักที่อยู่ในส่วนที่ผู้แปลตัดทิ้งหรือสรุปเป็นข้อความสั้นๆ จากตัวอย่างเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้แปลไม่นิยมการกล่าวซ้ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการประพันธ์ที่ต่างกัน ดังที่กล่าวมาตั้งแต่ตอนต้นแล้วว่า **ซีโหว่วจี** แบ่งเป็นตอนๆ ดังนั้นการกล่าวย้อนถึงเรื่องราวที่เพิ่งผ่านมาเป็นกลวิธีช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังสามารถนึกย้อนไปถึงเรื่องราวที่ได้เกิดขึ้น เพื่อช่วยเตือนความจำผู้อ่านหรือผู้ฟังนั่นเอง แต่ใน **ไซอิ๋ว** มีลักษณะเป็นนิยายที่เนื้อความเรียงต่อกันไปเรื่อยๆ จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวย้อน และการกล่าวย้อนไปมาจะทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างวุ่นวาย ส่วนการที่ผู้แปลตัดข้อความบางส่วนออกไป ก็อาจอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเดียวกันนี้ที่ว่า บทสนทนาบางตอนสามารถตัดออกได้โดยไม่เสียความ กล่าวคือไม่กระทบต่อโครงเรื่อง ดังนั้นสำนักที่ปรากฏอยู่ในส่วนที่ถูกตัดออกนี้ จึงจัดเป็นสำนักที่ไม่แปลไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้การแปลข้ามนี้จะไม่กระทบต่อโครงเรื่อง แต่ก็อาจทำให้การรับรู้ถึงลักษณะนิสัยของตัวละครขาดหายไปไม่น้อย เช่น จากตัวอย่างสุดท้าย ผู้อ่านภาษาไทยอาจคิดว่า พระถังซัมจั๋งเห็นดีเห็นงามไปกับแผนการของหงอคง ขาดลักษณะที่ดีของผู้ทรงศีล อาจเป็นไปได้ว่าศาสตร์การวิเคราะห์ตีความตัวละครเช่นนี้คงยังไม่ปรากฏในสมัยของผู้แปล ผู้แปลจึงไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะเก็บรายละเอียดตีความลักษณะนิสัยของตัวละคร มุ่งหมายเพียงแต่เล่าเรื่องที่มีเนื้อหาเหตุการณ์สนุกสนานให้ได้บรรดาสมาชิก

4.2.2.3 สำนักที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่

สำนักที่ไม่แปลในลักษณะที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่นั้นมีความน่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้แปลเจาะจงไม่แปลสำนักนั้นๆ แต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่ สำนักที่ไม่แปลลักษณะนี้ปรากฏทั้งสิ้น 279 ตำแหน่ง ตัวอย่างของสำนักประเภทนี้ได้แก่

ตัวอย่างที่ 31

(ต้นฉบับ) 大天尊宣眾文武仙卿，問曰：“這妖猴是幾年生育，何代出生，卻就這般有道？”一言未已，班中閃出千里眼、順風耳道：『這猴乃三百年前天產石猴。當時不以為然，不知這幾年在何方修煉成仙，降龍伏虎，強銷死籍也。』 (3, 37)

(คำแปล) ท่านจอมเทพเรียกบรรดาเซียนทั้งฝ่ายปุ่นและบูให้มาเข้าเฝ้า แล้วถามว่า “ปีศาจสิงนี้เกิดขึ้นตอนไหน อยู่มานานเท่าไร ทำไมถึงสำเร็จเท่าเช่นนี้” พูดยังไม่ทันจบ ในบรรดาเทพทั้งหลายก็มีเทพตาพันลี้และเทพหูตามลม (ตาทิพย์และหูทิพย์) กล่าวขึ้นว่า “สิงตัวนี้เมื่อ 300 ปีที่แล้วฟ้าให้กำเนิดจากก้อนหิน ตอนนั้นยังไม่ใช่ปัญหาสำคัญอะไร ไม่ทราบว่ามีกี่ปีมานี้บำเพ็ญตนเป็นเซียนที่ไหน มีความสามารถปราบมังกรและเสื่อ ทำลายสมุคบัณฑูชิตคนตาย”

(ฉบับแปล) เจ็กเซียนฮ่องเต้ จึงมีรับสั่งถามเทพบุตรทั้งหลายว่า สัตว์เดียรัจฉานวานรตัวนี้เกิดเมื่อไร ถือความปาฏิหาริย์อย่างไร จึงได้วิชาอันเชี่ยวชาญอย่างนี้ เทพบุตรทั้งหลายก็พากันนั่งอยู่ไม่มีเทพบุตรพระองค์ใดกราบทูลประการใด มีเทพบุตรสองพระองค์มีนามว่า เซลลี่หงั้นพระองค์หนึ่ง นามว่าซุ่นซงฮี้พระองค์หนึ่งเทพบุตรทั้งสองนี้กราบทูลขึ้นว่า วานรนี้เมื่อสามร้อยปีก่อนประกอบอากาศธาตุฟ้าดินบังเกิด แล้วต่อมาไม่ทราบว่าจะไปบวชเรียนแห่งหนตำบลใดจึงได้วิชาอันเชี่ยวชาญบรรดายักษ์และปีศาจและสัตว์ทั้งหลายยอมอยู่ในอำนาจสิงตัวนี้ (47)

ตัวอย่างที่ 31 นี้เป็นฉากบนสวรรค์อันมีเจ็กเซียนฮ่องเต้เป็นประมุข หงอคงได้ก่อความวุ่นวายในมหาสมุทร โดยลงไปขออาวุธวิเศษ และไปยังยมโลก เขาทำลายบัณฑูชิตการเกิดตาย ก่อความวุ่นวายไปทั่ว ดังนั้น พญาเง่าอึ้งและพญาอมราชจึงต่างมาถวายฎีกาแก่ท่านเจ็กเซียนเพื่อให้ส่งทหารลงไปปราบและจับตัวหงอคงมารับโทษ เจ็กเซียนจึงเรียกประชุมเทวดาบนสวรรค์ เพื่อมาไต่ถามให้ได้ความว่าเจ้าลิงปีศาจนี้มีความเป็นมาอย่างไรกันแน่ ในที่ประชุม นั้น มีเทพอยู่ 2 องค์ที่สามารถให้วินิจฉัยได้ นั่นคือ เซลลี่หงั้น (ผู้มีตามองไปไกลได้พันลี้) และซุ่นซงฮี้ (ผู้มีหูได้ยินทุกสิ่ง ที่ลอยมาตามลมแม้จะไกลแค่ไหน) ได้รายงานไปว่า ลิงปีศาจนี้ถือกำเนิดเมื่อสามร้อยปีมาแล้ว ตอนนั้นยังไม่เห็นว่ามีพิษภัยอันใด แต่ต่อมาได้สำเร็จเป็นเซียนและก่อความเดือดร้อนดังที่เจ็กเซียนได้รับฎีกา สำนัก 不以為然 bùyiwéirán หมายถึง ไม่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ไม่เห็นว่าเป็นปัญหา เมื่อเทียบส่วนที่เป็นคำแปลและฉบับแปลจะพบว่า สำนักนี้ถูกแปลข้ามไปแต่เนื้อความทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังยังอยู่ครบถ้วน อย่างไรก็ดี เมื่ออ่านเนื้อหาเทียบเคียงกันแล้วจะพบว่า ผู้อ่านยังสามารถรับรู้เนื้อเรื่องได้ตลอดโดยไม่ขัดข้อง ราวกับว่าการมีอยู่หรือไม่มีอยู่ของสำนักนี้มีได้ทำให้โครงเรื่องหรืออรรถรสเสียไปแม้แต่น้อย แต่เมื่อเทียบกับสำนักเงินอีกสำนักหนึ่งที่อยู่ใกล้เคียงคือ 降龍伏虎 xiánghóngfúhǔ อันหมายถึงเป็นผู้มีความสามารถในการปราบมังกรและเสื่อ ผู้แปลกลับแปลด้วยข้อความที่ค่อนข้างยาวว่า “ได้วิชาอันเชี่ยวชาญบรรดายักษ์และปีศาจและสัตว์ทั้งหลายยอมอยู่ในอำนาจสิงตัวนี้” แสดงให้เห็นว่าผู้แปลเลือกแปลเฉพาะข้อความที่สำคัญหรือเป็นประเด็นหลักของเนื้อเรื่อง เพราะหากไม่แปลสำนักนี้เนื้อหาย่อมขาดหายไป นอกจากเสียอรรถรสแล้วยังอาจทำให้อ่านไม่เข้าใจได้

ตัวอย่างที่ 32

(ต้นฉบับ) 好妖精，停下陰風，在那山凹裏，搖身一變，變做個月貌花容的女兒，說不盡那眉清目秀，齒白唇紅，左手提著一個青砂罐兒，右手提著一個綠磁瓶兒，從西向東，徑奔唐僧 (27, 324-325)

(คำแปล) เจ้าปีศาจเจ้าเล่ห์ จึงหยุดลมเสีย แล้วลงมาอยู่ตรงซอกเขา แกว่งตัวแปลงร่างกลายเป็นหญิงสาวหน้าตาสะสวยดุจพระจันทร์และดอกไม้ ทั้งคิ้วหน้าตางาม ฟันขาวริมฝีปากแดง มือซ้ายถือถ้วยหินสีเขียว มือขวาถือขวดสีเขียวอ่อน เดินมาทางตะวันตก ตรงไปหาพระถังซัมจั๋ง

(ฉบับแปล) (ปีศาจ) คิดดังนั้นแล้วก็ลงยังซอกเขา แปลงกายเป็นรูปหญิงสาว มือหนึ่งถือชามข้าวมือหนึ่งถือจานของหวาน เดินตรงมายังทิศตะวันออก (296)

ตัวอย่างที่ 32 นี้เป็นตอนที่นางปีศาจกระดุกขาวต้องการจับพระถังซัมจั๋งกิน จึงแปลงร่างเป็นหญิงสาวเกล็นำอาหารไปให้ แต่ต่อมาหึงเจียจับได้ จึงแปลงเป็นยายเฒ่าแสร้งว่าเป็นแม่ของสาวน้อยคนนั้น แต่ก็ถูกหึงเจียตีอีก สุดท้ายจึงแปลงเป็นตาเฒ่าแต่ก็ถูกหึงเจียตีจนสิ้นชีวิต อย่างไรก็ตาม ใจดี พระถังซัมจั๋งกลับเข้าใจผิดเห็นว่าหึงเจียเป็นผู้มีนิสัยโหดร้าย ไล่กลับไปยังภูมิลำเนาเดิมของหึงเจีย ในตัวอย่างสั้นๆ ที่ยกมานี้ปรากฏสำนวนถึง 3 สำนวน ได้แก่ 月貌花容 yuè mào huā róng หมายถึง หญิงสาวที่มีรูปร่างหน้าตางดงาม สำนวนนี้เปรียบว่างามเหมือนดวงจันทร์และดอกไม้ 眉清目秀 méi qīng mù xiù หมายถึง ผู้มีคิ้วคมชัดและดวงตางดงาม และ 齒白唇紅 chǐ bái chún hóng หมายถึง มีฟันเรียงกันสีขาวงดงามและริมฝีปากสีแดง สำนวนทั้งสามนี้ใช้ชมความงามของผู้หญิง ทำให้เห็นว่าคนจีนนิยมใช้ดวงจันทร์และดอกไม้ในการบรรยายความงามของหญิงสาว และคำนิยมเกี่ยวกับความงามของหญิงสาวว่า ต้องมีคิ้วชัดเจด มีดวงตาที่งดงาม มีฟันสีขาวและริมฝีปากแดง อย่างไรก็ตาม สำนวนนี้ก็กลับถูกตัดทิ้งไปในฉบับแปล ผู้แปลบอกเพียงว่าปีศาจเป็นหญิงสาว ไม่ได้ให้รายละเอียดความงาม อาจเป็นเพราะในตอนนี้ปีศาจแปลงเพียงแต่นำข้าวมาให้ มิได้ใช้เสน่ห์มาช่วยชวนพระถังซัมจั๋ง ผู้แปลจึงเห็นว่าคำบรรยายเกี่ยวกับความงามคงไม่จำเป็น จึงตัดทิ้งเสียทั้งหมด และก็นั่นเองว่าเนื้อหาและโครงเรื่องยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างที่ 33

(ต้นฉบับ) 八戒聞言，咬牙恨齒，忍不住舉起鋸把那墳冢，一頓築倒，掘出那人頭，一頓築得稀爛。(86, 1042)

(คำแปล) ไบ๋ยกายได้ยินดังนั้น ขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน ทนไม่ได้จึงยกคราดขึ้นสับสุสานเพียงครั้งเดียว สุสานก็ทำลายลง เขี้ยวเอาหัวคนนั้นขึ้นมา สับจนไม่เหลือชิ้นดีเพียงชั่วพริบตา

(ฉบับแปล) ไบ๋ยกายได้ฟังดังนั้นก็ผุดลุกขึ้นเอาคราดฟันขุดเอาหัวนั้นขึ้นสับฟันเสียจนปน (733)

ตัวอย่างที่ 33 นี้เป็นตอนที่พวกปีศาจจับตัวพระถังซัมจั๋งไป แล้วเกลี้ยส่งศิระคนกลับมา ทำราวกับว่าพระถังซัมจั๋งได้ถูกจับกินไปแล้ว บรรดาศิษย์ต่างเสียใจและทำหลุมฝังศพให้ แต่ต่อมา หงอคงได้เข้าไปสืบสาวราวเรื่องจนได้ความว่านี่เป็นกลลวงของปีศาจ เมื่อกลับมาบอกเหล่าศิษย์ นิ่งแล้ว โป๊ยก่ายโกรธมากจนทำลายหลุมฝังศิระคนนั้นและขุดเอาศิระพระถังซัมจั๋งปลอมขึ้นมา ทำลายจนสิ้นซาก จำนวน 咬牙恨齒 yǎoyáhèncǐ แปลว่า ขบเจี้ยวเคี้ยวฟัน เป็นจำนวนที่ใช้ แสดงอาการของคนที่กำลังโกรธจัด ซึ่งในกรณีนี้คือโป๊ยก่าย ในฉบับแปลผู้แปลตัดจำนวนนี้ทิ้งเสีย แต่ก็ยังสามารถจรรรตสไว้ได้ เพราะเมื่ออ่านฉบับแปล เราก็สามารถเห็นอาการ โกรธของโป๊ยก่าย ได้อย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การไม่แปลจำนวนนี้เป็นความตั้งใจของผู้แปลเพราะวัตถุประสงค์หลัก ของผู้แปลคือต้องการแปลเนื้อเรื่องเท่านั้น สิ่งสำคัญที่ผู้แปลรักษาไว้โดยสม่ำเสมอคือไม่ให้กระทบ โครงเรื่อง เพราะฉะนั้นจึงตัดทอนบางเนื้อความทิ้งไป จำนวนที่ถูกตัดทิ้งส่วนใหญ่เป็นเนื้อความที่ บรรยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น บรรยายให้เห็นภาพ หรือสอดแทรกเพื่อให้เกิดผลทางอารมณ์ ดังนั้น เมื่อตัดทิ้งไปก็ย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อโครงเรื่องหลัก และโดยส่วนมากแล้ว ข้อความบริบทที่ ชัดเจนและส่งอารมณ์เพียงพออยู่แล้ว ด้วยเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวนี้ ทำให้ผู้แปลเลือกที่จะแปลข้ามไป เสีย โดยได้พิจารณาแล้วว่า ผู้อ่านจะได้รับเนื้อหาและอรรถรสครบถ้วนตรงตามต้นฉบับทุกประการ

4.2.3 สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์การแปลจำนวนเงินใน *ซีโหว่วจี้* ใน *ไซอิ๋ว* ผู้วิจัยสามารถสรุป เป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

จำนวนเงินใน *ซีโหว่วจี้* ที่รวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 758 จำนวน และปรากฏ (นับที่ซ้ำ) ทั้งหมด 1,966 ตำแหน่ง เมื่อแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์แปลหรือไม่แปล จะพบว่า จำนวนที่ แปลมีทั้งสิ้น 1,107 ตำแหน่งและจำนวนที่ไม่แปลมีทั้งสิ้น 859 ตำแหน่ง

จากการวิเคราะห์พบว่า จำนวนที่แปล 1,107 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 56.31 สามารถ แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบนำจำนวนไทยมาเทียบเคียงร้อยละ 3.71 การแปลแบบถอด ความร้อยละ 51.48 การแปลแบบถอดเสียงอ่านร้อยละ 0.71 และการแปลแบบเอาเนื้อความอื่นมา แทนร้อยละ 0.41 ส่วนจำนวนที่ไม่แปล 859 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 43.69 แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จำนวนที่ปรากฏในส่วนที่ผู้แปลตัดทิ้งร้อยละ 7.88 จำนวนที่ปรากฏในเนื้อหาที่ผู้แปลแปล โดยสรุปร้อยละ 21.62 และจำนวนที่แปลข้ามไปแต่ข้อความรอบข้างยังคงอยู่ร้อยละ 14.19 (อัตราส่วนทั้งหมดเทียบกับจำนวนของจำนวนเงินที่ปรากฏใน *ซีโหว่วจี้* 1,966 ตำแหน่ง)

4.3 สำนักไทยอื่นๆ ที่มีได้แปลมาจากสำนวนจีน

นอกจากสำนวนไทยที่ปรากฏอยู่ใน *ไซอิ๋ว* อันเกิดจากผู้แปลหาสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียงกับสำนวนจีนในต้นฉบับแล้ว ยังมีสำนวนไทยอื่นๆ ที่ปรากฏใน *ไซอิ๋ว* แต่มีได้แปลมาจากสำนวนจีนใน *ซื่อหยวจี* อยู่อีกจำนวนหนึ่ง จากการศึกษาพบว่าสำนวนไทยเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ สำนวนไทยที่แปลมาจากข้อความที่มีใช้สำนวนจีน และสำนวนไทยที่แทรกเพิ่มเข้ามาในเนื้อหา

4.3.1 สำนวนไทยที่แปลมาจากข้อความที่มีใช้สำนวนจีน

สำนวนไทยในลักษณะนี้เกิดจากผู้แปลต้องการแปลถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นความเปรียบหรือเป็นโวหารในภาษาจีนให้ได้ความชัดเจนและคงอรรถรสไว้เสมอกัน จึงได้เลือกสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียง ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 34

(ฉบับแปล) ซื่อเทียนได้เซี่ยได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะแล้วพูดว่า ตัวเจ้าเป็นเด็กปากยังไม่ลิ้นกลืนน้ำนม ทำไมจึงสามารถบังอาจพูดจาโอหัง เราจะขกชีวิตไว้ให้กลับไปเพราะยังเป็นเด็กอยู่ เจ้าจงดูบนเสาชงเป็นยี่ห่ออะไร จงจำไปทูลเง็กเซียนฮ่องเต้ให้ตั้งเราตามยี่ห่อที่เราจารึกไว้ในธงนั้นเป็นขุนนางตำแหน่งนี้ เราจึงจะคงไม่รบพุ่งต่อสู้ และจะยอมมอบน้อมต่อเง็กเซียนฮ่องเต้ ถ้าไม่ตั้งให้พอใจเราๆ ก็จะยกทัพขึ้นไปให้กระทั่งถึงปราสาทหลงเซียวเตี้ยให้จงได้ (55)

(ต้นฉบับ) 悟空笑道：“小太子，你的奶牙尚未退，胎毛尚未乾，怎敢說這般大話？我且留你的性命，不比你。你只看我旌旗上的是甚麼字號，拜上玉帝：是這般官銜，再也不須動眾，我自皈依；若是不遂我心，定要打上靈霄寶殿。” (4, 46)

(คำแปล) หงอคงหัวเราะแล้วกล่าวว่า “องค์ชายน้อย ฟันน้ำนมเจ้ายังไม่หลุด สายสะดือยังไม่แห้ง เหตุใดจึงกล้าพูดจาโอหังเช่นนั้น เราจะไว้ชีวิตเจ้า ไม่ตีเจ้า เจ้าจงดูว่าบนธงของเรามีอักษรตำแหน่งอะไรอยู่ จงไปกราบทูลเง็กเซียน ให้เรามีตำแหน่งขุนนางด้วยชื่อนี้ จะได้ไม่ต้องเคลื่อนพลอีกต่อไป เราจะยอมศิโรราบ หากไม่ตามใจเรา เราจักต้องตีไปจนตำหนักหลงเซียวเตี้ย”

จากตัวอย่างที่ 34 หลังจากหงอคงทราบว่าได้รับตำแหน่งคนเลี้ยงม้าบนสวรรค์ซึ่งไม่มียศไม่มีคุณความดีอะไรแล้ว จึงโกรธมากและหนีกลับลงมาภูเขาดิมขงตน จากนั้นจึงตั้งตนเป็นซื่อเทียนได้เซี่ย (齊天大聖 จอมปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่เสมอฟ้า) เง็กเซียนเห็นดังนั้นจึงให้ลักทาลีอ่องลงมาปราบ นาคาซึ่งเป็นลูกได้เข้ามารบกับหงอคง หงอคงเห็นว่านาคายังเป็นเด็กอยู่ จึงได้กล่าวคำสบ

ประมาทดังกล่าว ในต้นฉบับภาษาจีนนั้นหองคงกล่าวว่า ฟันน้ำนมยังไม่ทันหลุด สายสะดือยังมีพัน
 แห่ง (奶牙尚未退, 胎毛尚未乾 nǎiyáshàngwèituì, tāimáo shàngwèigān) หมายถึง
 เด็กที่ยังไม่โต ในฉบับแปลได้เลือกใช้สำนวนไทยแปลว่า “ปากยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม” สำนวนนี้
 ปรากฏในหนังสือภษิต คำพิงเพย สำนวนไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553:
 58) ว่า ปากไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ยังเป็นเด็ก ข้อความนี้นับได้ว่าผู้แปลพยายาม
 สรรหาถ้อยคำที่สามารถเทียบเคียงหรือใกล้เคียงกันมาแปล เพื่อรักษาอรรถรสไว้ เพราะหากแปล
 ตามตัวอักษรจะเป็นข้อความภาษาไทยที่ไม่งดงามและไม่อาจเทียบเท่าต้นฉบับ แต่หากแปลแบบ
 ตีความโดยกล่าวเพียงแต่ว่ายังเป็นเด็ก ก็จะสูญเสียényในการสพประมาทไป การแปลข้อความ
 ดังกล่าวด้วยสำนวนไทยจึงนับได้ว่าเป็นการแปลที่เหมาะสม และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้แปลพยายามที่
 จะเลือกสำนวนให้ตรงกับความเดิมในต้นฉบับ เพราะในภาษาไทยยังมีสำนวนที่กล่าวสพประมาท
 ว่าเป็นเด็กสำนวนอื่นๆ อีก เช่น เด็กเมื่อวานขึ้น ฯลฯ แต่ผู้แปลเลือกใช้สำนวนที่มีคำว่า “นม”
 เพราะว่ในต้นฉบับปรากฏคำว่า 奶 nǎi ที่แปลว่า “นม” อยู่นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 35

(ฉบับแปล) พอได้ยินเสียงร้องเรียกดังคูฟ้าผ่าว่า หลวงพ่อมาแล้วๆ พระถังซัมจั๋งได้ยิน
 ดั่งนั้นก็ตกใจกายสั่นดุจลูกนก เล่าเป๊กกิมก็ตกใจ เทียวเลหากก็ไม่เห็นสิ่งใด บัดเดียวได้ยินเสียงร้อง
 เรียกอีกดังก้องกังวาน คนไข้ของเล่าเป๊กกิมจึงพูดขึ้นว่า เสียงนี้ชะรอยจะเป็นเสียงวานรที่ติดอยู่ใน
 ซอกหินเขานั้นดอกกระมัง (181)

(ต้นฉบับ) 卻說那劉伯欽與唐三藏驚驚慌慌，又聞得叫聲師父來也。眾家
 僮道：“這叫的必是那山腳下石匣中老猿。” (14, 163)

(คำแปล) จะกล่าวถึงเล่าเป๊กกิมและพระถังซัมจั๋งที่พากันตกอกตกใจ พลันได้ยินเสียง
 เรียกว่าอาจารย์ลอยมาอีกคำหนึ่ง กลุ่มเด็กรับใช้จึงกล่าวว่า “เสียงเรียกนี้จะต้องเป็นลิงที่ถูกทับอยู่ใต้
 เขาเป็นแน่แท้

ตัวอย่างที่ 35 นี้เป็นตอนที่พระถังซัมจั๋งได้เจอกับหองคงเป็นครั้งแรก หองคงนั้นติดอยู่ใต้
 เขาด้วยอำนาจแห่งพระยูไลมานานกว่า 500 ปีแล้ว เมื่อพระยูไลมีรับสั่งให้พระกวนอิมเสาะหาคน
 จากเมืองใต้ถึงให้มายังวัดลู่อิมยี่เพื่ออัญเชิญพระไตรปิฎกนั้น ระหว่างทางพระกวนอิมพบกับหอง
 คงและได้บอกให้รอคอยผู้อัญเชิญพระไตรปิฎกผู้ซึ่งจะมาปลดปล่อยและเป็นอาจารย์ของตน เมื่อ
 พระถังซัมจั๋งเดินทางผ่านมา หองคงดีใจมากและตะโกนเรียกจนพระถังซัมจั๋งตกอกตกใจ ใน
 ต้นฉบับภาษาจีนนั้นใช้สำนวน ตกอกตกใจ (驚驚慌慌 jīngjīnghuānghuāng) เพื่อบรรยาย
 ถึงลักษณะอาการตกใจ ตกประหม่า ในฉบับแปลนั้นนอกจากจะแปลตามอักษรว่า ตกใจ แล้ว ผู้แปล

ยังเพิ่มสำนวนว่า กายสันดุจลูกนก เข้าไปด้วยเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น กายสันดุจลูกนก เป็นสำนวนไทยบรรยายถึงลักษณะของคนที่กลัวอะไรสักอย่างจนตัวสั่น สำนวนนี้ใช้ลูกนกเข้ามาเปรียบเพราะว่าลูกนกนั้นเป็นสัตว์ที่อ่อนแอและต้องการการปกป้อง

ตัวอย่างที่ 36

(ฉบับแปล) ฝ่ายพวกเต้าหยินเปิดประตูเข้าไป ต่างก็พากันเคารพขอขอบคุณช่วยกันยกน้ำรวมไว้ที่เดียวกัน จึงบอกพวกสาธุศิษย์ทั้งหลายให้เอาถ้วยเล็กมาตักกิน เขาได้เขียนได้เขียนได้ถ้วยมาตักกิน พอดื่มเข้าไปสุดสำห้จิบปากจิบคอกลิ้น ลกกัดได้เขียนถามว่าพิกินดีหรือ เขาได้ว่ารสฝาดๆ ขึ้นๆ เอี้ยวได้เขียนดื่มเข้าไปครั้งเดียวว่าคาวๆ ดุจเหี่ยวหมู (419)

(ต้นฉบับ) 那些道士，推開格子，磕頭禮拜謝恩，抬出缸去，將那瓶盆總歸一處，教：“徒弟，取個鍾子來嘗嘗。”小道士即便拿了一個茶鐘，遞與老道士。道士舀出一鍾來，喝下口去，只情抹唇咂嘴，鹿力大仙道：“師兄好吃麼？”老道士努著嘴道：“不甚好吃，有些酩酊之味。”羊力大仙道：“等我嘗嘗。”也喝了一口，道：“有些豬溺臊氣。” (45, 548)

(คำแปล) เต้าหยินพวกนั้น ผลักเปิดประตู ก้มหัวไหว้แสดงความขอบคุณ ยกอ่างขึ้นไป แล้วเอาแก้วชามกลับมาไว้ข้างหนึ่ง กล่าวสั่งว่า “ลูกศิษย์ เอาชามมาเร็วจะได้ชิม” เต้าหยินน้อยจึงเอาถ้วยชามาทันที ส่งให้เต้าหยินใหญ่ เต้าหยินยกเอาถ้วยมาแล้ว ดื่มลงไป ได้แต่เลียริมฝีปาก ลกกัดได้เขียนถามว่า “ของศิษย์พอร่อยไหม” เต้าหยินใหญ่เบะปากแล้วตอบว่า “ไม่ค่อยร่อยเท่าไร มีรสฝาดๆ” เอี้ยวได้เขียนกล่าวว่า “ร่อยชิมก่อน” แล้วก็ดื่มเข้าไปจากนั้นจึงกล่าวว่า “รสเหมือนฉี่หมู คาวๆ”

ตัวอย่างที่ 36 นี้เป็นตอนที่คณะเดินทางเดินทางไปถึงเมืองที่ปีศาจ 3 คนปลอมเป็นเต้าหยิน แล้วกดขี่พระสงฆ์ หงอกง โป๊ยก่ายและซัวเจ๋งได้ลักลอบเข้าไปในห้องบูชา ปลอมเป็นเทพสูงสุดของลัทธิเต๋าทั้ง 3 คนและทำที่ว่าจะให้น้ำมนต์ แต่ความจริงกลับถ่ายปีศาจวะไว้แทน พวกเต้าหยินเข้ามาดื่มจึงได้วิจารณ์ถึงรสชาติดังปรากฏในตัวอย่างข้างต้น สำนวนว่า เลียริมฝีปาก (抹唇咂嘴 mǒchúnzāzǔi) หมายถึง อาการเอาลิ้นเลียริมฝีปากหรือเม้มริมฝีปาก ในฉบับแปลเลือกด้วยสำนวนไทยว่า จิบปากจิบคอก สำนวนนี้มีความหมายว่า พุดเอาใจประจบจนออกนอกหน้า (ขุนวิจิตรมาตรา, 2538: 145) แม้ความหมายจะไม่ตรงกับต้นฉบับ แต่สันนิษฐานว่าผู้แปลรู้จักสำนวนนี้และเลือกใช้สำนวนโดยพิจารณาจากความหมายตามตัวอักษร เพราะว่าลักษณะการเม้มริมฝีปากนี้คล้ายกับอาการจิบปาก

4.3.2 จำนวนไทยที่เพิ่มเข้ามาในเนื้อหา

จำนวนไทยที่เพิ่มเข้ามาในเนื้อหานี้เกิดจากผู้แปลแปลโดยเพิ่มเติมจำนวน สุภาษิต หรือคำพังเพยแทรกในเนื้อหาเพื่อให้เนื้อหามีความหนักแน่นยิ่งขึ้น เช่น

ตัวอย่างที่ 37

(ฉบับแปล) พระยาเล่งอ่องครั้นได้ฟังขุนนางปลาพูดดังนั้น ก็ค่อยคลายความวิตกเห็นชอบไปด้วย มิได้คิดว่าตนจะมีความผิดที่กระทำให้ผิดจากรับสั่งของเจ๊กเซียนฮองเต้ไม่สมด้วยคำโบราณ ท่านกล่าวว่าหวังใจจะให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นกลับมาถึงตัวเหมือนพระยาเล่งอ่องผู้นี้ (130)

(ต้นฉบับ) 龍王依他所奏，果不擔憂。(9, 113)

(คำแปล) พระยาเล่งอ่องได้ดำเนินการตามที่ขุนนางปลาแนะนำ จึงคลายความกังวล

ตัวอย่างที่ 37 ปรากฏสุภาษิต ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว หมายถึง หากทำให้ผู้อื่นลำบาก สุดท้ายตนเองนั้นแหละจะเป็นฝ่ายลำบาก เป็นเหตุการณ์ในตอนที่พระยาเล่งอ่องต้องการแก้สิ่งจิ้นแส โดยเข้าไปทำจิ้นแสถึงจำนวนฝนและเวลาที่ตก เมื่อจิ้นแสทำนายแล้ว ตนเองกลับวัง และได้รับราชโองการจากเจ๊กเซียนให้ปล่อยจำนวนฝนรวมถึงเวลาที่ตกตรงตามที่จิ้นแสทำนายทุกประการ ขุนนางปลาจึงแนะนำให้บิดเบือนราชโองการ จิ้นแสก็จะกลายเป็นว่าทำนายผิด ซึ่งในตอนสุดท้าย เล่งอ่องนี้ต้องโทษประหารชีวิต ในตอนที่ยกมานี้ เป็นส่วนที่ผู้แปลเพิ่มเข้าไปเอง เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อคุณธรรม ให้เห็นถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีให้ชัดเจนมากขึ้น และผู้แปลเลือกใช้คำสุภาษิตที่กล่าวไว้ตั้งแต่โบราณ เพื่อยืนยันความเห็นของตนให้หนักแน่นมากขึ้นด้วย

ตัวอย่างที่ 38

(ฉบับแปล) โป๊ยก่ายได้ฟังนางปิจางพูดดังนั้นก็ว่าอิมารร้ายมัวเมาละโมบเต็มไปด้วยกามราคะท่วมกระบวนชาติ สามานย์ ไม่มีดีมีจะขับเขี้ยวอาจารย์กูให้ร่วมรักแก่มึงให้พรหมจรรย์เศร้าหมองครั้นไม่ตามใจมึง มึงก็ทำทรามานทรกรรมต่างๆ มึงจะตกรรทมกใหม่ได้เถรเทศที่มิได้รู้ กลับมาเกิดอีกต่อไปแล้ว มึงจงรีบส่งอาจารย์ของกูออกมากูจะยกโทษให้มึงไว้ชีวิตไม่ฆ่าฟัน แม้คือตั้งขัดขวางอยู่ไม่กระทำตามกูว่า กูจะพังเรือทั้งภูเขาให้ทลายลงมิให้มึงตั้งรังอยู่ได้อีกต่อไป (500)

(ต้นฉบับ) 八戒罵道：“濫淫賤貨！你倒困陷我師父，返敢硬嘴！我師父是你哄將來做老公的，快快送出饒你！敢再說半個不字，老豬一頓鋸，連山也築倒你的！” (55, 674)

(คำแปล) โป๊ยก่ายจึงคำว่า “ปีศาจมั่วกาม แกจับอาจารย์เข้าไว้ แล้วยังกล้าปากแข็ง อาจารย์เข้าถูกแกบังคับให้เป็นผี รีบส่งท่านออกมาแล้วจะไว้ชีวิต ถ้ากล้าพูดคำว่า “ไม่” แม่เพียงครึ่งคำคราดของข้านี้ แม่แต่ภูเขาก็จะถล่มลงมาไม่ให้แกอยู่ได้”

ในตัวอย่างที่ 38 นี้ก็เช่นกัน ผู้แปลได้เพิ่มข้อความบางอย่างลงไป เป็นตอนที่ปีศาจจับตัวพระถึงซ่มจั้งไปได้และบังคับให้เป็นสามิ โป๊ยก่ายมาช่วยจึงตะโกนร้องคำว่าต่างๆ นานา ข้อความนี้แสดงให้เห็นความเชื่อของศาสนาพุทธเถรวาทในเรื่องกฎแห่งกรรม หากทำกรรมชั่วกับพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จะต้องได้รับทุกข์ทรมานต่างๆ ต้องตกไปสู่นรกและไม่อาจกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ได้อีก สำนักน ได้เถรวาทตี หมายถึงไปสู่ นรกที่ต่ำที่สุด ที่ที่ต้องทนทุกข์ต้องลำบากอย่างที่สุด ตามตำนานในพระพุทธศาสนานั้น พระเวททัตเป็นลูกพี่ลูกน้องของพระพุทธเจ้า เข้ามาบวชในสำนักของพระพุทธเจ้าก็จริงแต่มีความอิจฉาริษยาเป็นอย่างมาก และกล่าวกันว่าพระเวททัตได้ทำกรรมอันถือเป็นการหนักที่สุดอันมีชื่อเรียกว่า อนันตริยกรรม ซึ่งประกอบด้วยกรรมหนัก 5 ประการได้แก่ 1) ปีตุฆาต ฆ่าบิดา 2) มาตุฆาต ฆ่ามารดา 3) อรหันตฆาต ฆ่าพระอรหันต์ 4) โลหิตตูปบาท ทำให้พระบาทของพระพุทธเจ้าห้อเลือด และ 5) สัจฉเภท ยุยงให้สงฆ์แตกจากกัน (พระธรรมกิตติวงศ์, 2548: 1215) กล่าวกันว่าพระเวททัตได้ทำกรรมหนักนี้ถึง 2 ประการได้แก่ โลหิตตูปบาทและสัจฉเภท (พุทธทาสภิกขุ, 2541) กรรมหนักนี้จะชิงให้ผลก่อนโดยพาไปเกิดในนรก ดังนั้น สำนักน ได้เถรวาทตี จึงหมายถึงได้รับผลกรรมหนักอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้แปลแทรกสำนักน นี้เข้ามาในเนื้อความเพื่อให้เห็นภาพถึงกรรมหนักที่นางปีศาจนี้พึงได้รับ เป็นการเผยแผ่ความรู้ทางพระพุทธศาสนาทางอ้อมอีกทางหนึ่งด้วย

กล่าวโดยสรุป สำนักน สุภายิต คำพังเพยต่างๆ ที่ปรากฏนอกเหนือจากที่แปลมาจากสำนักนจีนแล้วนั้น มีที่มาสองประการ ประการแรกคือผู้แปลต้องการแปลถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นความเปรียบหรือเป็นโวหารในภาษาจีนให้ได้ความชัดเจนและคงอรรถรสไว้เสมอกัน จึงได้เลือกสำนักนไทยมาแปลเทียบเคียง หรืออีกประการหนึ่งคือ ผู้แปลได้เพิ่มข้อความบางอย่างลงไปและต้องการกล่าวให้มีเนื้อหาหนักแน่น จึงได้เพิ่มสำนักน สุภายิตหรือคำพังเพยลงไป จากประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้แปลมีความพยายามที่จะทำให้ *ไซอิ๋ว* มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ มีสำนักนสละสลวยเพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบในหมู่คนไทยอยู่ไม่น้อยเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนใน *ซีโหววี้* กับฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว* มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหววี้* และ 2) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่ปรากฏใน *ซีโหววี้* กับฉบับแปลภาษาไทย *ไซอิ๋ว* หลังการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็นสองประเด็นได้ดังนี้

5.1.1 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนใน *ซีโหววี้*

จากการศึกษาพบว่า สำนวนจีนใน *ซีโหววี้* อยู่ในโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่หลากหลาย สามารถสรุปได้เป็น 7 ประเภทหลัก 15 ประเภทย่อย ดังนี้

1) โครงสร้างระดับคำ คือสำนวนที่พัฒนามาจากคำวิสามานยนาม กล่าวคือมีความหมายเป็นเชิงเปรียบเทียบและไม่ได้จำกัดอยู่แค่คำนั้นๆ เท่านั้น ได้แก่ 阿彌陀佛 *ēmítuófó* และ 阿鼻地獄 *ābìdìyù*

2) โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือภาคประธานและภาคแสดง สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่

ก) โครงสร้างประธาน-กริยา ประกอบด้วยประธานและหน่วยกริยาเท่านั้น กริยาอาจมีหน่วยขยายได้ ตัวอย่างเช่น 毛骨悚然 *máogǔsǒngrán* 天理難容 *tiānlǐ nánróng* 恩將仇報 *ēnjiāngchóubào* เป็นต้น

ข) โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม ประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดงโดยที่ภาคแสดงประกอบด้วยหน่วยกริยาและหน่วยกรรม ตัวอย่างเช่น 風卷殘雲 *fēng juǎncányún* 秋風過耳 *qiūfēngguò'ěr* 耳聞不如眼見 *ěr wén bù rú yǎn jiàn* เป็นต้น

ค) โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริม ประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดงโดยที่ภาคแสดงประกอบด้วยหน่วยกริยาและหน่วยเสริม ได้แก่ 水洩不通 *shuǐxiè bùtōng* 月明如晝 *yuè míng rú zhòu* และ 恩重如山 *ēnzhòng rú shān*

3) โครงสร้างกริยา-กรรม ประกอบด้วย 2 ส่วนคือหน่วยกริยาและหน่วยกรรม ตัวอย่างเช่น 洩露天機 *xièlòutiānjī* 掩人耳目 *yǎnrén'ěrmù* 不當人子 *búdàng rénzi* เป็นต้น

4) โครงสร้างกริยาเรียง ประกอบด้วยกริยาวลีตั้งแต่ 2 วลีขึ้นไปเรียงกันตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง ไม่สามารถสลับตำแหน่งได้เพราะจะทำให้เปลี่ยนความหมาย ตัวอย่างเช่น 附耳低言 fù'ěrdīyán 煉石補天 liànrshíbǔtiān 撮土焚香 cuōtǔfénxiāng เป็นต้น

5) โครงสร้างคำสองหน้าที่ ในสำนวนจะปรากฏคำหนึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาดำหน้าและเป็นประธานของกริยาดำหลัง ตัวอย่างเช่น 調虎離山 diào hū lí shān 點石成金 diǎn shí chéng jīn 有風方起浪 yǒu fēng fāng qǐ làng เป็นต้น

6) โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย ประกอบด้วยหน่วยหลักและหน่วยขยาย โดยหน่วยขยายจะทำหน้าที่ขยายหน่วยหลัก หน่วยขยายนี้อาจจะอยู่ด้านหน้าหรือด้านหลังหน่วยหลักก็ได้ โครงสร้างนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่

ก) โครงสร้างหน่วยขยาย-นาม ประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นคำนามอยู่ด้านหลังและหน่วยขยายอยู่ด้านหน้า ตัวอย่างเช่น 無妄之災 wúwàngzhīzāi 三寸不爛之舌 sāncùnbulànzhīshé 南柯一夢 nánkēyímèng เป็นต้น

ข) โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยา ประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นคำกริยาอยู่ด้านหลังและหน่วยขยายอยู่ด้านหน้า ตัวอย่างเช่น 火上澆油 huǒshàngjiāoyóu 以心問心 yǐxīnwènxīn 將功折罪 jiāngōngzhézuì เป็นต้น

ค) โครงสร้างหน่วยกริยา-หน่วยเสริม ประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นคำกริยาอยู่ด้านหน้าและหน่วยเสริมทำหน้าที่ขยายอยู่ด้านหลังกริยานั้น ตัวอย่างเช่น 重如泰山 zhòng rú tài shān 言而無信 yán'érwúxìn 叫苦連天 jiàokǔliántiān เป็นต้น

ง) โครงสร้างหน่วยขยาย-อนุประโยค ประกอบด้วยอนุประโยคสองประโยค อนุประโยคด้านหน้าทำหน้าที่ขยายอนุประโยคด้านหลัง ตัวอย่างเช่น 道不同，不相為謀 dàobùtóng, búxiāngwéimóu 父母在，不遠遊 fùmǔzài, búyuǎnyóu เป็นต้น

7) โครงสร้างคู่ขนาน โครงสร้างนี้มีลักษณะสมมาตร โครงสร้างภายในของแต่ละสำนวนสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนที่มีโครงสร้างเหมือนกัน โครงสร้างคู่ขนานนี้สามารถแบ่งประเภทย่อยได้ดังนี้

ก) โครงสร้างคำคู่ขนาน ประกอบด้วยคำแต่ละคำมาเรียงต่อกันเป็นสำนวน ไม่สามารถแบ่งโครงสร้างต่อไปได้อีก ตัวอย่างเช่น 悽悽慘慘 qīqīcǎncǎn 男女老幼 nǎnnǚlǎoyòu 自由自在 zìyóuzìzài เป็นต้น

ข) โครงสร้างประธาน-กริยาคู่ขนาน ประกอบด้วยสองส่วนที่สามารถแบ่งเป็นประธาน-กริยาได้ทั้งคู่ ตัวอย่างเช่น 天高地厚 tiāngāodìhòu 耳熱眼跳 ěr rè yǎn tiào 好事不出門，惡事傳千里 hǎoshìbùchūmén, èshìchuánqiānlǐ เป็นต้น

ค) โครงสร้างประธาน-กริยา-กรรมคู่ขนาน ประกอบด้วยอนุประโยคสองประโยคที่แต่ละอนุประโยคอยู่ในโครงสร้างประธาน-กริยา-กรรม ตัวอย่างเช่น 冤有頭，債有主 yuānyǒutóu, zhàiyǒuzhǔ 行不更名，做不改姓 xíngbùgēngmíng, zuòbùgǎixìng 公修公德，婆修婆德 gōngxiūgōngdé, póxiūpódé เป็นต้น

ง) โครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน ประกอบด้วยสองอนุประโยคที่แต่ละอนุประโยคอยู่ในโครงสร้างประธาน-กริยา-หน่วยเสริม ได้แก่ 道高一尺，魔高一丈 dàogāoyīchǐ, mógāoyīzhàng เป็นต้น

จ) โครงสร้างกริยา-กรรมคู่ขนาน ประกอบด้วยสองส่วน แต่ละส่วนประกอบด้วยหน่วยกริยาและหน่วยกรรม ตัวอย่างเช่น 歡天喜地 huāntiānxǐdì 保國安民 bǎoguóānmín 不入虎穴，不得虎子 búrùhǔxué, bùdéhǔzǐ เป็นต้น

ฉ) โครงสร้างหน่วยขยาย-นามคู่ขนาน ประกอบด้วยสองส่วนที่แต่ละส่วนสามารถแบ่งได้เป็นหน่วยหลักที่เป็นคำนามด้านหลังและหน่วยขยายที่อยู่ด้านหน้า เช่น 大慈大悲 dàcí dàbēi 花言巧語 huāyánqiǎoyǔ 牛頭馬面 niútóumǎmiàn เป็นต้น

ช) โครงสร้างหน่วยขยาย-กริยาคู่ขนาน ประกอบด้วยสองส่วนที่แต่ละส่วนสามารถแบ่งได้เป็นหน่วยหลักที่เป็นคำกริยาและหน่วยขยายที่อยู่ด้านหน้า ตัวอย่างเช่น 大呼小叫 dàhūxiǎojiào 半新半舊 bànxīnbànjiù 路上說話，草裡有人 lùshàng shuōhuà, cǎolǐyǒurén เป็นต้น

ฌ) โครงสร้างกริยา-หน่วยเสริมคู่ขนาน ประกอบด้วยสองส่วนที่แต่ละส่วนสามารถแบ่งได้เป็นหน่วยหลักที่เป็นคำกริยาด้านหน้าและหน่วยเสริมทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายอยู่ด้านหลัง ตัวอย่างเช่น 斬盡殺絕 zhǎnjìnshājué 言來語去 yánláiyǔqù 養軍千日，用軍一時 yǎngjūnqiānrì, yòngjūnyìshí เป็นต้น

สำนวนจีนใน **ซีโหว่จี** ที่รวบรวมโดยการสุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 758 สำนวน หลังจากนำมาวิเคราะห์แบ่งตามโครงสร้างแล้ว สามารถสรุปได้ว่า

1) โครงสร้างที่ปรากฏมากที่สุดคือโครงสร้างคู่ขนาน ซึ่งมีมากกว่าโครงสร้างอื่นๆ ทั้งหมดรวมกัน แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างนี้เป็นที่นิยมอย่างยิ่ง ลักษณะเด่นของโครงสร้างคู่ขนานคือ ประโยคสองประโยคที่จับคู่สัมพันธ์กันได้ดี ย่อมให้ความหมายที่เกี่ยวข้องถึงกัน การใช้สำนวนแบบนี้เป็นเอกลักษณ์ในภาษาจีนที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง การใช้สำนวนแบบนี้จะช่วยให้ความหมายกระชับชัดเจนและผู้อ่านก็ได้ซึมซาบในความงามและความเป็นระเบียบของภาษาด้วย (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2554: 197-198) เป็นที่น่าสังเกตว่าหลายๆ สำนวนนั้นเกิดจากคำพหูพจน์หลายๆ คำที่เพิ่มพยางค์หรือสลับตำแหน่งให้มีลักษณะสมมาตร เช่น จาก 大慈悲 dàcíbēi ที่หมายถึง ความกรุณาอันยิ่งใหญ่ ก็สามารถกลายเป็น 大慈大悲 dàcí dàbēi หรือจากคำพหูพจน์หลายๆ คำเช่น 左右

鄰舍 zuōyòulínshè ที่แปลว่า เพื่อนบ้านที่อยู่ซ้ายขวา เป็นการเรียงลำดับคำตามปกติ แต่เมื่อสลับตำแหน่งเป็น 左鄰右舍 zuǒlín'yòushè ก็กลายเป็นสำนวนได้ สะท้อนให้เห็นแนวความคิดเรื่องความสมมาตรของชาวจีน หากย้อนกลับไปมองความคิดความเชื่อของจีนจะพบว่า ชาวจีนมีมโนทัศน์เรื่องความสมมาตรมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังปรากฏการใช้แผนภูมิปากว่า (八卦 bāguà) หรือการมองสรรพสิ่งเป็นหยินและหยาง (陰陽 yīnyáng) แนวคิดเหล่านี้มักปรากฏอยู่ในรูปแบบการใช้ภาษา เช่น การประพันธ์บทกวีจีนแบบโคลงคู่สมมาตร (對聯 duìlián) การเลือกใช้คำให้มีความสมมาตรกันเพื่อความงามทางภาษา เป็นต้น ดังนั้นจึงน่าจะเป็นเหตุให้สำนวนใน **ซีโหวจี้** มีรูปแบบโครงสร้างคู่ขนานมากเป็นอันดับแรก นั่นอาจหมายรวมถึงสำนวนจีนทั่วไปหรือไม่ยังต้องการการศึกษาต่อไป

2) โครงสร้างที่ปรากฏมากเป็นอันดับ 2 ได้แก่ โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง นั่นอาจหมายความว่า การสื่อความแบบภาคประธาน-ภาคแสดง อันเป็นการสื่อความในรูปแบบที่ง่ายและบอกความหมายได้อย่างครบถ้วนชัดเจน ก็ยังคงได้รับความนิยมจากคนจีนและนำมาใช้เป็นสำนวนอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย

3) ส่วนโครงสร้างอันดับที่ 3 คือ โครงสร้างหน่วยหลักหน่วยขยาย แม้ว่าโครงสร้างนี้จะมีรูปแบบย่อยถึง 4 ประเภท แต่ก็ปรากฏสำนวนน้อยกว่าโครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดงที่มีรูปแบบย่อยเพียง 3 ประเภท แสดงให้เห็นว่า สำนวนในลักษณะของหน่วยหลัก-หน่วยขยาย นั้นไม่เป็นที่นิยมใช้นัก อาจเนื่องมาจากโครงสร้างดังกล่าวไม่สามารถใช้ตามลำพังหรือข้อความอาจมีเนื้อความไม่บริบูรณ์ เหมือนเป็นวลีที่กล่าวขึ้นมาลอยๆ หรืออาจเป็นเพราะผู้ประพันธ์ซีโหวจี้ไม่ชอบนำสำนวนในโครงสร้างเหล่านี้มาใช้ในงานประพันธ์ของตนก็เป็นได้

4) โครงสร้างกริยาเรียง กริยา-กรรม และคำสองหน้าที่ปรากฏจำนวนพอๆ กันและน้อยกว่าอีกสามโครงสร้างข้างต้น โครงสร้างทั้งสามนี้มีลักษณะของภาคแสดงที่ไม่ปรากฏประธาน ไม่มีลักษณะคู่ขนานหรือความสมมาตร อาจด้วยเหตุนี้จึงเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นที่นิยม

5) อันดับสุดท้ายคือโครงสร้างระดับคำ อาจกล่าวได้ว่าไม่ใช่เรื่องน่าแปลกแต่อย่างใด เพราะคำนามซึ่งเฉพาะหนึ่งๆ จะมีพัฒนาการด้านความหมายที่กว้างขึ้นจนมีความหมายครอบคลุมไปถึงอีกสิ่งหนึ่ง แม้จะมีลักษณะใกล้เคียงหรือเปรียบเทียบ แล้วเป็นที่ยอมรับนำมาใช้กันในสังคมจนกลายเป็นสำนวนใช้มาจนถึงยุคปัจจุบันถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก

5.1.2 การเปรียบเทียบสำนวนใน **ซีโหวจี้** กับบทแปลใน **ไซอิ๋ว**

สำนวนจีน **ซีโหวจี้** ที่รวบรวมด้วยการสุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 758 สำนวน หากนับที่ซ้ำจะพบว่าปรากฏสำนวนทั้งสิ้น 1,966 ตำแหน่ง เมื่อนำมาเทียบกับ **ไซอิ๋ว** แล้วพบว่า หากใช้เกณฑ์ในด้านลักษณะการแปลมาแบ่งจะแบ่งสำนวนทั้งหมดนี้ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ สำนวนที่

แปลและสำนวนที่ไม่แปล สำนวนแต่ละประเภทยังสามารถแบ่งย่อยลงไปตามลักษณะการแปล ดังนี้

1) สำนวนที่แปล หมายถึง สำนวนจีนในต้นฉบับปรากฏเนื้อความที่เทียบเคียงกันได้และอยู่ในตำแหน่งเดียวกันในฉบับแปล เมื่อพิจารณาลักษณะการแปลแล้วสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

ก) การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง หมายถึง การแปลสำนวนจีนโดยการนำภพาคำพ้องหรือสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียงกับสำนวนจีน ตัวอย่างเช่น 狐假虎威 hújiǎhǔwēi แปลเป็น “เขียนเสือให้วัวกลัว” 千山萬水 qiānshānwànshuǐ แปลเป็น “ข้ามน้ำข้ามทะเล” 窮寇勿追 qióngkòuwùzhuī แปลเป็น “สุนัขจิ้งจอกอย่ารุกไล่” เป็นต้น

ข) การแปลแบบถอดความ หมายถึง การแปลสำนวนโดยยึดความหมายเป็นหลัก คำแปลที่ปรากฏมีความหมายตรงกับความหมายของสำนวนจีนและไม่ได้พยายามแปลเป็นสำนวนไทย สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย คือ

(1) ถอดความตามตัวอักษร เป็นการแปลโดยนำคำจีนในสำนวนบางคำมาแปลเป็นคำไทยชนิดคำต่อคำ การแปลลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาในด้านอรรถรสอยู่บ้าง กล่าวคือ บางครั้งคนไทยสามารถเข้าใจได้ แต่บางครั้งความหมายก็คลุมเครือ ตัวอย่างเช่น 抓耳撓腮 zhuā'ěr náosāi แปลเป็น “เกาหูและเกาคาง” 家長禮短 jiāchánglǐduǎn แปลเป็น “การบ้านเรื้อนสั้นยาว” เป็นต้น

(2) ถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความ การถอดความลักษณะนี้ นอกจากผู้แปลจะแปลสำนวนแบบตรงตัวแล้ว ก็ยังได้อธิบายขยายความของสำนวนนั้นๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจแจ่มแจ้งมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านลื่นไหลไปได้ ตัวอย่างเช่น 雨散雲收 yǔsànyúnrēnshōu แปลเป็น “ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด” 萬水千山 wànshuǐqiānshān แปลเป็น “ข้ามเขาข้ามห้วยทรมานทรกำลำบากไม่คณนานับได้” เป็นต้น

(3) ถอดความแบบสื่อความหมาย เป็นการแปลแบบถอดความที่ไม่สนใจความหมายตามตัวอักษรเดิมแต่อย่างใด แต่เปลี่ยนเป็นคำอื่นๆเพื่อสื่อความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อให้ผู้อ่านที่เป็นคนไทยเข้าใจได้ ตัวอย่างเช่น 鑽天入地 zuàntiānrùdì แปลเป็น “มีอุทธานุภาพมาก” 修橋補路 xiūqiáobǔlù แปลเป็น “เป็นคนใจบุญคิดทำแต่ที่เป็นการกุศล” เป็นต้น

ค) การแปลแบบถอดเสียงอ่าน หมายถึง ผู้แปลเลือกที่จะถ่ายทอดสำนวนออกมาด้วยเสียงอ่านที่ใกล้เคียงกับภาษาจีนมากที่สุด แล้วอาจแปลความหมายหรือไม่แปลก็ได้ ภาษาจีนที่ถอดเสียงนี้ยึดตามสำเนียงจีนถิ่น ตัวอย่างเช่น 不生不滅 bùshēng búmiè แปลเป็น

“ปู้ดเซงบู๊ตเบียด” 五蘊皆空 wǔyùnjiēkōng แปลเป็น “เง้าอุ้นกายกง” 見性明心 แปลเป็น “เม่งซิมก๊เส่” จิตสว่างเห็นสันดาน” เป็นต้น

ง) การแปลสำนวนแบบเอาเนื้อความอื่นมาแทน หมายถึง ในบทแปลภาษาไทยนั้น ผู้แปลมิได้แปลสำนวนตามความหมายของสำนวน ทั้งในแบบตามตัวอักษร หรือแบบสื่อความ แต่ผู้แปลกลับนำเนื้อความอื่นมาแทนที่ ตัวอย่างเช่น 哭哭啼啼 kūkūtítí แปลเป็น “งกๆ งันๆ” 不僧不俗 búsēngbùsú แปลเป็น “ดูท่วงทีกิริยาสุภาพ” 赤手空拳 chìshǒukōngquán แปลเป็น “แต่ทำท่าแข็งแรง” 神通廣大 shéntōngguǎngdà แปลเป็น “สันดานดุร้ายโทโส” เป็นต้น

2) สำนวนที่ไม่แปล หมายถึง สำนวนจีนที่ปรากฏใน ซีโหวจี้ แต่กลับไม่ปรากฏใน ไซอิ๋ว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ก) สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลตัดทิ้ง เนื่องจากใน ไซอิ๋ว ผู้แปลได้ตัดชื่อเรื่อง ข้อความส่วนท้ายและกวีนิพนธ์ต่างๆ ทิ้งไป ดังนั้นสำนวนที่ปรากฏในเนื้อความเหล่านี้จึงจัดเป็นสำนวนที่ไม่แปลไปโดยปริยาย

ข) สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความที่ผู้แปลแปลโดยสรุป แม้ว่าผู้แปล ไซอิ๋ว จะแปลโดยพยายามรักษาเนื้อความไว้ให้มากที่สุด แต่เนื่องจากลักษณะการวางรูปแบบที่ต่างกัน กล่าวคือ ในต้นฉบับแบ่งเป็นตอนทำให้บางครั้งต้องกล่าวย่อเนื้อหาในตอนที่ผ่านมาเพื่อให้ผู้อ่านจำเนื้อเรื่องได้ แต่ ไซอิ๋ว แต่งเป็นนิยายที่มีเนื้อหาต่อเนื่องกันไป ดังนั้นผู้แปลจึงตัดบทสนทนาบางตอน หรือเนื้อหาบางส่วนที่ทำให้เนื้อความเย็นเยื่อและการเดินเรื่องไม่กระชับทิ้งไป สำนวนที่ปรากฏในเนื้อความดังกล่าวจึงจัดเป็นสำนวนที่ไม่แปล

ค) สำนวนที่แปลข้ามไปแต่เนื้อความข้างเคียงยังคงอยู่ สำนวนที่ไม่แปลในลักษณะนี้เป็นลักษณะที่ผู้แปลตั้งใจไม่แปลสำนวนนั้นๆ แต่ยังคงแปลเนื้อความข้างเคียงครบถ้วนสาเหตุอาจเนื่องจากสำนวนจีนเหล่านี้เป็นเพียงการขยายความให้ชัดเจนขึ้นในภาษาจีน แต่หากต้องแปลเป็นภาษาไทยอาจต้องอธิบายยืดยาวทำให้การดำเนินเรื่องไม่กระชับ ผู้แปลจึงตัดสินใจไม่แปลสำนวนเหล่านี้

จำนวนของสำนวนที่แปลและไม่แปลแบ่งตามประเภทต่างๆ และอัตราส่วนต่อจำนวนสำนวนที่ปรากฏทั้งหมดดังแสดงในตารางด้านล่างต่อไปนี้

ประเภทของสำนวน		ตำแหน่งที่ปรากฏ	ร้อยละของทั้งหมด	มากเป็นอันดับที่
สำนวนที่แปล (1,107 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 56.31)	การแปลแบบนำสำนวนไทยมาเทียบเคียง	73	3.71	5
	การแปลแบบถอดความ	1,012	51.48	1
	การแปลแบบถอดเสียงอ่าน	14	0.71	6
	การแปลไม่ตรงตามตัวอักษร	8	0.41	7
สำนวนที่ไม่แปล (859 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 43.69)	สำนวนที่ปรากฏในส่วนที่ผู้แปลตัดทิ้ง	155	7.88	4
	สำนวนที่ปรากฏในเนื้อหาที่ผู้แปลแปลโดยสรุป	425	21.62	2
	สำนวนที่ถูกข้ามไปแต่ข้อความรอบข้างยังคงอยู่	279	14.19	3
รวม		1,966	100.00	

ตารางที่ 1 จำนวนและอัตราส่วนของสำนวนที่แปลและไม่แปลในแบบต่างๆ

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า

1) สำนวนที่ปรากฏใน *ซีโหวจี้* นั้น ส่วนใหญ่ผู้แปลเลือกแปลโดยการถอดความมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 51.48 จากการวิเคราะห์การแปลแบบถอดความทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ถอดความตามตัวอักษร ถอดความแบบตามอักษรและอธิบายความ และถอดความแบบสื่อความหมายนั้นพบว่า เนื่องจากผู้แปลเน้นความสำคัญของเนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่อง ผู้แปลจึงแปลเนื้อหาโดยยึดหลักการที่ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างกระจ่างแจ้งทำให้บางครั้งก็ถอดความแบบตามอักษรและอธิบายความเพิ่ม บางครั้งก็ถอดความแบบสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้ความตามต้นฉบับ ส่วนการถอดความตามอักษรนั้นแม้บางครั้งมโนทัศน์ของชาวจีนต่างกับชาวไทยทำให้พบสำนวนภาษาไทยที่ไม่เป็นที่เข้าใจในบริบทวัฒนธรรมไทยอยู่บ้างใน *ไซอิ๋ว* เช่น การบ้านเรือนสั้นยาว (แปลมาจากสำนวนจีนว่า 家長禮短 หมายถึง หมายถึง เรื่องราวต่างๆ ไปที่เกิดขึ้นในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ใครชื่ออะไร มีลูกกี่คน ไปแต่งงานกับใคร) โหมเส้นเดียวจะปักเป็นลายไม่ได้ (แปลมาจากสำนวนจีนว่า 單絲不線 dānsībúxiàn หมายถึง อยู่ตัวคนเดียว) เป็นต้น อนึ่ง การแปลแบบถอดความตามตัวอักษรนี้อาจนับได้ว่าเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้อ่านได้รรถรสของวรรณกรรมจีนมากกว่าการแปลถอดความแบบสื่อความหมาย ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่า การแปลที่น่าสนใจก็คือการถอดความตามตัวอักษรและอธิบายความเพิ่มเติมเพื่อให้อ่านเข้าใจกระจ่างแจ้งไป

พร้อมกับการรับอรรถรสวรรณกรรมจีนไปพร้อมกัน เช่นสำนวน 雨散雲收 yǔ sànyú nshōu แปลเป็น ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด เป็นต้น

2) เมื่อเทียบกับสำนวนไทยที่มีแค่ 1,724 สำนวน (วดี ชาตอุทิส, 2553) กับสำนวนจีนที่มีมากถึงกว่า 43,000 สำนวน (Méi Méng 梅萌, ed., 2008) แต่สามารถมีสำนวนไทยเทียบเคียงสำนวนจีนได้มากถึงประมาณ 70 ตำแหน่ง แม้ว่าคิดเป็นเพียงร้อยละ 3.7 ของสำนวนที่แปลเท่านั้น แต่ก็นับได้ว่าไม่น้อยสำหรับการเทียบเคียงสำนวนไทยกับสำนวนจีน แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมจีนและไทยมีมุมมองโลกทัศน์ที่คล้ายคลึงกันไม่น้อย อาทิเช่น 狐假虎威 hú jiǎ hǔ wēi แปลเป็น “เขียนเสือให้วัวกลัว” 千山萬水 qiānshānwànshuǐ แปลเป็น “ข้ามน้ำข้ามทะเล” 飛蛾投火 fēi é tóu huǒ แปลเป็น “แมงเม่าเข้าไฟ” เป็นต้น

3) จากการศึกษาการแปลและไม่แปลสำนวนต่างๆ พบว่า ผู้แปลแปลสำนวนเหล่านี้โดยมองเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเนื้อหาเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสำนวนที่แปลนั้นก็เพียงถอดความให้ความหมายเท่านั้น มิได้พยายามแปลเป็นสำนวนไทยที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ก็เนื่องจากผู้แปลแปลวรรณกรรมเรื่องนี้โดยเน้นการรักษาโครงเรื่องหลักไว้เท่านั้น ผู้แปลมิได้ต้องการรักษาขนบการแต่งแบบจีน หรือลีลาทางวรรณศิลป์ใดๆ คาดว่ามาจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ประการแรกคือผู้แปลเป็นคนจีนที่รู้ภาษาไทย แต่คงมิได้รู้จักเชื้อชวชาอยู่ในขนบการประพันธ์ เมื่อแปลวรรณกรรมจึงแปลเพียงเนื้อหาหลัก โดยตั้งใจนำเสนอเนื้อหาให้ผู้อ่านทราบความเป็นมาเป็นไปของเรื่องราวหรืออาจเป็นไปได้ว่าผู้แปลให้ความสำคัญกับอรรถรสของ **ซีไหยวจี** เน้นเรื่องราวพิสดารมากกว่าลีลาทางวรรณศิลป์ ประการที่สองคือขนบในการแปลวรรณกรรมจีน ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา เป็นวรรณกรรมประเภทพงศาวดาร ส่วนใหญ่เป็นแบบอำนาจการแปล ดังนั้นวรรณกรรมแปลสมัยนั้นจึงเป็นเหมือนงานเรียบเรียงที่เน้นเนื้อหาเป็นหลักเท่านั้นรายละเอียดหลายประการถูกตัดทิ้งไป ผู้แปล **ไซอิ๋ว** คงดำเนินตามแนวทางแบบเดียวกัน จึงเลือกแปลโดยการเน้นเนื้อหาเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม หากอ่านต้นฉบับและฉบับแปลเปรียบเทียบกัน จะพบว่าผู้แปลก็ได้แปลเนื้อหาตามต้นฉบับไว้เสียส่วนใหญ่ ตัดทอนเพียงส่วนที่ตนเห็นว่าไม่จำเป็นหรือทำให้เนื้อเรื่องดำเนินช้าออกไปเท่านั้น แตกต่างจากรูปแบบของการอำนาจการแปลที่เป็นงานเรียบเรียงแบบสรุปความดังเช่นการแปลวรรณกรรมจีนยุคก่อนหน้า

นอกจากสำนวนไทยใน **ไซอิ๋ว** ที่เกิดจากผู้แปลหาสำนวนไทยมาแปลเทียบเคียงกับสำนวนจีนในต้นฉบับแล้ว ยังมีสำนวนไทยอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่งที่ได้แปลมาจากสำนวนจีน จากการศึกษาพบว่าสำนวนไทยเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ สำนวนไทยที่แปลมาจากข้อความที่มีสำนวนจีน เช่น 奶牙尚未退, 胎毛尚未乾 nǎiyáshàng wèituì, tāimáoshàng wèigàn แปลเป็น “ปากยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม”, 驚驚慌慌 jīngjīng huānghuāng แปลเป็น

“กายสันดูจูกนก”, 抹唇咂嘴 mǒchúnzāzǔi แปลเป็น “จิบปากจิบคอ” เป็นต้น และสำนวนไทยที่เพิ่มเข้ามาในเนื้อหา เช่น “ให้ทุกซ์แก่ท่านทุกซ์นั้นกลับมาถึงตัว” “ได้เถรเทวทัต” เป็นต้น จากประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ผู้แปลก็ดูเหมือนมีความพยายามที่จะทำให้ **ไซอิ๋ว** มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ มีสำนวนสละสลวย เพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบในหมู่นักคนไทยด้วยเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้เน้นศึกษาสำนวนจีนที่ปรากฏใน **ไซอิ๋ว** เพียงเรื่องเดียว หากได้ศึกษาสำนวน สุภาษิต คำพังเพยของวรรณกรรมร่วมสมัยกับ **ไซอิ๋ว** ก็อาจทำให้ทราบแนวโน้มและแนวร่วมของลักษณะสำนวนโวหารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมยุคเดียวกันต่อไป หรืออาจศึกษาประยุกต์ใช้ในการสอนสำนวนจีนให้กับผู้เรียนไทยต่อไป อาทิเช่น การสร้างบทเรียนการใช้สำนวนจีนโดยใช้เนื้อหาจาก **ไซอิ๋ว** โดยการสอนสำนวนที่สามารถเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ก่อน จากนั้นจึงสอนสำนวนโครงสร้างคู่ขนานที่ปรากฏมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงความงามแห่งความสมมาตรในภาษาจีนก่อนโครงสร้างอื่น เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ โกวิทกุล. การเปรียบเทียบสุภาษิตจีนกับสำนวน-ภาษิตไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- กุสุมา รัชมณี. การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามแนวทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ขุนวิถกรรมตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี
(ไทย-ญี่ปุ่น), 2538.
- เขมานันทะ. ลึกลับใจ: ไปความปริศนาธรรมในไซอิ๋ว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์คำ,
2547.
- จรัสศรี จิรภาส. หิ้งเจีย (เจี๋ยเตียนต้าเล็ง) ถึงในวรรณกรรมที่กลายเป็นเทพเจ้า. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มติชน, 2547.
- จินดาพร พินพงทรัพย์. การศึกษาสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ชญญพร ปริญญาวุฒิชัย. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.
- ณรงค์ เสรีจินตกุล. ท่องอเวจี. กรุงเทพมหานคร: [ม.ป.ท.], 2541)
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยา. ตำนานหนังสือสามก๊ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ดอกหญ้า, 2543.
- ถาวร สิกขโกศล. ไซอิ๋ว: ยอดนิยายมหัศจรรย์. ศิลปวัฒนธรรม 30 (สิงหาคม 2552): 110-120.
ชนากิต. ตำนานเทพเจ้าและอสูร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปริามิต, 2546.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). คำวัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ช่อระกา,
2548.
- พอล คารุส. อมิตาภพุทธ. แปลและเรียบเรียงโดย ส. ศิวรักษ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ปาจารย์สาร, 2532.

- พริยา สุรขจร. สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ : การศึกษาเปรียบเทียบ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2543.
- ภัทรพงศ์ พิณงาม. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและไทยที่สะท้อนภาพสตรี. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- มนต์ชัย แซ่เตี๋ย. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีความหมายเรื่องการพูดในภาษาจีนกับใน
 ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร:
 นานมีบุ๊คส์, 2546.
- ราชบัณฑิตยสถาน. ถ้อยคำพังเพย สำนวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร:
 ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๓.
- ราชบัณฑิตยสถาน. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี. กรุงเทพมหานคร:
 นานมีบุ๊คส์, 2550.
- ละเอียด ศิลาน้อย. ปรัชญาปารมิตาหฤทัยสูตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายน้ำ, 2527.
- วดี ชาตอุทิศ. 1724 สำนวนสุภาษิต คำพังเพย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2553.
- วรรณิศา ถึงแสง. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำออกอวัยวะ "ตา".
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2545.
- วรลักษณ์ แซ่อึ้ง. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปีก.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2550.
- सानติ ภัคดีคำ และ นวรัตน์ ภัคดีคำ. ภาพปูนปั้นเล่าเรื่องไข่อิวประดับเก็งจิ้นรอบระเบียบพระเจดีย์
 วัดบวรนิเวศวิหาร. ศิลปวัฒนธรรม 30 (สิงหาคม 2552): 122-129.
- สินชัย กิมเซียะ. การศึกษาวิจัยสำนวนภาษาจีนในนวนิยายเรื่องฮวงจุ้เก้อเก้อ. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สุภัทร ชัยวัฒน์พันธุ์. ประวัติวรรณคดีจีน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, 2549.
- สุมาลี ศรีปานเงิน. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า "XIN" กับสำนวนไทยที่มีความหมาย
 ตรงกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ส.พลายน้อย (นามแฝง). “คำนำ”. ใน โหงว่เส็ง อึ้ง. แปลโดย นายคิ่น. ไซอิ๋ว. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, 2547.
- อดุลย์ รัตนมันเกษม. หลักไวยากรณ์จีน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เต๋าประยุกต์, 2554.
- อุรา เคนวิทย์เลิศล้ำ. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่าเงิน ทอง และของมีค่าในภาษาจีนกับในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- อุษา โลหะจรูญ. พระถังซัมจั๋ง ชีวิตจริงไม่อิงนิยาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2551.

ภาษาจีน

- Bái Dáyì 白達奕. “Xīyóu Jì” Yǔqì Yánjiū 《西遊記》語氣詞研究 (การศึกษาคำแสดงน้ำเสียงใน ไซอิ๋ว). Hēilóngjiāng Dàxué Hànyǔ Wénzì xué Shuòshì Xuéwèi Lùnwén 黑龍江大學漢語言文字學碩士學位論文, 2009.
- Chē Róngxiǎo 車榮曉. “Xīyóu Jì” de Xùshì Jiégòu Fēnxī hé Bēijù Zhǔtí 《西遊記》的敘事結構分析和悲劇主題 (การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องของ ไซอิ๋ว กับประเด็นหลักของโศกนาฏกรรม). Shāndōng Dàxué Hànyǔ Wénzì xué Shuòshì Xuéwèi Lùnwén 山東大學漢語言文字學碩士學位論文, 2007.
- Cíhǎi 辭海 (พจนานุกรมฉือไห่). Shànghǎi 上海: Shànghǎi Císhū Chūbǎnshè 上海辭書出版社, 1979.
- Dūn Yùlín 敦玉林. “Xīyóu Jì” jí Qízuòzhě yǔ Xūyí 《西遊記》及其作者與盱眙. Míng-Qīng Xiǎoshuō Yánjiū 明清小说研究 (The Journal of Ming-Qing Fiction Studies). 4(2001): 182-191.
- Huáng Jiàn 黄健. “Xīyóu Jì” Cíhuì Yánjiū 《西遊記》詞彙研究 (การวิจัยคำศัพท์ใน ไซอิ๋ว). Shāndōng Dàxué Hànyǔ Wénzì xué Shuòshì Xuéwèi Lùnwén 山東大學漢語言文字學碩士學位論文, 2008.
- Lǐ Jiàndōng 李建東. “Xīyóu Jì” de Fójiào Sīxiǎng 《西遊記》的佛教思想. Hénán Shèhuì Kēxué 河南社會科學 (Henan Social Sciences). 2(1997): 123-129.

- Liú Huáiyù 劉懷玉. “Xīyóu Jì” zhōng de Huáinán Fāngyán 《西遊記》中的淮安方言. Míng-Qīng Xiǎoshuō Yánjiū 明清小说研究 (The Journal of Ming-Qing Fiction Studies). 1(1986): 65-76.
- Liú Yīnbǎi 劉蔭柏. 1988. “Xīyóu Jì” yǔ Fójiào 《西遊記》與佛教. Míng-Qīng Xiǎoshuō Yánjiū 明清小说研究 (The Journal of Ming-Qing Fiction Studies). 1(1988): 78-89.
- Liú Zhí 劉直. “Xīyóu” Gùshì de Lìshǐ Yǎnbìàn “西遊”故事的歷史演變. Yùchéng Xuéyuàn Xuébào 運城學院學報 (Journal of Yuncheng University). 4(2000): 12-17.
- Liǔ Hóngléi 柳宏雷. Lùn “Xīyóu Jì” de Yōumò Yìshù Fēnggé 論《西遊記》的幽默藝術風格. Xīnjiāng Shīfàn Dàxué Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kē xuébǎn) 新疆師範大學學報 (哲學社會科學版) [Journal of Xinjiang Normal University (Edition of Philosophy and Social Sciences)]. 3(1994): 30-39.
- Mǎ Guófán 馬國凡. Chéngyǔ 成語 (สำนวน). 第3次印刷. Nèiměnggǔ 內蒙古: Nèiměnggǔ Rénmín Chūbǎnshè 內蒙古人民出版社, 1997.
- Méi Méng 梅萌, ed. Hànyǔ Chéngyǔ Dàquán 漢語成語大全 (พจนานุกรมรวมสำนวน จีนฉบับสมบูรณ์). Běijīng 北京: Shāngwù Yìnshūguǎn 商務印書館, 2008.
- Suí Guóqìng 隋國慶. “Xīyóu Jì” yǔ Dàojiào Wénhuà 《西遊記》與道教文化. Zhōngguó Zōngjiào 中國宗教 (Chinese Religions). 10(2007): 32-41.
- Wáng Qín 王勤. Hànyǔ Shúyǔ Lùn 漢語熟語論 (ทฤษฎีสำนวนสุภาษิตภาษาจีน). Jīnán 濟南: Shāndōng Jiàoyù Chūbǎnshè 山東教育出版社, 2006.
- Wèi Wǔ yǔ Zhū Huá lì 魏武與朱華麗. Qiǎntán “Xīyóu Jì” zhōng de Zōngjiào Wénhuà hé Zōngjiào Sīxiǎng 淺談《西遊記》中的宗教文化和宗教思想. Xiàndài Hànyǔ (Wénxué Yánjiūbǎn) 現代漢語 (文學研究版) [Modern Chinese]. 1(2009): 158-167
- Wú Chéng'ēn 吳承恩. Xīyóu Jì 西遊記 (นวนิยายซีไทยวี). Běijīng 北京: Rénmín Wénxué Chūbǎnshè 人民文學出版社, 1997.
- Xiè Yùbīng 謝玉冰 (Charassri Jiraphas). “Xīyóu Jì” zài Tàiguó Yánjiū 《西遊記》在泰國研究 (การศึกษาวรรณกรรมไซอิ๋วในประเทศไทย) Wénhuà Dàxué Zhōngguó Wénxué Yánjiūsuo Shuòshì Lùnwén 文化大學中國文學研究所碩士論文, 1995.
- Xiè Yùbīng 謝玉冰 (Charassri Jiraphas). Yìndù “Hānúmàn” hé Zhōngguó “Sūn Wùkōng” Gùshì Zài Tàiguó de Liúchuán 印度“哈奴曼”和中國“孫悟空”故事在泰國的流傳 (การแพร่กระจายเรื่องราวของหนุมานอินเดียและเรื่องราวของหังเจียของจีนในประเทศไทย) Běijīng Shīfàn Dàxué Wénxuéyuàn Bóshì Lùnwén 北京師範大學文學院博士論文, 2000.

- Yáng Wēi 楊薇. Hànyǔ Chéngyǔ yǔ Mínzú Wénhuà 漢語成語與民族文化.
Chūbǎn Kēxué 出版科學 (Publishing Journal). 1 (2004): 65-66.
- Yìngyòng Hànyǔ Cídiǎn 應用漢語詞典 (พจนานุกรมภาษาจีนฉบับประยุกต์). Běijīng
北京: Shāngwù Yìnshūguǎn 商務印書館, 2000.
- Zhāng Wěilì 張偉麗. “Xīyóu Jì” Fùcí Yánjiū 《西遊記》副詞研究
(การศึกษาคำกริยาวิเศษณ์ใน ซีโหว่จี้). Ānhuī Dàxué Hànyǔyán Wénzìxué
Shuòshì Xuéwèi Lùnwén 安徽大學漢語言文字學碩士學位論文, 2010.
- Zhū Déxī 朱德熙. Yǔfǎ Jiǎngyì 語法講義 (เอกสารอธิบายไวยากรณ์). 第 15 次印
刷. Běijīng 北京: Shāngwù Yìnshūguǎn 商務印書館, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ คือการแปลสรุปความวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน

《西遊記》與泰譯本《西遊》¹ 漢語成語比較研究

第一章

引言

1.1 問題的提出

成語是漢語中最主要的部分之一。這是因為每條成語都充滿了漢族人的智慧而且流傳至今。社會裏的人們一代又一代把它們精煉至擁有固定的意義和結構。成語便可以代表漢語的許多方面：如發音、詞彙及語法結構。所以，學習研究成語稱得上了解漢語的捷徑，是進入漢族人智慧寶藏的最佳方法之一。

漢語成語出現在每個時代的文學。但是最輝煌的時期就是明代。原因就是這個時期產生了許多長篇小說；如《三國演義》、《紅樓夢》、《金瓶梅》等。這些小說最突出的風格是以白話寫的。所以，它們裏面的成語應該素有兩條特質：一是這些成語從古代流傳下來的。二是人們真的了解而在日常生活中使用它們。眾明代長篇小說中，《西遊記》數最值得研究的文學之一。這部小說被稱為四大名著之一，並且非常受人們的歡迎、男女老少皆知。大量的學者在語言、文學、哲學等各個方面學習研究。因此，研究《西遊記》中的漢語成語可以了解成語黃金時代的思想和文化。

此外，《西遊記》泰譯本的名稱是《西遊》，在第五六世國王時期完成的。算得上屬於古代翻譯中國歷史文學的末年。當然，翻譯的過程區別於最初被翻成泰語的中國歷史文學了。最初沒有了解中泰兩語的翻譯家，所以要分工才會寫出一本。但是《西遊》已經在一個人的手下完成。因此研究《西遊》的翻譯過程應該能看到多種多樣的現象。

由於上述的種種原因，筆者在本論文主要研究兩個方面：一方面研究《西遊記》中漢語成語的語法結構，為了了解成語的各個結構；另一方面是研究《西遊記》與泰譯本《西遊》中成語翻譯方法，為了了解影響到翻譯的原因如中泰文化的相同和差異、當時翻譯外國文學的程序等。

1.2 假設條件

1. 出現在《西遊記》中的漢語成語屬由多種多樣的語法結構構成。
2. 在泰譯本《西遊》中，《西遊記》中的漢語成語被翻譯的方法為：
 - ① 成語對等 ② 成語直譯 ③ 沒被翻譯。譯者如此翻譯可能有很多原因：如中泰文化的相同和區別、當時翻譯外國文學的程序等。

¹ ไซอิ๋ว (Sai-io)

1.3 研究目的

1. 研究出現在《西遊記》中的漢語成語的語法結構。
2. 比較並研究《西遊記》與泰譯本《西遊》的漢語成語。

1.4 研究範圍

1. 本論文主要研究出現在《西遊記》中的漢語成語。這部小說的著者是吳承恩。筆者以 2009 年由人民文學出版社出版的版本為中文原本。版本分為兩冊：上冊第 1 回到第 48 回（1-594 頁）下冊第 49 回到第 100 回（595-1198 頁）
2. 筆者以 2003 年由 Sripanya 出版社出版的《西遊》為泰譯本，由於此書把《西遊記》從頭到尾翻譯成一部小說，在泰國比較出名。此書的翻譯者為 Tin 先生，而且編輯為有名的 Tianwan。
3. 主要參考詞典是 2007 年由商務印書館國際有限公司出版的《漢語成語大全》。這部詞典收集多於 43,000 條成語。
4. 筆者由隨機樣本的方法採取《西遊記》中的漢語成語，並且用《漢語成語大全》檢查。因此，任何出現在《西遊記》中的詞組，倘若也在本辭典中出現，即本論文收集的“成語”。

1.5 研究方法

1. 檢查有關研究的項目與文件。
2. 收集《西遊記》中的漢語成語及泰譯本《西遊》中的翻譯對象。
3. 按照所定的目的比較並研究這些成語。
4. 做出判斷和結論

1.6 研究作用

1. 了解《西遊記》中漢語成語的語法結構。
2. 了解譯者將《西遊記》中的漢語成語翻成泰語的方法以及原因。
3. 本論文可以為對《西遊記》語言方面或其他方面研究提供參考路線。

1.7 研究的標誌與注釋

1. 第三章的語法結構分析，筆者以直接成分分析法為分析成語的標準。這個分析法把成語分成兩個部分，分到詞為止。
2. 第四章的例子中，比較的成語用黑體加粗來表明，而且劃線文表示原文和譯文的區別。

第二章

文獻探討

筆者將在本章提供與本論文有關的文獻。本論文根據研究的各個方面進行的文獻探討可分為五個部分，即：① 漢語成語的定義與來源 ② 泰國內地的漢語成語研究 ③ 簡介《西遊記》 ④ 學習研究《西遊記》的方向 ⑤ 簡介泰譯本《西遊》

2.1 漢語成語的定義與來源

許多漢語詞彙學家給“成語”這個詞下了不同的定義。譬如：

《辭海》中的“成語”如此解釋：熟語的一種，習用的固定詞組，在漢語中多數由四個字組成。組織多樣，來源不一。有些可以從字面理解，如“萬紫千紅”，“乘風破浪”。有些要知道來源才懂，如“青出於藍”出於《荀子·勸學》，“守株待兔”出於《韓非子·五蠹》。

《應用漢語詞典》便這樣解釋：長期習用的固定詞組，有意義完整、結構定型、表現力強等特點；有些成語不能從字面上明白它的意思。中國成語多由四字組成。如“集思廣益”、“近水樓臺”等。

王勤在他著作的《漢語熟語論》如此解釋“成語”的意義：成語是熟語大家庭的主要成員。它歷史悠久、數量最多，使用的範圍廣泛而頻率高，為廣大人民群眾喜聞樂見。

因此，最基本、最共同的定義可以歸納如：非常通用的詞組。使用頻率很高。大部分由四個字搭成而且形式固定。有些看字面就會懂了但也有一些來自古書、故事等。必須它的來源才懂得它的意思。

成語的來源可分為四種，即：

1) 來自古代神話故事

古代人為了解釋自然和歷史編著了故事。這等故事社會上的人都很熟悉，所以一代接一代繼續用下來最後就變成成語。如：“精衛填海”是《山海經》記敘的一則故事，說的是中國上古時期一種叫精衛的鳥呶力填平大海。根據《山海經》記述這種叫精衛的鳥，原來是炎帝寵愛的女兒，有一天她去東海玩，可是突然風暴襲來，她死了。女娃變成了鳥，名字就叫作“精衛鳥”。精衛鳥去西山銜來石子兒和樹枝，一次又一次投到大海裏，想要把東海填平。晉代詩人陶淵明寫詩說：“精衛銜微木，將以填滄海”。後來人們常用“精衛填海”這條成語，比喻按既定的目標堅毅不拔地奮鬥到底。

2) 來自古代寓言故事

古代寓言和神話故事的區別是古代人為了說到道德或者生活中的原則才製造寓言故事。但神話故事大部分從想像而成的。這些成語如：“守株待兔”原比喻希圖不經過叟力而得到成功的僥倖心理。現也比喻死守狹隘經驗，不知變通。典出自《韓非子·五蠹》記載：戰國時宋國有一個農民，看見一隻兔子撞在樹根上死了，便放下鋤頭在樹根旁等待，希望再得到撞死的兔子。結果自然再無所獲！

3) 來自歷史事實

這些成語來自記載下來的歷史上的人物或事實。因為這些故事受人們的歡迎，到了一天就變成成語。如：“臥薪嘗膽”意思是睡覺睡在柴草上，喫飯睡覺前都嚐一嘗苦膽。原指中國春秋時期的越王勾踐勵精圖治以圖復國的事跡，後演變成成語，形容人刻苦自勵，發奮圖強。

4) 來自有名文學

有名文學就是成語出生的搖籃。如果受到人們的歡迎，社會上的人都使用，那個語言就終於變成成語。如：“水落石出”意思是水落下去，水底的石頭就露出來。原指一種自然景象，後多比喻事情終於真相大白。來自蘇軾的《後赤壁賦》。

2.2 泰國內地的漢語成語研究

成語就是漢語的寶藏。學習研究成語就會了解語言結構、哲學思想、生活情況及其它基本觀念。所以有不少泰國學家研究漢語成語。有關研究漢語成語的論文，如：Chanyaporn Parinyavottichai 的《漢泰數字成語比較》（2543）、Piriya Surakajohn 的《有關動物的中國成語及泰國成語比較研究》（2543）、Wannida Thungsang 的《漢語含有“目”和“眼”係列的成語與泰語有關“ตา(tā)”的成語的比較研究》（2545）、Jindaporn Pinpongsub 的《漢語多於四言格成語研究》（2545）、Monchai Tia 的《漢語與泰語中表言語義的成語的比較研究》（2548）、Ura Denvipailerdlam 的《漢語有關金、銀、財、寶、錢、玉的成語與泰語同類成語的對比》（2548）、Waralak Saeueng 的《有關禽鳥的漢泰成語比較研究》（2550）、Sinchai Kimsiah 的《小說〈還珠格格〉中的漢語熟語研究》（2551）等。

這些論文中研究漢語成語的題目可以歸納如下：

1) 跟泰語熟語比較

熟語乃語言之寶藏。比較研究漢語和泰語的熟語就會了解這兩國人民在很多方面的共同與區別。這會讓泰國人更深了解中國文化，促進兩國之間的友好。研究結果往往指出這兩國人民的思想文化基本上是一致的，區別雖然存在但不那麼大。

2) 語法研究

這等於研究漢語的肉體。研究的題目如成語的字數、語法結構、語法功能等。研究結果就是這兩種語言的成語擁有這方面的共同點如裏面有押韻、字數固定等。

3) 研究意義

就是研究成語所包含的意義。研究結果是漢語成語涉及到很多方面如生活文化、食物、宗教、藝術、社會制度等。泰語熟語也差不多。那就是說中國人和泰國人對日常生活的觀念基本上相同。

2.3 簡介《西遊記》

《西遊記》，又名《西遊釋厄傳》，是中國古典四大名著之一，由明代小說家吳承恩編撰而成。此書描寫的是孫悟空、豬八戒、沙和尚保護唐僧西天取經、歷經九九八十一難的傳奇歷險故事。

《西遊記》全書分為三大部分，前七回是全書的引子部分，一邊安排孫悟空出場，交代清楚其出身、師承、能耐、性情；一邊通過孫悟空在天、地、冥、水四境界穿越，描繪四境界風貌，建立一個三維四境界立體思維活動空間。八至十二回寫唐僧出世、唐太宗入冥故事，交待去西天取經緣由。十三至一百回寫孫悟空、白龍馬、豬八戒、沙和尚保護唐僧西天取經，沿途降妖伏魔，歷經九九八十一難，到達西天，取得真經，修成正果的故事。以無量無數方便種種因緣、譬喻言辭，釋佛法淵博。

這部小說的情節由玄奘遊學取經經歷為基本。這個事實記錄在《大唐西域記》，該遊記主要記錄了各國的國名、地理形勢、幅員廣狹、都邑大小、國王、族姓、宮室、農業、物產、貨幣、食物、衣飾、語言、文字、禮儀、兵刑、風俗以及佛教聖跡、寺數、僧數、大小乘教流行情況等內容，沒有故事，神話故事是後人模彷彿教寓言故事創作的。玄奘的簡單傳記如下：

玄奘（602年—664年），俗姓陳，名禕，出生於河南洛陽洛州緱氏縣（今河南省偃師市南境）。他是中國著名古典小說《西遊記》中心人物唐僧的原型。他13歲出家。貞觀三年（627），從長安（今西安）出發，歷經4年至印度那爛陀寺，拜名僧戒賢為師，研習《瑜伽師地論》等佛經。十九年攜大、小乘佛教經典回到長安。後在太宗、高宗的支持下，召集各大寺高僧組成譯經場，譯出經、論七十五部、凡一千三百三十五卷。多用直譯，世稱“新譯”。他是唐朝著名的三藏法師，漢傳佛教史上最偉大的譯經師之一，中國佛教法相唯識宗創始人。

《西遊記》這部小說到底要寫出什麼含義？對這個問題有三種說法。一是關宗教的內容。以佛教、道教或儒教為基本而秘密的寫出修行鍛煉自己的經驗過程。二是專門諷刺當時腐敗的社會。唐僧等人見過許多不誠實的國王或官

吏。如來的弟子還受賄。各個妖魔鬼怪就是社會上各種各樣的不公正。三是起義的內容。孫悟空需要推翻封建社會但終於被壓在山下。除了這三個說法還有很多人提出別的理论。但最好的說法可能是，這部小說其實是通過許多屆代的人補充修改，最後吳承恩編成小說。所以這部小說裏的內容不可能是一個方面，但包含了中國人智慧的很多方面。

無論如何，《西遊記》一直以來都受到男女老少的歡迎。以前人們喜歡閱讀這部小說。原本可能比較難就有人編成簡化版和兒童版。今天也不斷地被製成電影和電視劇。連網上的遊戲也有人創作了。這可以表明《西遊記》自出世以來都是中國人心目中的又美好又有趣的作品。

2.4 學習研究《西遊記》的方向

由於《西遊記》這部長篇小說包含很多方面的內容，所以從出世以後就不斷有人去研究。研究《西遊記》的題目可以歸納為三個方面。即：

2.4.1 文學方面

《西遊記》算得上非常美的文學。裏面有不少的詩詞。所以研究它的文學方面也受歡迎。研究的題目如：研究裏面的詩詞、分析人物、分析裏面的象徵與故事、按西方文學理論來分析等。中國內地專門研究《西遊記》這個方面如：車榮曉的《〈西遊記〉的敘事結構分析和悲劇主題》（2007）、敦玉林的《〈西遊記〉及其作者與盱眙》（2001）、劉直的《“西遊”故事的歷史演變》（2000）、柳宏雷的《論〈西遊記〉的幽默藝術風格》（1994）等。

2.4.2 宗教哲學方面

《西遊記》中的宗教哲學非常明顯。情節由佛教思想為主。諸位佛祖、菩薩總是出現給唐僧等人救苦救難、克服所有的苦難。道教的思想也很明顯，如天堂和隴海、長生不老的丹藥、修行的道士等。中國內地專門研究《西遊記》這個方面如：李建東的《〈西遊記〉的佛教思想》（1997）、劉蔭柏的《〈西遊記〉與佛教》（1988）、隋國慶的《〈西遊記〉與道教文化》（2007）、魏武與朱華麗的《淺談〈西遊記〉中的宗教文化和宗教思想》（2009）等。

2.4.3 語言方面

由於《西遊記》是早期的白話文學，就是說這部小說記錄了當時人們真正交流的語言。所以語言學家對它有興趣。語言方面的題目如研究詞彙、熟語、語法結構及方言等。中國內地專門研究《西遊記》這個方面如：白達奕的《〈西遊記〉語氣詞研究》（2009）、劉懷玉的《〈西遊記〉中的淮安方言》（1986）、張偉麗的《〈西遊記〉副詞研究》（2010）等。

關於《西遊記》中的漢語成語，已經有人研究過了。黃建在他的論文《〈西遊記〉詞彙研究》說《西遊記》中共有成語 480 個。並且，他研究這些成語的三個方面：來源、語法結構與特點

1. 《西遊記》成語的來源

1) 源於前代典籍的成語

“傾城傾國”語本《漢書·外戚傳》形容女子容貌極美。

“陽春白雪”語本宋玉《對楚王問》原指戰國時代楚國的高深歌曲，後來泛指高深的、不通俗的文學藝術。

《西遊記》中像這樣的成語還有“沉魚落雁、狐假虎威、同心協力、瑾上添花”等。

2) 源於佛教的成語

“本來面目”語本《六祖壇經·行出品》是禪宗用語，指人本來具有的心性，後多借指人和事物原來的樣子。

“極樂世界”語本《佛說阿彌陀經》佛教指阿彌陀佛居住的地方，後泛指幸福安樂的地方。

《西遊記》中與佛教有關的成語還有“不二法門、大慈大悲、佛口蛇心、明心見性、降龍伏虎”等。

3) 源於前代口語俗語的成語

這類成語在《西遊記》中數量很大，主要源自唐宋以來的變文、話本、小說、戲曲等白話作品。如：

“不知高低”語本馬致遠《江州司馬青衫淚》第二折，指人不懂尊卑、上下。後多指人說話或做事不知深淺輕重。

類似的成語還有“不容分說、膽戰心驚、顛來倒去、短嘆長吁、歡天喜地、火上澆油、踢天弄井”等。

4) 《西遊記》的新成語

明代是新成語產生的高峰時期之一。明代小說吸收了大量人民口頭流傳的成語，這樣的成語在《西遊記》中出現了不少。如：“家長禮短、青紅皂白、一模一樣、不打自招、心神不寧、搖身一變、左鄰右舍”等。

2. 《西遊記》成語的結構

1) 並列式

① 主謂+主謂

如：“地動山搖、地裂山崩、水秀山青、天高地厚、天昏地暗、龍飛鳳舞、魂飛魄散、酒醉飯飽”等。

② 動賓+動賓

如：“保國民安、創家立業、打家劫舍、登山涉水、翻天覆地、開天闢地、有眼無珠、交頭接耳”等。

③ 偏正+偏正

如：“百計千方、赤手空拳、大呼小叫、高門大戶、奇珍異寶、千山萬水、五湖四海、油頭粉面”等。

2) 主謂式

如：“三陽開泰、壽比南山、淚如泉湧、馬不停蹄、寡不敵眾、腳踏實地”等。

3) 動賓式

如：“不計其算、莫知所措、掩人耳目、念念有詞、虛張長勢、豈有此理”等。

4) 偏正式

如：“不二法門、從長計較、極樂世界、莫可奈何”等。

5) 兼語式

如：“點石成金、調虎離山、弄假成真”等。

6) 連動式

如：“打草驚蛇、煉石補天、手到擒來”等。

3. 《西遊記》成語的特點

1) 成語來源廣泛

既有直接沿用前代典籍的成語，也有沿用前代口語的成語。有的成語雖源自前代，但在《西遊記》前後才凝固定型為成語。如“火上弄冰”這個成語源自元尚仲賢《氣英布》第二折。“畫虎刻鵠”這個成語源自《東關漢記·馬援傳》。

2) 成語結構複雜

《西遊記》成語在結構上有了全面的發展。其中並列式成語特別豐富，大多數成語屬於這一類型。用兩個數詞作基礎與名詞、動詞、形容詞、量詞組成並列式成語，是《西遊記》時期成語的一大特色。如：“半夜三更、一舉兩全、千辛萬苦、千山萬水”等。

3) 成語形式尚不穩定

許多成語形式不一，同一成語並存著其他形式。如：“安邦定國——安邦立國”、“寸步難行——寸步難移”等。這些成語不同的形式主要是同義或近義成分的換用。還有一些並列式的成語前後兩節次序互換，也造成成語的形式不一。如：“八節四時——四時八節”、“飛沙走石——走石飛沙”等。這說明在白話文學作品中成語的固定性是相對的，它既具有傳承性的一面，也具有變異性的一面。

2.5 簡介泰譯本《西遊》

《西遊記》在第六世國王時期被翻譯成泰譯本《西遊》了。2004年版本的前言提出這部小說的翻譯來源是，Lek先生即 Sophon-pipitthanakorn 出版社的主人讓 Tin 先生從漢語作泰語翻譯，然後讓 Thian 先生修改小說的語言。Thian 先生沒有修改內容情節。雖然《西遊》還屬於曼谷王朝初年翻譯中國歷史書的階段，但是翻譯過程已經有很大的區別了。這表示翻譯有很大的進步了。此外，雖然這部書由幾個出版社印刷了很多次，但是還沒出現 Tin 先生以外翻譯的譯本。

《西遊》在泰國也很受歡迎，可以算是最有名的外國文學之一。除了原文的譯本以外，在書店不斷有賣很多簡化版、簡介版與漫畫版。在電視上也多次傳播中國人拍攝的電影和電視劇。再說，有泰國人專門研究這部小說而編輯成書如：謝玉冰的碩士學位論文，《〈西遊記〉在泰國研究》以及博士學位論文，《印度“哈奴曼”和中國“孫悟空”故事在泰國的流傳》，這兩本論文分別在臺灣和中國寫成。當她回到泰國後，她還出版了《行者 齊天大聖 從文學形象走向神壇的猴子》。除了這些書，還有 Khema-nantha 比丘的《〈西遊記〉中佛法秘密的解釋》（*ลึงจอมโจก ไขความปริศนาธรรม ในไซอิ๋ว*）等。

第三章

《西遊記》中漢語成語的語法結構

通過隨機樣本的方法,筆者選出《西遊記》中 758 條漢語成語來研究。它們有多種多樣的語法結構:如字數、結構類型等。可是因為句法結構是固定的,就是說一個詞在句子中跟別的詞有一定、明確的關係,所以本章專門研究《西遊記》漢語成語中內部的句法結構關係。

當提到漢語句法結構,有許多學者已經描寫解釋了。如在朱德熙《語法講義》上提到 6 個結構,即:主謂結構、述賓結構、述補結構、偏正結構、聯合結構與連謂結構。漢語成語的句法結構也有人研究過。如在王勤《漢語熟語論》上按句法把成語分成多層次的種類。如下:

1. 主謂式

成語內部成分之間是被說明被陳述和說明陳述的關係。三個類型 1) 主謂型 由主語和謂語兩部分構成被說明與說明關係 2) 主謂賓型 由主語、謂語、賓語三個部分構成 3) 主謂補 由主語、謂語、補語構成

2. 謂賓式

成分之間是謂語與賓語即支配與被支配的關係。

3. 謂補式

成分之間是補充說明謂語動作行為的關係。

4. 連謂式

成語內有兩個謂語成分,兩者構成一先一後承接相連的關係,次序不能顛倒。

5. 兼語式

成語內有的成分既充當前面成分的賓語,又充當後面成分的主語,身兼二職。

6. 偏正式

兩個成分之間是修飾限制和被修飾限制的關係,前者是偏,後者是正。有兩種情況:1) 定中關係 修飾語是定語,修飾名詞性中心語 2) 狀中關係 修飾語是狀語,修飾動詞、形容詞性中心語。

8. 聯合式

成分之間是平等、並列的排列在一起。有 6 種類型:1) 並列聯合 2) 主謂聯合 3) 謂賓聯合 4) 動補聯合 5) 定中聯合 6) 狀中聯合

通過詳細研究《西遊記》中的成語才發現,雖然大部分成語可以按王勤的理論來歸納,但還有一部分有特殊結構,不能歸納。所以,《西遊記》成語的語法結構的詳細分析及例子如下:

3.1 專用名詞

有些成語簡直是專用名詞。但能用來跟別的情況作比喻，而且其意義不限制於原來的意義。《西遊記》中一共有兩條這樣成語。第一條是“阿彌陀佛”。梵語音譯，意思是擁有無邊無涯光明的佛陀，也譯作無量壽佛或無量光佛。據佛經說，凡願上西天極樂世界的，祇要念他的名號，死時他就會來接你，故也用作口頭誦唸的佛號，表示祈禱或感謝神靈等意思。第二條是“阿鼻地獄”。阿鼻：梵語的音譯，意譯為“無間”，即痛苦無間斷。指永遠處於痛苦之中。常用來比喻黑暗的社會和嚴酷的牢獄。有比喻無法擺脫的極其痛苦的境地。

3.2 主謂結構

這個結構由主語和謂語兩個成分構成。其特點是造成完整的句子。可以再分 3 種類型。即：

3.2.1 主謂型

通過研究屬於主謂型結構的成語才發現，這個結構僅由主語和謂語兩個成分構成。主語可以是名詞、名詞詞組或小句。謂語可以是單獨動詞也可以是狀中結構，其它結構不可以。大部分成語內部的結構不太複雜。如：

例 1

毛 骨 悚 然

1 2

1-2 主謂結構

例 1 “毛骨悚然”意思是“毛髮豎起、脊樑骨發冷。形容恐懼驚駭的樣子”。這條成語只由兩個詞構成。“毛骨”為主語。“悚然”為謂語。由於這兩個部分都是詞了，所以不能再分析了。

例 2

天 理 難 容

1 2

1-2 主謂結構

3 4

3-4 狀中結構

例 2 “天理難容”意思是“做事殘忍，滅絕人性，為天理所不容”。這條成語的結構比例 1 複雜一些。“天理”為主語。“難容”為謂語。然後，還可以作下一層分析“難容”就是說“難”作狀語修飾動詞性中心語“容”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“滿堂紅，心神不安，潑水難收，變化多端，窮寇勿追，遊手好閒，蛇無頭不行”等。

3.2.2 主謂賓型

通過研究屬於主謂賓型結構的成語才發現，這個結構也由主語和謂語兩個成分構成。然而謂語由動詞和賓語搭配。主語可能是名詞或名詞詞組。動詞可有狀語修飾。賓語跟主語一樣或是名詞或是名詞詞組。如：

例 3		
風	卷	殘雲
1	2	
	3	4
	5	6
		1-2 主謂結構
		3-4 謂賓結構
		5-6 定中結構

例 3 “風卷殘雲”意思是“大風把殘云卷走，比喻把殘存的東西一掃而光”。主語是單音節名詞“風”。動詞也是單音節詞“卷”。但是賓語為“殘云”兩個音節。總之，主語一個音節，謂語三個音節，這條成語沒有對稱。

例 4		
秋	風	過耳
1	2	
	3	4
	5	6
		1-2 主謂結構
		3-4 謂賓結構
		5-6 定中結構

例 4 “秋風過耳”意思是“像秋風從耳邊吹過一樣。比喻與自己無關，毫不在意”。這條成語的結構與例 3 有些區別。主語有兩個音節“秋風”，“風”為名詞性中心語，而“秋”為定語修飾之。謂語也有兩個音節“過耳”，“過”為動詞而“耳”為賓語。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“病入膏肓，鑼鼓喧天，三生有幸，七竅生煙，眾毛攢裘，請將不如激將，死無葬身之地，一客不犯二主，救人一命勝造七層浮屠”等。

3.2.3 主謂補型

通過研究屬於主謂補型結構的成語才發現，這個結構也由主語和謂語兩個成分構成。然而謂語由動詞和補語構成。補語是補充說明述語的結果、程度、趨向、可能、狀態、數量等的成分，不是被動次直接支配的賓語。如：

例 5

月 明 如 畫

1 — 2 —

1-2 主謂結構

3 — 4 —

3-4 中補結構

5 — 6 —

5-6 謂賓結構

例 6

恩 重 如 山

1 — 2 —

1-2 主謂結構

3 — 4 —

3-4 中補結構

5 — 6 —

5-6 謂賓結構

例 5 和例 6 裏的兩個成語有一模一樣的結構。“月明如畫”意思是“月亮照耀得像白天一樣明亮”。另一個成語“恩重如山”意思是“恩情深厚，像山一樣深重”。這兩個成語的開頭是主語“月/恩”，第二個詞是動詞“明/重”，最後是補語“如畫/如山”。這兩個補語等於現代漢語語法中的結果補語。

除了上面兩條成語，還有另一條成語即“水泄不通”屬於這種結構。

總而言之，主謂結構可分為 3 種類型。即：主謂型、主謂賓型及主謂補型。

3.3 謂賓結構

通過研究屬於謂賓結構的成語才發現，這個結構由謂語與賓語兩個成分構成。謂語和賓語可在前面帶修飾語。如：

例 7

不 當 人 子

1 — 2 —

1-2 謂賓結構

3 — 4 —

3-4 狀中結構

5 — 6 —

5-6 定中結構

例 7 “不當人子”意思是“罪過，表示歉意或感謝的話”。這條成語由謂語“不當”和賓語“人子”構成。謂語屬於狀中結構，由動詞性中心語“當”和狀語“不”構成。賓語屬於定中結構，由名詞性中心語“子”和定語“人”構成。

例 8

掩 人 耳 目

1 2

1-2 謂賓結構

3 4

3-4 定中結構

例 8 “掩人耳目”意思是“遮掩別人的耳朵和眼睛。比喻用假象迷惑人，欺騙人”。這條成語裏，謂語一個音節“掩”，而賓語三個音節“人耳目”。賓語乃名詞詞組，由中心語“耳目”和定語“人”構成。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“略知一二，大鬧天宮，不念舊惡，不知死活，不吝珠玉，不識賢愚，不知高低，不問好歹”等。

3.4 連謂結構

通過研究屬於連謂結構的成語才發現，這個結構由兩個或兩個以上的謂語詞組構成，兩者構成一先一後承接相連的關係，次序不能顛倒，否則意義則有變化。動詞詞組大部分是謂賓結構。如：

例 9

煉 石 補 天

1 2

1-2 連謂結構

3 4 3 4

3-4 謂賓結構

例 9 “煉石補天”意思是“古神話，相傳天缺西北，女媧煉五色石補之。比喻施展才能和手段，彌補國家以及政治上的失誤”。這條成語由兩個動詞詞組即“煉石”和“補天”構成。各詞組分別由動詞“煉/補”和補語“石/天”構成。可見“煉石”先發生然後才會“補天”。

例 10

撮 土 焚 香

1 2

1-2 連謂結構

3 4 3 4

3-4 謂賓結構

例 10 “撮土焚香”意思是“用手把土聚攏成堆。在野外撮土代替香爐，燒香敬神”。這條成語也由兩個動詞詞組構成。第一個詞組是“撮土”，謂賓結構，由動詞“撮”和賓語“土”構成。第二個詞組是“焚香”，也是謂賓結構，由動詞“焚”和賓語“香”構成。從意義方面可以看出，故事發生的順序決不能倒換。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“回驚作喜，放屁添風，起死回生，人離鄉賤，不打自招”等。

3.5 兼語結構

通過研究屬於兼語結構的成語才發現，成語中就發現一個詞作為第一個動詞的賓語，同時也作第二個動詞的主語。那個詞就叫做“兼語”了。如：

例 11	
調 虎 離 山	
1 2	1-2 謂賓結構
3 4	3-4 主謂結構
5 6	5-6 謂賓結構

例 11 “調虎離山”意思是“設法使老虎離開原來的山岡，比喻用計謀調動對方離開原來的有利地位”。前面的詞組有“調”為動詞，而“虎”為賓語。後面的詞組有“離”為動詞，而“山”為賓語。兼語就是“虎”。

例 12	
點 石 成 金	
1 2	1-2 謂賓結構
3 4	3-4 主謂結構
5 6	5-6 謂賓結構

例 12 “點石成金”意思是“比喻修改文章，化腐朽為神奇。也比喻修改文章時稍稍改動原來的文字，就使它變得很出色。也指對人稍作指導，就可以讓他幡然醒悟”。這條成語的結構與例 11 一模一樣。前面的詞組有“點”為動詞，而“石”為賓語。後面的詞組有“成”為動詞，而“金”為賓語。兼語就是“石”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。即：“有風方起浪，點石為金，復舊如新，整舊如新，弄假成真”等。

3.6 偏正結構

通過研究屬於偏正結構的成語才發現，這個結構由中心語和修飾語兩個成分構成。中心語為主要成分而修飾語的功能是修飾限制中心語。漢語中大部分修飾語出現在中心語的前頭，但也有出現在後頭的。這個結構可分為 4 種類型。即：

3.6.1 定中型

通過研究屬於定中型結構的成語才發現，這個結構有名詞或名詞詞組為中心語。修飾語被稱為定語，放在中心語前，可以是名詞、形容詞或介詞詞組。比如：

例 13

無 妄 之 災

1 2

1-2 定中結構

3 4

3-4 謂賓結構

例 13 “無妄之災”意思是“平白無故受到的損害，平常用於使許多人痛苦的嚴重事故”。這條成語有“災”為中心語。定語“無妄”是個由動詞“無”和賓語“妄”構成的謂賓結構。“之”乃定語和中心語之間的結構助詞。

例 14

三 寸 不 爛 之 舌

 1 2

1-2 定中結構

3 4

3-4 聯合結構

5 6

5-6 定中結構

7 8

7-8 狀中結構

例 14 “三寸不爛之舌”意思是“能說會辯的口才”。這條成語有一個單音節名詞“舌”為中心語。“之”乃定語和中心語之間的結構助詞。定語由屬於聯合結構的兩個成分“三寸”和“不爛”構成。“三寸”屬於定中結構，由中心語“寸”和定語“三”構成。另一個成分“不爛”卻屬於狀中結構，由中心語“爛”和狀語“不”構成。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“極樂世界，本來面目，老婆舌頭，魚水之歡，星星之火，火居道士，滿口胡柴，南柯一夢”等。

3.6.2 狀中型

通過研究屬於狀中型結構的成語才發現，這個結構有動詞或動詞詞組為中心語。修飾語被稱為狀語，也放在中心語前面，可以是副詞、動詞、名詞詞組或介詞詞組。比如：

例 15

火上澆油

<u>1</u> <u>2</u>	1-2 狀中結構
<u>3</u> <u>4</u>	3-4 定中結構
<u>5</u> <u>6</u>	5-6 謂賓結構

例 15 “火上澆油”意思是“往火上倒油。比喻使人更加憤怒或使情況更加嚴重”。這條成語的中心語為屬於謂賓結構的動詞詞組“澆油”。它由動詞“澆”和賓語“油”構成。放在前面的狀語是個名詞詞組“火上”，由名詞“上”和定語“活”構成。

例 16

將功折罪

<u>1</u> <u>2</u>	1-2 狀中結構
<u>3</u> <u>4</u>	3-4 介賓結構
<u>5</u> <u>6</u>	5-6 謂賓結構

例 16 “將功折罪”意思是“拿功勞補償過失”。這個例子和例 15 的結構非常相似。中心語乃屬於謂賓結構的動詞詞組“折罪”，由動詞“折”和賓語“罪”構成。狀語卻不一樣了。它是個介詞詞組，由介詞“將”和賓語“功”構成。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“南面稱孤，樂極生悲，素不相識，寸步難移，不由分說，水中撈月，萬籟無聲，以心問心”等。

3.6.3 中補型

通過研究屬於中補型結構的成語才發現，這個結構有動詞或動詞詞組為中心語。但是跟其它偏正結構不一樣的就是稱為補語的修飾語卻放在中心語後面。名詞詞組、動詞詞組或介詞詞組都可以作補語。比如：

例 17

重如泰山

<u>1</u> <u>2</u>	1-2 中補結構
<u>3</u> <u>4</u>	3-4 介賓結構

例 17 “重如泰山”意思是“恩情深厚，像山一樣深重”。這條成語由兩個成分構成。中心語為形容詞“重”。補語為由介詞“如”和賓語“泰山”構成的介詞詞組。這個補語屬於結果補語。

例 18

言而無信

1 2

1-2 中補結構

3 4

3-4 謂賓結構

例 18 “言而無信”意思是“說話不算數，沒有信用”。這條成語由動詞“言”和補語“無信”構成。“而”是結構助詞。補語“無信”屬於謂賓結構，由動詞“無”和賓語“信”構成。這個補語可以歸納為程度補語。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：行不由徑，不以為然，清淨無為，切切在心，言之有理，一望無際，比眾不同，叫苦連天等。

3.6.4 小句與修飾語型

通過研究屬於小句與修飾語結構的成語才發現，這個結構跟其他三個結構有區別。它們由兩個詞組構成，但是這個結構由兩個小句構成。前面的小句作為修飾語，修飾限制作為中心語的後面小句。這兩個小句則不平等，就是說或者詞數不同或者結構區別。比如：

例 19

父母在，不遠遊

 1 2

1-2 小句與修飾語結構

 3 4

3-4 主謂結構

 5 6

5-6 狀中結構

 7 8

7-8 狀中結構

例 19 “父母在，不遠遊”意思是“父母在世，不遠離家鄉；如果不得已要出遠門，也必須有一定的地方”。這條成語由兩個小句構成。前面的小句修飾後面的。前面的小句屬於主謂結構，由名詞“父母”作主語而且動詞“在”作謂語。後面的小句屬於狀中結構，由動詞詞組“遠遊”作中心語而且副詞“不”作狀語。還有，中心語“遠遊”由動詞“遊”和形容詞“遠”構成。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“人而無信，不知其可、要知山下路，須問過來人、世上無難事，只怕有心人、知其一，不知其二、道不同，不想為謀、一言既出，如白染皂”等。

總而言之，偏正結構可分為 4 種類型，即：定中型、狀中型、中補型及小句與修飾語型。

3.7 聯合結構

通過研究聯合結構才發現，屬於這種結構的每條成語由兩個平等的成分構成。各個成分的結構也一致。一般而言，把這兩個成分的次序互換還可以表達同一個意思，這是因為聯合結構跟時間順序無關。聯合結構可以分為 8 種類型。即：

3.7.1 並列聯合

通過研究並列聯合結構才發現，這種結構一般由兩個或四個詞構成。這些詞往往是同義、近義或反義詞連接在一起。如：

例 20

男女老幼

1 2 3 4

1-2-3-4 聯合結構

例 20 “男女老幼”意思是“所有的人，不論什麼性別、年齡、外貌等”。這條成語由四個詞聯合。其實詞與詞之間可以加“和”字。這種並列結構專門包括集團裏的每個成員。這條成語說到“人”。實際上，連嬰兒、年輕人、中年人等其他歲數人也不在外。

例 21

自由自在

1 2

1-2 聯合結構

例 21 “自由自在”意思是“沒有約束，十分安閑隨意”。這條成語由兩個詞“自由”和“自在”構成。這兩個詞的意義非常相近，在許多情況下可以替換。當用在一起意思較為強調。長期連用就成為成語了。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“絮絮叨叨，埃埃軋軋，密密層層，樓台殿閣，聰明伶俐，平安無事，高山峻岭，魑魅魍魎，狼蟲虎豹，士農工商”等。

3.7.2 主謂聯合

通過研究主謂聯合結構才發現，這種結構由兩個同樣的成分構成。各個成分屬於主謂結構，而且謂語沒有賓語或補語。如：

例 22

天高地厚

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 主謂結構

例 22 “天高地厚”意思是“天地的廣大，後來形容恩德極深厚。也比喻事情的艱巨、嚴重，關係的重大”。這條成語由兩個同樣的成分即“天高”“地厚”構成。各個成分屬於主謂結構。主語分別是“天”和“地”。謂語是形容詞，分別是“高”和“厚”。

例 23

耳熱眼跳

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 主謂結構

例 23 “耳熱眼跳”意思是“耳根發熱，眼皮跳動。迷信的人認為是不祥之兆”。這條成語由兩個同樣的成分即“耳熱”與“眼跳”構成。各個成分屬於主謂結構。主語分別是“耳”和“眼”。前面的謂語是形容詞“熱”，然而後邊的謂語是動詞“跳”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“手舞足蹈，山崩地裂，天長地久，河清海晏，風調雨順，國泰民安，龍飛鳳舞，星移斗轉，身強力壯，地動山搖，胆戰心驚，家長禮短”等。

3.7.3 主謂賓聯合

通過研究主謂賓聯合結構才發現，這種結構由兩個小句構成。各個小句主要由主語、謂語和賓語構成。如：

例 24

冤有頭，債有主

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 主謂結構

5 6 5 6

5-6 謂賓結構

例 24 “冤有頭，債有主”意思是“冤有冤頭，債有債主。比喻要瞭解事情，必須找為主的人”。構成成語的兩個小句在語法上完全一樣。就是說它們

由主語、謂語、賓語構成。主語分別是“冤”和“債”。謂語同樣是“有”。賓語分別是“頭”和“主”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“行不更名，做不改姓、公修公德，婆修婆德、暗室虧心，神目如電、天有不測風雲，人有旦夕禍福、一日為師，終身為父”等。

3.7.4 主謂補聯合

通過研究主謂賓聯合結構才發現，這種結構由兩個小句構成。各個小句主要由主語、謂語和補語構成。《西遊記》中這樣的成語只有一條。即：

例 25		
道高一尺，魔高一丈		
$\underline{\quad 1 \quad} \quad \underline{\quad 2 \quad}$		1-2 聯合結構
$\underline{3 \quad 4} \quad \underline{3 \quad 4}$		3-4 主謂結構
$\underline{\quad 5 \quad 6} \quad \underline{\quad 5 \quad 6}$		5-6 中補結構
$\underline{\quad 7 \quad 8} \quad \underline{\quad 7 \quad 8}$		7-8 定中結構

例 25 “道高一尺，魔高一丈”意思是“宗教家告誡修行的人要警惕外界的誘惑。後比喻取得一定成就以後往往面臨新的更大的困難”。這兩個小句是平等的，由主語、謂語和補語構成。主語分別是“道”和“魔”。謂語同樣是“高”。補語分別是“一尺”和“一丈”。而且，補語是由中心語“尺/丈”和定語“一”構成的。

3.7.5 謂賓聯合

通過研究主謂聯合結構才發現，這種結構由兩個同樣的成分構成。各個成分屬於謂賓結構。大部分是四言成語，毫無修飾語。多於四言的成語很少。如：

例 26		
歡天喜地		
$\underline{\quad 1 \quad} \quad \underline{\quad 2 \quad}$		1-2 聯合結構
$\underline{3 \quad 4} \quad \underline{3 \quad 4}$		3-4 謂賓結構

例 26 “歡天喜地”意思是“形容非常高興”。這條成語由兩個平等的成分構成。各個成分屬於謂賓結構。謂語分別是“歡”和“喜”。賓語分別是“天”和“地”。

例 27

保國安民

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 謂賓結構

例 27 “保國安民”意思是“保衛國家，使人民安居樂業”。這條成語由兩個平等的成分構成。各個成分屬於謂賓結構。謂語分別是“保”和“安”。賓語分別是“國”和“民”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“沉魚落雁，移星換斗，捉生替死，開天辟地，淚眼愁眉，費心勞力，踢天弄井，穿荆度棘”等。

3.7.6 定中聯合

通過研究定中聯合才發現，這種結構由兩個平等的名詞詞組構成。各個名詞詞組屬於定中結構。所有發現的成語都是四言的。如：

例 28

大慈大悲

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 定中結構

例 28 “大慈大悲”意思是“慈：用愛護心給予眾生以安樂；悲：用憐憫心解除眾生的痛苦；慈悲：佛家語，救人苦難。形容人心腸慈善”。這條成語由兩個名詞詞組“大慈”和“大悲”構成。各個詞組屬於定中結構。中心語分別是“慈”和“悲”。定語同樣是“大”。

例 29

花言巧語

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 定中結構

例 29 “花言巧語”意思是“原指鋪張修飾、內容空泛的言語或文辭。後多指用來騙人的虛偽動聽的話”。這條成語由兩個名詞詞組“花言”和“巧語”構成。各個詞組屬於定中結構。中心語分別是“言”和“語”。定語分別是“花”和“巧”。這兩雙詞都是近義詞。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“毒魔狠怪，六街三市，青臉獠牙，肉眼凡胎，三茶六飯，文人墨客，五黃六月，一差二誤，左鄰右舍，賊頭鼠腦，誠心誠意，狐群狗黨，青天白日，一模一樣”等。

3.7.7 狀中聯合

通過研究狀中聯合才發現，這種結構由兩個平等的動詞詞組構成。各個動詞詞組屬於狀中結構。大部分是四言成語。多於四言的成語也有，但很少。如：

例 30

大呼小叫

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 狀中結構

例 30 “大呼小叫”意思是“高一聲低一聲地亂叫亂喊”。這條成語由兩個動詞詞組“大呼”和“小叫”構成。各個詞組屬於狀中結構。中心語分別是“呼”和“叫”。狀語分別是“大”和“小”。這個成語的中心語是近義詞但狀語卻是反義詞。

例 31

半新半舊

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 定中結構

例 31 “半新半舊”意思是“不新不舊”。這條成語由兩個動詞詞組“半新”和“半舊”構成。各個詞組屬於狀中結構。中心語分別是“新”和“舊”。狀語同樣是“半”。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“不生不死，不知不覺，高談闊論，南征北伐，胡說亂道，長嘆短吁，東奔西走，東躲西藏，難解難分，千推萬阻，曉行夜宿，相親相愛，一來一往”等。

3.7.8 中補聯合

通過研究中補聯合才發現，這種結構由兩個平等的動詞詞組構成。各個謂語詞組屬於中補結構。可能發現其謂語帶着賓語的情況，但是很少見。如：

例 32

斬盡殺絕

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 中補結構

例 32 “斬盡殺絕”意思是“全部殺掉，一個也不留。比喻做事不留余地”。這條成語由兩個動詞詞組構成。各詞組屬於中補結構。中心語分別是“斬”和“殺”。補語分別是“盡”和“絕”。這兩個補語是結果補語。

例 33

言來語去

1 2

1-2 聯合結構

3 4 3 4

3-4 中補結構

例 33 “言來語去”意思是“指談笑時你一言我一語，彼此應對”。這條成語由兩個動詞詞組構成。各詞組屬於中補結構。中心語分別是“言”和“語”。補語分別是“來”和“去”。這兩個補語是趨向補語。“言”和“語”這兩個詞在現代漢語應該作名詞，但在古文裏可以作動詞。再說，這條成語一般作謂語。因此該兩詞應看成動詞。

除了上面的成語，還有其他屬於這種結構的成語。如：“呼來喝去、顛來倒去、養軍千日，用軍一時”等。

總而言之，聯合結構可分為 8 種類型，即：並列聯合、主謂聯合、主謂賓聯合、主謂補聯合、謂賓聯合、定中聯合、狀中聯合及中補聯合。

3.8 小結論

通過研究《西遊記》中 758 條成語的語法結構發現，《西遊記》中漢語成語的語法結構可分為 7 種主要類型。即：

- 1) 專名詞
- 2) 主謂結構
- 3) 謂賓結構
- 4) 聯謂結構
- 5) 兼語結構
- 6) 偏正結構
- 7) 聯合結構

此外，主謂結構、偏正結構與聯合結構還可以分類。即：

- 1) 主謂結構，可分為 3 種類型。即：主謂型、主謂賓型及主謂補型。

2) 偏正結構，可分為 4 種類型。即：定中型、狀中型、中補型及小句與修飾語型。

3) 聯合結構，可分為 8 種類型。即：並列聯合、主謂聯合、主謂賓聯合、主謂補聯合、謂賓聯合、定中聯合、狀中聯合及中補聯合。

各種結構的區別包含什麼意義，筆者可在第五章總結並解釋。

第四章

《西遊記》與泰譯本《西遊》成語翻譯比較研究

中文小說的翻譯自從曼谷王朝第一世國王的時期開始。但是當時翻譯的過程極為麻煩。因為當時還沒有了解中泰兩個語言的翻譯者，所以必須通過若干華僑對小說作口頭翻譯，然後把所有記下來的譯文由一位編者重複編輯成書。這些泰譯本如《三國》、《西漢》、《封神》等。《西遊記》在第五六世國王時期翻譯成書，名字叫《西遊》。在本書的前言中已經說明瞭此譯本由一個了解中泰兩個語言的人的手下翻譯成書了。所以這本書的文體應該跟初期的小說不一樣了。就是說它的內容完整，還有翻譯的修辭比較美。

但是通過研究《西遊》的文體才發現，原本和譯本有一些區別。最主要有三個方面。① 原本分為 100 回但是譯本沒分回。所以《西遊》看起來就像很長的小說。原文裏的回目和回末套話都被刪掉。② 原本的內容充滿了詩詞。每回都出現至少五六首。但是這等詩詞在譯本裏很少出現。③ 這譯本並不是一對一的翻譯過程。翻譯者的目標是把主要的情節都翻譯出來。如果隻讀譯本就能了解《西遊記》中所有的故事。但是翻譯者卻不在乎其他方面。所以有些內容翻譯者也故意不翻，那是因為即使刪掉了也不影響情節。這三個方面就是泰譯本《西遊》的風格。它們簡直影響到成語的翻譯了。通過隨機樣本的方法，筆者選出《西遊記》中 758 條成語來研究。這些成語在《西遊記》中一共出現 1,966 處。通過研究這些成語的翻譯，可以歸納為兩種現象即：被翻譯的成語與不被翻譯的成語。

4.1 被翻譯的成語

這種翻譯可以解釋為出現在原本的成語也出現在泰譯本的同一個地方。在泰譯本《西遊》中就有 1,107 處，占 56.31%。按照翻譯法可以分為 4 種類即：

4.1.1 成語對等

這種翻譯意味著用泰語熟語來翻譯漢語成語。這種翻譯必須靠著中泰兩個語言的高等理解。因為成語大部分從字面不能看懂，還有通常起作比喻的作用。此外，漢語成語和泰語成語有時字面比較相似，但是含義卻天下人間。由於這種困難，這種翻譯只出現 73 處。如：

例 1

正行間，不見了那報信的老者，沙僧道：“他就是妖怪，故意**狐假虎威**的來傳報，恐唬我們哩。”行者道：“不要忙，等我去看看。” (74, 898)

ในเวลาที่เกิดไปนั้นแลไม่เห็นตาเฒ่า ชัว้งจ้งว่าเห็นจะเป็นปีศาจมาทำ**เจียนเสือให้วัวกลัว**
ดอกกระมัง แห่งเจียวว่าเราต้องไปคู่ก่อน (643)

例 1 來自第 74 回。當唐三藏的集團快要碰到獅駝洞的三大妖魔的時候，太白金星化身為一個老公公來報信，提醒他們要當心。他一說完就不見了。沙僧便覺得是一個妖怪來顯神通唬他們。“狐假虎威”用來比喻借著有權者的威勢欺壓他人、作威作福。這裏用泰語成語來翻譯很恰當。เขียนเสือให้วัวกลัว 意思是做某件事讓別人害怕或威脅。

例 2

妖王聽說，微微冷笑道：“那太子，你捨了國家，從那國師王菩薩，修的是甚麼長生不老之術？祇好收捕淮河水怪，卻怎麼聽信孫行者誑謬之言，**千山萬水**，來此納命！看你可長生可不老也！” (66, 800)

อึ้งไปได้ยินดังนั้นก็หัวเราะแล้วพูดว่า เจ้าทารกเล็กๆ จะมาอวดฤทธิ์แก่ใคร อยู่รักษาน้ำร้าย ที่ลำแม่น้ำฮ้วยฮ้อนนั้นก็ดีแล้ว ทำไมจึงไปฟังอ้ายเหิงเจียข้ามน้ำข้ามทะเลเอาชีวิตมาทิ้งเสีย (579-580)

例 2 來自第 66 回。唐僧被妖怪捉去。行者去請位國師菩薩的徒弟來抵抗。當妖王見這位神比較年輕就這樣喊罵。這裏的成語“千山萬水”形容山水很多，比喻路途艱險、遙遠。跟泰國成語 ข้ามน้ำข้ามทะเล 差不多。但總算是最好的選擇了。

雖然數量比較小，但這種現象可能發生必須依靠兩個原因。一是漢語中和泰語中在意義方面相同的成語已存在。比如：漢語成語“狐假虎威”跟泰語成語 เขียนเสือให้วัวกลัว、“千山萬水”跟 ข้ามน้ำข้ามทะเล 等。這就是基本原因。少了這一點成語對等翻譯就無法出現了。二是譯者的本事。雖然譯者了解泰語，但是成語就是高等的語言，有時說泰語為母語者也用得不對。所以成語對等翻譯出現得比較少就可以算平常。其他例子如：“不知高低”譯為 ไม่รู้จักฟ้าต่ำดินสูง、“魂飛魄散”譯為 ขวัญหนีดีฝ่อ 等。

4.1.2 成語直譯

這種翻譯就是把成語的基本意義翻譯出來。譯文就是原文成語的意義。但譯者沒盡量找對等的泰語成語來翻譯。這樣的翻譯出現最多。就有 1,012 處。通過研究，發現三種型類。即：① 字面翻譯 ② 字面翻譯及解釋 ③ 沒有字面翻譯，只解釋意義

4.1.2.1 字面翻譯

這種翻譯就是用泰語詞跟漢語成語裏面的一些詞一對一翻譯出來。這種翻譯有時也出問題，就是泰國人不會懂得意思。如：

例 3

孫悟空在旁聞講，喜得他**抓耳撓腮**，眉花眼笑，忍不住手之舞之，足之蹈之。(2, 14)

เมื่อขณะกำลังพระอาจารย์แสดงธรรมอยู่นั้น ซึ่งหงอคงฟังคำแสดงธรรมเกิดปีติยิ่งนัก ก็เกาหูและเกาคางกระทำกริยาหน้าเล็กเริ่งรีน และกระโดดโลดเต้นตบมือตามวิสัยเดิมของตนที่เป็นชาติวานร (27)

例 3 來自第二回。孫悟空正在聽老師講法。但因為他本身就是猴子，當感覺到快樂時就抓耳撓腮，跳來跳去。這裏的成語“抓耳撓腮”形容人心裡焦急、苦惱、忙亂時無計可施的樣子。但是這裏用字面的意思。泰譯本直接把每個詞翻成泰語 เกาหูเกาคาง。因為這裏的成語沒有比喻的意思，所以這樣翻譯不會讓讀者誤會。

4.1.2.2 字面翻譯及解釋

譯者除了把原文中成語的一些詞一對一翻譯出來，他還解釋其成語的意思，讓泰國人了解所包含的內容。如：

例 4

行者聞言，將金箍棒往上又一指，只見霎時間，雷收風息，**雨散雲收**。國王滿心歡喜，文武盡皆稱讚道：“好和尚！這正是強中更有強中手！就是我國師求雨雖靈，若要晴，細雨兒還下半日，便不清爽。怎麼這和尚要晴就晴，頃刻間杲杲日出，萬里就無雲也？”國王教回鑾，倒換關文，打發唐僧過去。(45, 555)

หึ่งเจียได้ฟังดังนั้น จึงเอาระบบองจีขึ้นบนเวหาทีหนึ่ง ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด ท้องฟ้าก็ขาวสว่างไสวผ่องใสเหมือนปรกติแต่เดิม พระเจ้าแผ่นดินมีพระทัยโสมนัสยินดียิ่งนัก พวกขุนนางทั้งหลายก็พร้อมกันสรรเสริญทุกๆ คน ว่าพระสงฆ์องค์นี้ดีจริง พระเจ้าแผ่นดินก็เสด็จกลับเข้าพระราชวัง ทรงเปลี่ยนหนังสือสัญญาประทับตราแผ่นดินให้ (425)

例 15 來自第四十五回。唐三藏必須跟三位道家做顯出威力的比賽。第一場是呼風喚雨。那些道家真的有神通，可以做到。但是唐僧一點都不知道這些藝術。所以行者要幫忙。他上天堂跟有關風雨的助威神仙求救。所以第一場比賽唐僧們得勝了。那些道家都不認輸，跟唐僧挑戰誰會停雨停風。結果是唐僧有勝利了。國王非常高興，給他們倒換關文，準備送他們出國。“雨散云收”這個成語能指幾個意思即：指雨後轉晴、比喻親朋離散或指男女歡會已畢。這裏是第一個意思。泰譯本中除了把它的字面意義翻譯為 ฝนก็หยุด เมฆก็ม้วนหอบ

หายไปหมด，還加上 ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง，意思是風也沒了，雷公也不做聲了。譯者的目的可能是讓那邊的自然現象更明顯、突出。

4.1.2.3 沒有字面翻譯，只解釋意義

譯者簡直把成語的意義翻出來，沒有用泰語詞跟漢語成語裏面的一些詞一對一翻譯出來的這個手段。這可能因為譯者覺得字面翻譯沒重要。只把成語的意義翻出來，讓讀者清除內容和情節。如：

例 5

“師父啊，我父母齋僧，還是小可。我丈夫更是個善人，一生好的是**修橋補路**，愛老憐貧。但聽見說這飯送與師父吃了，他與我夫妻情上，比尋常更是不同。” (27, 326)

บิดามารดาข้าพเจ้าอยู่ในศีลในธรรมไม่ทำบาปหยาบช้า สามีข้าพเจ้าเป็นคนใจบุญคิดทำแต่**ที่เป็นการกุศล** วันนี้ข้าพเจ้ามีนิสสัยอันใหญ่จึงได้มาพบท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าขอเล่าเรื่องกระยาหารมาถวายต่อท่าน (296)

例 5 來自第二十七回。唐三藏碰到白骨精。這個妖怪幻象來哄騙唐僧三次，但行者每一次都會發現而終於打殺他。唐僧卻誤會並且趕行者回到花果山去。例子中這一段是白骨精來哄騙的第一次。他變形為一個小姑娘，說自己有老父母、丈夫和小孩子。全家都信仰佛法，隻行好事。“修橋補路”意思是“謂做有益於眾人的善事”。泰譯本把他翻譯為 **เป็นคนใจบุญคิดทำแต่ที่เป็นการกุศล**，泰語字面的意思是“人很善良，喜歡做功德”。可見，這裏譯者選擇翻出成語的意義來，沒翻譯他的字面意思。可能他怕泰國讀者不懂得成語的字面意思，所以翻譯他內涵的意義，讓讀者一眼看就明白，不能出懷疑。

總而言之，這種翻譯就是把成語的基本意義翻譯出來。譯文就是原文成語的意義。但譯者沒盡量找對等的泰語成語來翻譯。這樣的翻譯出現最多。通過研究，發現三種型類。一是字面翻譯，就是用泰語詞一對一翻譯出來。但有時泰國人不會懂得意思。二是字面翻譯及解釋。除了翻譯原文還解釋它的意思，讓泰國人了解內容。三是沒有字面翻譯，隻解釋意義。這因為譯者覺得字面翻譯不重要。隻把成語的意義翻出來，讓讀者清除內容和情節。

4.1.3 成語讀音

譯者選用該成語的發音來翻譯，後邊也可以有意譯。此譯本以方言口音為音譯。這種翻譯只出現 14 處。如：

例 6

那禪師遂口誦傳之。經云《摩訶般若波羅蜜多心經》：觀自在菩薩，行深般若波羅蜜多，時照見**五蘊皆空**，度一切苦厄。捨利子，色不異空，空不異色；色即是空，空即是色。受想行識，亦復如是。捨利子，是諸法空相，**不生不滅**，不垢不淨，不增不減。是故空中無色，無受想行識，無眼耳鼻舌身意，無色聲香味觸法，無眼界，乃至無意識界，無無明，亦無無明盡，乃至無老死，亦無老死盡。(19, 236)

ท่านอาจารย์โอเข้าได้ฟังพระถึงซึ้งจึ่งว่าดังนั้น จึ่งสาธยายพระคาถานั้นให้พระถึงซึ้งจึ่งฟัง มีอรรถดั่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ มาหาปัญญะपालามิโต ชิมเฌกวนจู้จ้ายโพชาด เฌงชิมปัญญะपालามิโต สี่เจียวกัเง้าอุ้นกายกงโตอืด เซียคเค้าเว็ดเซียลี้เจจื่อ เซกปู้ดอี่กง กงปู้ดอี่เซก เซกเจกซี้กง กงเจ็กซี้ เซกซี้เวเสียง เฌงเซก เอียดหกหญี่สี่ เซียลี้จื่อ สี่จิวคกงเสียง**ปู้ดเซง บู้ดเบียด ปู้ดเก้า ปู้ดเจ้ง ปู้ดก้ำม** สี่โก่งคั่ง โม่เซก เทียเสียวมีชอกฮวด โป้งนังก่าย หนายจี โป้อีเซกจ่าย โป้โป้เม้งเอียด โป้โป้เม้งจิ้น หนายจีโป้ เล้าซี้ เอียดเล้าซี้จิ้น (236)

例 6 來自第 19 回。唐僧剛剛見豬八戒而結為師弟，經過一座山又碰到窩巢禪師。這禪師對唐僧發慈悲，給他教《摩訶般若波羅蜜多心經》。這個小小短短的經就是長篇《摩訶般若波羅蜜多》的核心。是一部非常重要的大乘佛教經典。這邊藏有兩個成語。第一個是“五蘊皆空”指外界的事物和內在的想法都是“空”，也都是“色”，人對它們不可能產生什麼影響，它們對於人的本性都不應該有什麼影響。因此教導人們要放下一切，擺脫苦厄。第二個是“不生不滅”指的是佛法無生滅變遷，即“常住”之異名。這兩條成語以及整個經典由音譯方法翻譯。原因可能有幾種。可能譯者認為讀者都認識這部經典了，沒必要做意譯。或者是已經有很多人做翻譯而且有各種各樣的解釋，譯者自己不敢判斷。所以音譯就是最合適的辦法了。

例 7

三藏道：“女菩薩，你在家人享榮華，受富貴，有可穿，有可吃，兒女團圓，果然是好。但不知我出家的人，也有一段好處。怎見得？有詩為證，詩曰：

出家立志本非常，推倒從前恩愛堂。
外物不生閑口舌，身中自有好陰陽。
功完行滿朝金闕，**見性明心返故鄉。**
勝似在家貪血食，老來墜落臭皮囊。” (23, 278)

หลวงจีนถึงซึ้งจึ่งจึ่งพูดว่าท่านสึกาโยมพูดดังนั้นก็ดีแต่อยู่กับบ้าน เป็นฆราวาสรับซึ่งความ สวयงามบริโภคกามคุณสุขกายสุขตา จะนุ่งห่มก็บริบูรณ์จะกินก็เครื่องคาวหวาน โอหารส้อมเอิบ บุตรสาวก็พร้อมพร้อมบริบูรณ์ดังนั้นเอาเป็นจริง แต่ท่านหาได้ทราบในความคิดของสมณกิจผู้ระงับ บาบไปไม่ แม้ว่าพูดกันทำไมจะรู้ได้ ต้องเอาโคลงเป็นพยานจึ่งจะรู้กันได้ ดังเราจะนำมากล่าวให้ท่าน

ฟังบ้าง คำที่หนึ่งว่า (ชุดเกียหฺลิบจี่ปุ่นเพียเซียง) แปลว่าเข้าอุปสมบทบวชนั้นตั้งความเพียรไม่เหมือนอย่างโลก คำที่สองว่า (ซีเก่างเซียงอินอัยตอง) แปลว่าสละความรักใคร่และเหี้ยมเรื้อนเคหา คำที่สามว่า (วู้ม้วยปู้ดเซอเอ๋เก้าจี้) แปลว่าของนอกไม่เอาเป็นอารมณ์ตามปากลิ้น คำที่สี่ว่า (ซิมตั้งจู้อิ้วเอียง) แปลว่ากายตัวก็มีความสุขด้วยอากาศ คำที่ห้า (ก้งฮวนหั่งมั่วเซียวกิมก่าย) แปลว่าสำเร็จความเพียรเข้าที่ระงับ คำที่หกว่า (เม้งซิมกี้เส่ฟ่งกูเอียว) แปลว่าจิตสว่างเห็นสันดานเข้าบ้านเดิม คำที่เจ็ดว่า (เส่งเจ้อต้อเกทัมฮวยซิด) แปลว่าดีกว่าอยู่กับบ้านกินเลือดเนื้อ คำที่แปดว่า (เหลาล้ายจู้โย๊ะเฉ่าก้วยลั่น) แปลว่าความชราที่ตกลงในถุงน่อง (267)

例 7 來自第 23 回。四位菩薩故意幻化成四位姑娘，想試一試唐僧等人的心思。所以她們勸那四個和尚離開佛法，並且跟她們結為夫妻。唐僧則朗誦詩詞反對。成語“見性明心”意思就是發現並徹底了解自己的本來面目。這裏譯者先做音譯 เม้งซิมกี้เส่，然後才翻譯為 จิตสว่างเห็นสันดาน。(其實 เม้งซิมกี้เส่ 是這條成語的異體“明心見性”的音譯) 他這樣做可能因為這首詩非常美，應該讓讀者享受它的發音同時了解意義。這是很好的證據，譯者也關心文學性的價值。

音譯翻譯法非常有意思。通過研究才發現，譯者在三種的情況下才做出這種翻譯。一是宗教的經典。譯者要讓讀者感到它的靈性。二是非常美的詩詞。譯者要讓讀者享受發音和意義。三是專用名詞。無法使用其他翻譯法。反正，這種翻譯出現得非常少。

4.1.4 換言代替

在泰譯本上譯者沒一對一或描寫解釋該成語的意義，卻找別的內容來代替。這種翻譯也很少出現，只有 8 處。如：

例 8

兄弟正然談論，只聽得外面鑼鼓喧天，燈火照耀，同莊眾人打開前門叫：“抬出童男童女來！”這老者哭哭啼啼，那四個後生將他二人抬將出去。(47, 582)

(หั่งเจียและ โป๊ยก่าย) กำลังสนทนากันอยู่ก็ได้ยินเสียงกลองและม้าร้องตีออกสนั่น พวกชาวบ้านหลายคน เข้ามาเปิดประตูบ้านแล้วร้องให้เอาเด็กชายหญิงออกไป เฒ่าทั้งสองก็งกๆ ังๆ รีบเอาเด็กแปลงทั้งสองใส่ถาดให้คนหามออกไปส่ง (446)

例 8 來自第 47 回。唐僧的團體來到一個靠大河的村莊。那邊的人每年要送一雙男女孩子給妖怪吃，免得被妖怪傷害。為了拯救他們，行者和八戒便化身為孩子，替兩個老頭的孩子奉給妖魔。成語“哭哭啼啼”意思是不停的哭泣。

那兩個老頭因為要犧牲自己的孩子而不斷地哭泣。但譯者卻把它翻譯為 งกๆ งั้นๆ 意思是歪歪斜斜的動作、做事不妥當的姿態。

例 9

小妖道：“他也沒甚麼器械，光著個頭，穿一領紅色衣，勒一條黃條，足下踏一對烏靴，**不僧不俗**，又不像道士神仙，**赤手空拳**，在門外叫哩。”

(2, 24)

พวกบริวารเหล่านั้นบอกว่าไม่เห็นมันถือเครื่องศาสตราอาวุธสิ่งใดเลย เห็นแต่แต่งตัวสวมเสื้อสีแดงคาดพุงผ้าสีเหลือง สอดรองเท้าดำดูท่วงทีกิริยาสุภาพ แต่ทำท่าแข็งแรงคอยอยู่ที่ปากประตูน้ำ (35)

例 9 來自第 2 回。孫悟空剛從練習仙法回來，發現在下的猴子們被一群妖怪欺負。所以他去妖怪那邊挑戰。上面的例子是小妖描述孫悟空風格的報告。“不僧不俗”意思是猶言不三不四，不倫不類。“赤手空拳”意思是兩手空空。比喻沒有任何依靠。但是譯者卻分別翻譯為 ท่วงทีกิริยาสุภาพ 看起來是個有禮貌的人、แต่ทำท่าแข็งแรง 但表示強壯的樣子。這樣的翻譯主要是隨著上下文而出現。譯者認為如果直接把意思翻出來就可能讓讀者糊塗、不清楚故事，所以找別的內容來代替，讓閱讀更為順暢。

總之，這種翻譯法就是一種調整文體的過程。但是這種翻譯很少出現。那是因為如果譯者覺得該成語有點兒多餘、即使不翻譯也不影響閱讀的順暢性，那些成語直接被刪掉不翻譯。

泰譯本《西遊》中的被翻譯的成語可分為 4 種類型。即：成語對等、成語直譯、成語音譯與換言代替。成語直譯最多出現。那可能因為這是最容易、最簡單的翻譯法。其他翻譯法其實出現不多。原因已經描寫解釋了。但是最可見的就是譯者盡最大的力量保留故事的內容和情節，同時按泰國讀者的習慣調整文體，也稍微加上文學性的美味。

4.2 沒被翻譯的成語

意思是出現在《西遊記》中的漢語成語卻在泰譯本《西遊》沒有出現。在泰譯本《西遊》中一共有 859 處，占 43.69%。跟被翻譯的成語相比，這種成語比較少。根據出處和風格可再分為 3 種類型。即：

4.2.1 出現在譯者不翻譯的內容處

由於譯者故意不翻譯回目、章回末套語以及大部分的詩詞，所以出現在這些地方的成語自然沒被翻譯。這種不翻譯的成語一共出現 155 處。例如：

例 10

師徒們卻寬住了半日，喂飽了白馬，收拾行囊，至次早登程。臨行時，放上一把火，將那些珍樓、寶座、高閣、講堂，俱盡燒為灰燼。這裡才無掛無牽逃難去，消災消障脫身行。畢竟不知幾時才到大雷音，且聽下回分解。

第六十七回：拯救駝羅禪性穩 脫離穢污道心清

話說三藏四眾，躲離了小西天，欣然上路。行經個月程途，正是春深花放之時，見了幾處園林皆綠暗，一番風雨又黃昏。 (66-67, 805-806)

ฝ่ายอาจารย์และศิษย์พักอยู่ครึ่งวันแล้วก็พากันออกเดิน เห่งเจียก็เอาไฟเผาห้องหอเหล่านั้นเสียสิ้น ตั้งหน้าหมายปราจีนทิศมาประมาณสักเดือนเศษ เวลานั้นเป็นฤดูเดือนสามเดือนสี่ กำลังดอกไม้จะบาน (582)

例 10 來自第 66 回。叫黃眉的妖魔已被抓住了。行者便燒掉它的洞穴。然後繼續向西天去。“無掛無牽”形容沒有拖累，非常放心。因為這條成語出現在回末套話，而且並不是關鍵的內容，不需要翻譯。所以譯者直接把它刪掉不翻譯。

例 11

妖魔道：“這和尚不知死活！看鈿！”兩個在山底下，一衝一撞，賭鬥輸贏。真個好殺；

妖魔兇猛，惠岸威能。鐵棒分心搗，釘鑽劈面迎。播土揚塵天地暗，飛砂走石鬼神驚。九齒鈿，光耀耀，雙環響亮；一條棒，黑悠悠，兩手飛騰。這個是天王太子，那個是元帥精靈。一個在普陀為護法，一個在山洞作妖精。這場相遇爭高下，不知那個虧輸那個贏。

他兩個正殺到好處，觀世音在半空中，拋下蓮花，隔開鈿杖。 (8, 89)

ฝ่ายปีศาจสูกรจึงร้องว่า อ้ายพวกเหล่านี้ไม่รู้จักความตาย เอ็งจงดูสามง่ามนี่บ้างเป็นไร ต่างคนต่างตอบกันแล้วก็เกิดโทโสขึ้นมาด้วยกัน ไม่รอรั้งตรงเข้าประจัญบานรบกันเป็นสามารรถ พระกวนอิมนั้นลอยดูอยู่บนอากาศ เห็นทั้งสองรบเคี้ยวขับกันไปมาหาเพลิงพลั้งต่อกันไม่ จึงเสกคาถาเป็นดอกบัววางลงมาสักคกลางแยกคนทั้งสองนั้นให้ออกห่างกัน (92)

例 11 來自第 8 回。觀音大士及木叉師徒受到如來佛的命令來東原尋找願意去西天拿回佛法真經的人。在路上碰到幾個被懲罰的妖精，就勸他們保護那個人去西天，等於將功折罪。這一段是碰到豬八戒。他不知是觀音和師徒過來，就和木叉作戰。最後觀音顯神通停止他們。著者用一首詞來描述這場戰爭。但是譯者卻僅僅翻譯為一個句子。所以裏面的兩個成語“播土揚塵”與“飛砂走石”都一齊被刪掉。這兩條的意義差不多，形容風力迅猛、飛奔。可見這些內容並不那麼重要，祇是讓故事更美、更生動。刪掉也不能讓讀者誤會內容。

總之，譯者不翻譯成語的第一個原因就是，該成語出現在譯者本來選擇不翻譯的內容，即：回目、回末套話及大部分的詩詞。所以，譯者翻譯這部小說的主要原則明明是保留主要內容、強調情節並刪掉不重要的部分。

4.2.2 出現在譯者簡略翻譯的內容處

雖然譯者盡量保存原文的情節，把每段重要的事情翻譯出來，但是由於文體的差別，就是說原文分為 100 回而譯本沒分回，因此有些不太重要、反覆提出或雖略掉也不影響主要情節的內容都被刪掉。當然，出現在這些地方的成語也不被翻譯。這種不翻譯的成語一共出現 425 處。例如：

例 12

行者道：“你跑到那裡？我就讓你先走三日，老孫自有本事趕轉你來！快早說來，這一惱發我的性子，斷不饒你！”

八戒道：“實不瞞哥哥說，自你回後，我與沙僧保師父前行。隻見一座黑鬆林，師父下馬，教我化齋。我因許遠，無一個人家，辛苦了，略在草裏睡睡。不想沙僧別了師父，又來尋我。你曉得師父沒有坐性，他獨步林間玩景，出得林，見一座黃金寶塔放光，他隻當寺院，不期塔下有個妖精，名喚黃袍，被他拿住。後邊我與沙僧回尋，止見白馬行囊，不見師父，隨尋至洞口，與那怪廝殺。師父在洞，幸虧了一個救星，原是寶象國王第三個公主，被那怪攝來者。他修了一封家書，托師父寄去，遂說方便，解放了師父。到了國中，遞了書子，那國王就請師父降妖，取回公主。哥啊，你曉得，那老和尚可會降妖？我二人復去與戰。不知那怪神通廣大，將沙僧又捉了，我敗陣而走，伏在草中。那怪變做個俊俏文人入朝，與國王認親，把師父變作老虎。又虧了白龍馬夜現龍身，去尋師父。師父倒不曾尋見，卻遇著那怪在銀安殿飲酒。他變一宮娥，與他巡酒舞刀，欲乘機而砍，反被他用滿堂紅打傷馬腿。就是他教我來請師兄的，說道：『師兄是個有仁有義的君子，君子不念舊惡，一定肯來救師父一難。』萬望哥哥念一日為師、終身為父之情，千萬救他一救！”

行者道：“你這個呆子！我臨別之時，曾叮嚀又叮嚀，說道：‘若有妖魔捉住師父，你就說老孫是他大徒弟。’怎麼卻不說我？”(31, 370-371)

แห่งเจียวว่าต่อให้เจ้าไปก่อนสามวัน เราจะตามไปจับตัวมาให้ทันมิให้หนีพ้นได้ เจ้าจงเข้ามาบอกความจริงโดยเร็วเถิด โป๊ยก่ายก็เข้าไปยื่นใกล้แล้ว ก็เล่าบอกตั้งแต่ต้นจนปลายตามที่เป็นมาทุกประการ แห่งเจียวครั้งนี้ได้ยั้งดั่งนั้นมีความโกรธจึงพูดว่า เมื่อเราจะกลับมาเราก็ได้สั่งไว้ทุกประการว่า แม้ไปพบปะปิศาจทั้งหลายภูตผีและยักษ์มารในที่ใดๆ จงบอกชื่อเราว่าเป็นสานุศิษย์ของพระอาจารย์ปิศาจทั้งหลายเหล่านั้นก็จะไม่กล้าทำร้ายแก่พระอาจารย์ นี่เป็นเพราะพวกเจ้าอวดดีจึงได้เกิดเหตุร้ายแรงขึ้นอย่างนี้ (327)

例 12 來自第 31 回。唐僧趕走孫悟空回到花果山。但後來他被妖怪抓住。豬八戒和沙僧沒本事把他就回來。所以豬八戒就往花果山去請行者回來拯救師

父。從例子裡可以看到，原文中八戒從頭到尾把事情詳細將給行者聽，但是譯文隻翻譯為 ก็บอกเล่าตั้งแต่ต้นจนปลายตามที่เป็นมาทุกประการ（從頭到尾詳細描述情況）。這一段的裏面有三條成語。即：“神通廣大”指神奇的法術。法術廣大無邊。形容本領高強，無所不能。“不念舊惡”意思是不計較過去的怨仇。“一日為師，終身為父”意思是哪怕只教過自己一天的老師，也要一輩子當做父親看待。比喻十分尊重老師。這三條成語自然被刪掉不翻譯。

例 13

行者笑道：“再變變！”八戒道：“憑你打了罷！變不過來，奈何？”行者道：“莫成是丫頭的頭，和尚的身子？弄的這等**不男不女**，卻怎生是好？你可布起罡來。”他就吹他一口仙氣，果然即時把身子變過，與那孩兒一般。

(47, 581)

แห่งเจียเห็นดังนั้น ก็หัวเราะบอกให้ไปยกายแปลงใหม่ไปยกายว่าแปลงไม่ได้ ขอพี่ได้ช่วยแปลงให้ข้าพเจ้าด้วยเถิด แห่งเจียร่ายคาถาเป่าไปในตัวไปยกายก็เหมือนเด็กดุกเดียวกัน (445)

例 13 來自第 47 回。行者和豬八戒必須變身為一雙男女孩子，因為必須欺騙妖魔而且拯救孩子的生命。”不男不女”形容分不清一個人到底是男的還是女的。拿原文和譯文來比較時發現，譯者刪掉行者對豬八戒變身的批評。可能是因為譯者覺得這一段是多餘的，而且主要內容就是行者幫豬八戒變身成功，所以裏面的成語一齊不被翻譯。

總之，這種不翻譯的成語出現於譯者不翻譯或者簡略翻譯的內容。從例子可以看出，譯者不喜歡重複提到同一個事情。還有，刪掉一些部分又一次揭露翻譯的原則，就是說只翻譯重要的內容、讓讀者不誤會內容及刪掉不影響情節的內容。

4.2.3 成語沒被翻譯但上下文被翻譯

譯者故意不翻譯該成語，但是上下文都翻出來。原因是這些成語在原文上僅僅起修飾或讓上下文更明顯的作用，沒有意義上的主要貢獻。倘若譯者翻出來則讓譯文的節奏緩慢、拖拉太長。因此譯者決定不翻譯該成語。這種不翻譯的成語一共出現 279 處。

例 14

大天尊宣眾文武仙卿，問曰：“這妖猴是幾年生育，何代出生，卻就這般有道？”一言未已，班中閃出千里眼、順風耳道：“這猴乃三百年前天產石猴。當時**不以為然**，不知這幾年在何方修煉成仙，**降龍伏虎**，強銷死籍也。”

(3, 37)

เง็กเซียนฮ่องเต้ จึงมีรับสั่งถามเทพบุตรทั้งหลายว่า สัตว์เดียรัจฉานวานรตัวนี้เกิดเมื่อไร ถิ่นความปาฏิหาริย์อย่างไร จึงได้วิชาอันเชี่ยวชาญอย่างนี้ เทพบุตรทั้งหลายก็พากันนิ่งอยู่ไม่มีเทพบุตรพระองค์ใดกราบทูลประการใด มีเทพบุตรสองพระองค์มีนามว่า เซยตี้ห่งพระองค์หนึ่ง นามว่าซุ่นฮองฮี้พระองค์หนึ่งเทพบุตรทั้งสองนี้กราบทูลขึ้นว่า วานรนี้เมื่อสามร้อยปีก่อน ประกอบอากาศธาตุฟ้าดินบังเกิด แล้วต่อมาไม่ทราบว่าจะไปบวชเรียนแห่งหนตำบลใดจึงได้วิชาอันเชี่ยวชาญบรรดาอักษรและปี่สาขและสัตว์ทั้งหลายย่อมอยู่ในอำนาจถึงตัวนี้ (47)

例 13 來自第 3 回。這一段發生在天堂上。因為孫悟空在東海和陰間裏搗亂。玉帝召開大會，問諸神這猴子的來源。千里眼和順風耳二位神仙才回答。“不以為然”這裏的意思是不放在心上、不在乎。在譯文裏，這條成語不被翻譯，但是上下文都被翻譯出來。雖然如此，閱讀譯文還能了解到關鍵的內容。這條成語被刪掉簡直使譯本上的情節毫無區別。在這一段文裏也發現另一個成語“降龍伏虎”，意思是用法力制服龍虎。後比喻有極大的能力，能夠戰勝很強的對手或克服很大的困難。譯者卻翻譯為“得วิชาอันเชี่ยวชาญบรรดาอักษรและปี่สาขและสัตว์ทั้งหลายย่อมอยู่ในอำนาจถึงตัวนี้”。可見這個譯文比較長。這證明譯者翻譯的規範。如果某個成語出現在重要的地方，他肯定翻出來。否則讀者會看不懂故事。但某個成語雖省略但不影響內容，譯者往往刪掉。

例 15

好妖精，停下陰風，在那山凹裏，搖身一變，變做個月貌花容的女兒，說不盡那眉清目秀，齒白唇紅，左手提著一個青砂罐兒，右手提著一個綠磁瓶兒，從西向東，徑奔唐僧 (27, 324-325)

(ปี่สาข) ถัดคั้งนั้นแล้วก็ลงยังซอกเขา แปลงกายเป็นรูปหญิงสาว มือหนึ่งถือชามข้าวมือหนึ่งถือจานของหวาน เดินตรงมายังทิศตะวันออก (296)

例 15 來自第 27 回。白骨精想吃唐僧的肉，就計劃變成個小女兒，假裝給他食物。但行者發現就打妖精。他會逃掉但又變成個老婆婆，假裝是那小女的母親。行者又打但他又會逃。第三次要精變成個老頭，說是那兩個的父親和丈夫。這次行者打死他。唐僧誤會行者打死人，就趕他回家鄉。在這個例子裡出現三個成語：“月貌花容”“眉清目秀”及“齒白唇紅”。這三條成語專門描述女人的美。但是譯者可能覺得這妖精不是用自己的美麗來欺騙唐僧，那這些陳述就多餘，這才不翻譯。

總之，這種不翻譯就是譯者的故意。因為他打算最重要的原則是翻出主要內容、不要破壞情節。所以免不得刪掉一些內容。這種不翻譯的成語只有助於讓內容更為美麗、更為明顯，並不是主要的內容。所以如果通通翻出所有成語的意義，就是太多餘而且讓小說的節奏太緩慢。譯者則選擇刪掉不翻譯。

4.3 沒從漢語成語翻譯出來的泰語熟語

除了以漢語成語翻譯過來的泰語熟語，還有一部分泰語熟語沒翻譯自《西遊記》中的漢語成語。從原文非成語翻譯過來的。通過研究這類泰語熟語可分成兩類。

4.3.1 從非漢語成語的一般文翻譯過來的泰語熟語

當譯者碰到比喻或其他種漢語熟語，而且希望自己的譯文會同樣清楚並有趣味，他往往找出泰語熟語來翻譯這些文。譬如：

例 16

ซีเทียนได้เซี่ยได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะแล้วพูดว่า ตัวเจ้าเป็นเด็กปากยังไม่ลิ้นกลืนน้ำนม ทำไมจึงสามารถบังอาจพูดจาโอหัง เราจะยกชีวิตไว้ให้กลับไปเพราะยังเป็นเด็กอยู่ เจ้าจงดูบนเสาธงเป็นยี่ห้อยอะไร จงจำไปทุกเง็กเซี่ยนฮ่องเต้ให้ตั้งเราตามยี่ห้อยที่เราจารึกไว้ในธงนั้นเป็นขุนนางตำแหน่งนี้เราจึงจะคไม่รบพุ่งต่อสู้ และจะยอมมอบน้อมต่อเง็กเซี่ยนฮ่องเต้ ถ้าไม่ตั้งให้พอใจเราๆ ก็จะยกทัพขึ้นไปให้กระทั้งถึงปราสาทเพลงเซียวเตี้ยให้จงได้ (55)

悟空笑道：“小太子，你的**奶牙尚未退，胎毛尚未乾**，怎敢說這般大話？我且留你的性命，不打你。你只看我旌旗上的是甚麼字號，拜上玉帝：是這般官銜，再也不須動眾，我自皈依；若是不遂我心，定要打上靈霄寶殿。” (4, 46)

例 16 來自泰譯本《西遊記》第 55 頁。孫悟空因被奉為養馬的小官便生氣而逃回花果山，自稱為齊天大聖。玉帝才命令托塔天王來抓住。他兒子哪咤來跟悟空作戰。因哪咤還小悟空就這樣喊罵。“奶牙尚未退，胎毛尚未乾”形容很小的孩子，也會指經驗不多的人。譯者選用泰語熟語 ปากยังไม่ลิ้นกลืนน้ำนม 來翻譯。這條熟語的意思是還沒成年、非常小的孩子。可見，譯者找對等的術語來翻譯。讀者不僅了解內容，也會感覺到原文所指的含義。

例 17

พอได้ยินเสียงร้องเรียกดังคุงฟ้าผ่าว่า หลวงพ่อมาแล้วๆ พระถังซำจั๋งได้ยินดังนั้นก็ตกใจ กายสั้นดูจุกจุก เล่าเป๊กกิมก็ตกใจ เทียวเลหากี่ไม่เห็นสิ่งใด บัดเดี๋ยวได้ยินเสียงร้องเรียกอึกดังก้องกั้วาน คนไข้ของเล่าเป๊กกิมจึงพูดขึ้นว่า เสียงนี้ชะรอยจะเป็นเสียงวานรที่ติดอยู่ในชอกดินเขานั่น คอกระมัง (181)

卻說那劉伯欽與唐三藏**驚驚慌慌**，又聞得叫聲師父來也。眾家僮道：“這叫的必是那山腳下石匣中老猿。” (14, 163)

例 17 來自泰譯本《西遊記》第 181 頁。這是唐僧和孫悟空初次見面。孫悟空被如來佛壓在五行山已經五百年了。當唐僧經過這個地方。孫悟空知道了救命菩薩已過來，開心得大喊大叫。但是唐僧卻膽小，驚吃得太過份了。成語“驚驚慌慌”意思是非常驚訝。在譯本裏除了翻成 ตกใจ (吃驚)，還加上 กายสั่นตุ้ญญกนก (像小鳥一樣擅動)。這個泰語熟語專門表達一個人害怕得全身震動。讓讀者可以想像唐僧此次多麼驚訝。

4.3.2 沒有原文而加入的泰語熟語

為了讓內容加以豐富、逼真動人，譯者便找出有關的泰語熟語加入下來。原文都沒有這段內容的對象。譬如：

例 18

พระยาเล่งอ่องครั้นได้ฟังขุนนางปลาพูดดังนั้น ก็ค่อยคลายความวิตกเห็นชอบไปด้วย มิได้คิดว่าตนจะมีความผิดที่กระทำให้ผิดจากรับสั่งของเง็กเซียนฮ่องเต้ไม่สมด้วยคำโบราณท่านกล่าวไว้ หวังใจจะให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นกลับมาถึงตัวเหมือนพระยาเล่งอ่องผู้นี้ (130)

龍王依他所奏，果不擔憂。(9, 113)

例 17 來自泰譯本《西遊記》第 130 頁。泰語熟語 ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว 意思是如果傷害別人，終於遭到災害的就是自己。這一段來自當龍王想傷害一位算命很準的先生。他挑戰是否這位先生知道下雨的數量和時間。先生會說準了，但龍王故意弄錯。結果他受了死罪。這一段譯者自己加下來。他希望指出人品道德，所以借用從古流傳下來的這句話來強調自己的意見。

從上面的所有例子可以總結，譯者盡量找出合適的泰語熟語來作翻譯的原因是他們要泰國讀者會一清二楚的了解內容，而且希望讓自己的作品更受歡迎、更有文學價值。

第五章

結論與建議

5.1 結論

本論文的研究目的是：一是研究《西遊記》中漢語成語的語法結構，強調研究所存在的各種各樣的語法結構以及結構出現的方向。二是研究《西遊記》與泰譯本《西遊》中成語翻譯方法。本文的研究結果如下：

5.1.1 《西遊記》中漢語成語的語法結構

通過研究，筆者發現《西遊記》中漢語成語的語法結構多種多樣，可以歸納為 7 個主要結構，並可再分為 19 個次要結構。即：

1) 專用名詞

有些成語簡直是專用名詞。但在某個情況下能用來作比喻，而且其意義不限制於原來的意義。《西遊記》中一共有兩條這樣成語。即“阿彌陀佛”與“阿鼻地獄”。

2) 主謂結構

由主語和謂語兩個成分構成。可以再分為 3 個類型。即：

① 主謂型

僅由主語和謂語兩個成分構成。謂語可以是單獨動詞也可以是狀中結構，其它結構不可以。譬如：“毛骨悚然、天理難容、恩將仇報”等。

② 主謂賓型

也由主語和謂語兩個成分構成。然而謂語由動詞和賓語搭配。譬如：“風卷殘雲、秋風過耳、耳聞不如眼見”等。

③ 主謂補型

也由主語和謂語兩個成分構成。然而謂語由動詞和補語搭配。僅僅出現三條成語，即：“水洩不通”、“月明如畫”與“恩重如山”。

3) 謂賓結構

由謂語和賓語兩個部分構成。譬如：“洩露天機、掩人耳目、不當人子”等。

4) 連謂結構

由兩個或兩個以上的謂語短語構成，兩者構成一先一後承接相連的關係，次序不能顛倒，否則意義則有變化。譬如：“附耳低言、煉石補天、撮土焚香”等。

5) 兼語結構

成語中就發現一個詞作為前面動詞的賓語，同時也作後面動詞的主語。

譬如：“點石為金、調虎離山、有風方起浪”等。

6) 偏正結構

由兩個成分構成，一個成分修飾或限制另一個成分。修飾成分可以在被修飾成分的前面或後面。此結構可以再分為4種類型。即：

① 定中型

被修飾成分（中心語）為名詞，修飾成分在前面而稱之為定語。譬如：“無妄之災、三寸不爛之舌、南柯一夢”等。

② 狀中型

被修飾成分（中心語）為動詞，修飾成分在前面而稱之為狀語。譬如：“火上澆油、以心問心、將功折罪”等。

③ 中補型

被修飾成分（中心語）也是動詞，但修飾成分在後面而稱之為補語。譬如：“重如泰山、言而無信、叫苦連天”等。

④ 小句與修飾語型

被修飾成分為小句，修飾成分也是另一個小句而放在前面。譬如：“道不同，不想為謀、父母在，不遠遊”等。

7) 聯合結構

成語可分為兩個成分。各個成分擁有同樣的結構而平等、並列。此結構可以再分為8種類型。即：

① 並列聯合

成語由兩或四詞構成。由於每個成分已經是詞，所以不能在分析下去。譬如：“悽悽慘慘、男女老少、自由自在”等。

② 主謂聯合

成語由兩個成分構成。各個成分由主語和謂語構成。譬如：“天高地厚、耳熱眼跳、好事不出門，惡事傳千里”等。

③ 主謂賓聯合

成語由兩個成分構成。各個成分是小句，由主語和謂語構成，並且謂語由動詞和賓語構成。譬如：“冤有頭，債有主、行不更名，做不改姓”等。

④ 主謂補聯合

成語由兩個成分構成。各個成分是小句，由主語和謂語構成，並且謂語由動詞和補語構成。《西遊記》中只發現一條這樣的成語，即：“道高一尺，魔高一丈”。

⑤ 謂賓聯合

成語由兩個成分構成。各個成分由謂語和賓語構成。譬如：“歡天喜地、保國安民、不入虎穴，不得虎子”等。

⑥ 定中聯合

成語由兩個成分構成。各個成分由名詞為中心語和放在前面的定語構成。譬如：“大慈大悲、花言巧語、牛頭馬面”等。

⑦ 狀中聯合

成語由兩個成分構成。各個成分由動詞為中心語和放在前面的狀語構成。譬如：“大呼小叫、半新半舊、路上說話，草裡有人”等。

⑧ 中補聯合

成語由兩個成分構成。各個成分由動詞為中心語和放在後面的補語構成。譬如：“斬盡殺絕、言來語去、養軍千日、用軍一時”等。

通過隨機樣本的方法，筆者選出《西遊記》中 758 條漢語成語來研究。按結構分析所有成語之後，可以總結如下：

1) 最常出現的結構是聯合結構，多於其它結構之和。這表示中華族人最喜歡這個結構。其風格是兩個成分並列平等，不管是結構方面、意義方面等。使用這種結構肯定讓讀者享受語言的魅力。許多成語簡直是加上些音節或讓詞序變位的普通的語言。比如說：普通語言“大慈悲”加上一個“大”字就變成成語“大慈大悲”了。另一個例子，普通語言“左右鄰舍”通過詞序變位變成“左鄰右舍”就是成語了。這反映中華民族的哲學思想。從古以來中國人早已有並列平等的概念了。最顯明的證據是“八卦”與“陰陽”的概念。這個並列平等自然在語言方面上表現出來：如被視為最漂亮文體的“對偶”或最受歡迎用的“對聯”。由於這個原因，《西遊記》中的漢語成語最多的是聯合結構。

2) 第二最常出現的是主謂結構。這可能表示形式簡單而意義完整清楚的主謂結果還受到中國人的喜歡，並變成不少成語。

3) 第三最常出現的是偏正結構。雖然擁有 4 個類型，但是數量還少於擁有 3 個類型的主謂結構。這表示這個結構的成語不太喜歡用。原因可能是這個結構不能單獨用或者意義還不完整。其他可能性是《西遊記》的著者不太喜歡用這種成語。

4) 連謂結構、謂賓結構與兼語結構分，這三個結構的數量大概一樣多，而且少於前三個結構。屬於這些結構的成語大部分是沒有主語的句子，甚至沒有並列平等的風格，因此不太喜歡用。

5) 最少出現是專用名詞。這並不是奇怪的情況，因為一個專用名詞在意義方面發展到可以表達另一個意義，然後受到整個社會的認同而流傳到如今，不是容易發生的現象。

5.1.2 漢語成語在泰譯本中的翻譯方法

通過隨機樣本的方法，筆者選出《西遊記》中 758 條漢語成語來研究。有些成語多次出現，成語總共出現在 1966 處。當拿它來跟泰譯本《西遊》作比較才發現：根據翻譯方法，這 1966 處可分為 2 大種類即：被翻譯的成語和不被翻譯的成語。各個種類還可以通過研究再分類如下：

1) 被翻譯的成語

意味着出現在原本的成語也出現在泰譯本同一個地方。按照翻譯法可以分為 4 種類即：

① 成語對等

意味著用泰語熟語來翻譯漢語成語。譬如：“狐假虎威”譯為 เจียนเสือให้วัวกลัว “千山萬水”譯為 ข้ามน้ำข้ามทะเล “飛蛾投火”譯為 แมงเม่าเข้าไฟ 等。

② 成語直譯

這種翻譯就是把成語的基本意義翻譯出來。譯文就是原文成語的意義。但譯者沒盡量找對等的泰語熟語來翻譯。通過研究，發現三種型類。即：一是字面翻譯。如：“抓耳撓腮”譯為 เกาหูและเกาคาง 等。二是字面翻譯及解釋。如：“雨散雲收”譯為 ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสุราก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด 等。三是沒有字面翻譯，只解釋意義。如：“修橋補路”譯為 เป็นคนใจบุญคิดทำแต่ที่เป็นการกุศล 等。

③ 成語音譯

譯者選用該成語的發音來翻譯，後邊也可以有意譯。此譯本以方言口音為音譯。譬如：“不生不滅”譯為 ปู้ดเซงปู้ดเบียด “五蘊皆空”譯為 เจ้าอุณกายกง “見性明心”譯為 (เม่งซิมก็แต่) จิตสว่างเห็นสันดาน 等。

④ 換言代替

在泰譯本上譯者沒一對一或描寫解釋該成語的意義，卻找別的內容來代替。譬如：“哭哭啼啼”譯為 งกๆ จังๆ “不僧不俗”譯為 ดูท่วงทีกิริยาสุภาพ “赤手空拳”譯為 แแต่ทำท่าแข็งแรง “神通廣大”譯為 สันดานร้ายโทโส 等。

2) 不被翻譯的成語

意思是出現在《西遊記》中的漢語成語卻在泰譯本《西遊》中沒有出現。根據種種情況可再分為 3 種類。即：

① 出現在譯者不翻譯的內容處

由於譯者故意不翻譯回目、章回末套語以及大部分的詩詞，所以出現在這些地方的成語自然沒被翻譯。

② 出現在譯者簡略翻譯的內容處

雖然譯者盡量保存原文的情節，把每段重要的事情翻譯出來，但是由於文體的差別，就是說原文分為 100 回而譯本沒分回，因此有些不太重要、反覆提出或雖略掉也不影響主要情節的內容都被刪掉。當然，出現在這些地方的成語也不被翻譯。

③ 成語沒被翻譯但上下文被翻譯

譯者故意不翻譯該成語，但是上下文都翻出來。原因是這些成語在原文上僅僅起修飾或讓上下文更明顯的作用，沒有意義上的主要貢獻。倘若譯者翻出來則讓譯文的節奏緩慢、拖拉太長。因此譯者決定不翻譯該成語。

被翻譯與不被翻譯的各種類型的成語的數量與比例在下面表格顯示。

成語的種類		數量	比例	等級
被翻譯的成語 (1,107 處, 56.31%)	成語對等	73	3.71	5
	成語直譯	1,012	51.48	1
	成語音譯	14	0.71	6
	換言代替	8	0.41	7
不被翻譯的成語 (859 處, 43.69%)	出現在譯者不翻譯的內容處	155	7.88	4
	出現在譯者簡略翻譯的內容處	425	21.62	2
	成語沒被翻譯但上下文被翻譯	279	14.19	3
總共		1,966	100.00	

表 1: 泰譯本《西遊》中漢語成語按翻譯法分析的數量與比例

從表 1 可以總結：

1) 所有《西遊記》中漢語成語中，數量最大的翻譯法是成語直譯 (51.48%)。通過研究筆者發現這種翻譯法一共有 3 種類型。一是跟中文原文一對一的翻譯。二是一對一同時描寫解釋的翻譯。三是僅僅描寫解釋的翻譯。因為譯者翻譯的主要目的是讓泰國讀者了解到小說的故事和情節，所以譯者選擇的翻譯法大部分是一對一同時描寫解釋的翻譯與僅僅描寫解釋的翻譯。一對一的翻譯也常常出現，但是因為中國人和泰國人的觀念並不完全一樣，所以在譯本上也發現有些泰國人看不懂的成語。比如：“家長禮短”譯為 การบ้านเรียนสั้นยาว。普通泰國人一看就不能了解為家庭日常生活瑣事。再例：“單絲不線”譯為 ไหมเส้นเดียวจะปักเป็นลายไม่ได้。這個翻譯跟原來的意義“單獨一個人”差得遠。所以，最有興趣的翻譯法應該是一對一同時描寫解釋的翻譯，原因是譯者不僅把其成語的意義翻出來，而且還保留原文的美味修辭。例如：“雨散雲收”譯為 ฝนก็หยุด ลมก็หาย รามสูรก็ไม่มีเสียง เมฆก็ม้วนหอบหายไปหมด 等。

2) 泰語熟語一共有 1,724 條，但漢語成語大概有 43,000 多條。泰譯本《西遊》中出現成語對等的翻譯法 73 處，占 3.71%。雖然數量較少，但是可以表現中泰文化的共同點應該有不少。這些成語例如：“狐假虎威”เขียนเสือให้วัวกลัว “千山萬水” ข้ามน้ำข้ามทะเล “飛蛾投火” แมงเม่าเข้าไฟ 等。

3) 通過研究被翻譯與不被翻譯的成語的種種類型，筆者發現譯者對漢語成語沒有特殊的注意。他視之為內容的一部分。所以大部分成語他只用描寫解釋的翻譯法來翻譯，沒有盡最大力量找出對等的泰語熟語來翻譯。可能的原因有兩種。一是譯者雖然懂得泰語但是不太熟悉寫書的風格，尤其是小說等這類

文學。所以他主要的目的是把情節如誰在那裡做什麼等內容翻譯給讀者享受此書的奇異的故事，沒有讓他們享受文學方面的美味。二是譯者受到自曼谷王朝早年繼承下來翻譯法的影響。由於當時沒有通中泰兩國語言的專家，所以翻譯過程是由華僑華裔做口譯然後讓人編輯成書。原文的許多內容便被刪去沒翻出來。譯者可能看其它漢語歷史譯本只保留主要的情節，沒詳細把所有的內容翻譯。

除了以漢語成語翻譯過來的泰語熟語，還有一部分泰語熟語沒翻譯自《西遊記》中的漢語成語。從原文非成語翻譯過來的。通過研究這類泰語熟語可分成兩類，一是從非漢語成語的一般文翻譯過來的泰語熟語。如：“奶牙尚未退，胎毛尚未乾”譯為 ปากยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม，“驚驚慌慌”譯為 ภัยอันตราย ลุกนวก 等。二是沒有原文而加入的泰語熟語。如：ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว 意思是“如果傷害別人，終於遭到災害的就是自己”等。從上面的所有例子可以總結，譯者盡量找出合適的泰語熟語來作翻譯的原因是他要泰國讀者會一清二楚的了解內容，而且希望讓自己的作品更受歡迎、更有文學價值。

5.2 建議

本論文專門研究《西遊記》中漢語成語的一個方面。如果研究跟《西遊記》同時代的文學裏的成語、俗語、慣用語等，就可以了解這些熟語的作用與特點。此外，可能有益於對泰國人的漢語成語教育。譬如：以《西遊記》內容為基礎而改編成成為語故事課文，首先講可以跟泰語熟語對等的漢語成語，再給學生講最常出現的聯合結構成語等。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพาสรินทร์ วงศ์วุฒิสาราช เกิดเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2528 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551 ปัจจุบันประกอบอาชีพเป็นนักเขียนนักแปลอิสระ